

Moby-Dick

by Herman Melville

Edited and with an Introduction by
Charles Child Walcutt

Cuprins

Moby Dick

Volumul II

V.1.0

64. Cina lui Stubb

Balena lui Stubb fusese ucisă destul de departe de corabie. Marea era calmă, aşa că, unind trei bărci, începurăm anevoioasa muncă de a trage trofeul până la corabie. Când noi, cei optsprezece oameni, cele treizeci şi şase de mâini ale noastre şi cele o sută şi optzeci de degete ale lor, trudeam oră după oră la trupul greu şi lipsit de viaţă din apă care nu părea să se mişte deloc, decât în răstimpuri lungi, ni se oferi o dovadă a imensităţii mormanului pe care îl mişcăm. Pe marele canal Hang-Ho, sau cum i-or spune ei, în China, patru sau cinci muncitori trag pe uscat o joncă încărcată din plin cu o viteză de o milă pe oră, dar această Argo pe care o trăgeam noi se urnea cu greu înainte, de parcă era îngreuiată cu porci de plumb în pântece.

Se făcu întuneric, dar trei lumini ce jucau în greementul „Pequodului" ne arătau slăbite drumul până când, trăgând mai aproape, îl văzurăm pe Ahab coborând un felinar peste parapet. Uitându-se nepăsător la balena prinsă, dădu ordinele obişnuite ca aceasta să fie legată peste noapte şi apoi, lăsând felinarul unui marinar, coborî în cabină şi nu se mai arătă până dimineaţa.

Deşi în conducerea vânătorii căpitanul Ahab se achitase de toate îndatoririle, ca să zic aşa, acum că animalul era mort, îl măcina o anume nemulţumire, nerăbdare sau disperare, de parcă vederea trupului neînsufleţit îi amintea că Moby Dick nu fusese încă prins şi chiar dacă lega de corabie o mie *de* balene, asta nu îl aducea deloc mai aproape de scopul său măreţ şi nebun.

Nu după mult timp începură să se audă de pe „Pequod" nişte sunete care ar fi dat de înţeles că tot echipajul se pregătea să arunce ancora chiar acolo, în adâncuri, fiindcă pe punte erau târâte

lanţuri grele şi apoi erau aruncate zornăitor prin saborzi. Însă cu zalele zgomotoase avea să fie ancorat hoitul, nu corabia. Legată de cap la pupă şi de coadă la proră, balena zăcea cu chila sa neagră lângă cea a corăbiei şi, văzute prin întunecimea nopţii care ascundea catargele şi greementul de sus, cele două – nava şi balena – păreau înjugate ca doi boi imenşi, dintre care unul era lungit, iar celălalt stătea în picioare[1].

Dacă morocănosul Ahab era acum atât de liniştit, sau cel puţin aşa se ştia pe punte, Stubb, secundul de-al doilea, încântat de cucerirea sa, arăta o voioşie neobişnuită, dar plină de bunăvoinţă. Era atât de plin de viaţă, că Starbuck cel cumpătat, ofiţerul său superior, îi lăsă, pentru moment, întreaga conducere a corăbiei. Un mic temei ce crescuse voioşia lui Stubb se arătă într-un fel tare straniu. Lui Stubb îi plăcea să mănânce bine şi îi plăcea grozav balena atunci când îi simţea gustul pe cerul gurii.

— O friptură! O friptură înainte să mă duc la culcare! Tu, Daggoo! Treci peste bord şi taie-mi una de pe spinare!

Să se ştie că, deşi aceşti pescari sălbatici, de obicei, nu cer inamicului, ca militarii, să plătească despăgubiri de război, mai poţi da din când în când peste astfel de oameni din Nantucket care adoră partea aceea din Caşalot pe care o ceruse Stubb şi care provenea de pe extremitatea ascuţită a corpului.

Pe la miezul nopţii, friptura fu tăiată şi gătită şi, luminat de două felinare cu spermanţet, Stubb se lupta vitejeşte cu cina sa de Caşalot stând aşezat pe capul cabestanului, de parcă acesta ar fi fost o tejghea. Stubb nu era singurul care se înfrupta din carnea balenei în acea seară. Amestecându-şi mormăiturile cu mestecările, mii şi mii de rechini, zvârcolindu-se în jurul Leviatanului, se delectau plescăitor cu grăsimea sa. Puţinii marinari care dormeau sub punte în hamacurile lor se speriau de

plesniturile cozilor peste chilă, la doar câţiva inci de inimile lor. Trăgând cu coada ochiului peste margine, i-aţi fi putut vedea, după cum îi auziserăţi înainte, bălăcindu-se în apele mohorâte şi negre şi răsucindu-se pe spinare atunci când apucau câte o bucată mare cât capul unui om din carnea balenei. Această scamatorie a rechinului e de-a dreptul miraculoasă. Cum dintr-o suprafaţă ce pare de nevătămat reuşesc ei să smulgă îmbucături atât de simetrice este una dintre întrebările la care nu s-a răspuns încă. Urma pe care o lasă în acest fel pe balenă poate fi asemuită cu gaura pe care o face dulgherul pentru a fixa un şurub.

Deşi în mijlocul aburului groazei şi îndrăcirii bătăliilor pe mare rechinii pot fi văzuţi privind lung spre punţile corăbiilor ca nişte câini înfometaţi în jurul unei mese pe care se despică o halcă de carne roşie, gata să înhaţe orice om mort ce le este aruncat peste bord şi deşi în timp ce curajoşii măcelari de pe masa-punte se despică unii pe alţii ca nişte canibali cu cuţite aurite şi împodobite, rechinii, cu gurile lor perlate, despică certăreţi sub masă carnea moartă; deşi, dacă ai întoarce întreaga scenă cu susul în jos, ar fi tot la fel, adică ar fi tot o afacere teribilă şi colţoasă pentru toată lumea; deşi rechinii sunt compania de nealungat pentru corăbiile de sclavi ce traversează Atlanticul, ţinându-se tot drumul după ele ca să fie prin preajmă în cazul în care se trimite vreun pachet pe undeva sau se îngroapă vreun sclav mort; deşi mai pot fi numite alte câteva detalii despre momentele, locurile şi împrejurările în care rechinii se adună să se ospăteze voioşi, nu există moment sau împrejurare în care să-i găseşti mai mulţi şi mai veseli decât adunaţi în jurul unei balene moarte legate noaptea de o balenieră. Dacă nu ai văzut niciodată o astfel de privelişte, atunci mai gândeşte-te dacă se cade să-l venerezi pe diavol şi dacă merită să faci pact cu acesta.

Stubb însă nu băga de seamă mormăiturile festinului ce se desfăşura atât de aproape de el, nu mai mult decât se sinchiseau rechinii de plescăiturile buzelor sale.

— Bucătare! Bucătare! Unde-i bătrânul Fleece?, strigă în cele din urmă depărtându-şi picioarele mai mult pentru a-şi aşeza farfuria mai bine şi înfigând în acelaşi timp furculiţa în mâncare de parcă ar fi înţepat-o cu suliţa. Bucătare! Bucătare! Stabileşte cursul încoace, bucătare!

Bătrânul negru, deloc încântat că fusese sculat din hamacul său călduţ la o astfel de oră nerezonabilă, veni şchiopătând din bucătăria sa căci, ca mulţi negri bătrâni, avea ceva la tigăile genunchilor pe care nu le îngrijea la fel de bine ca pe celelalte tigăi ale sale. Bătrânul Fleece, după cum i se spunea, veni târşâindu-şi şi împleticindu-şi picioarele şi ajutându-se pentru a păşi de cleştele lui care era făcut, într-un chip foarte nerod, din cercuri de fier îndreptate; bătrânul de abanos veni cu greu şi, ascultând porunca şefului, se opri pe partea cealaltă a tejghelei lui Stubb. Cu mâinile încrucişate în faţă şi sprijinindu-se pe bastonul său cu două picioare îşi arcui spatele mai tare, aplecând în acelaşi timp şi capul pentru a se întoarce cu urechea bună spre vorbitor.

— Bucătare, spuse Stubb ducând repede o îmbucătură roşiatică la gură, nu crezi că friptura e cam arsă? Ai bătut prea tare carnea, e prea fragedă. Nu zic eu mereu că o friptură de balenă trebuie să fie tare ca să fie bună? Uită-te la rechinii de jos, nu vezi că şi lor le place tare şi în sânge? Ce petrecere mai dau! Bucătare, du-te şi vorbeşte cu ei, zi-le că sunt bine veniţi să mănânce civilizat şi moderat, doar să facă linişte. Naiba să mă ia, nici nu-mi aud vocea. Pleacă, bucătare. Şi transmite-le ce ţi-am zis. Uite, ia felinarul, zise, şi înhăţă unul de pe tejghea. Du-te acum şi ţine-le o predică.

Luând cu un aer posac felinarul, bătrânul Fleece şchiopătă peste punte spre parapet şi, ţinând cu o

mană felinarul deasupra apei ca să îşi vadă parohia mai bine, ridică cleştele cu mâna cealaltă şi, aplecându-se mult peste margine, li se adresă rechinilor mormăind în timp ce Stubb, furişându-se tăcut în urma, lui auzi tot ce se spuse.

— Fâltaţii mei, mi s-a dat ordin să vă spui că-i musai să-ncetaţi cu tărăboiu' aicea. Auziţi? 'ncetaţi cu bles'mata aia de plescăială! Conaşu' Stubb 'ce că puteţi să vă umpleţi bulţile pân' plesniţi, da' să-ncetaţi cu zgomotu' naibii!

— Bucătare!, îl întrerupse Stubb bătându-l în acelaşi timp pe umăr. Bucătare, sări-ţi-ar ochii din cap, nu poţi să înjuri aşa când predici. Nu aşa converteşti păcătoşii, bucătare!

— Ce? Atunci pledică-le matale, spuse şi se întoarse să plece.

— Nu, bucătare, continuă, continuă.

— Ei bine, atunci, fâltaţii mei 'ndlăgiţi…

— Aşa!, strigă Stubb aprobator. Trebuie să-i iei cu binişorul, încearcă aşa, zise el, şi Fleece continuă.

— Deşi sunteţi toţi lechini şi sunteţi plin filea voastlă nişte animale sălbat'ce, eu tot vă spui, fâltaţii mei, că sălbăt'cia asta - 'ncetează naibii plescăiala cu coada! Cum crezi c-auziţi dacă nu-ncetaţi cu plescăiala şi muşcătula colea?

— Bucătare, spuse Stubb luându-l pe după gât. Să nu te-aud că mai înjuri! Vorbeşte frumos cu ei.

Slujba continuă.

— Sălbăt'cia voastră, fâltaţii mei, nu v-o iau în nume de lău.
aşa vi-i filea şi n-ai ce-i face. Da' să stluniţi astă file lea, ăsta-i baiu'. Sunteţi lechini, desigul, dar dacă stluniţi lechinu' din voi, îngelaşi vă faceţi, că îngelii nu-i alta decât lechini stluniţi bine. Ascultaţi la mine, fâltatilor, 'ncelcati să fiţi cilivizaţi când muşcaţi din balenă. Nu-i luaţi vecinului untula din gulă, vă spui. Nu-i un lechin la fel de bun ca ăilalţi pe lângă balenă? Şi, olicum, nici unu' n-ale dlept la balena asta, balena asta e a altcuiva. Ştiu că unii

dintle voi au ditamai gulile, mai mali ca alţii, dar ăia cu gula male au câteodată bulta mică aşa că mălimea gulii nu-i ca să înghiţi mai mult, ci ca să muşti untula pentlu ăia mai mici cale nu ajung să muşte singuli.

— Bravo, bătrâne Fleece!, strigă Stubb. Asta-i creştinătatea! Continuă.

— N-ale lost, nelozii naibii tot o să se muşte şi-o să se plesnească, Conaşe Stubb. N-aud niciun cuvânt, n-ale lost să piedici unol mâncăi ca ăştia, cum le zici matale, pân' nu li se umplu bulţile, şi alea nu au fund; şi când le umplu, nici atunci nu aud că se scufundă-n apă şi se duc să se culce pe colali şi nu mai aud nimic niciodată, niciodată.

— Şi eu cred la fel, pe legea mea. Binecuvântează-i, Fleece, şi o să mă duc să mănânc.

Auzind acestea, Fleece, ţinând amândouă mâinile deasupra cetei peşteşti, îşi înălţă vocea piţigăiată şi strigă:

— Fâltaţi blestemaţi! Faceţi câtă zalvă puteţi, umpleţi-vă naibii bulţile pân' plesnesc şi dup-aia muliţi.

— Acum, bucătare, spuse Stubb reluându-şi cina pe cabestan, stai acolo unde stăteai şi mai înainte, acolo, în faţa mea, şi fii atent.

— S'atent, zise Fleece aplecându-se iar peste cleşte în poziţia dorită.

— Ei bine, reluă Stubb în timp ce mânca după placul inimii, o să mă întorc acum la subiectul fripturii. În primul rând, câţi ani ai tu, bucătare?

— Ce-ale a face cu fli'tura?, întrebă negrul cu asprime.

— Linişte! Câţi ani ai?

— Cică vleo nouăzeci, mormăi posomorât.

— Şi ai trăit tu aproape o sută de ani pe lumea asta, şi nu ştii să găteşti o friptură de balenă?, zise, şi mai îndesă o îmbucătură la ultimul cuvânt, astfel că plescăitul păru a fi continuarea întrebării. Unde te-ai născut, bucătare?

— Dup’ un tambuchi pe un felibot de pe Loanoke.

— Născut pe un feribot! Tare straniu! Dar eu voiam să ştiu în ce ţară te-ai născut, bucătare!

— N-am zis că în ţala Loanoke?, strigă ascuţit.

— Nu, n-ai zis. Dar să-ţi zic eu unde bat, bucătare. Trebuie să te întorci acasă şi să te naşti iar; încă nu ştii să găteşti o friptură de balenă.

— Binecuvântat să fiu dacă mai fac alta!, mormăi nervos şi se întoarse să plece.

— Vino înapoi, bucătare, ia, dă-mi cleştele. Acum ia bucata asta de friptură şi zi-mi dacă tu crezi că friptura asta e gătită cum trebuie. Ia-o, îţi zic! - îndreptă cleştele spre el - ia-o şi gustă!

Pofticios, plescăind din buzele ofilite o clipă, bătrânul negru mormăi:.

— Cea mai bună fli’tulă din viaţa mea, zău! Flagedă, tale, tale flagedă.

— Bucătare, spuse Stubb răstindu-se iar, te duci la vreo biserică?

— Am tlecut pe lângă una din Cape-Down, spuse bătrânul morocănos.

— Ai trecut deci o dată în viaţa ta pe lângă o sfântă biserică din Capetown, unde ai auzit cu siguranţă un sfânt părinte spunându-le enoriaşilor săi „fârtaţii mei dragi”, aşa e, nu? Şi totuşi vii aici şi-mi spui o minciună atât de gogonată, ai?, întrebă Stubb. Unde crezi că o să te duci, bucătare?

— Mă duc la culcale cât de culând, bolborosi el întorcându-se pe jumătate.

— Stai!, aruncă ancora! Vreau să spun când o să mori, bucătare. E o întrebare teribilă. Ce răspuns îmi dai?

— Când o să moală neglul ăsta bătlân, spuse el rar, schimbându-şi înfăţişarea şi vocea, n-o să se ducă nicăieli el, o să vină un îngel binecuvântat şi o să-l ia.

— Unde să-l ia? Cum? Cu trăsura, ca pe Ilie? Şi unde să-l ducă?

— Colo sus, spuse Fleece întinzând cleştele deasupra capului şi ţinându-l solemn aşa.

— Aşa deci, vrei să te urci în vârful catargului, bucătare, când o să mori? Nu ştii: cu cât urci mai sus, cu atât îţi e mai frig. În vârful catargului, ai?

— N-am zis aşa ceva, răspunse Fleece îmbufnat din nou.

— Ai zis acolo sus, nu? Uită-te şi tu spre ce ai îndreptat cleştii. Crezi oare că o să ajungi în rai prin gaura gabiei? Nu, nu, bucătare. Nu ajungi acolo decât dacă o iei pe drumul obişnuit, adică prin greement. E o treabă care-ţi face pielea de găină, dar aşa trebuie făcută, altfel nu are rost. Niciunul dintre noi nu e încă în rai. Lasă cleştele, bucătare, şi ascultă-mi ordinele! Auzi? Ţine-ţi şapca într-o mână şi pune-o pe cealaltă pe inimă când îţi dau ordine. Ce? Acolo ţi-e inima? Acolo ţi-e burta! Mai sus, mai sus! Aşa, acum ai nimerit. Ţine-o acolo şi fii atent.

— S'atent, spuse bătrânul negru cu ambele mâini aşezate cum se dorea, clătinând din cap de parcă încerca să se întindă în acelaşi timp cu amândouă urechile în faţă.

— Ei bine, bucătare, vezi şi tu că friptura asta a ta e atât de rea, că a trebuit să o dau deoparte cât am putut de repede. Vezi asta, nu? Ei bine, pe viitor, când mai găteşti friptură de balene pentru masa mea personală de-aici, de la cabestan, îţi zic eu ce să faci ca să nu o mai arzi. Ţii friptura cu o mână şi cu cealaltă o încălzeşti cu un cărbune încins; după ce faci asta, o pui pe farfurie, auzi? Mâine, când tăiem peştele, să stai pe acolo ca să iei vârfurile aripioarelor; să le pui la murat. Cât despre capetele cozii, să le găteşti în sos, bucătare. Gata, acum poţi să pleci.

Dar Fleece de-abia apucă să facă trei paşi, că fu strigat iar.

— Bucătare, la cina de mâine noapte, la cartul de mijloc, să-mi dai cotlete. M-auzi? Atunci umflă-ţi pânzele. Hopa! Stai!, înclină-te înainte să

pleci. Înainte să pleci, iar… chifteluţe de balenă la micul dejun, nu uita!

— Ce-mi dolesc. Doamne, să-l mănânce pe el balena, în loc s-o mănânce el pe ea. Binecuvântat să fiu dacă nu e mai lechin decât chial Conaşu' Lechin, mormăi bătrânul în timp ce se îndepărta şchiopătând, şi cu această cugetare înţeleaptă se duse la culcare.

65. Mâncarea de balenă

Pare un lucru atât de straniu ca oamenii să se îndestuleze cu aceeaşi creatură care le hrăneşte felinarele şi ca Stubb să o mănânce la lumina propriei sale lumânări, încât merită să aprofundăm istoria şi filosofia sa.

Este consemnat că, acum trei secole, limba de Balenă Dreaptă era considerată o delicatesă în Franţa şi costa foarte mult. De asemenea, în timpul lui Henric al VIII-lea, un anume bucătar de la curte a primit o răsplată frumuşică pentru că a inventat un sos minunat care să fie mâncat cu Marsuini fripţi, care sunt, vă amintiţi, o specie de balene. Marsuinii sunt consideraţi până în ziua de astăzi o mâncare de soi. Carnea este modelată în chifteluţe de mărimea unei bile de biliard şi, dacă este asezonată şi condimentată numai bine, poate trece drept chifteluţe de ţestoasă sau de viţel. Călugării bătrâni din Dunfermline le îndrăgeau foarte tare. Primeau din partea coroanei o pensie măricică de Marsuini.

Adevărul este că, cel puţin printre aceşti vânători, balena ar fi considerată o delicatesă, dacă nu era atât de mare. Însă atunci când te aşezi în faţa unei plăcinte de carne lungă aproape o sută de picioare, îţi cam piere pofta. Numai oamenii fără prejudecăţi, ca Stubb, se înfruptă din balene gătite. Eschimoşii nu sunt atât de pretenţioşi. Ştim toţi că ei trăiesc pe seama balenelor şi au pivniţele pline de seu Zogranda[2]. Unul dintre cei mai cunoscuţi doctori ai lor, recomandă fâşii de untură pentru cei mici, deoarece sunt deosebit de zemoase şi de hrănitoare. Acest lucru îmi aduce aminte de nişte englezi care, fiind lăsaţi în urmă în Groenlanda din greşeală de baleniera lor, au trăit câteva luni de pe urma resturilor putrezite ale balenelor ce fuseseră lăsate la ţărm după ce li se luase grăsimea. Printre

marinarii olandezi, acestor resturi li se spune „cocă”, cu care, la drept vorbind, seamănă foarte mult, fiind maronii şi crocante şi mirosind cam ca gogoşile sau cornuleţele proaspete ale bătrânelor casnice din Amsterdam. Arată atât de apetisant, că nici cel mai reţinut străin nu şi-ar putea ţine mâinile departe de ele.

Ce mai micşorează valoarea balenei ca mâncare civilizată este grăsimea sa. E ca boul cel mai mândru din toată marea, prea gras ca să fie bun într-un sens fin. Priviţi-i cocoaşa, care ar fi la fel de bună de mâncat ca şi cea a bizonului (care este considerată o delicatesă), dacă ar fi fost altceva decât o piramidă de grăsime solidă. Spermanţetul, însă, vai!, cât este el de moale şi cremos, ca pulpa transparentă, gelatinoasă şi albă a nucii de cocos în cea de-a treia lună a coacerii sale. Este însă prea gras ca să înlocuiască untul. Cu toate acestea, vânătorii de balene au metoda lor de a-l transforma într-o altă formă şi de a-l mânca. În timpul celor trei carturi de noapte se obişnuieşte ca marinarii să îşi înmoaie pesmetul în cazanele mari de untură şi să-l lase să se prăjească o vreme. Astfel am cinat şi eu foarte bine de multe ori.

Când Caşalotul este mic, creierii lui sunt un fel de mâncare foarte fină. Ţeasta se sparge cu un topor şi cei doi lobi durdulii şi albi se scot – seamănă cu două budinci – se amestecă apoi cu făină şi se gătesc ca o învălmăşeală delicioasă ce seamănă la gust cu creierul de viţel, care este o specialitate fină printre epicurieni. Se ştie că unii flăcăi dintre aceşti epicurieni, tot mâncând creiere de viţel, încet-încet încep să le crească şi lor nişte creiere mici, cât să poată deosebi un cap de viţel de capetele lor, ceea ce, într-adevăr, e greu de deosebit. Acesta este motivul pentru care un flăcău cu un cap de viţel ce pare inteligent dinaintea lui este una dintre priveliştile cele mai triste pe care le poţi vedea. Capul parcă se uită cu mustrare la el, cu o expresie ca şi cum ar spune „şi tu, Brutus?”.

Poate că nu din cauză că balena este atât de unsuroasă li se pare oamenilor de pe uscat groaznic să o mănânci. Faptul acesta pare a se trage din cugetarea de mai sus, şi anume că nu se cade ca un om să mănânce o creatură de-abia ucisă şi să mai şi facă asta la propria sa lumină. Cu siguranţă că şi primul om care a ucis un bou a fost privit ca un criminal; poate a fost chiar spânzurat; dacă ar fi fost judecat de boi, cu siguranţă că asta ar fi păţit, şi ar fi meritat-o cum îşi merită fiecare ucigaş pedeapsa. Mergeţi în târg sâmbătă noaptea să vedeţi turmele de bipede holbându-se la şirurile lungi de patrupede. Nu seamănă asta cu priveliştea unui trib de canibali? Canibali? Cine nu e canibal? Vă spun că o să fie mai uşor pentru sălbaticul din Fiji care a sărat un misionar slăbănog în celula sa pe timp de foamete, o să fie mai uşor pentru acest sălbatic la venirea Judecăţii de Apoi decât o să-ţi fie ţie, gurmand civilizat şi luminat, care ţintuieşti gâşte de pământ şi te înfrupţi din ficaţii lor umflaţi în al tău paté-de-foie-gras.

Dar Stubb? El mănâncă balena la lumina propriei ei grăsimi, ori asta înseamnă să şi ocărăşti, pe lângă faptul că răneşti, nu? Priviţi-vă mânerele cuţitului, gurmanzii mei civilizaţi şi luminaţi ce vă delectaţi cu vita friptă! Din ce e făcut? Din ce altceva decât din oasele fratelui aceluiaşi bou pe care îl mâncaţi. Cu ce vă scobiţi după ce devoraţi o gâscă grasă? Cu o pană ascuţită din aceeaşi pasăre. Iar secretarul Societăţii pentru Suprimarea Cruzimii împotriva Gâscanilor cu ce îşi scrie circularele? De doar o lună sau două a dat această societate ordin să nu se mai scrie decât cu tocuri de oţel.

66. Masacrarea rechinilor

În tradiţia Sudului, atunci când este prins un Caşalot după o trudă lungă şi obositoare, şi adus noaptea lângă navă, nu se obişnuieşte, ca regulă generală, să se înceapă pe dată tăierea, deoarece această treabă este foarte migăloasă, durează ceva timp şi este nevoie de tot echipajul ca să poată fi începută. De aceea, se obişnuieşte să se strângă velele, să se ţină cursul în vânt şi să se trimită toţi marinarii la culcare în hamacurile lor până dimineaţa, cu adăugirea că, până atunci, se păstrează carturile la ancoră; asta înseamnă că doi câte doi, preţ de o oră, tot echipajul urcă prin rotaţie pe punte pentru a se asigura că totul merge bine.

Câteodată, mai ales în Pacific, pe linia ecuatorului, acest plan nu se potriveşte deloc deoarece se strâng atâţia rechini în jurul hoitului legat, că, dacă ar fi lăsat aşa, să spunem, pentru şase ore, a doua zi dimineaţă nu ar mai rămâne decât oasele de el. Însă în alte părţi ale oceanului, acolo unde aceşti peşti nu sunt atât de numeroşi, sălbăticia lor nemaipomenită poate fi slăbită câteodată considerabil dacă sunt loviţi zdravăn ou cazmalele ascuţite pentru balene. Cu toate acestea, procedura nu face, în unele momente, decât să îi gâdile şi să îi aţâţe mai tare. Nu acesta era cazul cu rechinii ce forfoteau în jurul „Pequodului”, deşi, te asigur, orice om neobişnuit cu astfel de privelişti, dacă s-ar fi uitat peste parapet in noaptea aceea, ar fi crezut că întreaga mare rotundă este o roată de brânză şi rechinii sunt viermii din ea.

Totuşi, când Stubb stabili cartul după ce îşi termină cina şi când, după cum se hotărâse, Queequeg şi încă un marinar de la teugă urcară pe punte, se iscă mare zarvă printre rechini, căci îndată cei doi atârnară schelele de tăiere în afara

parapetului şi coborând trei felinare pentru a arunca raze lungi de lumină peste marea învolburată, cei doi marinari, ochind cu cazmalele de balene[3], începură să măcelărească rechinii, înfigându-le oţelul până în creieri, pare-se singurul punct. Dar în îmbulzeala spumoasă în care se învârtea şi se zbătea gloata, ţintaşii nu îşi nimereau tot timpul ţinta, ceea ce le descoperi lucruri neştiute despre sălbăticia incredibilă a duşmanului. Nu muşcau numai din pântecele celorlalţi, ci se aplecau, ca nişte arcuri mlădioase, şi le muşcau şi pe ale lor, până când acele mădulare păreau a fi înghiţite la nesfârşit de aceeaşi gură pentru a fi aruncate iar afară prin rana deschisă. Dar asta nu era tot. Era primejdios să te încurci cu cadavrele şi spiritele acestor creaturi. Se pare că o vitalitate panteistă sălăşluia în zgârciurile şi oasele lor chiar şi după ce tot ce se numeşte suflet propriu dispăruse. Ucis şi urcat pe punte pentru a fi jupuit, unul dintre aceşti rechini mai că îi reteză mâna bietului Queequeg atunci când încercă să închidă deschizătura înţepenită a fălcilor ucigaşe.

Lui Queequeg nu păsat ce zeu făcut la rechin, spuse sălbaticul mişcându-şi dureros braţul în sus şi în jos, dacă făcut zeu din Feegee sau zeu din Nantucket, dar zeu care făcut la rechin făcut ca motorul.

67. Tăierea

Se întâmpla sâmbătă noaptea, şi ce mai sabat urmă! Ex officio vânătorii de balene nu ţin niciodată sabatul. „Pequodul” ivoriu fu transformat în ceea ce părea a fi un abator, iar fiecare marinar părea un măcelar. Aţi fi zis că sacrificam zece mii de boi înroşiţi zeilor mării.

În primul rând, enormele unelte de tăiat, printre alte ustensile grele, constau în nişte ciorchini de scripeţi vopsiţi în verde pe care nu îi putea ridica un singur om; aceşti imenşi ciorchini de struguri erau urcaţi balansând până în vârful catargului mare şi fixaţi bine de arboretul de jos, cel mai solid loc de pe toată puntea unei corăbii. Capătul frânghiei ca un cablu, încolăcit prin această încurcătură de scripeţi, fu tras până la troliul mare şi ghemul de unelte fu suspendat deasupra balenei. De acest ghem fu legat cârligul de seu. Care cântăreşte vreo cincizeci de kilograme. Atârnaţi de schele peste margine, Starbuck şi Stubb, secunzii, înarmaţi cu cazmale, începură să taie o gaură în trup pentru a înfige cârligul chiar deasupra celei mai apropiate înotătoare. Odată terminată această treabă, se tăie o dungă lungă şi semicirculară pe lângă gaură, fu agăţat cârligul şi echipajul, strigând din răsputeri, începu să tragă la cabestan. Imediat, corabia se înclina intr-o parte şi fiecare şurub începu să trosnească la fel ca o casă veche pe timp de îngheţ. Începu să tremure, să freamăte şi să îşi încline catargele speriate. Se aplecă din ce in ce mai mult peste balenă, în timp ce la fiecare înălţare gâfâitoare de la cabestan răspundea o înălţare binevenită a valurilor până când, în cele din urmă, se auzi o sfâşietură cutremurătoare şi cu o plescăitură grozavă nava se îndreptă şi se depărtă de balenă, iar scripetele triumfător se ivi ţinând în gheare capătul semicircular al primei fâşii de untură.

Fiindcă untura înveleşte balena cum înveleşte coaja portocala, este desprinsă de trup aşa cum portocala este câteodată decojită în spirală. Tensiunea ţinută mereu întinsă de cabestan face ca balena să se rostogolească în apă în timp ce untura se desprinde într-o singură fâşie de-a lungul dungii numite „eşarfă”, cea tăiată cu cazmalele de către secunzii Starbuck şi Stubb. Pe când e desprinsă, fâşia este înălţată din ce în ce mai sus, până când capătul său atinge gabia mare. Oamenii de la cabestan încetează atunci să tragă şi pentru o clipă sau două marea bucată însângerată se leagănă încoace şi încolo de parcă ar fi coborâtă din ceruri şi fiecare martor trebuie să se ferească atunci când se mişcă, altfel îl va lovi peste urechi şi-l va trimite cu capul înainte peste bord.

Unul dintre harponieri înaintează cu o armă lungă şi ascuţită numită sabie şi, aşteptând momentul, taie o gaură mare în partea de jos a imensei grămezi. În această gaură se agaţă cu un cârlig capătul celui de-al doilea troliu pentru a ţine cât mai bine grăsimea, pregătindu-se pentru ce urmează. Spadasinul priceput, avertizându-i pe toţi să nu-i stea în cale, se mai repede o dată spre grămadă şi din câteva tăieturi zdravene şi piezişe o taie pe din două, astfel că, deşi partea de jos rămâne încă legată, fâşia lungă de sus, numită bucată de pătură, se leagănă liberă şi poate fi coborâtă. Cei de la cabestan îşi reiau cântecul şi în timp ce unealta jupoaie şi desprinde o altă fâşie, prima este lăsată în jos cu grijă şi aşa intră prin trapa cea mare direct în cală, într-un salon neamenajat, numit camera unturii. Aici numeroase mâini agere încolăcesc lunga bucată de pătură de parcă ar fi un cuib de şerpi cu cozile încurcate. Treaba continuă tot aşa, cele două vinciuri se ridică şi coboară în acelaşi timp. Atât cabestanul, cât şi corabia se înalţă la fel, trăgătorii cântă, cei din camera unturii descurcă, secunzii despică, nava

trosneşte şi toată lumea înjură ca să mai destindă încordarea.

68. Pătura

Am dat multă atenţie acestui subiect, şi anume pielea balenei. Am purtat lungi discuţii contradictorii pe mare, cu vânători de balene experimentaţi, şi pe uscat, cu naturalişti învăţaţi. Părerea mea iniţială rămâne neschimbată, dar nu e decât o părere.

Întrebarea este ce anume e şi unde se află pielea balenei. Ştii deja ce este untura ei. Această untură are consistenţa solidă a cărnii de vită, dar e mai elastică şi mai compactă, iar grosimea ei e undeva între opt sau zece şi doisprezece inci.

Acum, oricât de absurd ar părea la început să vorbim despre pielea unei creaturi ca fiind atât de groasă şi tare, totuşi în acest caz acestea nu sunt argumente împotriva unei asemenea presupuneri, deoarece nu poţi jupui de pe balenă alt înveliş în afară de acea untură. Şi ce e învelişul exterior al unui animal, dacă este suficient de dens, altceva decât pielea? E adevărat că de pe trupul nedespicat al balenei se poate lua, zgâriind cu mâna, o substanţă foarte subţire şi transparentă, semănând întrucâtva cu cea mai subţire foiţă de gelatină, dar aceasta este aproape la fel de flexibilă şi fină ca satinul este aşa doar înainte de a se usca, după care nu numai că se strânge şi se îngroaşă, dar se şi întăreşte şi se fărâmiţează. Eu am câteva astfel de bucăţi uscate, pe care le folosesc ca semne în cărţile despre balene. Sunt transparente, după cum am mai spus, iar atunci când sunt aşezate pe pagină, îmi place să cred că au puterea de a mări. Oricum ar fi, este plăcut să citeşti despre balene prin ochelarii lor, ai putea spune. Iată unde vreau să ajung: acea substanţă subţire, gelatinoasă, care, recunosc, înveleşte tot trupul balenei, nu poate fi considerată pielea creaturii, ci pielea pielii, ca să zic aşa, căci ar fi ridicol să se spună că învelişul

giganticei balene este mai subţire şi mai fin decât pielea unui nou-născut. Dar ajunge cu asta.

Presupunând că untura este pielea balenei, atunci când această piele, în cazul unui Caşalot cu adevărat mare, dă o sută de butoaie de seu, şi când se ia în considerare că, prin cantitate sau mai bine-zis prin greutate, acest seu în starea sa naturală nu este decât a treia pătrime din întregul înveliş, îţi poţi face o idee despre cât de mare este acest peşte, când doar o parte din tegumentul lui se poate transforma într-un asemenea lac de lichid. Socotind că vin zece butoaie pe fiecare tonă, numai a treia pătrime a pielii balenei cântăreşte aşadar zece tone.

Partea vizibilă a Caşalotului viu nu e cea mai neînsemnată dintre minunile pe care şi le arată el. Aproape întotdeauna el este acoperit de-a lungul şi de-a latul de nenumărate şi dese dungi, asemenea celor din cele mai delicate gravuri italieneşti. Însă aceste semne nu par a fi imprimate pe substanţa gelatinoasă despre care am vorbit mai devreme, ci par să se vadă prin ea, de parcă ar fi fost tăiate chiar în trupul său. Dar asta nu e tot. În anumite împrejurări, o privire ageră observă că acele semne dungate, ca o adevărată gravură, nu sunt decât decorul unor alte semne. Acestea sunt hieroglife, căci dacă numiţi acele încifrări misterioase de pe pereţii piramidelor hieroglife, atunci acesta este cuvântul potrivit pentru a le descrie. Amintindu-mi de hieroglifele de pe un anumit Caşalot, am fost uimit să văd o plăcuţă reprezentând vechile semne indiene scobită pe faimoasele palisade hieroglifice de pe malurile cursului superior al râului Mississippi. La fel ca acele stânci mistice, balena însemnată la fel de mistic rămâne indescifrabilă. Aluzia la pietrele indiene îmi aduce aminte de altceva. Pe lângă toate trăsăturile pe care le prezintă Caşalotul prin înfăţişarea sa, nu de puţine ori îşi arată spatele, şi mai ales lateralele, cu dungile sale obişnuite, şterse în mare parte din

cauza numeroaselor zgârieturi neregulate şi învălmăşite. Aş spune că rocile coastei din New England, despre care Agassiz[4] crede că ar purta semnele brutalelor ciocniri cu marile aisberguri plutitoare, ei bine, aş spune eu, acele stânci seamănă destul în această privinţă cu Caşalotul. Mi se mai pare, de asemenea, şi că aceste zgârieturi au apărut probabil în urma luptelor cu alte balene, căci cel mai adesea le-am văzut la marii şi solizii masculi ai speciei.

Încă două cuvinte despre această piele sau untură a balenei. S-a spus deja că aceasta este jupuită de pe ea în fâşii mari, numite bucăţi de pătură. Ca şi cei mai mulţi termeni maritimi, acesta este ales bine şi cu însemnătate, căci balena este într-adevăr învelită în untură ca într-o pătură sau o plapumă, sau, şi mai bine, ca într-un poncho indian tras peste cap şi care îşi are poalele la coadă. Din cauza acestei pături călduroase se simte balena la fel de bine în orice fel de vreme, de mare, de moment sau de curent. Ce s-ar alege de o Balenă de Groenlanda dacă, în mările tremurătoare şi îngheţate din nord, nu ar avea această haină? Este adevărat că sunt găsiţi în aceste mări hiperboreene unii peşti foarte slabi, dar aceştia, luaţi aminte, au sângele rece şi nu au nici plămâni, iar pântecele lor sunt ca nişte frigidere; aceste creaturi se încălzesc la adăpostul aisbergurilor, cum se ghemuieşte un călător în miezul iernii la focul dintr-un han. Iar balena, ca şi omul, are plămâni şi sânge cald. Dacă îi îngheaţă sângele, moare. Ce lucru de mirare că acest monstru, pentru care căldura este tot atât de necesară ca şi pentru om, se simte ca la el acasă, scufundat toată viaţa până la buze în acele mări arctice, pe când omul, dacă se întâmplă să cadă peste bord, este găsit câteodată după luni bune plutind îngheţat bocnă prin mijlocul câmpiilor de gheaţă, asemenea unei muşte înţepenite în chihlimbar! Este însă şi mai de mirare că, după cum s-a arătat prin experimente, sângele unui urs

polar este mai cald decât cel al unui negru din Borneo în mijlocul verii.

Îmi pare că prin acestea ni se arată, rara virtute a unei straşnice tării personale, a unor pereţi groşi şi a unui interior spaţios. Oh! Pământeanule! Admiră şi modelează-te după balenă! Păstrează-te şi tu călduros printre gheţuri, trăieşte pe lumea aceasta fără a te lega de ea. Fii rece la Ecuator, ţine-ţi sângele lichid la Poli. Ca marele dom de la Sfântul Petru şi ca marea balenă, păstrează în toate anotimpurile temperatura ta.

Cât de uşor şi fără de speranţă se dau aceste lecţii!

Cât de puţine dintre clădiri au domul de la Sfântul Petru şi dintre creaturi, cât de puţine sunt la fel de mari!

69. Înmormântarea

Trageţi lanţurile! Lăsaţi hoitul in urmă!

Marile vinciuri îşi făcuseră datoria. Trupul jupuit şi alb al balenei decapitate străluceşte ca un sicriu de marmură. Deşi şi-a schimbat culoarea, nu a pierdut nimic din mărime. Este încă imens. Pluteşte din ce în ce mai departe, în timp ce apa ce îl înconjoară se zbate şi clocoteşte de la rechinii nesătui, iar aerul de deasupra este tulburat de stoluri rapace de păsări croncănitoare, ale căror ciocuri se înfig în balenă ca tot atâtea pumnale. Marea fantomă albă şi decapitată pluteşte mai departe şi mai departe de corabie, iar cu fiecare metru parcurs, ceea ce par a fi kilometri pătraţi de rechini şi kilometri pătraţi de păsări întăresc larma ucigaşă. Din corabia care aproape stătea pe loc, această privelişte hidoasă se arătă timp de ore întregi. Sub cerul senin şi azuriu, pe luciul frumoasei mări, mişcate de brize voioase, grămada moartă pluteşte fără încetare până se pierde în depărtări.

Iată o înmormântare foarte caraghioasă şi zeflemitoare! Vulturii mării sunt toţi în doliu cucernic, rechinii aerului poartă meticuloşi negru sau pestriţ. Puţini dintre ei ar fi ajutat balena cât era în viaţă dacă ar fi avut nevoie de ei. Dar la praznicul de înmormântare sunt cuvioşi şi se arată. Vai! Oribil vulturism al lumii, de care nici cea mai măreaţă balenă nu are scăpare.

Însă acesta nu este sfârşitul. În timp ce trupul este batjocorit, un spirit răzbunător supravieţuieşte şi pluteşte deasupra ca să înspăimânte. Zărit de vreun vas de război sau de vreo barcă descoperitoare zănatică şi străină, atunci când distanţa prea mare ascunde stolurile de păsări înnebunite, dar se vede încă grămada albă plutind în lumina soarelui şi spuma albă care se sparge de

ea, imediat trupul inocent al balenei este descris în jurnalul de bord cu degete tremurătoare: „Bancuri, stânci şi valuri mari prin împrejurimi. Atenţie!”. Apoi, ani la rând, probabil, vasele vor ocoli acest loc, sărind peste el cum sar oile nătânge peste nimic, deoarece conducătoarea lor sărise acolo înainte atunci când fusese ridicat un băţ. Iată care este legea precedentelor, iată folosul tradiţiei, iată povestea supravieţuirii încăpăţânate a vechilor credinţe ce nu privesc lumea pământească şi care acum nici nu mai sălăşluiesc în tării. Iată ortodoxia!

Astfel, deşi în timpul vieţii trupul uriaş al balenei şi-a îngrozit, poate, duşmanii, în moarte, stafia sa nu face decât să sperie fără temei o lume întreagă.

Tu crezi în fantome, prietene? Mai sunt şi altele în afară de cea de la Cock-Lane şi există oameni mai profunzi decât doctorul Johnson care cred în ele.

70. Sfinxul

Nu trebuia să omit faptul că, înainte de a fi jupuit complet trupul monstrului, acesta a fost decapitat. Decapitarea caşalotului este o ispravă anatomică savantă, cu care se mândresc chirurgii de balene experimentaţi, şi asta nu fără temei.

Gândeşte-te că balena nu are nimic care să se poată numi gât, din contră, acolo unde par a se împreuna capul şi trupul este cea mai groasă parte a corpului său. Aminteşte-ţi de asemenea, că, chirurgul trebuie să lucreze de deasupra, iar între el şi pacientul său se interpune o distanţă de opt sau zece picioare, iar pacientul este aproape ascuns într-o mare neagră, tălăzuită şi deseori agitată şi învolburată. Ia seama, de asemenea, că în asemenea condiţii potrivnice el trebuie să taie adânc în peşte şi în această stare îngropată, fără ca măcar să arunce o privire în gaura ce se strânge întruna, trebuie să ferească toate părţile alăturate şi interzise şi să împartă şira spinării într-un anume loc, la mică distanţă de pătrunderea sa în ţeastă. Nu te minunezi de fala lui Stubb, care nu a cerut decât un răgaz de zece minute pentru a decapita un Caşalot?

După ce e tăiat, capul e aruncat la pupa şi ţinut acolo de un cablu până când e jupuit trupul. După aceasta, dacă aparţine unei balene mici, este tras pe punte ca să se hotărască ce o să se facă în privinţa lui. Dar asta e imposibil de făcut cu un monstru adult, căci capul său e o treime din toată masa sa, iar pentru a ţine suspendată o astfel de sarcină, chiar şi pentru cabestanul balenierei, ar fi ca şi cum ai încerca să cântăreşti un hambar olandez în balanţa unui bijutier.

După ce fu decapitată şi jupuită balena, capul fu atârnat de parapetul navei, scos doar pe jumătate din apă pentru a fi încă împins în sus de elementul

său natural. Acolo, cu vasul încordat aplecat abrupt peste el, din cauza greutăţii imense pe care o susţinea arborele inferior şi cu fiecare braţ de vergă de pe partea aceea alungindu-se ca o macara peste valuri, acolo, capul însângerat atârna de mijlocul „Pequodului" ca şi cel al imensului Holofernes de cingătoarea Juditei[5].

Când fu terminată şi această treabă se făcuse ora amiezii şi marinarii coborâră pentru a mânca. Peste puntea ce mai adineauri fierbea se lăsase acum liniştea. O tăcere arămie, ca un lotus galben imens, îşi desfăcea din ce în ce mai mult petalele tăcute şi nedefinite peste mare.

Nu trecu mult timp şi în această tăcere urcă Ahab din cabina lui. Dând de câteva ori roată dunetei, se opri să privească peste margine, apoi, întinzându-se spre lanţurile mari, luă cazmaua lui Stubb, care rămăsese acolo după decapitarea balenei şi, înfigând-o în partea de jos a grămezii suspendate, prinse celălalt capăt ca o cârjă la subsuori şi rămase aşa aplecat fixând capul cu privirea.

Era un cap negru şi ţuguiat şi cum stătea acolo în mijlocul liniştii mormântale părea a fi Sfinxul în deşert.

— Vorbeşte, căpăţână mare şi venerabilă, murmură Ahab, deşi nu ai barbă, eşti ici şi colo acoperită de muşchi; vorbeşte, măreţe cap, şi spune-ne ce secret ţii în tine! Dintre toţi scufundătorii, tu te-ai scufundat cel mai adânc. Capul acesta pe care străluceşte soarele amiezii a umblat pe lângă temeliile lumii. Acolo unde ruginesc nume şi nave necunoscute şi putrezesc ancore şi speranţe neîmpărtăşite, unde în criminala-i calǎ fregata pământului e încărcată cu oasele milioanelor do oameni înecaţi, acolo, în acea lume înfricoşată a apelor, acolo îţi era casa. Tu ai ajuns acolo unde clopotul şi scafandrul nu au ajuns niciodată, ai dormit lângă nenumăraţi marinari, acolo unde mame care nu-şi află somnul

şi-ar da şi viaţa să se poată întinde. Ai văzut iubiţi înlănţuiţi sărind din corabia lor cuprinsă de flăcări; inimă lângă inimă s-au scufundat sub valurile unduitoare, credincioşi unul altuia atunci când cerurile păreau a-i fi trădat. Ai văzut secundul ucis când a fost aruncat de piraţi de pe punte în miezul nopţii; ore întregi s-a scufundat în întunericul pântecelui nesătul, pe când ucigaşii lui şi-au continuat drumul nestingheriţi, iar fulgere scurte loveau corabia alăturată care altminteri ar fi dus un soţ bun în braţele întinse şi pline de dor ale soţiei sale. Capule! Tu ai văzut destule ca să amesteci planetele şi să-l faci pe Avraam necredincios, şi acum nu scoţi un cuvânt?

— O velă!, strigă o voce puternică din vârful arboretului.

— Aşa? Ei, ăsta-i motiv de bucurie!, strigă Ahab îndreptându-se deodată şi norii cenuşii se risipiră de pe fruntea sa. Strigarea asta plină de viaţă pe o asemenea linişte aproape că ar converti un om mai bun. În ce parte?

— Trei grade în faţă spre tribord, domnule, şi îşi aduce vântul spre noi!

— Din ce în ce mai bine, omule. Dac-ar veni Sfântul Pavel pe acelaşi drum să îşi aducă adierea spre sufocarea mea! O. Natură, şi tu, suflet al omului! Nu se poate spune cât de legaţi sunteţi între voi! Nici cel mai mic atom nu se mişcă şi nu există în materie fără a avea o oglindire vicleană în minte.

71. Povestea lui Ieroboam

Briza şi corabia se apropiau mână în mână, dar vântul ajunse primul şi „Pequodul" începu să se legene. Încet, încet, văzute prin ochean, bărcile şi catargele pline de marinari dovediră că era o balenieră. Dar fiind atât de departe în direcţia vântului şi trecând departe, părând a se îndrepta spre un alt teritoriu, „Pequodul" nu putea spera să o ajungă. Astfel că se pregăti semnalul ca să se vadă ce răspuns avea să primească.

Aici trebuie spus că, asemenea vaselor din marina militară, corăbiile Flotei Americane de Baleniere au fiecare semnalul ei, iar toate semnalele sunt notate într-un catastif lângă numele vasului respectiv şi fiecare căpitan are câte unul. Astfel, căpitanii balenierelor se pot recunoaşte unul pe altul în largul oceanului, chiar şi de la depărtări mari, şi nu cu multă uşurinţă. Vasul străin răspunse semnalului „Pequodului" dându-l, la rândul lui, pe al său, arătând astfel că nava era „Ieroboam"[6] din Nantucket. Ajustând braţele velelor, se opri, se aşeză în travers faţă de „Pequod" şi lăsă pe apă o barcă. Acesta se apropie în curând, dar în timp ce se aşeza scara laterală la ordinele lui Stubb, străinul făcu semn din barcă arătând că acest gest nu era necesar. Se pare că pe vas izbucnise o epidemie teribilă şi că Mayhew, căpitanul, se temea să nu îmbolnăvească şi echipajul „Pequodului", deoarece, deşi el şi echipajul din barcă nu erau atinşi, deşi corabia se afla la o jumătate de bătaie de puşcă, deşi între nave marea şi aerul se rostogoleau şi pluteau nestăpânite, ţinând cont de obiceiurile de pe uscat în caz de carantină, refuză categoric să intre în contact direct cu „Pequodul". Acest lucru nu împiedică defel comunicarea. Păstrând o distanţă de câţiva yarzi între ea şi corabie, barca de pe

„Ieroboam” reuşea, ajutându-se de vâsle să rămână paralelă cu „Pequodul”, în timp ce acesta înainta greoi prin apă cu vela mare mascată, căci deja vântul începuse să bată cu putere; câteodată, împinsă de câte un val mare, barca ajungea mai în faţă, însă era adusă cu dibăcie înapoi la locul ei. În felul acesta, printre astfel de întreruperi, când şi când, între cele două părţi se ducea o discuţie, dar în anumite momente ea era curmată de alt fel de întreruperi.

Pe barca de pe „Ieroboam” vâslea un om cu o înfăţişare stranie chiar şi pentru viaţa tumultuoasă de pe balenieră, unde toate trăsăturile individuale se amestecau între ele. Era un tinerel mic şi scund, cu faţa stropită cu pistrui şi avea părul nemaipomenit de blond. Era înveşmântat într-o haină cu poalele lungi, croită ca o robă de cabalist de culoare maroniu închis, ale cărei mâneci erau suflecate peste încheieturi. În ochii săi se citea un delir adânc, fanatic.

Imediat ce zări această figură, Stubb exclamă:

— El e! El e laşul cu poale lungi despre care ne-a povestit echipajul de pe „Town-Ho”!

Stubb vorbea despre o poveste stranie de pe „Ieroboam” şi despre un anume marinar din echipajul vasului, istorie care se întâmplase înainte ca „Pequodul” şi „Town-Ho” să se întâlnească. Din povestire şi din ce se mai află pe urmă, se pare că mişelul despre care era vorba câştigase o nemaipomenită putere asupra aproape tuturor celor de pe „Ieroboam”. Aceasta era povestea sa:

Fusese crescut în obştea smintită a Shakerilor din Neskayuna[7], unde era socotit un mare profet. În adunările lor nebuneşti şi secrete, acesta se coborâse de câteva ori din tavan printr-o trapă, anunţând vărsarea celei de-a şaptea cupe a apocalipsei pe care o ţinea în buzunarul de la vestă, dar care, în loc să conţină praf de puşcă, se spunea că ar fi plină cu laudanum. Simţii dintr-odată chemarea apostolică, aşa că părăsi

Neskayuna pentru Nantucket unde, cu viclenia ce se apropia de nebunie, îşi luă o înfăţişare mai normală şi mai zdravănă şi îşi oferi ajutorul ca începător pentru călătoria de vânătoare a „Ieroboamului”. Fu tocmit, dar imediat ce nava se îndepărtă de uscat, sminteala lui izbucni iar.

Declară că este Arhanghelul Gabriel şi îi porunci căpitanului să se arunce peste bord. Îşi scrise manifestul prin care se autoproclamă mântuitorul tuturor insulelor din mare şi vicar general al întregii Oceanii. Seriozitatea nestrămutată cu care declară acestea, planul întunecat şi îndrăzneţ al imaginaţiei sale neostoite şi excitate, împreună cu groazele supranaturale ale adevăratului său delir se adunară şi îl învăluiră pe Gabriel în minţile ignorante ale echipajului cu un văl de sfinţenie. Mai mult decât atât, se temeau de el. Cum un astfel de om nu era de mare folos la bord, mai ales că nu muncea decât atunci când binevoia el, căpitanul necredincios ar fi scăpat de el cu dragă inimă, însă, prinzând de veste că intenţia acestuia era să-l lase în primul port, Arhanghelul desfăcu numaidecât toate peceţile şi cupele şi prevesti distrugerea necondiţionată a corăbiei şi întregului echipaj dacă această intenţie avea să fie dusă la bun sfârşit. Atât de mare era înrâurirea sa asupra discipolilor săi, că aceştia se duseră la căpitan şi îi spuseră că, dacă îl debarcă pe Gabriel, nu va mai rămâne niciunul dintre ei la bord. Căpitanul fu astfel nevoit să renunţe la plan. Aceştia nu aveau să îngăduie nici ca Gabriel să fie tratat cumva rău, orice ar fi zis sau făcut, aşa că acesta ajunse să fie liber ca pasărea cerului la bordul vasului. Urmarea acestor întâmplări fu ca omul să prindă ură pe căpitan şi pe secunzi şi, cum izbucnise şi epidemia, avea mai multă putere ca niciodată profeţind că ciuma, cum o numea el, se abătuse asupra lor la comanda sa şi va dispărea doar când va binevoi el. Marinarii, majoritatea oameni săraci cu duhul, se ploconeau şi unii chiar

se gudurau pe lângă el, ascultându-i poruncile şi cinstindu-l câteodată ca pe un zeu. Asemenea lucruri par de necrezut, dar, oricât de uimitoare ar fi, sunt adevărate. Istoria fanaticilor nu este nici pe departe la fel de uimitoare în ceea ce priveşte nemăsurata înşelăciune de sine a fanaticului pe cât este de nemăsurată puterea cu care îi minte şi îi vrăjeşte pe ceilalţi. Dar este momentul să ne întoarcem la „Pequod”.

— Nu mă tem de epidemia ta, omule, spuse Ahab peste parapet căpitanului Mayhew care stătea la pupa bărcii. Urcă la bord!

Gabriel însă sări imediat în picioare.

— Gândeşte-te! Gândeşte-te la frigurile galbene şi biliare! Ia seama la îngrozitoarea ciumă!

— Gabriel! Gabriel!, strigă căpitanul Mayhew, tu să… Dar chiar în acea clipă un val înalt împinse barca departe şi vâltoarea ei înecă toate cuvintele.

— Aţi văzut Balena Albă?, întrebă Ahab când barca pluti iar aproape.

— Gândeşte-te, gândeşte-te la barca ta de vânătoare, sfărâmată şi scufundată! Fereşte-te de coada ei îngrozitoare!

— Iar îţi spun, Gabriel, că…

Dar din nou barca fu smulsă de parcă ar fi fost prinsă de duşmani. Nu se mai auzi niciun cuvânt timp de câteva momente, în timp ce valuri învolburate se rostogoleau în jur, iar printr-unul dintre capriciile mării, acestea păreau a coborî în loc de a se înălţa. Între timp, capul agăţat al Caşalotului se zgâlţâia cu putere şi Gabriel fu văzut privindu-l mai înspăimântat decât i-ar fi îngăduit firea sa de arhanghel.

Când se sfârşi acest interval, căpitanul Mayhew începu o poveste întunecată despre Moby Dick, nu fără a fi întrerupt deseori de Gabriel, ori de câte ori îi era rostit numele, şi de marea învolburată care părea a fi făcut un pact cu el.

Se pare că „Ieroboam” nu plecase de mult de acasă când, întâlnindu-se cu o balenieră, oamenii

aflară de existenţa lui Moby Dick şi de năpastele pe care le făcuse. Absorbind cu lăcomie această noutate, Gabriel îl avertiză solemn pe căpitan să nu atace Balena Albă dacă aveau să o întâlnească şi anunţând prin aceste baliverne nebuneşti că era nici mai mult, nici mai puţin decât zeul încarnat al Shakerilor. Dar atunci când, la un an sau doi după aceea, Moby Dick fu zărit din vârfurile catargelor, Macey, secundul, arse de nerăbdare să-l întâlnească şi, cum căpitanul nu era împotriva acestei şanse, în ciuda tuturor acuzelor şi ameninţărilor arhanghelului, Macey reuşi să convingă încă cinci oameni să-l însoţească în barcă. Plecă alături de ei şi după ce vâsliră mult şi obositor şi trecură prin încercări primejdioase şi nefructuoase, reuşi în sfârşit să înfigă un harpon.

Între timp, Gabriel se urcase în vârful arboretului mare şi îşi agita mâna cu mişcări nebuneşti strigând profeţii ale sfârşitului apropiat al acestor nelegiuiţi ce îi nesocoteau divinitatea. În timp ce secundul Macey stătea în picioare la prora bărcii şi cu toată însufleţirea neamului său îşi vărsa toate sudălmile asupra balenei, încercând să găsească un moment propice ca să arunce suliţa, iată!, o umbră mare şi albă se ridică din apă şi cu o mişcare rapidă ca de evantai le tăie răsuflarea tuturor vâslaşilor. În clipa următoare, ghinionistul secund, atât de plin de viaţa învolburată, fu aruncat în aer şi, descriind un arc larg în coborâre, căzu în mare la o distanţă de cincizeci de yarzi. Bărcii nu îi sări nici măcar o aşchie şi niciunui vâslaş nu i se clinti niciun fir de păr, dar secundul se duse la fund pentru totdeauna.

Este bine să adaug aici că, dintre accidentele fatale ale pescuitului, acest fel este probabil cel mai întâlnit. Câteodată nimic nu este vătămat în afară de omul care piere astfel; deseori, este smulsă prora sau bordul pe care stă conducătorul şi se duce la fund odată cu trupul. Dar cea mai stranie treabă este că s-a întâmplat nu doar o dată

ca, atunci când se recuperează corpul, acesta să nu aibă niciun semn de lovitură, dar omul să fie mort de-a binelea.

Întreaga nenorocire, cu trupul aruncat al lui Macey, fu văzută de pe corabie. Cu un strigăt piţigăiat, Gabriel opri echipajul îngrozit de la vânătoare: „Cupa! Cupa!”. Teribila întâmplare îi dădu mai multă putere arhanghelului, deoarece discipolii lui naivi credeau că o prevestise şi nu că făcuse o profeţie în linii mari pe care putea oricine să o facă şi să nimerească o ţintă din toate câte erau. Deveni o groază nemaipomenită la bordul corăbiei.

După ce îşi termină Mayhew povestirea. Ahab începu să ii pună asemenea întrebări că străinul nu se putu opri să întrebe dacă avea de gând să vâneze Balena Albă în caz că s-ar fi ivit şansa. La aceasta, Ahab răspunse:

— Da.

Imediat, Gabriel se ridică iar în picioare uitându-se la bătrân şi exclamă, vehement, cu arătătorul îndreptat în jos:

— Gândeşte-te, gândeşte-te la blasfemator – mort şi căzut acolo – teme-te de sfârşitul lui!

Ahab se întoarse nepăsător şi îi spuse lui Mayhew:

— Căpitane, tocmai mi-am amintit de tolba cu scrisori. Am acolo o scrisoare pentru unul dintre ofiţerii tăi, dacă nu mă înşel. Starbuck, uită-te în tolbă!

Fiecare corabie poartă un număr mare de scrisori pentru diferite vase, a căror sosire la destinatari depinde de întâlnirea întâmplătoare a acestora în cele patru oceane. Astfel, cele mai multe scrisori nu ajung unde trebuie şi multe sunt primite la doi sau trei ani de la scrierea lor.

Starbuck se întoarse în curând cu o scrisoare în mână. Era foarte mototolită, udă şi acoperită cu pete mici şi verzi de mucegai, deoarece fusese păstrată într-un sertar întunecat din cabină. Numai

Moartea însăşi putea fi curierul unei astfel de scrisori.

— Nu poţi să o citeşti?, întrebă Ahab. Dă-o încoace, băiete!
Da, da, e o mâzgălitură ştearsă; ce-i asta?

În timp ce o studia, Starbuck luă băţul lung al unei cazmale şi crestă uşor cu cuţitul unul din capete pentru a înfige acolo scrisoarea şi pentru a o întinde în acest fel către barcă fără ca aceasta să se mai apropie de navă.

Între timp, ţinând scrisoarea în mână, Ahab mormăia:

— Domnul Har-yes, domnul Harry - e scrisul mic al unei femei, zic eu al nevestei – aşa! Domnul Harry Macey, corabia „Ieroboam”. E vorba despre Macey, iar el e mort!

— Sărmanul băiat! Sărmanul băiat! Şi mai e şi de la nevastă, suspină Mayhew. Ei, dă-mi-o!

— Nu, păstreaz-o, îi strigă Gabriel lui Ahab, şi dumneata tot acolo te îndrepţi.

— Mii de blesteme pe capul tău!, strigă Ahab. Căpitane Mayhew, pregăteşte-te să o primeşti, spuse, şi, luând misiva fatală din mâinile lui Starbuck, o fixă în crestătura băţului şi o întinse către barcă. Însă cum făcu aceasta, vâslaşii se opriră deodată din treabă şi barca pluti către pupa corăbiei, astfel că scrisoarea ajunse în dreptul mâinii nerăbdătoare a lui Gabriel. O apucă pe dată, luă cuţitul bărcii şi, înfigând scrisoarea în el, îl trimise cu încărcătura lui înapoi pe vas. Căzu la picioarele lui Ahab. Gabriel le strigă apoi camarazilor săi să se îndepărteze, şi astfel barca răzvrătită se îndepărtă degrabă de „Pequod”.

Când, după această întâmplare, marinarii se întoarseră la munca lor asupra jiletcii balenei, se auziră multe vorbe stranii în legătura cu toată această treabă ciudată.

72. Funia de maimuţă

În treaba tumultuoasă de a tăia şi a împărţi balena, echipajul aleargă tot timpul de colo-colo. Acum e nevoie de braţe aici şi după aceea e nevoie de ajutor dincolo. Nu se poate sta locului, căci peste tot trebuie să se facă de toate în acelaşi timp.

La fel e şi pentru cel care se încumetă să descrie scena. Trebuie să ne întoarcem puţin pe urmele noastre. S-a spus că, atunci când se crestase pentru prima oară spinarea balenei, cârligul de untură fusese înfipt în gaura tăiată prima oară de cazmalele secunzilor. Dar cum se întâmplă ca o greutate atât de mare şi de instabilă ca acel cârlig să fie fixată în acea gaură? El fusese înfipt acolo de către prietenul meu Queeqeug, a cărui datorie de harponier era să se coboare pe spinarea monstrului pentru această ispravă.

Dar în foarte multe cazuri întâmplarea face ca harponierul să trebuiască să rămână pe balenă până când toată operaţiunea de întindere şi jupuire este încheiată.

Balena stă scufundată aproape în totalitate, în afară de părţile pe care se lucrează. Aşa că acolo, la zece picioare sub nivelul punţii, bietul harponier se chinuieşte să rămână la suprafaţă, jumătate pe balenă şi jumătate în apă, în timp ce grămada imensă se rostogoleşte sub el ca o depănătoare. În acel moment, Queequeg era îmbrăcat în costumul scoţienilor - o fustă şi şosete –, în care mi se părea că îi sta nemaipomenit de bine. Nimeni nu îl observă mai bine ca mine, după cum se va vedea.

Fiind vâslaşul-şef al sălbaticului, adică acela care mânuieşte vâsla de la proră în barca sa (a doua din faţă), era de datoria mea bucuroasă să-l ajut în timp ce el se chinuia în patru labe pe spinarea balenei moarte. Ştii cum arată băieţeii indieni care ţin o maimuţă dansatoare legată cu o

frânghie lungă?! Tot aşa, de pe parapetul corăbiei, îl ţineam şi eu pe Queequeg în mare cu ceea ce se numeşte în domeniu o frânghie de maimuţă, legată de câteva pânze înfăşurate în jurul şalelor lui.

Era o treabă amuzant de primejdioasă pentru amândoi, căci, înainte de a trece mai departe, trebuie spus că frânghia de maimuţă era legată la ambele capete, deci atât de betelia de pânză a lui Queequeg, cât şi de a mea, care era mai mică şi din piele. Aşa că la bine şi la rău, noi doi, pentru moment, eram căsătoriţi. Dacă bietul Queequeg se scufunda de tot, atunci obiceiul şi onoarea cereau ca, în loc să fie tăiată frânghia, să fie lăsată să mă tragă după el în mormânt. Astfel ne unea o legătură siameză alungită. Queequeg era fratele meu geamăn nedespărţit, iar eu nu puteam scăpa de primejdiile teribile aduse de legătura de cânepă.

Atât de puternică şi metafizică îmi păru situaţia mea atunci, încât privindu-i cu atenţie mişcările, mi se păru foarte limpede că persoana mea se sudase de-acum într-o împreunare de două persoane, că libertatea mea primise o lovitură de moarte şi că greşeala sau nenorocul altuia mă putea arunca şi pe nevinovatul de mine într-o moarte sau o nenorocire nemeritate. Astfel, văzui că providenţa acordă un anumit răgaz, căci dreptatea egalităţii sale nu ar fi permis o asemenea nedreptate. Gândindu-mă totuşi în continuare - în timp ce îl mai smuceam din când în când dintre balenă şi corabie, care ameninţau să-l strivească între ele -, gândindu-mă în continuare, cum spuneam, văzui că situaţia aceasta a mea era de fapt starea tuturor muritorilor care trag aer în piept, doar că, în cele mai multe cazuri, aceştia au o legătură siameză cu mai mulţi alţi muritori. Dacă îţi falimentează bancherul, te duci şi tu la fund, dacă spiţerul îţi dă din greşeală otravă în loc de pastile, mori. E adevărat că poţi zice că, dacă ai mare grijă, poţi scăpa de acestea şi de multe alte ghinioane din viaţă. Dar, deşi mânuiam frânghia

lui Queequeg cât puteam de grijuliu, câteodată tot o mai smucea aşa de tare că eram gata să alunec peste bord. Nu puteam să îmi scot din minte că orice aş fi făcut nu aveam decât unul dintre capete în grijă[8].

Am spus că îl trăgeam pe bietul Queequeg dintre balenă şi barcă, unde mai cădea din când în când din cauza învârtirii şi a mişcării nepotolite ale celor două. Dar aceasta nu era singura primejdie. Fără a fi îngroziţi de măcelul care se abătuse asupra lor în timpul nopţii, rechinii, aţâţaţi mai tare de sângele care se scurgea din cadavru, roiau turbaţi în jurul lui ca nişte albine în jurul stupului. Iar Queequeg stătea chiar în mijlocul lor, împingându-i deseori la o parte cu piciorul. Acest lucru ar părea de necrezut dacă nu ar fi adevărat că rechinii, fiind ademeniţi de o pradă cum era balena moartă, deşi mănâncă orice fel de carne, rareori se ating de oameni.

Cu toate acestea, e înţelept să fii atent la ei atunci când au început deja să prindă lacomi gustul. În afară de frânghia de maimuţă, cu care îl îndepărtam când şi când pe bietul om din apropierea vreunui rechin mai sălbatic, Queequeg avea şi altă apărare. Suspendaţi peste margine într-una dintre schele, Tashtego şi Daggoo fluturau întruna peste capul său două cazmale de balene ascuţite cu care omorau câţi rechini puteau ajunge.

Această treabă a lor, desigur, era cât se poate de dezinteresată şi de generoasă. Recunosc că nu îi doreau decât fericirea lui Queequeg, dar fiindcă se arătau prea zeloşi şi pripiţi să îi fie prieteni şi fiindcă şi el, şi rechinii erau câteodată ascunşi de apa însângerată, acele cazmale nesocotite ale lor puteau mai degrabă să reteze un picior decât o coadă. Sărmanul Queequeg, presupun, întinzându-se gâfâind după cârligul de fier, nu făcea decât să se roage la Yoio şi să îşi lase viaţa în mâinile zeilor săi.

— Ei bine, dragul meu tovarăş şi frate geamăn, mă gândeam eu, în timp ce strângeam şi lărgeam frânghia de câte ori se ridica marea, ce mai contează, până la urmă? Nu eşti tu oglindirea preţioasă a fiecărui om din această lume a vânătorii? Oceanul fără fund în care suspini este Viaţa, rechinii sunt duşmanii, iar acele cazmale sunt prietenii. Iar aflându-te între rechini şi cazmale, eşti într-o mare încurcătură şi primejdie.

Dar, curaj!, te aşteaptă o mare veselie, Queequeg. Pentru moment, cu buzele vinete şi ochii împăienjeniţi, sălbaticul ostoit se urcă pe lanţuri şi stătu picurând şi tremurând peste margine. Intendentul se apropie şi cu o privire binevoitoare şi împăciuitoare îi dădu – ce? Niscaiva coniac încălzit? Nu! Ceruri! îi dădu o cană caldă de apă cu ghimbir!

— Ghimbir? Îmi miroase a ghimbir?, întrebă Stubb suspicios apropiindu-se. Da, ghimbir trebuie să fie, spuse aruncând o privire în cana încă neîncepută. Apoi, stând o vreme neîncrezător, se îndreptă calm către intendentul uimit spunând:

— Ghimbir? Ghimbir? Să ai bunătatea de a-mi spune, domnule Dough-Boy, care este folosul ghimbirului? Auzi, ghimbir! Foloseşti ghimbirul drept combustibil ca să aprinzi focul în acest canibal înfrigurat? Ghimbir! Ce naiba e ghimbirul? Cărbune? Lemn de foc? Chibriturile diavolului? Iască? Praf de puşcă? Ce naiba e ghimbirul, te întreb, de îi dai o cană cu aşa ceva bietului Queequeg?

— Pare că şi-a băgat coada Societatea împotriva alcoolului în treaba asta, adăugă el deodată, apropiindu-se de Starbuck care venea din faţă, uitaţi-vă la cana asta, domnule; mirosiţi-o, vă rog!

Privind apoi mina secundului, adăugă:

— Intendentul, domnule Starbuck, a avut îndrăzneala să îi ofere calomel lui Queequeg, chiar după ce acesta se dăduse jos de pe balenă. E intendentul spiţer, domnule? Pot să întreb dacă

asta e poţiunea de care e nevoie pentru a-i da puteri unui om pe jumătate înecat?

— Nu cred, spuse Starbuck, e o licoare destul de slabă.

— Da, da, intendent, strigă Stubb, o să te învăţăm noi să-l mai adormi pe harponier. Aici nu-i nevoie de meşteşugul tău de spiţer, vrei să ne otrăveşti, ai? Ai pus asigurări pe vieţile noastre şi acum vrei să ne ucizi pe toţi şi să bagi câştigul în buzunar, asta vrei?

— N-a fost vina mea, strigă intendentul. Mătuşa Caritatea a adus ghimbirul pe vas şi m-a rugat să nu le dau niciodată spirtoase harponierilor, doar jub de ghimbir, aşa îi zice.

— Jub de ghimbir? Tu eşti un nemernic de ghimbir! Ia de-aici! Fugi în cămară şi adu ceva mai bun. Sper că nu fac ceva rău, domnule Starbuck. Aşa e ordinul căpitanului: grog pentru harponierul de pe balenă.

— Gata!, răspunse Starbuck, doar să nu mai dai în el, ci…

— Vai, dar eu nu rănesc atunci când dau, doar când lovesc o balenă sau ceva asemănător, iar băiatul acesta-i o nevăstuică. Ce spuneaţi, domnule?

— Doar asta: du-te jos cu el şi ia ce vrei tu de acolo.

Când se întoarse, Stubb apăru cu o butelcuţă neagră într-o mână şi cu un fel de cutiuţă de ceai în cealaltă. Prima conţinea băutură şi îi fu dată lui Queequeg, iar a doua era darul mătuşicii, care fu împărţit cu generozitate valurilor.

73. Stubb şi Flask ucid o Balenă Dreaptă

Trebuie ţinut minte că în tot timpul acesta noi avem un cap mare de Caşalot atârnat peste marginea „Pequodului”. Trebuie însă să-l lăsăm acolo unde e până să avem ocazia să ne ocupăm de el. Acum ne presează alte subiecte şi tot ce putem face în privinţa capului este să ne rugăm cerului să ţină vinciurile.

În timpul nopţii şi dimineţii trecute, „Pequodul” plutise încet pe marea care, prin peticele de plancton galben, dădea indicii despre prezenţa Balenei Drepte, o specie de Leviatan despre care puţini credeau că se afla în acele momente în împrejurimi. Deşi tot echipajul dispreţuia capturarea unor creaturi atât de josnice, deşi „Pequodul” nu se ocupa deloc cu vânarea lor şi deşi trecuse pe lângă o mulţime de astfel de balene în apropierea Crozetelor fără a-şi coborî bărcile, acum că un Caşalot fusese legat şi decapitat, spre marea uimire a tuturor, furăm anunţaţi că ar trebui capturată o Balenă Dreaptă în acea zi, dacă se va ivi ocazia.

Nu aşteptarăm prea mult. Jeturi înalte se iviră în bătaia vântului şi două bărci, cea a lui Stubb şi cea a lui Flask, fură trimise în urmărire. Depărtându-se din ce în ce mai mult, aproape că nu mai putură fi văzute deloc de marinarii din gabie. Dar deodată, la depărtare, văzură o pată mare de apă învolburată şi înspumată şi în curând veniră veşti de sus că una sau amândouă bărcile trebuie să fi prins o balenă.

Trecu o vreme şi bărcile putură fi văzute trase chiar înspre vas de balena legată. Atât de aproape trecu monstrul de chilă că la început păru să o facă din răutate, dar deodată se duse la fund într-un vârtej la mai puţin de cincisprezece metri de

parapete şi dispăru de tot, de parcă se scufundase sub corabie.

— Taie! Taie!, fu strigătul de pe corabie către bărci care, pentru o clipă, părură a se izbi mortal de marginea vasului. Având însă destulă frânghie în ciubăre şi cum balena nu se scufundă foarte repede, slăbiră multă sfoară şi traseră în acelaşi timp cu toată puterea pentru a trece prin faţa navei. Timp de câteva minute, lupta fu crâncenă, căci în timp ce ei slăbeau frânghia întinsă într-o direcţie şi îşi îndreptau vâslele în alta, strânsoarea smucită ameninţa să îi răstoarne. Dar ei nu voiau să câştige decât câteva picioare avans.

Nu se lăsară până nu le câştigară şi imediat se simţi un tremur ca un fulger trecând peste chilă până când frânghia întinsă, zgâriind fundul navei, se ivi. De sub proră, trosnind, fremătând, scuturându-se de stropii care căzură în apă ca nişte cioburi de sticlă în timp ce balena se ridică şi ea la suprafaţă, iar bărcile fură libere să zboare din nou. Balena obosită îşi încetini fuga şi, schimbând orbeşte direcţia, ocoli pupa corăbiei trăgând cele două bărci după ea, astfel că făcură un cerc închis.

Între timp traseră din ce în ce mai mult de frânghii, până când o înconjurară de aproape din ambele părţi şi Stubb îl acompanie pe Flask suliţă după suliţă.

Astfel se învârti bătălia în jurul „Pequodului”, iar mulţimea de rechini care până atunci înotase în jurul Caşalotului se grăbi spre sângele proaspăt vărsat, bând cu sete la fiecare nouă lovitură ca israeliţii ce se bucurau de izvoarele noi ce curgeau din stâncile crăpate.

În cele din urmă, jetul se îngroşă şi, vărsând îngrozitor, balena se întoarse moartă cu burta în sus. În timp ce comandanţii se ocupau să îi lege coada şi să asigure cele necesare tractării, începură să discute între ei.

— Mă întreb ce vrea bătrânul cu grămada asta de untură proastă?, spuse Stubb dezgustat de

gândul că trebuia să aibă de-a face cu un Leviatan atât de josnic.

— Ce vrea cu ea?, spuse Flask înfăşurând nişte frânghie în plus la prora bărcii, nu ai auzit niciodată că o corabie care are legat un cap de Caşalot la tribord şi un cap de Groenlandeză la babord, nu ai auzit, Stubb, că o asemenea corabie nu se poate scufunda?

— De ce nu?

— Nu ştiu, dar l-am auzit pe gălbejitul de Fedallah zicând aşa şi el pare a şti toate farmecele corăbiilor. Câteodată însă cred că o să farmece vasul cu vraja rea. Nu-mi place deloc individul acela, Stubb. Ai observat vreodată că acel colţ al lui pare sculptat ca un cap de şarpe?

— Dă-l încolo! Eu nu mă uit niciodată la el. Dar dacă se iveşte ocazia într-o noapte întunecată ca el să stea aproape de parapet şi să nu mai fie nimeni prin preajmă, uită-te acolo, Flask - spuse şi arătă înspre apă cu ambele mâini. Da, am s-o fac! Flask, eu cred că Fedallah este diavolul deghizat. Tu crezi balivernele alea despre cum a stat ascuns la bordul navei? Îţi zic eu că e diavolul. Nu-i vezi coada doar pentru că o ascunde, o ţine înfăşurată în buzunar, probabil. Naiba să-l ia! Acum că mă gândesc mai bine, cere mereu câlţi să şi-i îndese în vârful cizmelor.

— Doarme cu cizmele-n picioare, nu? Nu are hamac, dar l-am văzut noaptea tolănit în rotocoalele de frânghie.

— Fără îndoială, asta-i din cauza cozii lui blestemate. O răsuceşte, vezi tu, în gaura rotocolului.

— Ce o avea bătrânul de împărţit cu el?

— Cred că face vreun schimb sau vreun târg.

— Târg? Cu ce?

— Ei bine, vezi tu, bătrânul e chitit sa prindă Balena Albă şi diavolul încearcă să-l convingă să îi dea ceasul de argint, sau sufletul, sau ceva de genul acesta, ca să i-l dea pe Moby Dick.

— Ptiu! Stubb, tu precis aiurezi. Cum să facă Fedallah aşa ceva?

— Nu ştiu, Flask, dar diavolul e un tip tare ciudat şi viclean, îţi zic eu. Se povesteşte că s-a dus să hoinărească odată pe bătrânul vas amiral dând încet şi drăcesc din coadă ca un domn şi a întrebat dacă bătrânul guvernator era acasă. Ei bine, acesta era acasă şi l-a întrebat pe diavol ce doreşte. Diavolul, dând din copite, spuse: „Îl vreau pe John.” „De ce?”, întrebă guvernatorul. „Ce te priveşte pe tine?, răspunse diavolul înfuriat. Vreau să-l iau.” „Ia-l atunci”, zise guvernatorul şi pe Dumnezeu, Flask, dacă diavolul nu l-a îmbolnăvit pe John de holeră asiatică până să termine cu el, eu mănânc balena asta dintr-o înghiţitură. Haide, nu ai terminat acolo? Atunci trage şi hai să ducem balena lângă corabie.

— Cred că îmi aduc aminte povestea pe care mi-ai spus-o, spuse Flask, când cele două bărci se îndreptau încet cu povara către vas. Dar nu îmi aduc aminte de unde o ştiu.

— Cei trei spanioli? Aventurile celor trei soldaţi sângeroşi? Acolo ai citit-o, Flask? Cred că acolo.

— Nu, nu m-am uitat niciodată în cartea aceea, dar am auzit de ea. Spune-mi acum, Stubb, crezi că diavolul de care vorbeai e acelaşi despre care spui că se află acum la bordul „Pequodului”?

— Nu sunt eu acelaşi care a ajutat la uciderea acestei balene? Nu trăieşte diavolul veşnic? Cine a mai văzut drac mort? Ai văzut tu vreun popă să poarte doliu după diavol? Iar dacă diavolul are o cheie ca să se intre în cabina amiralului, crezi că nu poate să se strecoare printr-un hublou? Ia spune-mi, domnule Flask!

— Cât de bătrân crezi că e Fedallah, Stubb?

— Vezi tu catargul de acolo?, spuse arătând spre corabie. E
bine, aia e cifra unu. Acum ia toate inelele de butoaie din cala
„Pequodului” şi înşiră-le în drept cu ea ca zerouri,

înţelegi? Ei bine, asta nu-i nici pe departe vârsta lui Fedallah. Toţi dogarii de la începuturile lumii nu au destule inele ca să facă atâtea zerouri.

— Vezi tu, Stubb, cred că te-ai cam dat mare când ai zis că vrei să-i faci vânt lui Fedallah în mare dacă găseşti ocazia. Dacă e el atât de bătrân pe cât arată inelele tale, şi dacă trăieşte veşnic, la ce bun să-l mai arunci peste bord? Ia spune-mi asta.

— Măcar să facă o baie bună.

— Dar o să se caţere înapoi.

— Îl arunc iar şi iar.

— Şi dacă i se năzare să te arunce şi el pe tine şi să te înece, atunci ce faci?

— Să-l văd încercând! I-aş învineţi amândoi ochii de n-ar mai îndrăzni să îşi arate faţa prin cabina căpitanului multă vreme, mai ales pe puntea de jos a vasului, acolo unde trăieşte, şi pe punţile de sus pe unde se tot furişează. La naiba cu diavolul, Flask! Crezi că mi-e frică de el? Cui îi e frică de el în afară de bătrânul guvernator care nu îndrăzneşte să-l prindă şi să-l lege în cătuşe aşa cum merită, ci îl lasă să răpească oameni în voie? Da, a semnat un pact cu el, ca toţi oamenii pe care îi răpeşte diavolul să-i perpelească el. Ăsta-i guvernatorul!

— Crezi că Fedallah vrea să-l răpească pe căpitanul Ahab?

— Dacă cred? În curând o să fii şi tu sigur, Flask. Mă duc acum să stau cu ochii pe el şi, dacă văd că se întâmplă ceva necurat, o să-l iau de gât şi o să-i spun: ascultă la mine, Satana, n-ai să faci una ca asta!, iar dacă dă să scape, pe numele lui Dumnezeu, o să-mi vâr mâna în buzunarul lui şi o să-i scot coada, o să o leg de cabestan, o să i-o trag şi o să i-o răsucesc până se rupe de la rădăcină, vezi tu? Iar apoi, când o să se trezească arătând atât de urât, cred eu, o să fugă fără ca măcar să-şi poată băga coada între picioare.

— Şi ce o să faci cu coada, Stubb?

— Ce să fac cu ea? O vând drept bici de boi când ajungem acasă, ce altceva?

— Tu chiar crezi ce zici şi ce-ai zis până acum?

— Cred, nu cred, uite că am ajuns lângă corabie.

Bărcile fură întâmpinate cu porunca să lege balena de babord, unde deja erau pregătite lanţurile şi toate cele trebuincioase legării sale.

— Nu ţi-am zis eu?, spuse Flask. O să vezi cât de curând capul Balenei Drepte atârnat pe partea cealaltă faţă de cel al Caşalotului.

După o vreme, spusele lui Flask se adeveriră. Înainte, „Pequodul” se apleca abrupt asupra capului de Caşalot, iar acum, prin contragreutatea ambelor capete, îşi îndreptă chila, însă cu mare greutate. Tot aşa, când încarci pe o parte capul lui Locke, te înclini în acea direcţie, dar dacă încarci pe partea cealaltă capul lui Kant, te îndrepţi, însă ţi-e greu. Astfel, unele minţi încearcă mereu să îndrepte barca. Nătângilor!, aruncaţi toate aceste tărtăcuţe peste bord şi veţi pluti iar drept şi uşor.

În ceea ce priveşte trupul Balenei Drepte, când este adusă lângă corabie, se îndeplinesc aceleaşi proceduri ca şi în privinţa Caşalotului, doar că în cazul celui din urmă capul este tăiat cu totul, iar în cazul primului, buzele şi limba sunt separate şi urcate pe punte împreună cu bine cunoscutul os negru lipit de ceea ce se numeşte coroana. În această împrejurare, nu se făcu nimic din toate acestea. Hoiturile balenelor fură lăsate la pupă, iar corabia îngreunată de căpăţâni semăna cu un catâr cărând două coşuri împovărate.

Între timp, Fedallah privea liniştit capul Balenei Drepte şi în răstimpuri se uita când la încreţiturile ei adânci, când la cele din palma sa. Ahab se nimeri să stea în aşa fel încât persanul stătea în umbra lui, iar dacă şi umbra acestuia cădea tot acolo, se împletea cu cea a lui Ahab şi o alungea. Pe măsură ce echipajul trudea, începu discuţii stranii despre lucrurile ce se întâmplaseră.

74. Capul Caşalotului. Vedere prin contrast

Iată cele două balene apropiindu-şi capetele. Să le alăturăm şi să-l adăugăm şi pe al nostru.

Din marele ordin al Leviatanelor In-Folio, Caşalotul şi Balena Dreaptă sunt de departe cele mai notabile. Sunt singurele balene vânate de oameni. Pentru un ins din Nantucket, ele prezintă cele două extreme ale tuturor varietăţilor de balene cunoscute. Cum diferenţa dintre ele se vede cel mai bine la cap, cum câte un cap din fiecare atârnă chiar acum de parapetul „Pequodului" şi cum ne putem plimba în voie de la unul la altul doar traversând puntea, unde, vreau să ştiu, poţi găsi o ocazie mai bună pentru a studia practica cetologiei decât aici?

În primul rând, te izbeşte contrastul dintre aceste două capete. Amândouă sunt uriaşe în toate privinţele, dar cel al Caşalotului are o anume simetrie matematică ce îi lipseşte, din păcate, celui al Balenei Drepte. Capul Caşalotului este mai distins. Privindu-l, îl socoteşti superior în ceea ce priveşte demnitatea sa. În această împrejurare, demnitatea este mai profundă datorită culorii de amestec de sare şi piper din vârful capului, semn al vârstei înaintate şi al unei vaste experienţe. Într-un cuvânt, este ceea ce pescarii numesc „o balenă căruntă". Să notăm acum ceea ce este cel mai puţin deosebit între aceste capete, şi anume cele mai importante organe: ochiul şi urechea. Mult în spate pe lateralele capului şi destul de jos, lângă colţul unde se unesc fălcile, dacă te uiţi cu atenţie, vei vedea în cele din urmă un ochi fără gene, pe care l-ai lua drept ochiul unui mânz tânăr, atât de disproporţionat este pe lângă imensitatea capului.

După această poziţie laterală a ochiului balenei este limpede că nu poate vedea niciodată un obiect

care se află drept în faţa sa, cum nu l-ar putea vedea nici dacă ar fi în spate. Într-un cuvânt, poziţia ochiului de balenă corespunde poziţiei urechii omului şi poţi să îţi dai seama cum ţi-ar conveni să vezi pieziş obiectele din jurul tău prin urechi. Ai afla că nu poţi privi decât vreo treizeci de grade în faţă din raza privirii tale şi încă vreo treizeci în spate. Dacă duşmanul tău de moarte s-ar apropia în faţa ta cu un pumnal ridicat în miezul zilei, nu ai fi în stare să-l vezi, la fel cum nu ai putea să-l vezi nici dacă s-ar furişa prin spatele tău. Într-un cuvânt, ai avea două spate, ca să zic aşa, dar ai avea în acelaşi timp şi două feţe - două feţe laterale – căci ce anume alcătuieşte faţa unui om, ce anume, spune-mi tu, dacă nu ochii?

De asemenea, în timp ce la majoritatea animalelor la care mă pot gândi acum ochii sunt aşezaţi astfel încât să îşi îmbine puterea de vedere pentru a trimite creierului o singură imagine, nu două, strania poziţie a ochilor balenei, despărţiţi cum sunt de mulţi metri cubi de cap tare care se înalţă dintre ei ca un munte ce separă două lacuri din văi, acest fapt, desigur, trebuie să despartă oglindirile fiecărui organ independent. Aşadar, balena vede o imagine pe o parte şi alta pe cealaltă parte, în timp ce în mijloc trebuie că domneşte un hău şi un întuneric profunde. Se poate spune că omul priveşte lumea dintr-un chioşc cu două cercevele unite drept ferestre. Dar în ceea ce o priveşte pe balenă, cercevelele sunt separate total, alcătuind două ferestre deosebite, însă care slăbesc, din păcate, vederea. Această ciudăţenie a ochilor balenei este un lucru de luat în seamă tot timpul în pescuit şi trebuie ţinut minte de cititor în cele ce urmează.

În ceea ce priveşte subiectul vederii Leviatanului, trebuie pusă o întrebare stranie şi încurcată. Mă voi mulţumi însă doar cu o aluzie. Atât timp cât ochii omului sunt deschişi la lumină, vederea este un act involuntar, adică nu se poate

abţine să nu vadă orice obiect s-ar afla în faţa lui. Cu toate acestea, omul învaţă din experienţa altora că, deşi poate absorbi imaginile tuturor lucrurilor deodată, îi este imposibil să examineze cu atenţie şi pe de-a-ntregul două lucruri în acelaşi timp, oricât de mari sau de mici, chiar dacă stau alăturate şi lipite unul de altul. Dacă însă separi aceste obiecte şi îl învălui pe fiecare într-un cerc de întuneric, atunci, pentru a-l vedea pe unul dintre ele astfel încât să îţi faci mintea să se concentreze doar asupra lui, celălalt va rămâne pe dinafara cunoştinţei tale. Ce se întâmplă, atunci, în cazul balenei? E adevărat că amândoi ochii săi trebuie să funcţioneze în acelaşi timp, dar este creierul său mai cuprinzător, mai ager şi mai delicat decât al omului, încât să poată examina cu atenţie în acelaşi timp două privelişti, una într-o parte şi cealaltă în direcţia opusă? Dacă într-adevăr poate, atunci acesta este un lucru uimitor, ca şi când un om ar rezolva în acelaşi timp două probleme de-ale lui Euclid. Dacă s-ar analiza, această comparaţie nu ar fi deloc nepotrivită.

Poate fi doar o toană, dar mie mi s-a părut întotdeauna că nemaipomenita ezitare cu care se mişcă unele balene când sunt fugărite de trei sau patru bărci, sfiiciunea şi sperieturile lor imediate, atât de tipice pentru aceste balene, cred eu că toate acestea pleacă de la dezorientarea neajutorată a voinţei pe care le-o aduce această vedere distinctă şi opusă diametral.

Urechea balenei e tot atât de curioasă ca şi ochiul său. Dacă eşti străin de rasa lor, poţi căuta prin aceste două capete ore întregi şi nu ai descoperi acel organ. Urechea nu are niciun pavilion exterior şi în gaura ei de-abia poţi înfige o pană, atât de mică este. Se află puţin în spatele ochiului. În ceea ce priveşte urechile, se poate observa o diferenţă notabilă între Caşalot şi Balena Dreaptă. În timp ce urechea primului are o deschidere exterioară, cea a celui din urmă este

acoperită cu totul de o membrană pentru a nu fi observată din afară.

Nu e ciudat ca o fiinţă atât de mare ca balena să vadă lumea printr-un ochi atât de mic şi să audă tunetul printr-o ureche mai mică decât cea a iepurelui? Însă dacă ochii i-ar fi fost la fel de mari ca lentila marelui telescop al lui Herschel şi urechile largi ca protalele catedralelor, oare ar vedea mai departe şi ar auzi mai ascuţit? Deloc. De ce încerci atunci să îţi „lărgeşti" mintea? Fă-o doar mai detaliată.

Acum, cu ce leviere şi motoare cu aburi avem la îndemână, să răsturnăm capul Caşalotului astfel încât să stea cu josul în sus; apoi, urcând pe o scară până în vârf, să aruncăm o privire în gura sa. Dacă trupul nu ar fi cu totul separat de cap, am putea, cu un felinar, să coborâm în stomacul sau ce pare a fi Peştera mamutului din Kentucky. Să ne ţinem însă de dintele acesta şi să ne uităm în jurul nostru. Ce gură frumoasă şi ce înfăţişare neprihănită! De la podea la tavan este vărgată, sau mai degrabă tapetată, cu o membrană albă strălucitoare, lucioasă ca mătăsurile nupţiale.

Ieşi acum şi uită-te la falca sa grea care pare capacul strâmt şi lung al unei tabachere cu balamaua în capăt, în loc să fie într-o parte. Dacă o deschizi şi o dai peste cap, descoperind şirul de dinţi, pare o teribilă poartă cu gratii şi, vai!, chiar asta se dovedeşte a fi pentru mulţi năpăstuiţi peste care ţepii aceştia se coboară cu o forţă străpungătoare. Este încă mai înfricoşător să vezi, la adâncimi de câţiva stânjeni, o balenă bosumflată plutind în suspendare, cu imensa falcă lungă de vreo cincisprezece picioare atârnând într-un unghi drept faţă de corp, ca bastonul de bompres al unei corăbii. Acea balenă nu e moartă, e doar abătută, nu e în apele sale, poate e puţin ipohondră şi atât de apatică încât balamalele fălcii s-au înmuiat lăsând-o în această stare dizgraţioasă, o mustrare, desigur, pentru tribul său, care o blestemase cu

această boală a fălcilor încleştate. În cele mai multe cazuri, această falcă inferioară, care e uşor de desfăcut pentru un meşter încercat, este scoasă şi urcată pe punte pentru a i se extrage dinţii de fildeş şi este o rezervă de os alb de balenă din care pescarii îşi sculptează tot soiul de obiecte, printre care bastoane, beţe de umbrelă şi mânere pentru cravaşe.

Cu o înălţare lungă şi grea, falca fu trasă la bord de parcă ar fi o ancoră, iar când veni timpul potrivit, la câteva zile după treaba cealaltă, Queequeg, Daggoo şi Tashtego, toţi dentişti de seamă, se puseră pe scos dinţi. Cu o cazma de tăiat ascuţită, Queequeg lovi gingiile, apoi falca fu prinsă în inelele de punte şi agăţând un vinci de sus se scoaseră dinţii cum scot boii în Michigan buturugile de stejari din pădurile sălbatice. De obicei, sunt în total patruzeci şi doi de dinţi; la balenele bătrâne sunt tociţi şi nu sunt plombaţi după moda noastră. Apoi, falca fu tăiată în bucăţi şi stivuită ca bârnele pentru construit case.

75. Capul Balenei Drepte. Vedere prin contrast

Să traversăm puntea şi să ne uităm lung şi atent la capul Balenei Drepte.

Ca formă, capul nobilului Caşalot poate fi comparat cu un car roman de război (mai ales în faţă, unde e rotunjit atât de larg). Astfel, la o privire de ansamblu, capul Balenei Drepte se aseamănă destul de neelegant cu un gigantic pantof dezlipit la vârf. Acum două sute de ani, un călător olandez i-a asemuit forma cu cea a calapodului unui pantofar şi tot în acest calapod sau pantof ar putea trăi foarte bine bătrânica din povestea pentru copii cu ceata ei de micuţi cu tot.

Dar pe măsură ce te apropii de marele cap, începe să îşi ia altfel de înfăţişări, după unghiul din care priveşti. Dacă stai în vârf şi te uiţi la cele două nări în forma literei f, l-ai lua drept un violoncel enorm, iar aceste deschizături - găurile din cutia de rezonanţă.

Însă dacă îţi fixezi privirea peste încrustaţia ciudată şi moţată ca o creastă din vârful grămezii, acest moţ verde plin de crustacee, pe care pescarii din Groenlanda o numesc coroană, iar cei din sud o numesc bonetă a Balenei Drepte, pironindu-ţi ochii asupra acestuia, ai lua capul drept trunchiul unui stejar imens cu un cuib de pasăre între ramuri. Oricum ar fi, atunci când priveşti crabii vii care cuibăresc în această bonetă, ideea îţi va apărea negreşit, dacă nu cumva ţi-a plăcut mai mult termenul de coroană pe care l-ai auzit mai devreme, iar în acest caz te vei adânci în gânduri despre cum acest monstru măreţ este de fapt un rege încoronat al mărilor, a cărui coroană verde a fost încropită anume pentru el în acest mod nemaipomenit. Dar dacă această balenă e un rege, atunci este un ins cam morocănos pentru a face

cinste diademei. Priveşte buza aceea răsfrântă! Ce îmbufnare şi bosumflare se citesc acolo! O îmbufnare şi o bosumflare care, după măsurătorile dulgherului, au vreo douăzeci de picioare lungime şi vreo cinci picioare adâncime, o îmbufnare şi o bosumflare care îţi aduc cam cinci sute de galoane de seu, ba, chiar mai mult.

E mare păcat că această balenă nenorocoasă are buză de iepure. Crăpătura e lată cam de un picior. Probabil că mama înota într-un moment critic în josul coastei peruviene când un cutremur făcu să se crape plaja. Păşim în gură peste această buză ca peste un prag lunecos. Pe legea mea, dacă mă aflam in Mackinaw, aş fi crezut că mă aflu într-un wigwam indian. Dumnezeule mare! Pe drumul acesta a mers şi Iona? Acoperişul e înalt de vreo douăsprezece picioare şi se înclină într-un unghi destul de ascuţit, de parcă s-ar sprijini pe o bârnă, în timp ce marginile zimţate, arcuite şi păroase ne arată aceste şipci de os nemaipomenite, înălţate doar pe jumătate. Ca nişte iatagane, cam vreo trei sute pe fiecare parte, care prinse de partea de sus a capului, sau de osul coroanei, formează acele obloane veneţiene despre care s-a vorbit în altă parte. Marginile acestor oase sunt acoperite cu peri prin care Balena Dreaptă strecoară apa şi în ele rămân peştişorii atunci când trece cu gura deschisă prin mările de plancton în timpul hrănirii. În miezul acestor storuri osoase, după cum stau ele în mod obişnuit, se văd anume urme, curbe, găuri şi crestături după care unii vânători de balene calculează vârsta creaturii, după cum se cercetează vârsta unui stejar socotind inelele trunchiului. Deşi certitudinea acestui criteriu este departe de a fi demonstrată, el are un iz de probabilitate analogică. Oricum, dacă îl acceptăm, trebuie să îi dăm Balenei Drepte o vârstă mult mai înaintată decât ar părea potrivit la prima vedere.

În vremurile de demult, se pare că domneau cele mai stranii închipuiri în ceea ce priveşte aceste

obloane. Un călător din cartea lui Purchas le numeşte minunatele „mustăţi” din gura balenei, altul păr de porc, un al treilea domn din scrierea lui Hackluyt foloseşte următoarea limbă elegantă: „Sunt în jur de două sute cincizeci de aripioare care cresc pe fiecare parte a «tocătorului» său superior şi care se arcuiesc peste limbă în ambele laturi ale gurii”[9].

După cum ştie toată lumea, aceşti „peri de porc”, aceste „aripioare”, „mustăţi”, „obloane” sau cum doreşti a le numi le oferă doamnelor acele balene de corset şi alte unelte de întărire. Dar, în această privinţă, cererea a început de mult să scadă. În timpul reginei Anne, osul era în culmea gloriei, căci crinolina era la modă. La fel cum acele doamne de demult se plimbau vesele, deşi se aflau în fălcile balenei, ai putea spune, tot aşa, pe timp ploios, alergăm nepăsători sub aceleaşi fălci pentru a ne adăposti, căci umbrela este un cort întins peste aceleaşi oase.

Uită acum despre obloane şi mustăţi pentru o clipă şi, stând în gura Balenei Drepte, uită-te din nou în jurul tău! Văzând acele colonade de os înşirate atât de metodic, n-ai crede oare că te afli în marea orgă din Haarlem, privindu-i miile de tuburi? Drept preş pentru orgă avem cel mai pufos covor turcesc: limba, care e lipită de podeaua gurii, este foarte grasă şi moale şi e în stare să se rupă în bucăţi atunci când e înălţată pe punte. Având această limbă stranie în faţa noastră, aş spune, aruncând o privire, că face cam şase butoaie, adică atâta seu îţi poate aduce.

Până acum trebuie să te fi limpezit cu privire la adevărul subiectului cu care am pornit, şi anume că Balena Dreaptă şi Caşalotul au capete aproape cu totul diferite. Pentru a rezuma: Balena Dreaptă nu are vreun izvor semnificativ de spermanţet, niciun dinte de fildeş, nicio mandibulă flexibilă a fălcii, aşa cum se întâmplă la Caşalot; iar Caşalotul nu are obloane din os, nicio buză groasă şi nu are

nimic care să se asemene cu o limbă. Balena Dreaptă are două nări pentru scuipat jetul, Caşalotul are doar una.

Priveşte acum pentru ultima oară la aceste capete venerabile, aşa cum stau unul lângă celălalt, deoarece unul dintre ele se va scufunda curând uitat în mare, iar celălalt îl va ajunge din urmă nu după mult timp.

Poţi surprinde expresia Caşalotului? E aceeaşi pe care o avea când a murit, doar că unele dintre ridurile mai mari de pe frunte s-au mai şters. Cred că fruntea sa lată are o linişte caracteristică preriei, născută dintr-o indiferenţă meditativă faţă de moarte. Ia seama la expresia celuilalt cap, priveşte uimirea buzei răsfrânte, presată din greşeală de parapetul corăbiei, încât să îmbrăţişeze cu tărie falca. Nu pare acest cap să vorbească despre o imensă dârzenie în ceea ce priveşte moartea? Eu cred că Balena Dreaptă era un stoic, iar Caşalotul era un platonician care se apucase de citit Spinoza în ultimii săi ani.

76. Berbecul

Înainte de a părăsi de tot capul Caşalotului, aş dori, numai ca fiziolog, să observi cu atenţie cum arată din faţă, în totalitatea sa închegată. Aş dori să-l cercetezi acum numai pentru a-ţi forma o părere deşteaptă şi neexagerată despre ce putere de berbec se ascunde acolo. Acesta este un punct de răscruce, căci ori închei satisfăcător aceste socoteli cu tine însuţi, ori vei rămâne pentru totdeauna neîncrezător în una dintre cele mai teribile, dar nu cele mai neadevărate întâmplări din toată istoria scrisă.

Observi că în poziţia obişnuită de înot a Caşalotului, fruntea capului său are o înclinare aproape verticală cu apa; observi că partea de jos a acelei frunţi se apleacă foarte mult spre spate, astfel că formează un adăpost pentru lunga alveolă care găzduieşte falca de jos asemănătoare unui tangon; observi că gura se află în întregime sub cap, la fel cum ar fi ca propria ta gură să se afle sub bărbie. Mai mult, observi că balena nu are nas care să iasă în afară, ci nasul pe care îl are - nara de jet - se află în creştetul capului; observi că ochii şi urechile sunt aşezate pe laturile capului, la aproape o treime din întreaga lui lungime începând de la frunte. Din aceste pricini trebuie să fi înţeles până acum că acest cap al Caşalotului este un perete nesimţitor şi orb, fără niciun organ sau o proeminenţă cărnoasă de vreun fel. În plus, trebuie să iei aminte că numai în marginea de jos din înclinarea spre spate a capului vei putea găsi urma unui os şi numai dacă te îndepărtezi vreo douăzeci de picioare de frunte poţi măsura craniul în toată splendoarea lui. Această grămadă enormă şi fără oase este un fel de dop. În sfârşit, după cum va fi arătat în cele ce urmează, vasul capului cuprinde parţial cel mai delicat ulei. Vei afla acum natura

acestei substanţe care acoperă această moliciune aparentă. Ţi-am vorbit mai înainte despre cum învăluie untura corpul balenei asemenea cojii care înfăşoară o portocală. Tot aşa se întâmplă şi cu capul, dar există o diferenţă: în jurul capului, acest înveliş, deşi nu e la fel de gros, e incredibil de dur şi e de neînchipuit pentru un om care nu l-a atins niciodată. Cel mai ascuţit harpon, cea mai tăioasă suliţă aruncată de cel mai vânjos braţ omenesc ricoşează din el fără putere. E ca şi cum fruntea Caşalotului ar fi pavată cu copite de cal. Nu cred că simte ceva prin ea.

Mai gândeşte-te la un lucru! Când două vase indiene mari şi împovărate îşi întretaie drumurile şi se pot ciocni în docuri, ce fac marinarii? Nu atârnă peste ele, în locul impactului, obiecte de substanţă dură, cum ar fi fierul sau lemnul? Nu, ei fixează un dop mare şi rotund de câlţi şi plută, învelit în cea mai groasă şi mai trainică piele de bou. Acesta absoarbe cu curaj şi fără stricăciuni lovitura care ar fi sfărâmat toate şipcile de lemn şi rǎngile de fier. Acest fapt ilustrează suficient sensul la care vreau să ajung. Dar pe lângă toate acestea, mi-am dat seama că, aşa cum peştii obişnuiţi au în trup ceea ce se cheamă o băşică de înot pe care pot să o umfle şi să o contracte, iar cum Caşalotul nu are, după câte ştiu eu, un astfel de mecanism şi considerând, de asemenea, felul altfel inexplicabil în care când îşi scufundă în întregime capul, când înoată cu el ridicat din apă, gândindu-mă iarăşi la elasticitatea învelişului său şi la interiorul unic al capului, mi-am dat seama, după cum spuneam, că acele alveole în formă de fagure de acolo pot avea o neştiută şi nebănuită legătură cu aerul, astfel încât să fie susceptibile la dilatare şi contractare atmosferică. Dacă e aşa, imaginează-ţi că tăria sa incredibilă este dată de cel mai impalpabil şi mai fragil dintre toate elementele.

Acum, ia aminte! Împingând fără greş acest zid mort, invincibil şi de neatins, împreună cu substanţa plutitoare dinăuntru, înoată în urmă o masă nemaipomenit de vie, care nu poate fi măsurată decât ca lemnul stivuit - cu coarda - şi care ascultă de o singură voinţă, ca şi cea mai mică insectă. Astfel că atunci când îţi voi vorbi despre felurile şi concentrările de forţe ce se ascund pretutindeni în măreţul monstru, când îţi voi arăta unele isprăvi mai neînsemnate ale creierului său, sunt încredinţat că vei fi izbăvit de orice urmă de necredinţă ignorantă şi vei fi pregătit să ai răbdare. Dacă îţi voi povesti despre cum Caşalotul şi-a croit un canal prin istmul Darien şi a amestecat astfel Atlanticul cu Pacificul, nu vei ridica nici măcar un fir din sprânceană, căci, dacă nu cumva stăpâneşti balena, nu eşti decât un provincial şi un sentimental în ceea ce priveşte Adevărul. Însă Adevărul e un lucru pe care nu îl pot cunoaşte decât salamandrele uriaşe; ce şanse să aibă atunci provincialii? Ce s-a întâmplat cu tinerii plăpânzi care au încercat să ridice vălul zeiţei înfricoşătoare din Sais[10]?

77. Marele poloboc din Heidelberg[11]

Acum voi vorbi despre Golirea Butoiului. Dar ca să înţelegi, trebuie să afli ceva despre curioasa structură internă a obiectului pe care îl disecăm.

Privind capul Caşalotului ca pe un dreptunghi, poţi, pe un plan înclinat, să-l desparţi în două icuri[12], dintre care cel de jos este structura osoasă, care formează craniul şi fălcile, iar cel de sus este o masă untoasă fără pic de oase, al cărui capăt lat din faţă formează aşa-zisa frunte lată şi verticală a balenei. Împarte pe orizontală acest ic de sus prin mijlocul frunţii şi obţii astfel două părţi aproape egale, care erau dinainte separate de la natură de un perete dintr-o membrană tendinoasă.

Partea de jos, numită „câlţi", este un fagure imens de seu, format prin încrengătura şi întretăierea unor fibre elastice dure şi albe care desenează zece mii de celule îmbibate pe toată mărimea sa. Partea de sus, numită butoi, poate fi privită ca fiind polobocul din Heidelberg al Caşalotului. Cum această căldare mare este scobită în mod fermecat în partea din faţă, tot aşa este şi fruntea mare şi plată, mult, pentru împodobirea emblematică a minunatului său poloboc. Mai mult, aşa cum acela din Heidelberg era mereu umplut cu cel mai de soi vin din văile Rinului, tot aşa polobocul balenei conţine cel mai preţios ulei, şi anume scumpul spermanţet, în starea sa pură, limpede şi parfumată. Această preţioasă substanţă nu poate fi găsită curată în altă parte a trupului creaturii. Deşi atunci când balena este în viaţă seul este lichid, atunci când este expus la aer, după moarte, începe să se întărească repede, formând frumoşi muguri de cristale, ca atunci când prima pojghiţă de gheaţă începe să se formeze în apă. Butoiul unei balene mari aduce de obicei vreo

cinci sute de galoane de spermanţet, dar din acestea, din cauza unor împrejurări inevitabile, o parte măricică se varsă, se scurge, picură jos sau este pierdută prin alte moduri în acea treabă delicată a adunării ei.

Nu ştiu cu ce materiale fine şi preţioase era căptuşit polobocul din Heidelberg, dar în ceea ce priveşte bogăţia, acea căptuşeală nu se poate compara cu membrana mătăsoasă de culoarea perlei, asemenea dublurii unei haine fine de blană, care acoperă interiorul butoiului Caşalotului.

Am văzut că polobocul de Heidelberg al Caşalotului cuprinde toată lungimea creştetului şi de aceea, după cum s-a mai spus şi în altă parte, capul cuprinde o treime din lungimea creaturii. Astfel, socotind acea lungime cam la optzeci de picioare pentru o balenă măricică, îţi rămân mai bine de douăzeci şi şase de picioare pentru adâncimea polobocului, atunci când este agăţat în lungime de parapetul unei nave.

Ca şi la decapitarea balenei, unealta chirurgului este adusă aproape de locul unde se crapă o deschidere în magazia cu spermanţet. Acest om trebuie aşadar să fie cu mare băgare de seamă ca nu cumva vreo lovitură nepotrivită şi neatentă să năvălească în sanctuar şi să se scurgă spre risipă tot conţinutul valoros. Această margine secerată a capului este ultima ridicată din apă şi este ţinută în acea poziţie de uriaşele unelte de tăiat, ale căror legături de cânepă dintr-o parte creează acolo o junglă de frânghii.

Acestea fiind spuse, ia seama acum, rogu-te, la minunatul şi - în aceasta împrejurare - aproape mortalul mijloc prin care i se dă cep marelui poloboc de Heidelberg al Caşalotului.

78. Rezervorul şi găleţile

Sprinten ca o pisică, Tashtego se urcă în vârf şi, fără a-şi schimba postura dreaptă, aleargă peste braţul întins în afară al vergii celei mari, acolo unde acesta stă chiar deasupra polobocului înălţat. Şi-a luat cu el o unealtă uşoară numită mandar, care e format din doar două părţi ce trec printr-un cadru cu o singură roată de scripete. Legând acest cadru astfel ca el să atârne de braţul vergii, leagănă unul din capetele frânghiei până când acesta este prins şi ţinut strâns de un marinar de pe punte. Apoi, cu mâna în sus, indianul sare pe partea cealaltă, căzând cu agilitate pe vârful capului. Acolo, încă ridicat deasupra celorlalţi, spre care strigă din răsputeri, pare a fi un muezin care cheamă oamenii buni la rugăciune din vârful unui turn.

Fiindu-i trimisă o cazma ascuţită cu coada scurtă, el caută cu atenţie locul potrivit pe unde să înceapă să sape în butoi. Lucrează cu mare băgare de seamă, ca un vânător de comori într-o casă veche, ciocănind pereţii pentru a afla unde este zidit aurul. Atunci când această căutare prudentă ia sfârşit, se leagă de unul dintre capetele mandarului o găleată trainică încercuită cu inele de fier, întocmai ca o găleată de fântână, iar celălalt capăt, întins peste punte, este ţinut de doi sau trei marinari pregătiţi. Aceştia ridică găleata ca să o poată ajunge indianul, căruia altcineva i-a întins deja o prăjină foarte lungă. Înfigând această prăjină în găleată, Tashtego ghidează găleata în jos, în interiorul polobocului, până dispare de tot. Apoi, anunţându-i pe mateloţii de la mandar, iată cum se ridică iar găleata, bolborosind ca şistarul unei lăptărese plin cu lapte proaspăt. Coborât cu grijă de la înălţimea aceea, vasul plin ochi este prins de un braţ pregătit şi golit degrabă într-un

ciubăr mare. Urcând iar în vârf, trece încă o dată prin acelaşi cerc până când rezervorul adânc se goleşte. Spre sfârşit, Tashtego trebuie să înfigă prăjina din ce în ce mai tare şi mai adânc în poloboc, până ce vreo douăzeci de picioare din lungimea băţului nu se mai văd deloc.

Oamenii de pe „Pequod" goleau astfel, de ceva timp, câteva ciubăre umplându-se deja cu spermanţetul parfumat, când deodată se întâmplă un accident bizar. Fie că Tashtego, indianul sălbatic, fu atât de nesocotit şi neatent încât să dea drumul pentru o clipă frânghiilor de scripete ce ţineau capul, fie că locul în care stătea era foarte periculos şi alunecos, fie că împieliţatul însuşi urzi să se întâmple aşa fără a-şi face cunoscute motivele, nu se ştie sigur ce se întâmplă. Totuşi, fără de veste, pe când cea de-a optsprezecea sau a nouăsprezecea găleată urca însetată - Dumnezeule!, bietul Tashtego -, ca o găleată geamănă într-o fântână adevărată căzu cu capul înainte în marele poloboc din Heidelberg şi cu o teribilă bolboroseală uleioasă pieri din faţa ochilor noştri.

— Om peste bord!, strigă Daggoo, care fu primul ce-şi veni în simţiri din uimirea generală.

— Leagănă găleata încoace!, strigă şi, îndesând un picior în ea, pentru a nu se agăţa doar cu mâna de mandarul alunecos, marinarii îl urcară până în vârful capului, înainte ca Tashtego să-i fi atins fundul. Între timp se iscă un tumult teribil. Uitându-se peste margine, văzură capul ce mai înainte spânzura lipsit de viaţă zvâcnind şi mişcând chiar sub luciul apei, de parcă rumega o idee măreaţă chiar atunci. Când colo, era doar sărmanul indian, care arăta fără a vrea prin acele zbateri adâncimea primejdioasă la care se scufundase.

În acea clipă, în timp ce Daggoo, în vârful capului, dădea jos mandarul - care se încurcase cumva printre nenumăratele unelte de tăiat —, se

auzi un sunet ascuţit de sfâşiere şi, spre groaza de nedescris a tuturor, uriaşa formă se rostogoli într-o parte cu o zguduire puternică, până când corabia îmbătată tremură şi se scutură de parcă ar fi fost lovită de un aisberg. Singurul cârlig rămas la locul lui, de care atârna acum întreaga greutate, părea a fi pe punctul de a ceda in fiecare moment, un lucru de aşteptat după cât de tare se clătina capul.

— Coboară! Coboară!, îi strigară marinarii lui Daggoo, dar asta ţinând cu o mână frânghia scripetelui greu, astfel că dacă ar fi căzut capul, el ar fi rămas încă agăţat. Cum negrul descurcase frânghia, îndesă găleata în fântâna surpată pentru ca harponierul îngropat să o prindă şi să fie astfel tras afară.

— Pentru numele lui Dumnezeu, omule, strigă Stubb, ce faci, izbeşti în lada cu muniţie? Încetează! Cum vrei să-l ajuţi, înfigându-i găleata legată în fier în cap? N-ai de gând să încetezi?

— La o parte de lângă vinci!, strigă o voce ca tunetul de plecare al unei rachete.

Aproape în acelaşi timp, cu o bubuitură de tunet, grămada uriaşă căzu în mare, ca platforma Table Rock în vâltoarea Niagarei. Carena uşurată se rostogoli în direcţia opusă atât de tare că îşi descoperi arama strălucitoare şi toată lumea îşi ţinu respiraţia când, legănându-se ba peste capetele marinarilor, ba peste ape, Daggoo, printr-un văl gros de stropi, putea fi văzut agăţându-se de scripeţii în balans, în timp ce bietul Tashtego, îngropat de viu, se scufunda spre fundul oceanului. Nici nu se împrăştie bine ceaţa orbitoare, că o siluetă goală, cu o sabie în mână, fu văzută pentru o clipită deasupra parapetelor. În următoarea clipă, un zgomot plescăitor ne anunţă că viteazul meu Queequeg sărise în ajutorul lui. Se făcu o mişcare compactă către margine şi fiecare ochi numără fiecare undă, în timp ce secundele se scurgeau una după alta şi nu se arăta niciun semn că înecatul sau

salvatorul ar fi apărut. Câţiva săriră într-o barcă din apropiere şi se îndepărtară puţin de corabie.

— Ha! Ha!, strigă Daggoo deodată din leagănul său tăcut de-acum de la înălţime şi, uitându-ne mai departe de margine, văzurăm un braţ ţâşnind drept dintre valurile albastre. Era o privelişte neobişnuită, ca şi când s-ar ivi un braţ din iarba de pe un mormânt.

— Amândoi, amândoi! Sunt amândoi!, anunţă Daggoo din nou cu un strigăt voios. Curând, Queequeg fu văzut înotând brav cu o mână şi cu cealaltă ţinând strâns părul lung al indianului. Traşi în barca ce îi aştepta, fură aduşi repede pe punte, dar Tashtego îşi reveni cu greu şi nici Queequeg nu părea prea plin de viaţă.

Cum reuşise acest nobil ajutor? Ei bine, scufundându-se după capul ce cobora încet, Queequeg crestă în lung cu sabia sa fundul capului, pentru a face o gaură mare ca un tambuchi.
Apoi, dând drumul sabiei, îşi înfipse braţul său lung adânc înăuntru şi în sus şi îl trase astfel afară pe bietul Tash apucându-l de cap. Spuse că prima oară când se întinsese după el îl prinsese de un picior, dar ştiind că nu aşa trebuia să fie scos şi că ar fi putut să se işte încurcături, împinse înapoi piciorul şi, întorcându-l şi răsucindu-l cu agilitate, îl dădu pe indian de-a dura. La a doua încercare ieşi cum trebuia: cu capul înainte. Cât despre marele cap, se simţea cât de bine se putea în acele momente.

Astfel, prin curajul şi talentul în ale obstetricii ale lui Queequeg, izbăvirea, sau mai bine-zis venirea pe lume a lui Tashtego, fu încheiată cu succes şi încă în colţii celor mai potrivnice şi mai disperate obstacole. Aceasta e o lecţie ce nu trebuie uitată. Moşirea ar trebui predată la acelaşi curs cu scrima sau boxul, călăritul sau vâslitul.

Ştiu că această aventură stranie a indianului va părea cu siguranţă de necrezut pentru unii oameni

de pe uscat, deşi ei înşişi au văzut sau au auzit de cineva căzut într-un rezervor în largul mării, un accident care nu se întâmplă doar arareori şi din pricini mai mici decât cea a indianului, având în vedere cât de alunecoasă este gura fântânii Caşalotului.

Se prea poate să îţi pui întrebarea:

— Cum se poate una ca asta? Credeam că acest cap căptuşit şi îmbibat al Caşalotului este cea mai uşoară şi mai plutitoare parte a sa, iar tu îl faci să se scufunde într-o substanţă mult mai densă. Aici te-am prins!

Ei bine, din contră! Atunci când căzu bietul Tash, butoiul fusese aproape golit de conţinutul său plutitor, rămânând doar peretele dens şi tendinos al fântânii – o substanţă groasă şi tare care este, cum am mai spus, mult mai grea decât apa, şi care se scufundă ca plumbul. Tendinţa de a se scufunda repede fu în această împrejurare combătută de faptul că celelalte părţi ale capului rămăseseră încă ataşate, astfel că se duse la fund foarte încet, lăsându-i lui Queequeg răgaz pentru a-şi încerca talentele de obstetrician agil pe fugă, ai putea spune. Da, fu o naştere pripită, într-adevăr.

Dacă Tashtego ar fi murit în acel cap, ar fi fost o moarte tare preţioasă să fie sufocat în cel mai alb şi mai de soi spermanţet parfumat; camera interioară, sfânta sfintelor a Caşalotului, i-ar fi fost sicriu, dric şi mormânt. Nu-mi amintesc decât o singură moarte mai dulce de atât, sfârşitul delicios al unui apicultor din Ohio care, căutând miere în scorbura unui copac, găsi neobişnuit de multă ambrozie acolo încât aplecându-se deasupra fu tras în jos şi muri îmbălsămat. Câţi crezi că au căzut în capul mieros al lui Platon şi au sfârşit dulce înăuntru?

79. Preria

Analiza liniilor feţei sale şi pipăitul cucuielor din capul acestui Leviatan constituie o muncă pe care niciun fizionomist şi nici un frenolog nu şi-au asumat-o încă. O asemenea încercare ar părea la fel de rodnică cum ar fi ca Lavater[13] să analizeze liniile stâncii Gibraltar sau ca Gali[14] să se urce pe o scară şi să pipăie Domul Panteonului. Cu toate acestea, în faimoasa sa lucrare, Lavater nu cercetează doar diferitele trăsături ale feţelor umane, ci examinează cu atenţie şi feţele cailor, ale păsărilor, ale şerpilor şi ale peştilor şi se adânceşte în detalii despre schimbarea expresiei ce se discerne pe aceste chipuri. Nici Gali şi nici discipolul său Spurzheim nu eşuează în a face câteva aluzii despre caracteristicile frenologice ale altor creaturi în afară de oameni. Astfel, deşi nu sunt pregătit nici măcar ca începător pentru a aplica aceste două cvasiştiinţe asupra balenei, o să fac şi eu o încercare. O să mă străduiesc cât pot de mult şi o să scot la iveală tot ce se poate.

Din punct de vedere fizionomic, Caşalotul este o creatură neobişnuită. Nu are nas. Fiindcă nasul este cea mai centrală şi mai evidentă dintre trăsături şi fiindcă le modifică cel mai mult şi controlează expresia lor combinată, atunci s-ar părea că lipsa sa totală din rolul de apendice extern afectează într-o măsură enormă înfăţişarea balenei. După cum într-un peisaj de grădină un turn, o cupolă, un monument sau vreo înălţare de orice fel este socotită indispensabilă pentru închegarea priveliştii, tot aşa nicio faţă nu poate fi desăvârşită fără clopotniţa înălţată şi deschisă a nasului. Dacă îi luaţi nasul statuii lui Zeus a lui Fidias, ce arătare tristă ar rămâne! Cu toate acestea, Leviatanul este atât de măreţ şi proporţiile lui sunt într-atât de solide, că aceeaşi lipsă care ar urâţi statuia lui

Zeus, la el nu este un cusur atât de mare. Nu, ci din contră, este o măreţie în plus. Ar fi fost nepotrivit ca balena să aibă nas. În timp ce te plimbi în călătoria ta fizionomică navigând într-o bărcuţă în jurul marelui său cap, privirile nobile aruncate lui nu sunt niciodată insultate de gândul că ar avea un nas de care să-l tragi. O idee îngrozitoare, care deseori ţi se iveşte chiar şi atunci când îl priveşti pe cel mai de seamă paracliser regal pe tronul său.

În unele detalii, poate că cea mai impunătoare trăsătură fizionomică a Caşalotului este fruntea sa lată. Această privelişte este sublimă.

Adâncită în gânduri, o frunte de om pare a fi Estul tulburat de zori. În liniştea păscutului, fruntea creaţă a unui taur are o atingere de măiestrie. Când urcă tunuri grele prin defileurile munţilor, fruntea elefantului este maiestuoasă. Omenească sau animală, fruntea fermecată este ca sigiliul aurit pe care îl lipeau împăraţii germani pe decretele lor. Însemna: „Domnul: făcut în această zi de mâna mea.” La cele mai multe fiinţe, nu la om, fruntea este deseori doar o fâşie de păşune alpină aşezata la marginea zăpezilor. Puţine sunt acele frunţi care, asemenea celor ale lui Shakespeare şi Melancthon, se înalţă atât de sus şi se coboară atât de jos, încât ochii par nişte lacuri de munte limpezi, veşnice şi neclintite, iar deasupra lor, în ridurile frunţii, poţi urmări gândurile cornute ce vin să se adape acolo, cum vânătorii scoţieni urmăresc paşii cerbului prin zăpadă. La marele Caşalot, demnitatea divină a frunţii este mărită într-atât, încât, privind-o din faţă în toată mărimea ei, simţi dumnezeirea şi puterile teribile mai cu tărie decât privind orice alt lucru de pe lumea aceasta. Asta deoarece nu vezi un punct anume, nu se observă nicio trăsătură distinctă, nici nas, nici ochi, nici urechi, nici gură, nicio faţă, căci nu are una propriu-zisă. Nu are decât marea boltă a frunţii, încreţită cu ghicitori care se scufundă în tăcere ducând cu el sfârşitul bărcilor, al corăbiilor

şi al oamenilor. Nici din profil nu pare mai mică această frunte, deşi privită în acest fel nu te mai copleşeşte atât de tare. Din profil poţi vedea adâncitura orizontală şi în formă de semilună din mijlocul frunţii, care la Lavater este semnul geniului.

Dar cum vine asta? Caşalotul să fie genial? A scris vreodată Caşalotul vreo carte, a ţinut vreo cuvântare? Nu, geniul său se simte prin faptul că nu face nimic deosebit pentru a-l dovedi. Este declarat de tăcerea sa piramidală. Acest lucru îmi aminteşte de faptul că, dacă balena ar fi fost cunoscută tinerei lumi orientale, ar fi fost divinizată de minţile ei copilăreşti. L-a divinizat ea pe crocodilul de Nil, deoarece acesta nu are limbă. Nici Caşalotul nu are limbă, sau cel puţin aceasta este atât de mică, încât nu poate fi scoasă afară. Dacă popoarele din ziua de azi, înţelepte şi poetice, i-ar ademeni pe zeii veseli ai sărbătorilor păgâne din trecut şi i-ar urca iar pe tron în noile ceruri, pe dealul părăsit, fiţi siguri că dacă i s-ar oferi jilţul lui Zeus Caşalotului, el l-ar înnobila.

Champolion a descifrat hieroglifele scrijelite în granit. Dar nu există un Champolion care să descifreze Egiptul de pe faţa fiecărui om sau animal. Fizionomia, ca oricare alta dintre ştiinţele oamenilor, este doar o scorneală trecătoare. Dacă sir William Jones, care citea în treizeci de limbi, nu putea desluşi înţelesurile adânci şi amănunţite ale chipului celui mai simplu ţăran, cum să spere neşcolitul Ishmael să desluşească aramaica scrisă în fruntea Caşalotului? Ţi-o arăt ţie. Desluşeşte-o, dacă poţi.

80. Nuca

Dacă prin fizionomie Caşalotul se aseamănă unui Sfinx, pentru un frenolog, creierul său pare a fi un cerc geometric imposibil de ridicat la pătrat.

La creatura matură, craniul ajunge să măsoare cel puţin douăzeci şi trei de picioare în lungime. Desfă falca de jos şi profilul craniului va arăta asemenea marginii unui plan uşor înclinat aşezat pe o bază netedă. Când balena trăieşte, după cum am văzut deja, este umplut şi aproape teşit de masa greoaie a călţilor şi a spermanţetului. La capătul de sus, tigva formează un crater pentru a adăposti acea substanţă, iar sub podeaua acestui crater, într-o altă cameră care nu depăşeşte zece inci atât în lungime, cât şi în lăţime, se odihneşte creierul monstrului, mare cât să-l ţii în palmă. Creierul se află la cel puţin douăzeci de picioare de aşa-zisa lui frunte şi este ascuns după fortificaţii trainice, ca şi citadela dinăuntrul zidurilor fortificate ale cetăţii Quebec. Este ascunsă în el ca o cutiuţă aleasă, astfel că ştiu marinari care neagă hotărâţi că balena cu spermanţet are alt creier în afară de substanţa asemănătoare formată din yarzii cubici din magazia de seu. Fiind acoperit de striuri bizare, pliuri şi cute, pare a fi mai potrivit de a lega ideea puterii sale de această parte tainică a sa atribuindu-i ei jilţul inteligenţei.

Este limpede, aşadar, că, din punct de vedere frenologic, capul Leviatanului, în starea sa intactă şi vie, este o amăgire. Cât despre creierul său adevărat, nu există niciun indiciu al prezenţei sale şi nici nu se poate pipăi. Balena, ca toate lucrurile mari, arată lumii o faţă plăsmuită.

Dacă goleşti craniul de grămada de seu şi te uiţi din spate la vârful lui, care este capătul ţuguiat, vei fi uimit de asemănarea cu un creier uman privit în acelaşi fel şi din aceeaşi parte. Într-adevăr, dacă

pui această tigvă - micşorată la mărimea unei tărtăcuţe de om - cu susul în jos pe un platou cu cranii umane, n-ai mai putea să o deosebeşti şi privind adânciturile dintr-o parte a creştetului ai spune ca un frenolog că „acest om nu avea respect faţă de sine şi nici mândrie”. Prin aceste negaţii, împreună cu caracterul afirmativ al mărimii şi puterii sale uriaşe, îţi poţi forma o părere adevărată, deşi nu foarte fericită, despre ce înseamnă forţa mult-lăudată.

Dacă însă după dimensiunile comparative ale creierului balenei socoteşti că nu poate fi categorisit în niciun fel, îţi voi da o altă idee. Dacă priveşti cu atenţie şira spinării oricărui patruped, vei fi izbit de asemănarea vertebrelor cu un şirag de tigve micşorate, care se aseamănă vag cu craniul cel adevărat.

Ideea că vertebrele sunt cranii nedezvoltate este un concept german. Dar cred că nu germanii au fost primii care au observat această asemănare stranie. Un prieten străin mi-a atras atenţia asupra acestui lucru arătându-mi scheletul unui duşman pe care îl ucisese şi cu ale cărui vertebre îşi împodobea pe post de basorelief prora ascuţită a canoei sale. Cred că frenologii au omis un lucru important necontinuându-şi investigaţiile de la cerebel de-a lungul şirei spinării. Eu unul susţin că o mare parte din caracterul omului se citeşte în coloana vertebrală. Mai degrabă ţi-aş pipăi spinarea decât ţeasta, oricine ai fi. O coloană subţire nu susţine niciodată un suflet drept şi nobil. Eu mă mândresc cu coloana mea vertebrală ca fiind băţul stindardului pe care îl flutur în faţa lumii.

Aplică această ramură vertebrală frenologiei Caşalotului. Cavitatea craniană se continuă cu prima vertebră a gâtului, iar în acea vertebră capătul canalului spinal va măsura zece inci în diametru şi opt în înălţime, având forma unui triunghi cu baza în jos. Trecând prin celelalte vertebre, canalul se subţiază, dar pentru o bună

bucată îşi păstrează capacitatea.
Desigur, acest canal este plin cu aceeaşi substanţă ciudat de fibroasă - măduva spinării - ca şi creierul şi comunică direct cu acesta. Mai mult, preţ de câteva picioare bune de la ieşirea din cavitatea creierului, măduva îşi păstrează grosimea, fiind aproape egală cu cea a creierului. În aceste împrejurări, ar fi nerezonabil să analizăm şi să cartografiem frenologia şirei balenei? Privită în această lumină, minunata micime comparată a creierului este cumpănită mai mult decât ar fi nevoie de minunata mărime comparată a măduvei spinării.

Lăsând însă această aluzie să fie înţeleasă după bunul plac al frenologilor, voi mai vorbi despre teoria spinării pentru o clipă, cu referire la cocoaşa Caşalotului. Această cocoaşă grandioasă, dacă nu cumva mă înşel, se înalţă deasupra uneia dintre vertebrele mai mari şi este, într-un fel, mulajul ei convex exterior. Din cauza situării ei, voi numi această cocoaşă înaltă organul tăriei sau al neîmblânzirii Caşalotului. Că marele monstru este de neîmblânzit, vei afla din alte lămuriri ce urmează.

81. „Pequod” întâlneşte „Fecioara”

Când veni ziua sortită întâlnirăm corabia „Jungfrau” din Bremen, al cărei căpitan era Derick de Deer. Odinioară, popoare fruntaşe în vânătoarea de balene, olandezii şi germanii sunt acum codaşi. Însă ici şi colo, la latitudini şi longitudini îndepărtate, mai poţi întâlni din întâmplare stindardul lor pe apele Pacificului.

Dintr-un oarecare motiv, nava „Jungfrau” se arăta foarte nerăbdătoare să îşi prezinte omagiile. Aflându-se încă la o distanţă destul de mare de „Pequod”, ea se întoarse şi, coborând o barcă, căpitanul se îndreptă spre noi, stând nerăbdător la proră în loc să stea la pupă.

— Ce are în mână?, întrebă Starbuck arătând spre un obiect ce se legăna în mâna germanului. Nu se poate! E un rezervor de lampă!

— Nu e asta, spuse Stubb, nu, nu, e o cutie de cafea, domnule Starbuck. Vine să ne facă nouă cafeaua, e servitorul. Nu vedeţi cutia de tinichea pe care o ţine lângă el? Acolo are apă fiartă. Eh! El e, e servitorul.

— Fugi de-aici, strigă Flask, sunt un rezervor de lampă şi un bidon de ulei. A rămas fără seu şi vine la cerşit.

Oricât de bizar ar părea ca o balenieră să împrumute seu în mijlocul locului de vânătoare şi oricât ar contrazice proverbul despre căratul cărbunilor la Newcastle, câteodată se întâmplă şi una ca asta, iar în cazul de faţă, căpitanul Derick de Deer ţinea în mână fără tăgadă un rezervor de ulei, după cum spusese Flask.

După ce urcă la bord, Ahab îl luă la întrebări fără a băga de seamă ce avea în mână. În graiul său anevoios, germanul arătă că nu ştie nimic despre Balena Albă şi întoarse pe dată firul discuţiei către rezervor şi butoi, presărând câte ceva despre cum

trebuia să se bage noaptea în pat pe un întuneric negru ca smoala, căci i se terminase şi ultima picătură de ulei de Bremen şi nu prinseseră nici măcar un peşte-zburător ca să îşi acopere nevoile. La sfârşit adăugă că nava sa era într-adevăr ceea ce se numeşte o navă „curată”, adică una goală, meritându-şi din plin numele de „Jungfrau” sau „Fecioara”.

După ce luă ce îi trebuia, Derick plecă, dar nu ajunse bine lângă navă, că se strigă din catargele ambelor corăbii apropierea unor balene. Atât de dornic de vânătoare era Derick că nu se mai opri să lase rezervorul şi butoiul pe punte, ci îşi întoarse barca şi porni după rezervoarele monstruoase.

Cum vânatul se ivise sub vânt, el şi alte trei bărci nemţeşti care îl urmară în curând aveau un avans considerabil faţă de „Pequod”. Erau opt balene, o turmă mijlocie. Dându-şi seama de primejdie, acestea înotau cu viteză una lângă alta chiar sub vânt, apropiindu-se ca tot atâţia cai înhămaţi împreună. Lăsau în urmă un siaj mare şi lat, de parcă desfăceau fără oprire un pergament imens peste ape.

În acest siaj învolburat, cu mulţi stânjeni în urmă, înota un imens şi cocoşat taur bătrân, care din cauza fugii sale greoaie şi încrustaţiilor galbene neobişnuite ce creşteau pe el, părea suferind de gălbinare sau de vreo altă boală. Faptul ca această balenă să aparţină de turma din faţă părea îndoielnic, căci nu e firesc ca asemenea Leviatane bătrâne să fie sociabile. Cu toate acestea, se ţinea pe urma lor, deşi fără îndoială valurile îl întârziau deoarece talazurile albicioase se loveau de botul său ca talazul ce se umflă din doi curenţi potrivnici. Jetul lui era scurt, încet şi greoi, ieşind cu un zgomot înecăcios şi răsfirându-se în fâşii frânte, urmat de stranii cutremurări interioare ce scăpau prin celălalt capăt scufundat şi făcând apele să clocotească în urma lui.

— Care are vreun leac la el?, întrebă Stubb. Mă tem că îl doare stomacul. Doamne, imaginaţi-vă cum ar fi să te doară un stomac cât un pogon! Vânturile rele parcă ţin Crăciunul ferecat înăuntru, băieţi. E primul vânt rău pe care-l ştiu să bată dinspre pupa. Ia te uită! Balenele sunt în stare de astfel de ambardee? Trebuie că şi-a pierdut echea.

Ca un vas indian încărcat din greu, ce îşi croieşte drum pe coasta hindusă, cu puntea plină ochi de cai înspăimântaţi şi se înclină, se scufundă, se rostogoleşte şi şerpuieşte, tot aşa îşi cârmea şi taurul acesta bătrân greutatea şi se mai întorcea din când în când pe coastele împovărate, arătându-şi pricina siajului întortocheat sub forma ciotului nenatural al înotătoarei de la tribord. Era greu de spus dacă îşi pierduse acea înotătoare într-o luptă sau se născuse fără ea.

— Aşteaptă doar puţin, bătrâne, că-ţi dau eu o faşă pentru braţul tău rănit, strigă crudul Flask arătând spre funia de balenă de lângă el.

— Vezi să nu te lege el cu ea, îi strigă Starbuck. Grăbeşte-te sau îl prinde neamţul.

Toate bărcile rivale se îndreptau cu o singură intenţie către peşte deoarece nu era doar cel mai mare, ci era şi cel mai aproape de ei, iar celelalte balene goneau cu asemenea viteză încât aproape că întreceau şi scurgerea timpului. În această împrejurare, bărcile de pe „Pequod” trecură pe lângă ultimele trei bărci germane coborâte, dar cu avansul pe care îl avea, barca lui Derick încă era fruntaşa urmăririi, deşi rivalii săi străini se apropiau cu fiecare clipă. Singurul lucru de care se temeau era că, el aflându-se deja atât de aproape de ţintă, putea arunca harponul înainte ca ei să-l ajungă şi să-l depăşească. Cât despre Derick, el părea destul de încrezător că aşa avea să se întâmple şi îşi mai scutura din când în când zeflemitor rezervorul de ulei către celelalte bărci.

— Câine fără obraz şi nerecunoscător!, strigă Starbuck. Mă batjocoreşte şi mă provoacă chiar cu

tinicheaua prăpădită pe care i-am umplut-o cu mâna mea nici cu cinci minute în urmă.
Apoi cu şoapta sa puternică: grăbiţi-vă, câinilor! Trageţi!

— Să vă spun eu cum stă treaba, băieţi!, strigă Stubb echipajului. Este împotriva religiei mele să mă mânii, dar tare l-aş mai mânca de viu pe servitorul acela mârşav. Trageţi, ori nu vreţi? Vreţi să-l lăsaţi pe ticălos să vă bată? Vă place rachiul? Un butoi de rachiu, atunci, pentru cel mai bun marinar. Haideţi, de ce nu i se sparg venele nimănui? Cine-a aruncat ancora din barcă? Nu înaintăm niciun inci, parcă stăm pe loc. Oameni buni, uitaţi cum creşte iarba pe fundul bărcii; pe legea mea, şi catargul începe să înflorească. Nu merge aşa, băieţi. Uitaţi-vă la sluga aceea! Ce mai încolo şi-ncoace, ori scuipaţi flăcări, ori nu!

— Vai, ia uite ce spume face!, strigă Flask ţopăind în sus şi-n jos. Ce cocoaşă! Vai! haideţi, urcaţi-vă pe ea ca pe un buştean! Vai!, băieţii mei, haideţi, grăbiţi-vă! Vă dau să mâncaţi clătite şi midii la cină, aşa să ştiţi, băieţii mei, scoici coapte şi gogoşi, aşa, dar haideţi, haideţi, grăbiţi-vă. Face o sută de butoaie, nu-l pierdeţi, nu, nu! Uitaţi-vă la slugă! Vai!, ce balenă mare, ce matahală! Nu vă place spermanţetul? Uitaţi acolo trei mii de dolari! O bancă! O bancă întreagă! Banca Angliei! Vai! haideţi, haideţi, haideţi! Ce naiba mai face sluga acum?

În acel moment, Derick tocmai ce îşi arunca rezervorul de ulei şi butoiul către bărcile ce se apropiau, probabil atât pentru a-i întârzia pe rivali, cât şi pentru a-şi grăbi înaintarea prin forţa aruncării dinapoi.

— Neobrăzatul de câine neamţ!, strigă Stubb. Trageţi băieţi, trageţi ca nişte tunuri de război cu coada înroşită de diavol! Ce zici, Tashtego, eşti bărbatul care să-şi frângă spinarea în douăzeci şi două de bucăţi pentru onoarea bătrânului Gayhead? Ce zici?

— Zic că trag de mă ia naiba, urlă indianul.

Îndârjite şi întărâtate de zeflemelele germanului, cele trei bărci ajunseră aproape una lângă alta şi, aşezate astfel, se apropiară rapid. Cu atitudinea cavalerească a comandantului când se apropie de paradă, cei trei secunzi stăteau mândri şi drepţi strigând voioşi când şi când după vâslaş: „Uite-o cum alunecă! Ura pentru jetul de cenuşă albă! Jos cu sluga! Să-l ajungem!”

Însă Derick avea un avans atât de mare, încât, în ciuda galanteriei lor, ar fi câştigat cursa dacă nu s-ar fi abătut asupra lui judecata cea dreaptă sub forma unui rac ce se agăţă de pana vâslaşului din mijloc. În timp ce nătăfleţul de marinar de apă dulce se chinuia să îşi elibereze vâsla, astfel că barca lui Derick mai că se răsturnă, iar el tuna la oameni cuprins de furie, Starbuck, Stubb şi Flask profitară de răgaz. Cu un strigăt se avântară repede înainte şi ajunseră pieziş în zona germanului. După o clipă, cele patru bărci se aflau de-a curmezişul în siajul balenei, iar în urma ei, de o parte şi de alta, se întindea spuma pufoasă pe care o bătea.

Era o privelişte teribilă şi de toată mila. Balena fugea acum cu capul scos din apă şi îşi arunca în faţă jetul clocotitor, în timp ce, înnebunită de frică, lovea într-o parte cu sărmana sa înotătoare. Şerpuia când într-o parte, când în alta în fuga sa şovăitoare şi la fiecare val pe care îl tăia se scufunda tremurător în mare sau îşi răsucea către cer înotătoarea cea bună. Am văzut odată o pasăre speriată cu o aripă ruptă care desena cercuri frânte prin aer, încercând în zadar să scape de ghearele de pirat ale şoimilor. Pasărea însă are glas şi îşi striga frica în ţipete plânse. Însă frica acestei brute mari şi mute a mării se ascundea înlănţuită înăuntrul său. Nu avea voce în afară de respiraţia hârşâită ce ieşea prin nară, iar acest lucru o făcea să arate nemaipomenit de vrednică de milă. Însă mărimea sa uluitoare, fălcile zdravene şi coada nemaipomenit de puternică erau suficiente pentru a

îngrozi şi pe cel mai cutezător om căruia îi era milă de ea.

Văzând că în câteva clipe bărcile de pe „Pequod” aveau să i-o ia în faţă, Derick alese, în loc să fie păgubit de pradă în acest fel, să arunce ceea ce pentru el trebuie să fi părut o săgetare neobişnuit de lungă înainte să piardă ultima şansă.

Însă imediat ce se ridică harponierul său ca să lovească, cei trei tigri - Queequeg, Tashtego şi Daggoo - săriră în picioare şi, aşezaţi pe diagonală, îşi aliniară în acelaşi timp vârfurile, iar toate cele trei fiare de Nantucket, aruncate peste capul harponierului german, se înfipseră în balenă. Ţâşniră aburi de spumă şi foc alb! Cele trei bărci, în vâltoarea furiei dintâi a balenei puse pe fugă, loviră barca germană cu atâta forţă că Derick şi harponierul său înmărmurit fură aruncaţi şi traşi spre cele trei chile zburătoare.

— Nu vă fie frică, drăguţele mele untiere, strigă Stubb aruncând o privire fulgerătoare spre ei când îi ocoli, o să fiţi culeşi imediat, am văzut eu nişte rechini mai în spate: câinii Sfântului Bernard, ştiţi voi, cei care îi alină pe călători la ananghie. Ura!, aşa se navighează. Fiecare chilă parcă e o rază de soare! Ura!, zici că suntem nişte oale de tinichea legate de coada unei pume turbate! Îmi vine-n minte să mă leg cu o trăsurică de un elefant pe câmpie – zboară spiţele când te legi în felul acesta de el, băieţi; mai e şi primejdia să fii aruncat cât colo când treci peste vreo ridicătură. Ura!, aşa se simte un flăcău când se duce la Davy Jones: alunecă repede ca pe derdeluş! Ura!, balena aceasta este ca un poştaş fără vârstă!

Fuga monstrului fu însă una scurtă. Scoţând un suspin neaşteptat, se scufundă zgomotos. Scrâşnind grăbite, cele trei funii zburară în jurul bulgărelui de răşină cu o asemenea forţă, că săpară urme adânci în el. Harponierii se temeau că această scufundare rapidă va sfâşia funiile, aşa că folosindu-se de puterea şi priceperea lor prinseră

de câteva ori funia fumegândă până când – datorită icurilor plumbuite ale bărcii, de unde cele trei funii se duseră la fund în albastrul apei - copastiile prorelor erau aproape la nivelul apei, iar cele trei pupe spânzurau cu totul în aer. Cum balena îşi încetă în curând scufundarea, rămaseră pentru o vreme la acea înălţime, temându-se să mai slăbească linia, deşi poziţia în care stăteau era destul de delicată. Deşi în felul acesta se scufundaseră şi se pierduseră multe bărci, această „prindere”, cum este denumită, această înfigere a vârfurilor ascuţite în carnea vie de pe spinare, îl face pe monstru să se ridice la suprafaţă pentru a întâlni suliţa ascuţită a duşmanilor. Fără a vorbi despre primejdiile acestei îndrăzneli, e îndoielnic dacă această procedură este mereu cea mai bună, căci e normal să presupunem că o balenă rănită, cu cât stă mai mult scufundată, cu atât oboseşte mai mult, iar asta deoarece din cauza suprafeţei sale enorme – la o balenă matură, aceasta e de aproape 2.000 de picioare pătrate -, presiunea apei este imensă. Ştim toţi sub ce greutate atmosferică nemaipomenită stăm chiar şi aici, pe pământ, la aer. Cât de mare trebuie să fie atunci povara balenei ce cară în spinare o coloană de trei sute de stânjeni de ocean? Trebuie să fie cel puţin cât cincizeci de atmosfere. Un vânător de balene a socotit că trebuie să aibă greutatea a douăzeci de vase de război cu tunuri, încărcătură şi cu echipaj cu tot.

Cum cele trei bărci stăteau pe marea ce se legăna blând, uitându-se către fundul ei mereu albastru şi cum nu se auzea niciun strigăt sau mormăit de niciun fel, nu se vedea nicio undă sau o bulă de aer urcând la suprafaţă, ce om al uscatului ar fi crezut că sub acea tăcere şi linişte a suprafeţei, monstrul înfricoşător al mării se zvârcolea în agonie? Nu se vedeau nici opt inci drepţi de funie de la proră. Pare de necrezut ca de aceste trei fire marele Leviatan să stea agăţat ca

pendula unui ceas greu. Agăţat? Şi de ce anume? De trei şipci de lemn. Să fie aceasta creatura despre care s-a spus demult: „Vei putea tu să-i găureşti pielea cu săgeţi şi capul cu cârlig marinăresc? Să-l atingi cu sabia, nu foloseşti nimic, nici cu lancea, nici cu săgeata, nici cu toporul. Fierul pentru pielea lui este ca paiul; săgeata nu-l pune pe fugă; săgeata este pentru el ca un pai în vânt şi îşi bate joc de vâjâitul unei lănci ce zboară." Aceasta este creatura? Vai!, neîmplinirea să îi urmărească pe profeţi! Cu puterea a o mie de coapse în coadă, Leviatanul îşi băgase capul pe după munţii mărilor pentru a se ascunde de harpoanele „Pequodului".

În lumina soarelui ce apunea spre după-amiază, umbrele pe care le aruncau cele trei bărci sub luciul apei trebuie să fi fost destul de lungi şi de late ca să întunece jumătate din oastea lui Xerxes. Cine să ştie cât de înfricoşătoare erau pentru balena rănită stafiile enorme ce pluteau deasupra capului său.

— Fiţi gata, băieţi, uite-l că mişcă, strigă Stubb când cele trei funii zumzăiră deodată prin apă, conducând spre ei ca pe fire magnetice pulsaţiile de viaţă şi de moarte ale balenei, încât fură simţite de fiecare vâslaş ce stătea pe banca lui. În clipa următoare, mult mai uşurate de strânsoarea de la proră, bărcile săriră brusc în sus ca o bucată de gheaţă de pe care sare în mare o turmă numeroasă de urşi polari.

— Trageţi! Trageţi!, strigă iar Starbuck. Se ridică!

Funiile, din care mai devreme nu se putea trage nici măcar o palmă, erau trase picurând şi încolăcindu-se larg înapoi în barcă şi în curând balena se ivi din apă la două lungimi de corabie depărtare de vânători.

Mişcările ei arătau cât de obosită era. La cele mai multe animale de pe uscat se găsesc valve sau supape în venele lor, astfel că atunci când sunt

rănite, sângele este oprit să mai pompeze în unele direcţii. Cu balena, lucrurile nu stau aşa. Una dintre ciudăţeniile ei este că are o structură nevalvulară a vaselor de sânge, aşa că, dacă e străpunsă cu cel mai mic vârf de harpon, începe o scurgere teribilă a întregului său sistem arterial şi când aceasta este mărită de presiunea nemaipomenită a apei de la mare adâncime, se poate spune că viaţa începe să se scurgă din ea în şuvoaie nesfârşite. Însă cantitatea de sânge din trupul ei este atât de mare şi izvoarele sale sunt atât de multe şi de depărtate, că poate să sângereze mult timp, tot aşa cum curge un râu chiar pe timp de secetă, a cărui sursă vine din izvoarele din munţii îndepărtaţi şi înceţoşaţi. Chiar şi în aceste clipe, când bărcile trăgeau de balenă şi se apropiau primejdios de coada sa agitată şi erau înfipte suliţe în ea, erau urmate de jeturi constante din rana proaspătă ce ţâşneau neîncetat, în timp ce jetul nării numai în răstimpuri şi foarte vremelnic îşi mai arunca umezeala în aer. Din această gaură nu ieşea sânge, deoarece nu fusese lovit niciun loc vital. Viaţa sa, cum se spune, era neatinsă.

În timp ce bărcile se strânseră mai aproape în jurul ei, întreaga bucată de sus a trupului, care de obicei stă scufundată, se ridicase deasupra apei. I se vedeau ochii, sau mai degrabă locurile unde fuseseră odinioară ochii. Asemenea cioturilor ce cresc pe nodurile stejarilor falnici când sunt culcaţi la pământ, tot aşa se îngrămădeau în orbitele ochilor nişte bulbi orbi ce stârneau mila. Însă nu exista milă. Chiar dacă era bătrână, oarbă şi ciungă, balena trebuie să-şi dea sufletul şi să fie ucisă pentru a lumina petrecerile oamenilor şi bisericile sfinte care propovăduiesc pacea neprecupeţită între toţi şi toate. Încă tăvălindu-se în sânge, arătă în cele din urmă o umflătură decolorată de mărimea unui tufiş aflată jos, într-o parte.

— Ce locşor frumos!, strigă Flask. Să-l înţep o dată acolo.

— Opreşte!, îi strigă Starbuck. Nu e nevoie de asta!

Însă milosul Starbuck strigă prea târziu. Când fu străpunsă, un jet ulceros ţâşni din rana crudă şi balena, simţind o durere de nesuferit, începu să scuipe sânge şi se năpusti orbeşte spre bărci, furioasă, stropindu-le şi pe ele, şi pe echipaj cu jeturi de cheaguri, răsturnând barca lui Flask şi sfărâmând prora. Fu lovitura sa de moarte, căci acum balena era atât de sfârşită din cauza pierderii sângelui, că se depărta neajutorată de epava pe care o zdrobise, se răsturnă gâfâind pe o parte, bătu chinuită din ciotul înotătoarei, apoi începu să se răsucească ca o lume în declin, arătându-şi tainele albe ale pântecelui; într-un sfârşit rămase ţeapănă ca un buştean şi muri. Ultimul său jet fu vrednic de milă. Ca atunci când mâini nevăzute seacă apa dintr-o arteziană măiastră şi cu nostalgie înăbuşită susurul ţâşnitoarelor se apleacă din ce în ce mai mult spre pământ, tot aşa se întâmplă şi cu răsuflarea de moarte a balenei.

Curând, în timp ce echipajele aşteptau sosirea corăbiei, trupul dădu semne că se scufundă cu toate comorile neatinse.

La ordinele lui Starbuck se legară pe dată funii în diferite locuri, astfel că fiecare barcă deveni o geamandură, iar balena scufundătoare fu agăţată cu frânghii la câţiva inci sub ele. Când sosi nava, balena fu dusă cu mare grijă lângă carena sa şi fu legată bine acolo cu cele mai trainice lanţuri, căci era limpede că, dacă nu era susţinut cu legături, trupul avea să se ducă pe dată la fund.

Se întâmplă ca, atunci când se pregătea să se înfigă prima cazma, să se găsească în carnea sa un harpon întreg ros de rugină, în partea de jos a umflăturii amintite mai sus. Cum rămăşiţe de harpoane să găsesc deseori în trupurile lipsite de viaţă ale balenelor capturate, cu carnea vindecată

în jurul lor şi niciun fel de umflătură care să le dea de gol, trebuie deci să fi fost alt temei în acest caz care să explice ulcerarea. Însă şi mai de mirare fu faptul că se găsi vârful de piatră a unei suliţe nu departe de locul unde stătea îngropat fierul, iar carnea se întărise de tot în jurul lui. Cine aruncase suliţa de piatră? Când? Se poate să fi fost aruncată de vreun indian din nord-vest înainte ca America să fie descoperită.

Ce alte minuni erau îngropate în acest cufăr fermecat, nu se poate şti. Alte descoperiri fură oprite, căci corabia era trasă ca niciodată înspre apă din cauza tendinţei de a se scufunda a corpului imens. Cu toate acestea, Starbuck, care era la comandă, nu voia cu niciun chip să-i dea drumul, se încăpăţâna să-l ţină legat cu atâta tărie, că până la urmă nava s-ar fi răsturnat dacă ar mai fi ţinut trupul înlănţuit. Când se dădu ordinul să fie dezlegat, se dovedi că atât de mare era strânsoarea lanţurilor şi parâmelor legate de babale, că era cu neputinţă să fie desfăcute. Între timp, pe „Pequod” totul stătea pieziş. Să traversezi puntea era ca şi cum ai fi mers pe acoperişul înclinat al unei case. Vasul trosnea şi scârţâia. Multe din încrustaţiile de fildeş de pe parapet şi din cabine fură mişcate de la locul lor de aplecarea neobişnuită. Degeaba se aduseră pârghii şi răngi ca să susţină coada de neclintit, pentru a o împinge în voia valurilor departe de babale. Atât de jos se dusese balena, că părţile scufundate nu mai puteau fi ajunse; cu fiecare clipă ce trecea părea că se adăugau tone de greutate grămezii ce se ducea la fund, iar corabia părea că o să se răstoarne.

— Stai aşa, stai aşa!, îi striga Stubb hoitului. Ce te grăbeşti atât de tare să te duci la fund? Tunete şi fulgere, băieţi, ori facem ceva, ori ne ducem cu totul. Nu are rost să forţezi acolo, încetaţi, vă zic, cu parâmele. Să fugă unul să aducă o carte de rugăciuni şi un briceag ca să tăiem lanţurile mari.

— Briceag? Da, da, zise Queequeg şi, apucând toporişca cea grea a dulgherului, se aplecă printr-un hublou şi începu, frecând fierul de oţel, să despice cel mai mare dintre lanţuri. Nu dădu decât câteva lovituri scânteietoare şi greutatea imensă duse treaba la capăt. Cu o smulgere înfricoşătoare, toate legăturile căzură în valuri, corabia se îndreptă şi hoitul se scufundă.

Această tendinţă ocazională de scufundare a Caşalotului de-abia ucis este o treabă tare curioasă. Niciun pescar nu poate spune încă de ce se întâmplă aşa. De obicei, Caşalotul mort pluteşte fără nicio grijă, cu lateralele sau cu pântecele ridicate destul de mult din apă. Dacă toate balenele care se scufundă aşa ar fi bătrâne, slabe, cu inima frântă sau ar avea straturile de untură subţiate şi oasele grele şi reumatice, atunci ai avea un temei pentru a crede că această scufundare se datorează unei anume gravitaţii neobişnuite a peştelui, din cauza lipsei de substanţă plutitoare. Dar nu este aşa. Chiar şi balene tinere, sănătoase tun, umflate de aspiraţii nobile, ucise în primăvara vieţii, cu toată untura palpitând pe ele, chiar şi aceşti eroi măreţi se mai scufundă.

Cu toate acestea, Caşalotul este mai puţin predispus acestui tip de accident decât alte specii. La un Caşalot scufundat se duc la fund douăzeci de balene drepte. Această diferenţă dintre specii se datorează fără putinţă de tăgadă faptului că balena dreaptă are o cantitate mai mare de oase, numai obloanele lui veneţiene cântărind mai mult de o tonă, iar caşalotul nu este îngreuiat de asemenea încărcătură. Sunt împrejurări în care, după multe ore sau chiar zile, balena scufundată se ridică iar la suprafaţă, mai umflată decât era în viaţă. Motivul acestui fapt este însă limpede. În trupul său se emană gaze şi el se umflă foarte tare, până devine un fel de balon animal. Nici măcar o navă de război nu ar mai reuşi să o scufunde atunci. În acţiunea de pescuit din apele puţin adânci ale

coastei Noii Zeelande, atunci când o Balenă Dreaptă dă semne că se scufundă, se leagă de ea geamanduri cu frânghii lungi, astfel că atunci când trupul se duce la fund, ei ştiu unde să-l caute atunci când se ridică iar.

La puţin timp după scufundare se auzi un strigăt din vârful catargelor de pe „Pequod”, anunţând că vasul „Jungfrau” îşi coboară iar bărcile, deşi singurul jet ce se vedea era al unei Balene cu înotătoare dorsală, dintr-o specie de necapturat datorită vitezei sale. Cu toate acestea, jetul Balenei cu înotătoare dorsală este atât de asemănător cu cel al Caşalotului, că marinarii nepricepuţi le încurcă adeseori. Aşa se face că Derick şi ceata sa urmăreau cu vitejie această bestie ce nu putea fi ajunsă. „Fecioara” îşi înălţă toate pânzele şi porni după cele patru bărci mai mici, dispărând astfel în bătaia vântului în urmărirea vitejească şi plină de speranţă.

Vai!, multe astfel de balene şi mulţi oameni ca Derick mai există pe lumea asta, prietene.

82. Onoarea şi gloria vânătorii de balene

Sunt anumite îndeletniciri care se consumă într-o dezordine studiată. Cu cât mă afund mai mult în această afacere a pescuitului şi îmi duc cercetările până chiar la izvoarele sale, cu atât sunt mai atins de vechimea şi onoarea sa şi mai ales când descopăr atâţia semizei şi eroi bravi, profeţi de toate felurile, care, într-un fel sau altul, au îmbrăcat acest meşteşug cu distincţie, mă încânt gândindu-mă că şi eu aparţin, deşi doar în subordine, acestei nobile frăţii.

Bravul Perseu, fiul lui Jupiter, a fost primul vânător de balene, iar spre onoarea eternă a chemării noastre trebuie să se menţioneze că prima balenă ucisă de frăţia noastră nu a fost atacată cu o intenţie sordidă. Acelea au fost zilele cavalereşti ale profesiei noastre, când ridicam armele doar ca să îi salvăm pe cei în primejdie, şi nu ca să le umplem lămpile oamenilor. Toată lumea cunoaşte frumoasa poveste a lui Perseu şi a Andromedei, despre cum frumoasa Andromeda, fiica unui rege, a fost legată de o stâncă pe malul mării şi chiar când Leviatanul se pregătea să fugă cu ea, Perseu, prinţul vânătorilor de balene, apropiindu-se grăbit, împunse monstrul şi o salvă pe fecioară, pe care după aceea o lua de soaţă. Fusese o ispravă artistică de toată frumuseţea, rareori reuşită chiar de cei mai buni harponieri din zilele noastre, ca Leviatanul să fie ucis din prima lovitură. Să nu se îndoiască nimeni de această poveste, căci în vechea Joppa, Jaffa de astăzi, de pe coasta Siriei, într-unul din templele păgâne a zăcut mulţi ani marele schelet al unei balene, despre care legenda oraşului şi toţi locuitorii lui spun că sunt oasele monstrului ucis de Perseu. Când cuceriră romanii Joppa, acel schelet fu dus în Italia cu mare fast.

Ceea ce pare mai important şi mai particular în această poveste este faptul că din Joppa plecase şi Iona.

Asemănătoare aventurii lui Perseu şi a Andromedei – din care unii cred că îşi trage izvoarele – este şi povestea Sfântului
Gheorghe şi a balaurului, despre care balaur eu cred că era o balenă, căci în multe scrieri vechi balenele şi dragonii sunt amestecaţi şi deseori încurcaţi între ei. „Tu eşti ca un leu al apelor, ca un balaur al mărilor”, aşa grăieşte Iezechiel vorbind limpede despre o balenă, unele versiuni ale Bibliei folosesc chiar acest cuvânt.

În plus, faptei vitejeşti i-ar mai dispărea din glorie dacă Sfântul Gheorghe ar fi întâlnit o şopârlă târâtoare pe uscat în loc să se lupte cu marele monstru al adâncurilor. Oricine poate ucide un şarpe, dar doar un Perseu, un Sfântul Gheorghe, un Coffin pot fi atât de bravi încât să se ia în piept fără teamă cu o balenă.

Să nu ne lăsăm păcăliţi de ilustrările din ziua de azi ale acestor scene, căci, deşi creatura întâlnită de acel vânător viteaz este reprezentată ca semănând întrucâtva cu un grifon şi bătălia desenată ca întâmplându-se pe uscat, iar sfântul urcat pe un cal, având totuşi în vedere neştiinţa acelor vremuri când înfăţişarea balenei nu le era cunoscută pictorilor şi socotind că, la fel ca în povestea lui Perseu, şi balena Sfântului Gheorghe se poate să se fi târât din mare pe uscat, socotind că bestia ucisă de Sfântul Gheorghe se poate să fi fost o focă mare sau o morsă, având deci în vedere toate acestea, nu este potrivnic legendei sacre şi celor mai antice descrieri ale întâmplării să luăm aşa-zisul balaur drept însuşi marele Leviatan. De fapt, în faţa adevărului strict şi cuprinzător, toată povestea s-ar asemăna celei a idolului Filistenilor, care era şi peşte, şi mamifer, şi pasăre, şi care se numea Dagon, cel care, aşezat în faţa arcei Israelului, şi-a pierdut capul de cal şi palmele

mâinilor, rămânând din el doar trunchiul de peşte. Astfel, unul din breasla noastră nobilă, chiar un vânător de balene, este păzitorul sfânt al Angliei, şi pe bună dreptate noi, harponierii din Nantucket, ar trebui să fim primiţi în măreţul ordin al Sfântului Gheorghe. Niciodată cavalerii acelei adunări onorabile (dintre care niciunul, îndrăznesc a spune, n-a avut vreodată de-a face cu o balenă asemenea sfântului lor patron), niciodată, vă spun, să nu privească pe un om din Nantucket cu dispreţ, căci chiar şi în hainele noastre din lână şi în nădragii noştri cârpiţi avem dreptul la decoraţia Sfântului mai mult decât ei.

Dacă să-l primim şi pe Hercule în rândurile noastre sau nu, în această privinţă nu mă pot hotărî, căci, deşi în mitologia greacă acest erou, acest salvator şi împărţitor de fapte bune a fost înghiţit şi scuipat de o balenă, ei bine, e discutabil dacă această ispravă îl face sau nu vânător de balene. Nu scrie nicăieri că ar fi săgetat peştele, în afară, desigur, de loviturile de pe dinăuntru.

Cu toate acestea, poate fi socotit un soi de vânător fără de voie, căci până la urmă l-a prins pe el balena, dacă nu el pe ea. Îl socotesc unul dintre ai noştri.

Se pare că povestea greacă a lui Hercule se trage din aceea şi mai veche şi evreiască a lui Iona şi a balenei, sau viceversa; oricum ar fi, sunt cu siguranţă foarte asemănătoare. Dacă îl socotesc pe semizeu unul de-al nostru, de ce nu şi pe profet?

Ordinul nostru nu e alcătuit doar din sfinţi, semizei şi profeţi. Încă mai trebuie amintit stăpânul nostru, căci asemenea regilor din vremuri străvechi izvorul frăţiei noastre se trage nici mai mult, nici mai puţin decât din zeii înşişi. Voi istorisi acea minunată poveste orientală din Sastra[15] care ni-l dă pe Vishnu, unul din treimea de zei a hinduşilor, ni-l dă deci pe Vishnu însuşi ca Maestru - Vishnu care, prin prima din cele zece încarnări pământeşti ale sale, a ridicat şi a sfinţit

balena. Când Brahma, sau Zeul Zeilor, spune Sastra, s-a decis să reconstruiască lumea după una dintre distrugerile sale, i-a dat naştere lui Vishnu ca să conducă această muncă. Dar Vedele, sau cărţile mistice, a căror citire îi erau de nelipsit lui Vishnu pentru a-şi începe creaţia şi deci care trebuie să fi conţinut nişte indicii pentru tinerii arhitecţi, aceste Vede zăceau pe fundul apei. Astfel că Vishnu se încarna într-o balenă şi, scufundându-se în această formă până la cele mai mari adâncimi, salvă cărţile sacre. Nu a fost acest Vishnu un balenier, aşa cum un om ce călăreşte un cal se numeşte călăreţ?

Perseu, Sfântul Gheorghe, Hercule, Iona şi Vishnu! Iată aici un grup de seamă! Ce alt club în afară de cel al vânătorilor de balene are astfel de înaintaşi?

83. Iona, privit din perspectiva istorică

În ultimul capitol s-a vorbit despre povestea istorică a lui Iona şi a balenei. Unii oameni din Nantucket nu prea cred această poveste, dar tot aşa au existat şi unii greci sau romani mai sceptici care, deosebindu-se de păgânii ortodocşi ai vremurilor lor, nu au dat crezare poveştilor despre Hercule şi balenă sau despre Arion şi delfin, şi totuşi această neîncredere a lor nu a ştirbit cu nimic adevărul acestora.

Temeiul de bază al unui bătrân din Sag-Harbour pentru a se îndoi de povestea evreiască era acesta: el avea o Biblie din acelea vechi, cu ilustraţii curioase şi neştiinţifice, una reprezentând balena lui Iona cu două nări pentru jeturi în vârful capului - o trăsătură tipică unei singure specii de Leviatane, anume Balenelor Drepte şi varietăţilor acelui ordin - şi despre care bătrânul spunea că „s-ar îneca şi cu o monedă”, aşa de mic îi era gâtlejul. În această privinţă, episcopul Jebb avea răspunsul pregătit: „Nu este nevoie, spunea episcopul, să-l vedem pe Iona înmormântat în pântecele balenei, ci doar înţepenit într-un colţ al gurii ei.” Vorbele episcopului par a fi destul de rezonabile. Gura unei Balene Drepte ar ţine cu uşurinţă două mese de whist şi i-ar găzdui confortabil pe toţi jucătorii. Se prea poate ca Iona să se fi ascuns într-un dinte găurit dar, de fapt, Balena Dreaptă nu are dinţi.

Un alt motiv pentru care Sag-Harbour - aşa i se zicea bătrânului - îşi declara în această privinţă necredinţa în profet era ceva de neînţeles în legătură cu trupul său întemniţat şi sucurile gastrice ale balenei. Dar şi această obiecţie se năruieşte deoarece un exeget german presupune ca Iona să se fi ascuns în trupul plutitor al unei balene moarte, aşa cum soldaţii francezi şi-au transformat

caii morţi în corturi şi s-au ascuns în ei. În plus, s-a sugerat de către alţi comentatori că, atunci când Iona a fost aruncat de pe corabia din Joppa, el s-a îndreptat imediat către o altă corabie din apropiere, vreo corabie cu un cap de balenă drept galion şi care, adaug eu, s-ar fi putut numi „Balena”, aşa cum unele nave din ziua de azi sunt botezate „Rechinul”, „Pescăruşul” sau „Vulturul”. Nu s-a dus lipsă nici de exegeţi învăţaţi a căror părere e că balena din cartea lui Iona se referă doar la un colac de salvare - o pungă umflată de vânt - spre care a înotat profetul aflat în primejdie şi s-a salvat astfel de un sfârşit înecăcios. Bietul Sag-Harbour pare astfel învins din toate părţile. Mai avea însă încă un motiv să se îndoiască. Dacă îmi amintesc cum trebuie, acesta era: Iona fusese înghiţit de balenă în Marea Mediterană, iar după trei zile fusese scuipat într-un loc aflat la o distanţă de trei zile de Ninive, o cetate de pe râul Tigru, aşezată la mult mai mult de trei zile de călătorie de la cel mai apropiat punct al coastei Mării Mediterane. Cum aşa?

Nu exista niciun alt drum pe care să o apuce balena pentru a-l aşeza pe profet atât de aproape de Ninive? Ba da. Poate că îl plimbase în jurul Capului Bunei Speranţe. Fără a mai aminti despre călătoria de-a lungul Mediteranei şi de o altă cale prin Golful Persic şi Marea Roşie, o astfel de presupunere ar însemna înconjurul întregii Africi în numai trei zile, fără a mai pomeni că apele Tigrului, până aproape de Ninive, sunt prea puţin adânci ca să înoate în ele o balenă. În plus, ideea ca Iona să fi înconjurat Capului Bunei Speranţe în acele vremuri străvechi i-ar lua înapoi lui Bartholomeu Diaz, renumitul călător, toată cinstea descoperirii acelui promontoriu şi ar face din istoria noastră una mincinoasă.

Toate aceste argumente prosteşti ale lui Sag-Harbour nu fac decât să îi arate mândria neghioabă, un lucru cu atât mai urât la el, cu cât nu avusese parte de învăţătură în afara de ce mai

auzise de la soare şi de la mare. Spun că nu face decât să îşi arate mândria neghioabă şi necugetată şi răzvrătirea îngrozitoare şi diavolească împotriva clerului. Un preot catolic portughez a expus ideea cum că sosirea lui Iona la Ninive pe la Capul Bunei Speranţe ar fi un semn al unui mare miracol. Şi chiar aşa a şi fost. În plus, până în ziua de astăzi, turcii cei luminaţi mai cred în povestea istorică a lui Iona. Iar acum trei secole, un călător englez din „Călătoriile lui Harris" povestea despre o moschee turcească construită în onoarea lui Iona, iar în această moschee se afla o lampă care ardea, cu totul miraculos, fără pic de ulei.

84. Pitchpoling

Pentru a le face să se învârtă mai uşor şi mai repede, osiile trăsurilor se ung. Din acelaşi motiv, unii marinari fac acelaşi lucru bărcilor lor, ungându-le fundurile cu untură. E neîndoielnic că o asemenea operaţie nu poate aduce nimic rău şi avantajul pe care îl câştigă astfel nu e de trecut cu vederea, deoarece apa şi uleiul nu se amestecă şi fiindcă uleiul este alunecos, iar scopul operaţiunii este de a face barca să lunece mai cu spor. Queequeg credea cu tărie în a-şi unge barca şi într-o zi, nu mult după ce dispăruse vasul german „Jugfrau”, se îndeletnici cu mai multă ardoare decât de obicei cu această ocupaţie, strecurându-se sub barcă, acolo unde atârna pe lateral, şi îmbibând-o cu substanţa grasă de parcă ar fi dorit să-şi asigure o recoltă de păr de pe chila chealã a ambarcaţiunii. Părea a lucra întărâtat de un anume resentiment care nu rămase neîndreptăţit de evenimentele ce aveau să urmeze.

Pe la ora prânzului fură zărite nişte balene, dar imediat ce corabia se îndreptă spre ele, acestea se întoarseră şi fugiră degrabă foarte dezordonat, ca flota Cleopatrei la Actium.

Cu toate acestea, bărcile le urmăriră, iar cea a lui Stubb ajunse în frunte. Cu mare trudă, Tashtego reuşi într-un sfârşit să înfigă un harpon, dar balena rănită, fără a se scufunda deloc, îşi continuă fuga dreaptă cu mai multă iuţeală. Asemenea încordare neîntreruptă avea să scoată fierul din carne mai devreme sau mai târziu. Ce rămânea de făcut?

Printre minunatele vicleşuguri şi şiretlicuri, trucuri şi subtilităţi nenumărate pe care vânătorul de balene se vede deseori nevoit să le folosească, nimic nu se compară cu cea mai fină manevră cu lancea, operaţiune numită pitchpoling. Nicio sabie, fie mică, fie mare, nu se aseamănă cu ea. Nu se

folosește decât la balenele care fug cu îndârjire. Marele ei avantaj este distanța incredibilă la care poate fi aruncată drept sulița lungă dintr-o barcă ce se clatină cu putere și se smucește din cauză că e trasă. Cu tot cu oțel și lemn, lancea e lungă de vreo zece sau douăsprezece picioare. Coada este mai mică decât cea a harponului și este făcută dintr-un material mai ușor: lemnul de pin. De ea este legată o frânghie subțire numită garlin, foarte lungă, de care poate fi adusă înapoi pe barcă după ce este aruncată.

Înainte de a trece mai departe este important să menționăm că, deși harponul poate fi aruncat în același fel ca și lancea, rareori se face așa, iar atunci când se întâmplă, nu are același succes din cauza greutății și lungimii mici ale harponului în comparație cu lancea, caracteristici care îl dezavantajează, în general, trebuie ca mai întâi să te prinzi de balenă înainte să încerci aruncarea lăncii.

Privește-l pe Stubb, un om care datorită calmului și liniștii sale amuzante și stăpânite în cele mai groaznice situații este cel mai potrivit pentru pitchpoling! Privește-l cum stă drept la prora zguduită a bărcii rapide. Învelită în spumă lânoasă, balena se află acum la patruzeci de picioare înainte. Mânuind cu ușurință unealta ușoară, privind de două sau de trei ori pe lungimea sa pentru a vedea dacă e perfect dreaptă, Stubb ridică frânghia lăncii într-o mână, fluierând, pentru a-i prinde capătul liber, lăsând astfel restul să atârne. Ținând apoi lancea drept de mijloc, o cumpănește spre balenă și atunci când o suprapune, trage de capătul frânghiei cu mâna spre a-i ridica vârful astfel că arma stă balansată pe palma sa, la cincisprezece picioare în aer. Îți pare a fi un jongler care balansează o prăjină pe bărbie. În clipa următoare, cu o țâșnire nemaivăzută, oțelul strălucitori face o boltă largă și zboară spre depărtarea înspumată, înțepenindu-se, tremurând

în punctul vital al balenei, în loc de apă sclipitoare, aceasta scuipă acum sânge roşu.

— Asta i-a scos sufletul!, strigă Stubb. Parcă e sărbătoarea nemuritoare de 4 iulie, la toate fântânile curge numai vin! Dacă ar fi fost whisky vechi de Orleans, sau de Ohio, sau nemaipomenitul whisky de Monongahela, atunci, Tashtego, băiete, te-aş trimite să ţii un butoi sub jet şi ne-am înfrupta toţi! Da, aşa e, am face rachiu în nările ei şi am bea de-acolo apa vie!

În timpul cuvântării voioase se repetă aruncarea pricepută, lancea întorcându-se la stăpân ca un ogar ţinut într-o lesă. Balena îndurerată începe să se zbată, funia e slăbită şi lăncierul, ducându-se la pupă, îşi încrucişează braţele şi aşteaptă tăcut ca monstrul să îşi dea ultima suflare.

85. Fântâna

Dacă timp de şase mii de ani, şi cine ştie câte alte milioane înainte, marile balene au scuipat jeturi peste toate mările şi au stropit şi vrăjit grădinile adâncului cu tot atâtea stropitori şi farmece, iar de câteva secole vânătorii s-au apropiat de aceste fântâni ale balenelor, urmărind stropirile şi jeturile, dacă toate acestea au fost, şi încă rămân, până în clipa de faţă (cincisprezece minute şi un sfert trecute de ora unu după-amiaza în această a şaisprezecea zi de decembrie în anul Domnului 1851), răspunsul nelămurit al întrebării dacă aceste jeturi sunt de apă sau de aburi, atunci acest lucru este cu siguranţă plin de însemnătate.

Să ne ocupăm aşadar de această problemă şi de altele care se leagă de ea. Toată lumea ştie că datorită vicleşugului branhiilor triburile cu înotătoare respiră aerul care se află amestecat tot timpul în elementul prin care înoată. Astfel, un hering sau un cod poate trăi un secol fără îşi ridice măcar o dată capul la suprafaţă. Dar datorită structurii sale interne care a înzestrat-o cu plămâni, asemenea unei fiinţe umane, balena nu poate trăi decât inhalând aerul liber din atmosferă. De aici şi nevoia de a vizita periodic lumea de deasupra. Nu poate însă să respire pe gură, deoarece, în poziţia sa obişnuită, gura Caşalotului stă la cel puţin opt picioare sub apă şi, în plus, traheea sa nu are legătură cu gura. Nu, ea respiră doar prin nară, iar aceasta se află în creştetul capului.

Spunând că în orice fiinţă vie respiraţia este o funcţie indispensabilă vieţii, deoarece sustrage din aer un anume element care, atunci când intră în contact cu sângele, îi transmite acestuia darul vieţii, nu cred că greşesc, deşi poate sunt nevoit să folosesc câteva cuvinte ştiinţifice şi superflue. Luând asta drept adevăr, urmează de aici că, dacă

tot sângele dintr-un om ar putea fi aerisit cu o singură suflare, ar putea atunci să îşi închidă nările şi să nu mai respire o bună bucată de vreme. Adică, ar trăi fără să respire. Oricât de ciudat ar părea, aşa stă treaba cu balena care trăieşte, în răstimpuri, mai mult de o oră (atunci când se află la fund) fără a respira deloc sau fără a inhala nicio particulă de aer căci, ţine minte, ea nu are branhii. Cum se poate una ca asta? Între coaste şi de fiecare parte a spinării este înzestrată cu un remarcabil labirint de vase foarte mici şi alambicate, vase care, atunci când se scufundă, sunt umplute la maximum cu sânge oxigenat. Astfel că timp de o oră sau chiar mai mult, la adâncimi de mii de stânjeni, ea cară provizii de vitalitate, tot aşa cum o cămilă ce traversează deşertul secetos cară cu ea, în cele patru stomacuri ale sale, provizii de apă pe care să le folosească pe viitor. Veridicitatea anatomică a acestui labirint este de necontestat, iar că supoziţia pe care se bazează este logică şi adevărată îmi pare cu atât mai evident cu cât mă gândesc la încăpăţânarea ce nu s-ar explica altfel a Leviatanului de a veni la suprafaţă ca să „îşi scuipe aerul”, cum spun pescarii. Iată ce vreau să spun. Dacă nu e deranjat când se ridică la suprafaţă, Caşalotul stă acolo pentru un timp care e perfect egal cu celelalte răstimpuri în care se ridică fără a fi deranjat. Să spunem că stă unsprezece minute şi scuipă de şaptezeci de ori, adică respiră de şaptezeci de ori; atunci ori de câte ori se înalţă, va respira iar de şaptezeci de ori, până la ultima secundă. Dacă îl sperii după ce respiră de câteva ori astfel că se scufundă, se va ivi întruna la suprafaţă ca să îşi ia porţia de aer. De-abia după ce respiră de şaptezeci de ori se va scufunda şi va sta restul timpului sub apă. Observă totuşi că la indivizi diferiţi aceste termene sunt şi ele diferite, dar la unii se aseamănă. De ce să insiste balena să dea aerul afară dacă nu pentru a-şi umple iar rezervorul de aer înainte să se scufunde de tot? Cât

este de evident că aceste ridicări ale balenei o expun hazardului primejdios! Acest monstru nu poate fi prins cu cârligul sau cu plasa atunci când înoată la adâncimi de mii de stânjeni departe de lumina soarelui. Atunci, vânătorule, nu atât priceperea ta, cât nevoile balenei îţi aduc victoria.

La oameni, respiraţia nu se poate opri, o respiraţie ajungând doar pentru două sau trei pulsaţii, astfel că orice altă treabă ar avea, că doarme sau e treaz, omul trebuie să respire sau va muri. Caşalotul nu respiră decât a şaptea parte din timpul vieţii sau, ca să spun aşa, numai duminica.

S-a spus că balena nu respiră decât prin nară. Dacă e adevărat că jeturile sale sunt amestecate cu apă, atunci părerea mea este că avem motivul pentru care simţul mirosului îi lipseşte cu desăvârşire. Aceasta deoarece singurul organ care aduce a nas este această nară, iar ea fiind înfundată cu două elemente, nu ne puteam aştepta să mai aibă şi darul mirosului. Dar în ceea ce priveşte misterul jetului, dacă e un jet de apă sau unul de aburi, nu se poate trage nicio concluzie din acest fapt. Un lucru e clar, şi anume că nu are simţ olfactiv. Dar ce să facă balena cu el dacă l-ar avea? În mare nu sunt nici trandafiri, nici violete, nici apă de colonie.

Mai mult, deoarece traheea nu are deschidere decât în canalul de jet, iar acel canal - ca marele Canal din Erie - are un fel de zăvor (care se închide şi se deschide) pentru a reţine aerul înăuntru sau pentru a da afară apa, balena nu are nici voce. Asta dacă nu doreşti să o insulţi, spunând că atunci când huruie în modul acela straniu vorbeşte de fapt pe nas. Oricum, ce să aibă balena de spus? Rareori am cunoscut vreo fiinţă înţeleaptă care să aibă ceva de spus lumii acesteia, atunci când nu este obligată să îndruge ceva pentru a-şi câştiga pâinea. O!, ce bine că lumea e un ascultător atât de bun!

Canalul de jet al caşalotului, construit pentru conducerea aerului şi aşezat orizontal, lung de câteva picioare, chiar sub partea de sus a capului şi puţin într-o parte, acest canal bizar, deci, se aseamănă cu o ţeavă de gaze îngropată în oraş pe o parte a străzii. Întrebarea dacă această ţeavă de gaze slujeşte, de asemenea, şi ca ţeavă de apă apare iar. Cu alte cuvinte, este jetul Caşalotului doar aer expirat sau este acest aer amestecat cu apa înghiţită pe gură şi scuipată pe nară? Cu siguranţă, gura comunică indirect cu canalul de jet, dar nu se poate dovedi că scopul acestuia este de a arunca apa prin nară, deoarece nu foloseşte la asta decât atunci când, hrănindu-se, înghite din greşeală apă. Hrana Caşalotului se află la mare adâncime, iar acolo nu poate arunca jet nici dacă ar vrea. În plus, dacă îl priveşti cu atenţie şi îl cronometrezi cu ceasul, vei afla că, dacă nu este deranjat, are un ritm neschimbat între perioadele jeturilor şi perioadele obişnuite de respiraţie.

— De ce să ne batem capul cu atâtea întrebări despre acest subiect?, vei întreba. Vorbeşte! Tu ai văzut jetul, atunci spune ce fel de jet este. Nu poţi să deosebeşti apa de aer?

—Domnule dragă, în această lume nu este uşor să lămureşti aceste lucruri simple. Lucrurile tale simple mi s-au părut mai încurcate decât toate celelalte. Iar în privinţa jetului balenei, aproape că poţi sta sub el şi nu-ţi poţi da seama ce anume este.

Miezul său este ascuns de ceaţa strălucitoare ca neaua ce îl învăluie. Cum să-ţi dai seama dacă din ele se scurge apă când, de fiecare dată când eşti destul de aproape de balenă pentru a arunca o privire atentă jetului, ea se mişcă înnebunită învolburând apa din jurul ei?! Dacă în aceste momente ţi se pare că ai văzut picături umede în jet, cum poţi şti că nu sunt doar rezultatul condensului aburilor sau cum poţi să ştii că nu sunt acele picături ce băltesc în crăpătura nării care este adâncită în creştetul capului Caşalotului? Chiar şi

atunci când înoată liniştită în miezul zilei prin marea lină, cu Cocoaşa ridicată uscată ca şi cea a unui dromader în deşert, chiar şi atunci, balena duce un mic bazin plin cu apă deasupra capului, ca atunci când în arşiţa soarelui mai vezi un ochi de apă strâns de ploaie într-o crăpătură dintr-o piatră.

Nu este deloc prudent pentru vânător să se arate prea curios în legătură cu natura jetului de balenă. Nu e bine pentru el să se uite ţintă la el şi să-şi ude faţa. Nu te poţi duce cu cana la această fântână ca să o umpli. Chiar şi atunci când te atinge puţin giulgiul de abur al jetului, lucru care se întâmplă deseori, pielea începe să te usture de la cât de caustic este gazul care o atinge.

Cunosc un om căruia, apropiindu-se foarte mult de jet, nu ştiu dacă în scopuri ştiinţifice sau de alt fel, i s-a desprins toată pielea de pe faţă şi de pe braţ. De aceea, printre vânători, jetul balenei este considerat otrăvitor şi toţi se feresc de el.

Încă un lucru: am auzit spunându-se - şi nu mă îndoiesc de adevărul acestor cuvinte - că dacă îţi intră în ochi picături din acest jet, orbeşti pe loc. Cel mai înţelept lucru pe care îl poate face un cercetător este, cred eu, să lase în pace acest jet ucigaş.

Cu toate acestea, putem presupune, chiar dacă nu putem dovedi o certitudine. Ipoteza mea este: jetul nu este altceva decât abur. Am ajuns la concluzia aceasta, pe lângă alte motive, datorită reflecţiilor despre demnitatea şi frumuseţea Caşalotului. Îl consider o fiinţă deloc obişnuită şi superficială, mai ales că nu se întâlneşte niciodată printre bancuri sau pe lângă ţărmuri. Toate celelalte balene mai apar câteodată pe acolo. Este în acelaşi timp şi mare, şi înţelept, iar eu sunt convins că din capetele măreţe şi înţelepte, ca acela al lui Platon, Pyrrho, al Diavolului, al lui Jupiter, al lui Dante şi al altora, iese mereu un abur de-abia vizibil atunci când sunt adâncite în gânduri. Scriind un mic tratat despre Eternitate, am

avut curiozitatea de a-mi pune o oglindă în faţă şi nu după mult timp am văzut reflectându-se o bizară încolăceală şi ondulare în aerul de deasupra capului.

Umezeala părului meu, pe când mă aflam adâncit în gânduri şi după ce băusem şase căni de ceai fierbinte în mansarda mea cu acoperiş subţire, într-o amiază de august, pare a fi un motiv pentru ipoteza de mai sus.

Cât de nobil se înalţă părerea noastră despre monstrul măreţ şi ceţos, privindu-l cum înoată solemn într-o mare tropicală liniştită, capul mare şi blând acoperit cu un baldachin de abur, adâncit în contemplaţiile sale mute, iar acel abur - aşa cum poate fi văzut uneori - este decorat cu un curcubeu de parcă Cerurile şi-ar fi pus sigiliul peste gândurile lui. Vezi tu, curcubeul nu apare în aerul curat, ci iradiază doar din vapori. Astfel, prin toată ceaţa deasă din îndoielile obscure ale minţii mele mai ţâşnesc din când în când intuiţii divine aprinzându-mi ceaţa cu raze cereşti. Pentru acestea îi mulţumesc Domnului, căci toţi au îndoieli şi mulţi nu recunosc, dar pe lângă îndoieli şi tăgăduieli, puţini au intuiţii. Îndoieli despre toate lucrurile pământeşti şi intuiţii despre câteva lucruri cereşti, această îmbinare face un om să fie nici credincios, nici necredincios, ci un om care le priveşte pe amândouă la fel.

86. Coada

Alţi poeţi au cântat ode ochilor blânzi ai antilopei şi picajului delicat al păsărilor ce nu trăiesc decât în văzduh. Mai puţin fermecător, eu slăvesc coada.

Socotind coada celui mai mare Caşalot ca începând din acel punct al trupului în care se subţiază până la mărimea unui mijloc de om, ea se întinde numai la suprafaţă pe o arie de cincizeci de picioare pătrate. Corpul compact şi rotund al rădăcinii se deschide cu două palme sau aripioare late, tari şi plate care spre capăt se subţiază până la grosimea de un inci. La încheietură, sau îmbinare, aceste aripioare se suprapun, apoi se despart ca nişte aripi, lăsând un gol mare între ele. Nicio altă creatură nu are liniile conturului definite mai superb decât marginile în formă de semilună ale acestor aripioare. Ajunsă la cea mai mare deschidere, la balena matură, coada depăşeşte considerabil lungimea de douăzeci de picioare.

Membrul pare o încrengătură de tendoane sudate între ele, dar dacă îl despici, vei descoperi că este compus din trei straturi diferite: cel superior, cel mijlociu şi cel inferior. Fibrele celui superior şi celui inferior sunt lungi şi orizontale, iar cele ale stratului mijlociu sunt scurte şi aşezate pieziş între cele ale straturilor exterioare. Structura aceasta în trei părţi îi dă putere cozii mai mult decât orice altceva. Pentru studentul care învaţă despre ziduri romane, stratul de mijloc se aseamănă în mod deosebit cu stratul de dale care alternează cu cel de piatră în acele minunate relicve ale antichităţii şi care fără îndoială ajută nemăsurat la trăinicia zidăriei.

Însă de parcă această imensă putere din coada balenei nu ar fi de-ajuns, întregul trup al Leviatanului este îmbrăcat într-o plasă de fibre şi

filamente musculare, care, întinzându-se de o parte şi de alta a şalelor şi coborând până la aripioare, se întrepătrund pe nevăzute şi întăresc în mare parte puterea cozii, astfel că pare că întreaga forţă nemăsurată a balenei se strânge în acest loc. Dacă balena ar avea nevoie să distrugă ceva, aceasta ar fi unealta potrivită.

Această forţă nemaipomenită nu slăbeşte cu nimic flexibilitatea graţioasă a mişcărilor cozii; o uşurime copilărească se joacă sub o putere titanică. Din contră, aici îşi au izvorul frumuseţii mişcările sale. Puterea adevărată nu împiedică niciodată frumuseţea sau armonia, ci le creează, iar în lucrurile insuportabil de frumoase forţa are mult de-a face cu magia lor. Scoate tendoanele încordate care răsar din marmură în statuia lui Hercule şi farmecul ei va dispărea şi el. Când credinciosul Eckerman a ridicat giulgiul de pe cadavrul gol al lui Goethe a fost copleşit de pieptul imens al bărbatului ce semăna cu un triumfător arc roman. Ia seama ce robusteţe învăluie pictura lui Angelo ce îl reprezenta pe Dumnezeu Tatăl, în formă umană. Orice ar dezvălui despre dragostea divină a Fiului, picturile italieneşti, blânde, cârlionţate şi efeminate, în care ideea sa a fost redată cu măiestrie, aceste picturi, atât de lipsite de încordare, nu dezvăluie nimic despre niciun fel de forţă, în afară de aceea negativă, de supunere şi îndurare feminină, care a fost împărţită tuturor prin virtuţile reale ale învăţăturilor sale.

Aşa de mare este elasticitatea subtilă a organului despre care vorbesc că, indiferent dacă este mişcată în glumă, cu seriozitate sau cu mânie, oricare ar fi dispoziţia balenei, unduirile sale sunt înzestrate cu o graţie extraordinară. Nici măcar braţul vibrant al unei zâne nu o poate întrece.

Coada are cinci mari mişcări care îi sunt tipice. Prima, atunci când este folosită ca înotătoare pentru a înainta: a doua, când este folosită ca

buzdugan în lupte; a treia, atunci când mătură, a patra, când se joacă; a cincea, când se scufundă.

Prima: Fiind orizontală, coada Leviatanului acţionează diferit de cozile altor creaturi ale mării. Nu se clatină niciodată. La oameni şi la peşti, clătinarea este un semn de inferioritate. Pentru balenă, coada este singurul mijloc de propulsie. Răsucirea în faţă pe sub corp şi apoi aruncarea repede pe spate reprezintă mişcarea care face posibilă săgetarea săltăreaţă a monstrului atunci când acesta înoată cu furie. Aripioarele laterale nu servesc decât pentru a cârmi.

A doua: E puţin important că un Caşalot se luptă cu un alt
Caşalot folosindu-şi numai capul şi gura, însă în bătăliile cu oamenii foloseşte în primul rând coada. Când loveşte o barcă, îşi răsuceşte aripioarele în direcţia opusă, iar lovitura nu este altceva decât relaxarea cozii. Dacă vine din aer, mai ales dacă vine de deasupra, lovitura este nimicitoare. Coastele omului sau cele ale bărcii nu îi pot ţine piept. Singura salvare este să te fereşti, dar dacă vine de dedesubt, prin apă, atunci, în parte din cauza uşurimii bărcii şi a elasticităţii materialelor din care e făcută, o copastie crăpată sau o şipcă, sau două îndoite, adică un fel de ruptură pe margine, acesta este cel mai rău rezultat. Aceste lovituri laterale prin apă sunt primite atât de des, încât sunt socotite o joacă de copil. Cineva îşi dă haina jos şi gaura este înfundată imediat.

A treia: Nu o pot demonstra, dar mi se pare că la balenă simţul pipăitului este adunat în coadă, căci în acest sens ea are o delicateţe care nu poate fi comparată decât cu fineţea trompei elefantului. Această delicateţe se vede cel mai bine atunci când mătură, când cu blândeţea unei fecioare balena îşi mişcă cu un soi de încetineală molatică imensele aripioare dintr-o parte într-alta pe luciul apei. Iar dacă simte măcar o mustaţă de marinar, atunci e vai ş-amar de marinar şi de mustăţile lui.

Câtă blândeţe există în acea atingere de suprafaţă! Dacă această coadă ar avea puterea de a apuca, m-aş gândi pe dată la elefantul lui Darmonodes care se ducea atât de des la piaţă şi cu plecăciuni adânci le oferea domnişoarelor floricele, iar apoi le mângâia. E mare păcat din mai multe motive că balena nu are această deprindere de a apuca lucrurile cu coada, căci am auzit de un alt elefant care atunci când a fost rănit în luptă şi-a răsucit trompa şi şi-a scos săgeata.

A patra: Furişându-te pe lângă balenă atunci când se crede în siguranţă în mijlocul apelor pustii, o găseşti dezbrăcată de greutatea demnităţii ei şi jucându-se pe luciul apei ca o pisicuţă pe o vatră de sobă. Poţi însă să îi vezi puterea. Aripile late ale cozii sunt ridicate sus în aer şi apoi coborâte pentru a lovi apa; tunetul loviturii răsună la depărtări de mile întregi. Ai crede că s-a tras cu un tun mare, iar dacă te-ai uita la ceaţa plutitoare de aburi ce se înalţă din gaura de la celălalt capăt al său, ai zice că acolo se înalţă fumul din locul unde a lovit ghiuleaua.

A cincea: Cum în poziţia de plutire a Leviatanului aripioarele stau mai jos de spate, ele sunt cu totul ascunse privirii sub apă; dar când se pregăteşte să se scufunde în adâncuri, coada şi cel puţin treizeci de picioare din trup sunt înălţate drept în aer şi acolo stau vibrând o clipă, până când se aruncă în jos şi dispar. În afară de minunata IZBITURĂ – care va fi descrisă în altă parte —, această ridicare a cozii balenei este poate cea mai grandioasă privelişte din toată natura vie. Scoasă din adâncimile fără fund, coada imensă pare a se agăţa spasmodic de ceruri. Tot aşa am văzut în vise pe Satana înălţându-şi gheara colosală din flăcările iadului. Dar când priveşti astfel de scene, contează în ce stare te afli; dacă aceasta este dantescă, atunci îţi vor veni în minte numai diavoli; dacă este isaică, te vei gândi la arhangheli. Stând odată în vârful catargului la

răsăritul soarelui, care părea să aprindă cerul şi marea, am văzut o turmă mare de balene spre est, ce se îndrepta spre soare şi care concertară vibrant pentru o clipă cu cozile ridicate. După cum mi se păru atunci, o asemenea întrupare de adoraţie a zeilor nu s-a mai văzut niciodată, nici măcar în Persia, ţara adoratorilor focului. Ca Ptolomeu Philopator, care mărturisea pentru elefantul african, am mărturisit şi eu atunci pentru balenă, numind-o cea mai pioasă dintre toate fiinţele. După cum spunea regele Juba, elefanţii de luptă ai antichităţii întâmpinau deseori dimineaţa cu trompele ridicate într-o tăcere profundă.

Comparaţia întâmplătoare dintre acest capitol dintre balenă şi elefant, cu privire la unele aspecte ale cozii uneia şi ale trompei celuilalt, nu are rolul de a pune un semn de egalitate între cele două organe, şi cu atât mai mult între animalele de care aparţin. Căci după cum elefantul este ca un terrier pe lângă balenă, tot aşa, pe lângă coada ei, trompa lui e ca o tulpină de crin. Cea mai puternică lovitură a trompei elefantului e ca o bătaie jucăuşă a unui evantai pe lângă izbitura şi tunetul nemăsurat al aripilor grele ale Caşalotului, care de multe ori au aruncat în sus bărci cu tot cu vâsle şi echipaje, cum îşi aruncă un jongler indian bilele.

Cu cât mă gândesc mai mult la măreaţa coadă, cu atât îmi deplâng neputinţa de a o descrie. Câteodată face asemenea mişcări care, deşi s-ar potrivi de minune cu mâna unui om, rămân cu totul inexplicabile. Câteodată, când balenele umblă în turme mari, aceste gesturi mistice sunt atât de deosebite, că am auzit marinari ce le asemuiesc semnelor şi simbolurilor masoneriei prin care balena vorbeşte astfel cu isteţime cu întreaga lume. Nu lipsesc trupului Leviatanului nici alte mişcări neobişnuite pe care nici vrăjmaşii lui cei mai experimentaţi nu le pot descrie. Oricât l-aş diseca, nu pot să-l pătrund pe de-a-ntregul. Nu îl cunosc şi nici nu voi reuşi vreodată. Dacă însă nu cunosc

nici măcar coada, cum să îi înţeleg capul? Mai mult, cum să îi deslușesc faţa, când nu are aşa ceva? Pare să spună: „Îmi poţi vedea spatele, coada, dar faţa nu mi-o voi arăta niciodată”. Eu însă nu îi înţeleg cu totul părţile din spate şi, oricear spune balena despre faţa ei, eu tot cred că nu are.

87. Marea Armada

Peninsula lungă şi îngustă Malaca ce se întinde spre sud-vest dinspre teritoriile Birmaniei este cel mai sudic punct al Asiei. În linie dreaptă de la această peninsulă se înşiră insulele Sumatra, Java, Bali şi Timor care, împreună cu multe altele, formează un neg mare ca un bastion ce leagă Asia de Australia şi desparte neţărmuritul Ocean Indian de bumbii deşi ai arhipelagurilor orientale. Acest bastion, este tăiat de mai multe trecători pentru nave şi balene, printre care cele mai cunoscute sunt strâmtorile Sunda şi Malaca. Prin Strâmtoarea Sunda, navele ce se duc dinspre vest către China ies în mările Chinei.

Acea îngustă strâmtoare Sunda ce desparte Sumatra de Java şi stă în mijlocul acestui bastion de insule, sprijinită de acel promontoriu dârz şi înverzit, cunoscut oamenilor drept Capul Java, pare a fi poarta ce se deschide către un imperiu străjuit de ziduri, iar având în vedere bogăţia de mirodenii, mătăsuri, giuvaieruri, aur şi fildeş cu care sunt înzestrate aceste mii de insule ale mărilor orientale, pare că natura a căutat, prin chiar ridicarea uscatului, ca aceste comori măcar să pară ocrotite, deşi fără folos, de lăcomia lumii vestice. Malurile Strâmtorii Sunda sunt lipsite de fortăreţele impunătoare care străjuiesc intrările în Mediterană, în Marea Baltică şi în Marea Propontis. Spre deosebire de danezi, orientalii nu cer omagiul slugarnic al coborârii velei gabier nesfârşitei procesiuni de corăbii care zi şi noapte trec printre insulele Sumatra şi Java încărcate cu cele mai scumpe mărfuri din est. Dar, deşi se lipsesc bucuroşi de astfel de ceremoniale, nu renunţă la a cere omagii mai lumeşti.

Din cele mai vechi timpuri, bărcile cu pânze ale piraţilor din Malaiezia, pândind din golfurile şi

insuliţele ascunse ale Sumatrei, s-au năpustit asupra vaselor ce străbăteau strâmtoarea, cerând cu cruzime tribut sub ameninţarea suliţelor. Deşi din cauza pedepselor însângerate primite de la navigatorii europeni îndrăzneala acestor corsari s-a mai micşorat în ultimul timp, cu toate acestea, până în ziua de azi se mai aude de nave englezeşti sau americane care au fost din păcate atacate şi jefuite prin părţile acelea.

Cu un vânt voios şi proaspăt în vele, „Pequodul” se apropia de această strâmtoare, Ahab propunând să trecem prin ea în marea Java şi de acolo, mergând spre nord prin ape pe care se ştie că le vizitează Caşaloţii, să trecem printre insulele Filipine şi să ajungem pe coasta de nord a Japoniei la timp, pentru marele sezon de vânătoare de acolo.

Astfel, „Pequodul” avea să treacă prin toate ţinuturile Caşalotului înainte de a coborî pe linia Ecuatorului în Pacific, unde Ahab, deşi nenorocos în căutarea sa în restul locurilor, era încredinţat că se va lupta Moby Dick în apele pe care le vizita cel mai des şi într-un anotimp în care era foarte sigur că va vâna.

Dar cum se poate? Într-o călătorie atât de lungă, Ahab nu acostează nicăieri? Echipajul lui bea aer? Cu siguranţă se va opri să ia apă. Ei bine, nu. De mult timp soarele îşi plimbă pe tării inelul său de foc şi nu are nevoie de altă provizie decât de flacăra din el. Tot aşa şi Ahab, la fel şi baleniera. În timp ce alte cale sunt încărcate cu lucruri străine care se duc în porturi necunoscute, baleniera ce străbate lumea întreagă nu are altă încărcătură decât pe ea şi pe echipaj, armele acestora şi cele trebuincioase. Are întregul conţinut al unui lac îmbuteliat în marea sa cămară. Este încărcată numai cu foloase, nu cu balasturi de plumb şi fier. Duce cu ea apa pentru ani întregi. Apă limpede şi bună de Nantucket pe care, după trei ani în Pacific, marinarul preferă să o bea în locul lichidului sălciu

adunat cu o zi în urmă în butoaie din izvoarele peruviene sau indiene. Aşa se face că, în timp ce alte corăbii pleacă spre China din New York şi vin înapoi, iar în drumul lor acostează în numeroase porturi, baleniera, în tot acest timp, se poate să nu fi văzut o fărâmă de uscat, iar marinarii să nu întâlnească niciun om în afară de confraţii lor. Dacă le-ai da vestea că vine un alt potop, nu ar zice decât atât: „Ei bine, băieţi, asta-i arca!”

Cum mulţi Caşaloţi au fost prinşi în vestul coastei insulei Java, în apropierea strâmtorii Sunda, şi cum teritoriul din jur e recunoscut de pescari ca fiind foarte bun pentru vânătoare, în timp ce „Pequodul” se îndreptă din ce în ce mai aproape de Capul Java, santinelele din vârful catargelor fură instruite să fie cu mare băgare de seamă. Însă, deşi stâncile acoperite de palmieri se iviră în curând la tribordul prorei şi nările începură să adulmece încântate mirosul de scorţişoară din aer, nu se văzu niciun jet. Renunţând aproape la speranţa de a găsi vânat prin aceste părţi, corabia mai că intrase în strâmtoare când obişnuitul strigăt vesel se auzi de sus şi în curând un spectacol nemaipomenit de grandios ni se aşternu în faţa ochilor.

Trebuie spus aici că, din cauza îndârjirii cu care sunt vânaţi de la o vreme încoace în toate cele patru oceane, Caşaloţii, în loc de a înota mereu în grupuri mici, cum făceau odinioară, sunt văzuţi acum în turme mari, câteodată cuprinzând atât de mulţi, încât parcă mai multe naţii şi-au jurat legământ şi au făcut înţelegere să se apere şi să se ajute. Acestei adunări a Caşaloţilor în caravane atât de mari i se datorează faptul că până şi în cele mai bune locuri de vânătoare poţi naviga săptămâni întregi fără să vezi un singur jet şi deodată să fii întâmpinat de ceea ce par a fi mii şi mii de balene.

În ambele părţi, la depărtare de două sau trei mile, formând un semicerc imens care se întindea pe jumătate din linia orizontului, un lanţ continuu

de jeturi de balenă sărea şi strălucea în aerul amiezii. Spre deosebire de jeturile îngemănate ale Balenei Drepte care, despărţite în vârf, cad în două ramuri ce seamănă cu crengile aplecate şi despicate ale salciei, jetul singular şi frontal al Caşalotului dezvăluie un tufiş încreţit de ceaţă albă ce se înalţă şi cade neîncetat în direcţia vântului.

Văzute de pe puntea „Pequodului” când vasul se înălţa pe creasta înaltă a unui val, aceste mulţimi de jeturi vaporoase, încreţindu-se fiecare în aer şi privite printr-o pânză de ceaţă albăstrie, păreau a fi miile de hornuri jucăuşe ale unei metropole aglomerate într-o dimineaţă aromată de toamnă, zărite de către un călăreţ cocoţat pe o înălţime.

Întocmai ca o armată care, apropiindu-se de un defileu ostil din munţi, îşi grăbeşte marşul nerăbdătoare să lase în urmă trecătoarea primejdioasă şi să se întindă în siguranţă de-a latul câmpiei, tot aşa marea flotă a balenelor părea a înainta grăbită spre strâmtoare, îngustând pe drum aripile semicercului şi înotând într-un grup strâns, însă tot în formă de semilună. Înălţându-şi pânzele, „Pequod” se grăbi după ele. Harponierii îşi mânuiau armele şi strigau din bărcile lor încă suspendate. Doar să fi ţinut vântul şi nu ar mai fi avut nicio îndoială că, fugărită prin această strâmtoare, turma cea mare ar fi trecut în mările orientale doar pentru a vedea prinse multe balene din rândurile ei. Cine putea spune dacă nu cumva cu acea caravană înota chiar Moby Dick, asemenea preaslăvitului elefant alb în ceremonia de încoronare a siamezilor. Astfel, bonetă lângă bonetă, înaintam în faţa Leviatanelor când, deodată, se auzi vocea lui Tashtego anunţând cu tărie că se afla ceva în urma noastră.

Oglindind semiluna din faţă, văzurăm o alta în spate. Părea formată din aburi albi ce se ridicau şi coborau asemenea jeturilor de balenă, dar pluteau constant fără a dispărea de tot. Ridicând ocheanul la ochi, Ahab se răsuci brusc în găurica sa strigând:

— Sus în catarg! Urcaţi mandare şi găleţi şi udaţi velele. Sunt piraţi şi vin după noi!

De parcă ar fi stat ascunşi prea mult aşteptând ca „Pequodul” să intre binişor în strâmtoare, aceşti mişei asiatici ne urmăreau grăbiţi pentru a-şi răscumpăra aşteptarea prea lungă. Ce drăguţ din partea acestor filantropi arşi de soare, ca atunci când şi „Pequodul” se afla în urmărire împinsă de vântul proaspăt, să o ajute în a se grăbi în fuga sa! Ei nu erau decât nişte bice şi nişte pinteni pentru noi, atât. Cu ocheanul la subsuoară, Ahab se plimba încolo şi-ncoace pe punte; când mergea spre proră, vedea monştri pe care îi fugărea şi când se întorcea spre pupă îi vedea pe piraţii însetaţi de sânge care îl fugăreau pe el. Iar când se uita spre pereţii înverziţi ai defileului acvatic prin care trecea nava sa şi se gândea că prin poarta aceasta mergea drumul răzbunării sale, iar acum, prin aceeaşi poartă, era şi vânător, şi vânat de moarte, şi nu numai atât, ci era mânat drăceşte cu blesteme de către o ceată de piraţi fără remuşcări şi de diavoli schimonosiţi, când îi trecură prin minte toate acestea, fruntea lui Ahab deveni posomorâtă şi încruntată ca plaja cu nisipuri negre roasă de valurile furtunii ce nu reuşiră totuşi să smulgă pământul de sub ea.

Astfel de gânduri necăjeau foarte puţini marinari din echipajul nepăsător. După ce, lăsând piraţii mult în urmă, „Pequodul” trecu pe lângă Capul Cockatoo de pe coasta Sumatrei, ieşind în cele din urmă în apele largi de pe partea cealaltă, harponierii se mâhniră mai mult că turma de balene se îndepărtase prea mult de navă decât să bucure că nava se îndepărtase victorioasă de piraţi;. Continuând însă pe urma Leviatanelor, acestea părea că îşi domolesc fuga, iar barca se apropie treptat. Cum vântul se potolise, se dădu ordin să se coboare bărcile. Însă imediat ce turma, printr-un instinct nemaipomenit al Caşaloţilor, simţi cele trei bărci fugărind-o, deşi se aflau încă la

o milă în spatele lor, se strânse iar, formă batalioane şi rânduri apropiate astfel că jeturile lor păreau a fi baionete, şi îşi continuă fuga cu viteză îndoită.

Dezbrăcaţi până la cămăşi şi izmene, ţâşnirăm către cenuşa albă şi când, vâslind de câteva ore bune, eram pe punctul de a renunţa la urmărire, balenele se opriră buimăcite, dând semn că se aflau în acea zăpăceală a nehotărârii încremenite care îi face pe marinari să spună despre balenă că este zguduită de frică. Coloanele militate în care înotaseră rapid şi constant până acum se destrămară în dezordine şi, ca elefanţii regelui Porus în bătălia din India cu Alexandru cel Mare, părură înnebunite de groază. Se împrăştiară în toate direcţiile sub forma unor cercuri îndoite şi înotau fără scop încoace şi-ncolo, trădându-şi panica prin jeturile lor groase şi Scurte. Acest lucru se vedea ciudat de limpede la acelea din grupul lor care, paralizate cum erau, pluteau neajutorate ca nişte epave sfărâmate pe mare. Nici dacă aceste Leviatane ar fi fost doar o turmă de oi fugărite pe păşune de trei lupi fioroşi, tot nu ar fi arătat atâta uluire nemaipomenită. Însă această panică ocazională este caracteristică tuturor animalelor care umblă în turmă. Deşi se strâng în turme de zeci de mii, bizonii cu coamă de leu din Vest fug din faţa unui singur călăreţ. Priveşte, de asemenea, la fiinţele umane care, strânse în turmă în incinta unei săli de teatru, încep, la cea mai mică alarmă de incendiu, să se bulucească spre ieşire, îngrămădindu-se, lovindu-se, călcându-se în picioare şi zdrobindu-se de moarte fără pic de remuşcare. Aşadar, cel mai bine este să nu ne mai mirăm de balenele zguduite de frică din faţa noastră, căci nicio nebunie a creaturilor pământului nu e neîntrecută de sminteala oamenilor.

Deşi multe dintre balene, după cum s-a mai spus, se zbăteau violent, e de luat aminte că turma

nici nu înainta, nici nu dădea înapoi, ci stătea îngrămădită într-un singur loc. După cum se obişnuieşte în astfel de cazuri, bărcile se despărţiră, fiecare ducându-se după câte o balenă singuratică de la marginea grupului. După vreo trei minute, fu aruncat harponul lui Queequeg. Peştele lovit ne stropi cu jetul orbitor în feţe şi apoi, fugind ca din puşcă cu noi în urma sa, se îndreptă chiar către inima turmei. Deşi o astfel de mişcare din partea unei balene săgetate într-o asemenea împrejurare nu era deloc nemaivăzută şi chiar era de aşteptat, mai mult sau mai puţin, ea este una dintre primejdiile cele mai mari ale pescuitului, căci, dacă monstrul te târăşte din ce în ce mai adânc în mijlocul turmei înnebunite, îţi poţi lua adio de la viaţă şi nu mai trăieşti decât într-o stare de delir.

Cum balena, oarbă şi surdă, năvăli înainte încercând prin puterea iuţelii sale să scape de lipitoarea de fier ce se prinsese de ea şi cum noi eram astfel traşi de parcă despicam marea, ameninţaţi din toate părţile de creaturile înnebunite ce se mişcau haotic în jurul nostru, barca noastră era ca o corabie încolţită de gheţuri pe timp de furtună încercând să se strecoare printre canalele şi strâmtorile întortocheate fără a şti când se putea întâmpla să fie înghiţită şi sfărâmată.

Fără să se piardă cu firea, Queequeg cârmea cu bărbăţie; acum ferindu-se de monstrul ce se îndrepta spre noi din faţă, acum ferindu-se de celălalt, a cărui coadă imensă atârna deasupra, toate acestea în timp ce Starbuck stătea la proră cu lancea în mână dând la o parte balenele la care putea ajunge cu înţepături scurte, căci nu era timp de cele lungi. Nici vâslaşii nu se lăsau mai prejos, deşi nu mai era nevoie de munca lor. Ei se ocupau acum cu atenţionarea balenelor:

— La o parte, comandore!, strigă unul către un mare dromader care se ridică deodată la suprafaţă şi ameninţă pentru o clipă să ne răstoarne.

— Lasă coada jos, tu, cel de acolo!, strigă un al doilea către o alta care, aproape de copastia noastră, părea a se răcori liniştită cu evantaiul aripioarelor cozii.

Toate balenierele au anumite mecanisme neobişnuite inventate de indienii din Nantucket, numite leacuri. Două lemne groase şi pătrăţoase de aceeaşi mărime sunt legate straşnic unul de altul, astfel ca fibrele lor să se întretaie în unghi drept. O funie lungă se leagă de mijlocul acestui bloc, iar capătul celălalt, fiind buclat, poate fi legat într-o clipă de un harpon. Acest leac se foloseşte pe balenele înspăimântate atunci când ai în jurul tău mai multe decât poţi urmări, însă Caşaloţii, se ştie, nu apar în fiecare zi, astfel că trebuie să omori câţi mai mulţi atunci când ai ocazia. Iar dacă nu îi poţi ucide pe toţi odată, trebuie să îi însemnezi ca să poţi să îi ucizi când îţi găseşti timp. De aceea este nevoie de leac în astfel de împrejurări. Pe barca noastră se aflau trei astfel de unelte. Prima şi a doua fură aruncate cu succes şi văzurăm balenele fugind împiedicat, încurcate de rezistenţa enormă a leacului tras după ele. Erau prinse ca răufăcătorii cu lanţ şi ghiulea. Însă când o lansarăm pe a treia, atunci când bucata greoaie de lemn trebuia să zboare peste bord; se înţepeni sub unul dintre scaunele bărcii şi imediat îl rupse şi îl duse cu ea făcându-l pe vâslaş să se prăvălească pe fundul bărcii când scaunul fugi de sub el. Prin ambele părţi marea începu să năvălească înăuntru printre şipcile de lemn, însă îndesarăm acolo două sau trei izmene şi cămăşi şi astfel oprirăm pătrunderea apei.

Ar fi fost imposibil să lansăm aceste harpoane cu leac dacă nu s-ar fi întâmplat ca, intrată adânc în turmă, fuga balenei să se domolească. În plus, cu cât ne îndepărtam mai mult de marginile îmbulzelii, agitaţia panicată se mai potolea. Astfel că atunci când fierul smucit se desprinse din trupul balenei şi aceasta dispăru într-o parte, forţa cu care

se smulse ne aruncă printre două balene în centrul turmei de parcă ajunseserăm dintr-un pârâu învolburat de munte într-un lac liniştit din vale. Aici furtuna ce se iscase printre balenele de la margine se mai auzea încă, dar nu se mai simţea. În această spaţiu din mijloc, marea avea luciul fin ca o faşă de mătase, acoperită fiind de o pojghiţă numită „lustru" ce se formează din substanţa pe care o scuipă Caşalotul când e în toane bune. Da, acum ne aflam în acea linişte fermecătoare care se spune că sălăşluieşte în centrul fiecărei tulburări. Încă vedeam în depărtare tumultul marginilor cercurilor şi acolo mai multe grupuri de balene, câte opt sau zece în fiecare grup, rotindu-se repede ca nişte cai înhămaţi împreună într-un ring şi atât de aproape îşi aveau umerii că un călăreţ de circ ar fi putut sări cu uşurinţă roată pe spinările lor. Din cauza mulţimii înghesuite a balenelor ce se odihneau înconjurând axa ascunsă a turmei, nu aveam nicio şansă de scăpare. Trebuia să ne uităm după o gaură în zidul viu care ne ţinea prizonieri, zidul care ne primise în spatele său doar pentru a ne încuia pe dinăuntru. Rămaşi în centrul lacului, eram vizitaţi când şi când de vaci şi viţei blânzi, femeile şi copiii grupului cercuitor.

Cu tot cu distanţa dintre cercurile marginale rotitoare şi cu tot cu spaţiile dintre diferitele grupuri ale acestor cercuri, întreaga suprafaţă acoperită de multitudinea de balene trebuie să fi avut cel puţin două sau trei mile pătrate. Oricum, deşi o astfel de socoteală într-un astfel de moment poate fi greşită, din barca noastră joasă se vedeau jeturi ridicându-se în depărtarea orizontului.

Fac cunoscut acest detaliu deoarece vacile şi viţeii erau închişi în acest cerc interior de parcă restul turmei ar fi vrut să îi protejeze astfel de a afla adevărata cauza a opririi sau, poate, fiindcă erau atât de tineri, naivi şi foarte inocenţi şi neexperimentaţi; oricum ar fi fost, aceste balene mici, care veneau să ne viziteze în răstimpuri barca

de la marginile cercului, se arătau lipsite de frică şi pline de încredere, sau măcar erau cuprinse de o panică fermecător de liniştită de care era cu neputinţa să nu te miri. Veneau să ne miroasă ca nişte câini de casă, chiar lângă copastii, atingându-le, încât părea că o vrajă le-ar fi domesticit pe nesimţite. Queequeg le mângâia pe frunte, Starbuck le scărpina pe spinare cu suliţa, dar, temându-se de urmări, se abţinea pentru moment să le înţepe.

Dar sub această lume uimitoare de la suprafaţă ni se arătă privirii o lume şi mai neobişnuită când ne aplecarăm să privim peste margine. Suspendate în cufărul de apă pluteau formele mamelor balenelor şi cele care după rotunjime păreau a se apropia de maternitate. Lacul, după cum am mai spus, era transparent până la o adâncime foarte mare, iar asemenea nou-născuţilor oamenilor, ce sug liniştiţi şi se uită drept în altă parte decât la sân, ca şi cum ar trăi două vieţi în acelaşi timp şi bând încă hrana muritorilor se adapă spiritual şi cu amintiri nepământene, tot aşa micuţii balenelor păreau a se uita în sus, dar nu la noi - ca şi când noi nu eram altceva decât nişte alge pentru ochii lor. Plutind pe o parte, şi mamele păreau a ne privi în tăcere. Unul dintre aceşti nou-născuţi care prin anumite semne arăta că nu se născuse decât de o zi, măsura cam paisprezece picioare în lungime şi vreo şase în grosime. Era zburdalnic, deşi trupşorul său nu se dezmorţise din poziţia înţepenită pe care o avusese până nu de mult în pântecele mamei, acolo unde, cu coada la cap, pregătit pentru întinderea finală, puiul nenăscut zace îndoit ca un arc tătăresc. Aripioarele delicate şi palmele cozii încă mai erau încreţite ca urechile unui bebeluş proaspăt sosit de pe tărâmuri necunoscute.

— Funia! Funia!, strigă Queequeg privind peste margine. Legat la el! Legat la el! Cine funie la el? Cine lovit? Două balenă, unul mare, unul mic!

— Ce-ai păţit, omule?, întrebă Starbuck.
— Uite-aici, spuse Queequeg arătând în jos.

Ca atunci când balena lovită ce a tras din ciubăr sute de stânjeni de funie se ridică la suprafaţă după ce s-a scufundat şi aduce cu ea funia în plus ce se încolăceşte şi se ridică în spirală, tot aşa, Starbuck privea acum colacii lungi ai cordonului ombilical al doamnei Leviatan prin care micul pui părea încă legat de mamă. Deseori în iuţeala primejdioasă a urmăririi, această funie naturală cu capătul dinspre mamă liber se încurcă de cea de cânepă aşa că puiul este prins şi el. Unele dintre cele mai ascunse secrete ale mării ni se dezvăluiau în acest lac fermecat. Văzurăm dragostea Leviatanelor în adânc[16].

Astfel, deşi înconjurate de cercuri peste cercuri de nelămuriri şi spaime, aceste creaturi nevăzute din mijloc îşi vedeau fără frică de treburile lor liniştite, sărbătorind senine cu jocuri şi voie bună. La fel, în Atlanticul furtunos al fiinţei mele, şi eu mă desfăt în tăcere înlăuntrul meu şi, pe când planete de duşmani neostoiţi se învârt în jurul meu, adânc în insula sufletului eu mă îmbăiez în blândeţea bucuriei veşnice.

Între timp, pe când noi priveam încă fermecaţi în jurul nostru, agitaţia frenetică din depărtare dezvălui ocupaţia celorlalte bărci care încă lecuiau balenele de la margine sau poate că lupta se ducea în interiorul primului cerc unde aveau avantajul spaţiului şi al posibilităţii de retragere. Însă priveliştea balenelor legate, înfuriate, ce săgetau încoace şi încolo prin cerc nu era nimic pe lângă imaginea care ne apăru în faţa ochilor. Se obişnuieşte câteodată, când barca este legată de o balenă neobişnuit de puternică şi de vioaie, să se caute a o paraliza prin tăierea sau mutilarea imensului tendon al cozii. Acest lucru se face prin înfigerea unei cazmale cu mâner scurt de care este legată o sfoară pentru a o trage înapoi. O balenă rănită în acest loc, după cum aflarăm mai târziu,

dar fără efect, se pare, scăpase de barcă trăgând după ea jumătate din funie, iar în agonia insuportabilă a rănii se zbătea înnebunită prin cercuri ca eroul Arnold pe calul său în bătălia de la Saratoga, semănând groază pe oriunde ajungea.

Oricât ar fi fost de înspăimântătoare rana balenei şi oricât de nemaipomenit era spectacolul pe care îl dădea, această groază pe care părea să o inspire turmei se trăgea dintr-o cauză care se ascundea privirilor noastre la acea distanţă.

În cele din urmă înţeleserăm că printr-un accident, această balenă se încurcase în funia de harpon pe care o trăgea după ea şi pe deasupra mai fugise şi cu cazmaua în spinare; iar cum capătul liber al sforii legate de armă se înnodase de funia harponului înfăşurată în jurul cozii cazmaua ieşise din carne.

Aşa se face că, înnebunită de durere, balena se zbătea prin apă biciuind puternic din coadă şi agitând cazmaua în jurul său, rănind şi omorând propriile sale surate.

Acest obiect îngrozitor păru a trezi toată turma din paralizia fricii. La început, balenele care alcătuiau marginile lacului nostru începură să se înghesuie puţin şi se urcară unele peste celelalte de parcă ar fi fost ridicate de valuri; apoi lacul însuşi păru a se învolbura şi a se tulbura. Alcovurile submarine şi creşele dispărură. Balenele din cercurile interioare începură să se adune în ciorchini strânşi. Într-adevăr, liniştea se împrăştia. Se auzi în curând un zumzet înfundat şi apoi, ca bucăţile de gheaţă de pe râul Hudson când vine primăvara, întreaga turmă de balene se îngrămădi în mijloc de parcă voia să se ascundă într-un munte. Starbuck şi Queequeg făcură imediat schimb de locuri, primul trecând la pupă.

— Vâslele! Vâslele!, şopti cu îndârjire apucând cârma. Apucaţi vâslele şi întăriţi-vă sufletele! Pentru numele lui Dumnezeu, oameni buni, pregătiţi-vă! Împinge-o, Queequeg – balena de

acolo! Înţeap-o! Loveşte-o! Ridică-te, ridică-te şi aşază-te aşa! Grăbiţi-vă, băieţi, trageţi! Nu luaţi seama la spinările lor, zgâriaţi-le. Zgâriaţi în voie!

Barca era acum aproape prinsă între două animale mari ce lăsaseră nişte Dardanele strâmte între ele. Străduindu-ne disperaţi, reuşirăm să ne vârâm în deschidere şi, uitându-ne în acelaşi timp după o altă ieşire, ne strecurarăm repede. După alte câteva escapade la mustaţă ajunserăm în sfârşit în ceea ce fusese odinioară unul din cercurile exterioare care era acum traversat de balene ce se îndreptau violent spre centru. Această salvare norocoasă fusese plătită cu preţul avantajos al pălăriei lui Queequeg căruia, stând la proră pentru a înţepa balenele, puse pe fugă, îi fusese zburată pălăria de pe cap de curentul făcut de o pereche de aripioare ce fluturară pe neaşteptate în apropiere.

Pe cât de dezordonată şi de răscolită era agitaţia generală, ea se transformă degrabă în ceea ce părea a fi o mişcare organizată, căci, îngrămădite în cele din urmă într-un corp dens, balenele îşi reluară fuga cu grabă sporită. Ar fi fost în van să le urmărim în continuare, însă bărcile se ţinură în siajul lor pentru a prinde balenele cu leac rămase în urmă şi, de asemenea, pentru a lega una pe care Flask o ucisese şi o însemnase. Semnul este o prăjină cu un fanion - sunt cam două sau trei în fiecare barcă - ce se înfige în trupul plutitor al balenei moarte atunci când sunt mai multe prăzi pentru a-i marca poziţia şi ca dovadă de posesie în cazul în care s-ar apropia bărcile altor nave.

Rezultatul acestei coborâri ilustră întrucâtva înţeleapta vorbă din pescuit: „Cu cât sunt mai multe balene, cu atât e mai puţin peşte”. Din toate balenele „lecuite”, numai una fu capturată, restul reuşind să scape pentru moment, dar numai pentru o vreme, căci, după cum se va vedea mai departe, fură prinse de altă corabie.

88. Şcoli şi pedagogi

În capitolul din urmă s-a povestit despre o turmă imensă de Caşaloţi şi s-a specificat şi motivul acestei adunări atât de mari. Deşi se mai întâlnesc câteodată şi astfel de grupuri numeroase, chiar şi în ziua de azi, după cum trebuie să se fi observat, mai dese sunt cetele mai mici, numărând între douăzeci şi cincizeci de indivizi fiecare. Aceste cete sunt cunoscute sub numele de şcoli. În general, sunt de două feluri: cele alcătuite aproape numai din femele şi cele în care se adună numai masculii tineri şi viguroşi sau taurii, după cum li se spune.

Însoţind cavalereşte şcoala de femele, se vede permanent un mascul ajuns la apogeul mărimii sale, însă nu îmbătrânit şi care, la orice alertă, îşi arată galanteria rămânând în urmă şi acoperind fuga doamnelor sale.

De fapt, acest domn este un otoman căruia îi place luxul şi care înoată prin lumea apelor înconjurat de mângâierile şi farmecele haremului său. Contrastul dintre acest otoman şi concubinele lui este izbitor deoarece, pe când el este de proporţii cu adevărat monstruoase, doamnele, chiar şi ajunse la maturitate, nu măsoară mai mult de o treime din mărimea unui mascul adult de talie mijlocie. Ele sunt într-adevăr mult mai delicate. Îndrăznesc să spun că nu depăşesc şase yarzi în talie. Cu toate acestea, nu poate fi negat că sunt predispuse ereditar să devină durdulii.

Este foarte interesant să urmăreşti acest harem şi pe domnul său în preumblările lor nepăsătoare. Se află într-o continuă mişcare căutând pe îndelete noi distracţii, ca şi cei din lumea bună. Îi întâlneşti de-a lungul Liniei în miezul sezonului de hrănire de-abia întorşi, probabil, din vacanţa de vară petrecută în Mările Nordului, unde au căutat să scape de

căldurile şi moleşeala verii. După ce se plimbă în sus şi-n jos pe promenada Ecuatorului, o vreme pornesc spre ape orientale înainte de a se aşterne sezonul rece acolo, ca să scape de celelalte temperaturi excesive ale anului.

Când, înaintând senin într-una dintre aceste călătorii, se zăreşte ceva suspect, domnul Balenă stă cu ochii pe familia sa deosebită. Dacă vreun Leviatan tânăr şi neobrăzat îndrăzneşte să se apropie prea tare de una dintre doamne, să vezi cu ce furie îl mai atacă şi-l alungă paşa! Unde-am mai ajunge dacă li s-ar permite crailor tineri şi obraznici să se insinueze în sanctuarul fericirii conjugale? Însă orice ar face paşa, el nu îl poate ţine pe tânărul Casanova departe de patul său, căci, vai!, toţi peştii dorm împreună. Aşa cum pe uscat domniţele sunt pricina unor dueluri îngrozitoare între admiratorii rivali, tot aşa se întâmplă şi cu balenele care câteodată se luptă până la moarte, şi totul numai pentru dragoste. Curtezanii se duelează cu lungile lor fălci inferioare, uneori încleştându-le unele de celelalte, şi în acest fel se străduiesc să câştige poziţia dominantă întocmai ca elanii care îşi încârligă războinici coarnele. Nu puţine balene capturate poartă semnele adânci ale acestor întâlniri: frunţi zgâriate, dinţi rupţi, înotătoare sfâşiate şi, câteodată, guri smucite şi dislocate.

Dacă însă cel care doreşte să se insinueze în fericirea conjugală se face nevăzut la prima repezeală a domnului haremului, atunci este foarte distractiv să-l priveşti pe acest stăpân. Îşi strecoară cu mândrie corpul mare printre doamne şi se gudură acolo o vreme, când e încă destul de aproape ca să-l mai poată zeflemisi pe tânărul Casanova, aşa cum cucernicul Solomon se ruga cu ardoare în mijlocul miilor sale de concubine. Dacă mai sunt în preajmă şi alte balene, pescarii arareori îi vânează pe aceşti Mari Turci, căci Marii Turci îşi risipesc cu prea multă uşurinţă puterea, şi deci nu

au multă untură. Cât despre fiii şi fiicele pe care îi zămislesc, aceşti prunci trebuie să îşi poarte singuri de grijă sau, cel puţin, cu ajutor doar din partea mamei. Ca anumiţi alţi amanţi hoinari omnivori, domnul Balenă nu are la suflet creşterea copiilor, ci doar iubirea din alcov. Astfel, călător fiind, îşi lasă copiii necunoscuţi prin toată lumea, iar fiecare dintre aceştia este un exotic. În timp, după ce flacăra tinereţii se împuţinează, iar anii de tristeţe se înmulţesc, după ce înţelepciunea îi împrumută din răgazurile ei gânditoare şi Turcul sătul este copleşit de oboseală, atunci dragostea pentru domniţe este înlocuită cu dragostea pentru linişte şi virtute. Otomanul nostru intră în acea etapă a vieţii care este marcată de neputinţă, căinţă şi regrete şi se dezice de harem, îl părăseşte, plecând de unul singur ca un suflet posomorât şi bătrân să colinde meridianele şi paralelele în rugăciune, avertizându-i pe toţi tinerii să nu facă aceleaşi greşeli amoroase ca el.

După cum haremul de balene este numit şcoală de către pescari, domnul şi stăpânul acelei şcoli se numeşte tehnic pedagog. Nu trebuie luat de bun, deşi ar fi delicios de satiric, că, după ce a mers la şcoală, pleacă de acolo propovăduind nu ceea ce a învăţat, ci că toate acelea sunt sminteli. Titlul său de pedagog pare că se leagă în mod natural de numele dat haremului, însă unii bănuiesc că cel care l-a numit prima oară aşa pe otoman trebuie să fi citit memoriile lui Vidocq[17] şi să fi aflat ce fel de pedagog de şcoală de provincie fusese francezul în tinereţea sa şi ce natură aveau lecţiile secrete pe care le preda unora dintre elevele sale.

Această izolare în care se afundă pedagogul în anii săi înaintaţi se adevereşte în ceea ce îi priveşte pe toţi Caşaloţii bătrâni. Aproape întotdeauna o balenă singuratică - cum este numit un astfel de Leviatan - se dovedeşte a fi una bătrână. Ca venerabilul bărbos Daniel Boone[18], nu acceptă pe nimeni lângă el în afară de Natura însăşi, pe ea

luând-o de soaţă în sălbăticia apelor, iar ea se dovedeşte a fi o soţie tare bună, deşi are atâtea secrete.

Şcolile alcătuite doar din masculi tineri şi viguroşi, după cum s-a mai spus, nu seamănă deloc cu şcoala-harem. Dacă femelele sunt de felul lor timide, masculii tineri, sau „taurii de patruzeci de butoaie”, cum li se zice, sunt cei mai bătăuşi dintre toate Leviatanele şi se spune că alţii mai primejdioşi nu poţi întâlni, în afară doar de uimitoarele balene încărunţite, cu capul cenuşiu, care se mai ivesc câteodată, iar acestea se vor lupta cu tine ca nişte diavoli împieliţaţi.

Şcolile de tauri de patruzeci de butoaie sunt mai mari decât cele de fete. Ca o ceată de liceeni, aceştia sunt mereu veseli, puşi pe harţă şi pe şotii şi sunt răutăcioşi, rostogolindu-se în jurul lumii atât de repede şi de nesocotit că niciun garant prudent nu i-ar asigura cum nu ar asigura niciun tânăr zvăpăiat de la Yale sau Harvard. Renunţă repede la aceste nebunii, iar când sunt crescuţi cam în proporţie de trei sferturi, se despart şi pleacă separat să îşi caute o aşezare, adică un harem.

Încă o diferenţă dintre masculi şi femele este caracteristică sexului. Să presupunem că loveşti un taur de patruzeci de butoaie; nefericitul de el, toţi prietenii îl părăsesc. Dar dacă loveşti o membră a şcolii-harem, suratele ei înoată îngrijorate împrejur, uneori întârziind atât de mult şi atât de aproape, că sfârşesc ele însele prin a cădea pradă.

89. Peşti legaţi şi peşti liberi

Menţiunea despre semn şi prăjina cu fanion din penultimul capitol are nevoie de lămuriri despre legile şi regulamentele vânătorii de balene, în care fanionul este considerat marele simbol şi ecuson.

Se întâmplă deseori ca atunci când mai multe corăbii călătoresc împreună, o balenă să fie lovită de o navă, să scape şi să fie ucisă şi capturată în cele din urmă de o altă navă. În acest caz există multe reglementări minuţioase ce se referă la această situaţie. De exemplu: după o urmărire şi o prindere obositoare şi primejdioasă a unei balene, trupul acesteia s-ar putea desprinde de corabie din cauza unei furtuni violente şi plutind în direcţia vântului ar putea fi luată de o a doua balenieră care, pe ape liniştite, o trage frumuşel lângă parapet fără a risca vieţi şi funii pentru a o face. De aici ar apărea deseori cele mai duşmănoase dispute între pescari dacă nu ar exista o lege universală şi de netăgăduit, scrisă sau nescrisă, care să se aplice tuturor cazurilor.

Poate că singurul cod recunoscut legal al vânătorii de balene este cel al Olandei. A fost promulgat în anul 1695. Dar deşi nicio altă naţiune nu a avut vreodată vreo lege scrisă în ceea ce priveşte vânătoarea de balene, pescarii americani au fost propriii lor legislatori şi avocaţi în acest domeniu. Au pus baza unui sistem care prin caracterul concis este mai bun chiar decât Pandectele lui Iustinian şi legile Societăţii Chinezeşti pentru încetarea Băgării Nasului în Treburile Altora. Într-adevăr, aceste legi pot fi scrise pe un bănuţ al Reginei Anne sau pe vârful harponului şi să fie purtate în jurul gâtului, atât de mici sunt.

I. Un peşte legat aparţine părţii care l-a prins.

II. Un peşte liber poate fi luat de cel care ajunge primul să-l prindă.

Însă chiar acest admirabil caracter concis îi pune beţe-n roate codului, acesta având nevoie de un vast volum de explicaţii care să-l lămurească.

În primul rând: ce este un peşte legat? Viu sau mort, un peşte este legat atunci când este prins de o barcă sau o corabie care are un echipaj care, prin orice mijloc, controlabil de către ocupant sau ocupanţi; un catarg, o vâslă, o sforicică, un fir de telegraf sau o pânză de păianjen sunt totuna. Un peşte este, de asemenea, legat atunci când este însemnat cu fanionul sau cu orice alt semn recunoscut ca însemnând posesia, atâta timp cât partea care l-a însemnat îşi arată puterea de a-l trage lângă barcă şi intenţia de a o face.

Acestea sunt comentarii ştiinţifice, dar comentariile vânătorilor înşişi constau mai degrabă în cuvinte grele şi lovituri zdravene adevărata lege a pumnului. Este adevărat că printre pescarii mai cinstiţi şi mai onorabili se mai fac şi concesii, căci este o nedreptate morală strigătoare la cer ca un echipaj să pretindă posesia unei balene fugărite şi ucise de un alt echipaj. Alţii însă nu sunt defel atât de scrupuloşi.

Acum vreo cincizeci de ani a fost un caz curios al unei balene controversate, judecat în Anglia, în care reclamanţii spuseră că, după o urmărire grea a unei balene în Mările Nordului, ei (reclamanţii) reuşiră să înţepe peştele cu harponul, însă în cele din urmă fură nevoiţi, pentru a nu-şi pierde viaţa, să părăsească nu numai funia, ci şi barca. În cele din urmă, pârâţii (echipajul unei alte nave) dădură peste balenă, o loviră, o uciseră, o legară şi o luară drept a lor chiar sub ochii reclamanţilor. Când li se ceru pârâţilor socoteală, căpitanul lor le râse în nas reclamanţilor şi îi asigură că pentru a se lăuda cu victoria avea să le păstreze şi funia, şi harpoanele, şi barca, care rămăseseră legate de balenă la momentul capturii.

Reclamanţii îi dădură în judecată pentru a-şi recupera valoarea balenei, a funiei, a harpoanelor şi a bărcii.

Domnul Erskine era avocatul apărării, iar Lordul Ellenborough era judecătorul. În pledoaria apărării, isteţul Erskine îşi bază întreaga poziţie făcând referire la un caz recent de adulter în care un domn, după ce încercase în zadar să stăpânească răutăţile soţiei sale, o abandonase în cele din urmă pe marea vieţii. Însă după un timp, regretându-şi fapta, începu acţiunea de a-şi redobândi posesia asupra ei. Erskine nu era de acord cu aceasta şi îşi susţinu punctul de vedere spunând că, deşi domnul săgetase primul femeia şi o avusese legată la un moment dat, o abandonase numai din cauza forţei de neînduplecat a răutăţilor ei, dar de făcut, o făcuse, aşa că ea devenise un peşte liber. Astfel, atunci când un alt domn o săgetă iar, doamna intră în posesia acestuia împreună cu harponul ce se afla încă în ea.

În cazul de faţă, Erskine susţinu că exemplul balenei şi cel al doamnei se explicau unul pe celălalt.

Aceste pledoarii şi cele ale părţii adverse fură ascultate pe îndelete, iar învăţatul judecător decise categoric următoarele: în ceea ce privea barca, ea le revenea reclamanţilor deoarece nu o abandonaseră decât pentru a-şi salva vieţile. Însă în privinţa balenei, a harpoanelor şi a funiei, ele aparţineau pârâţilor. Balena - fiindcă era un peşte liber la momentul capturii finale; iar harpoanele şi funiile - deoarece, atunci când peştele fugise cu ele, el (peştele) intră în posesia acestor articole şi de aceea oricine prindea pe urmă peştele avea dreptul la ele. Cum pârâţii fură cei care prinseră peştele, acele articole deveniră ale lor.

Un om obişnuit, ascultând decizia acestui judecător nemaipomenit de înţelept, s-ar putea să nu fie de acord cu ea. Însă esenţa lucrurilor este că cele două principii din cele două legi ale

pescuitului au fost aplicate ca la carte de Lordul Ellenborough în cazul descris mai sus. Eu unul cred că aceste două legi referitoare la peştii legaţi şi la peştii liberi stau la baza întregii jurisprudenţe umane, căci, în ciuda complicaţiilor decoraţiunilor sale, Templul Legii, asemenea Templului Filistenilor, nu stă decât în două proptele.

Nu există o vorbă care spune că posesia e pe jumătate proprietate, indiferent de cum s-a intrat în acea posesie a unui lucru? Deseori, posesia e proprietatea pe de-a-ntregul. Ce altceva sunt sufletele iobagilor ruşi şi ale sclavilor republicani, dacă nu peşti legaţi, în cazul cărora posesia chiar este proprietatea legală? Ce este ultimul bănuţ al sărmanei văduve pentru hangiul avar dacă nu un peşte legat? Ce este conacul marmorat al hoţului neprins dacă nu un peşte legat? Ce este dobânda doborâtoare pe care cămătarul Mordecai i-o ia falitului Woebegone pe un împrumut care să scape familia lui Woebegone de înfometare, ce este acea dobândă dacă nu un peşte legat? Ce să fie venitul Arhiepiscopului Mântuie suflete de 100.000 de lire scos de pe pâinea şi brânza sărăcăcioase ale miilor de muncitori ce îşi frâng spinările (care vor ajunge în rai şi fără ajutorul lui Mântuie suflete), ce să fie acest venit de 100.000 de lire dacă nu un peşte legat? Ce sunt orăşelele şi cătunele moştenite de ducele de Dunder altceva decât peşti legaţi? Ce este biata Irlandă pentru harponierul John Bull[19] altceva decât un peşte legat? Ce este pentru fratele apostolic Jonathan Texasul, dacă nu un peşte legat? În privinţa tuturor acestora, nu este posesia întreaga lege? Dacă însă teoria peştelui legat poate fi aplicată atât de general, aceea a peştelui liber este şi mai mult de-atât. Aceasta este aplicabilă internaţional şi universal.

Ce era America în 1492 altceva decât un peşte liber, în care
Columb a înfipt stindardul spaniol însemnând-o în numele regelui şi al reginei? Ce a fost Polonia

pentru ţar? Dar Grecia pentru turci? Ce este India pentru Anglia şi ce va fi Mexicul în cele din urmă pentru Statele Unite? Toate sunt peşti liberi.

Ce sunt drepturile omului şi libertăţile universale, dacă nu peşti liberi? Ce sunt minţile şi gândurile oamenilor, dacă nu peşti liberi? Ce este principiul credinţei în divinitate, dacă nu un peşte liber? Ce sunt gândurile gânditorilor pentru morile stricate, dacă nu peşti liberi? Ce este întreaga planetă altceva, decât un peşte liber? Şi ce eşti tu, cititorule, altceva decât un peşte legat şi un peşte liber deopotrivă?

90. Cap sau coadă

De balena vero sufficit, si rex
habeat caput, et regina caudam.
BRACTON, L.3, C.3

Cuvinte latineşti luate din cărţile de legi ale Angliei, care în context înseamnă că, din toate balenele capturate de oricine pe coasta ţării, regele trebuie să primească, fiind Mare Harponier Onorific, capul, iar reginei să i se dea cu respect coada. O împărţire care, la balenă, seamănă foarte mult cu a împărţi un măr în două: nu mai rămâne nimic la mijloc. Cum această lege, într-o formă schimbată, mai este şi în ziua de azi valabilă în Anglia şi cum în multe privinţe ea prezintă o anomalie stranie cu privire la legea generală a peştelui legat şi a peştelui liber, este tratată într-un capitol separat, după acelaşi principiu elegant care obligă căile ferate englezeşti să suporte cheltuielile pentru un vagon separat rezervat special pentru a plimba capetele încoronate. În primul rând, ca dovadă a faptului straniu că această lege mai e în vigoare şi în zilele noastre, voi povesti o întâmplare ce a avut loc în ultimii doi ani.

Se pare că nişte marinari cinstiţi din Dover, sau Sandwitch, sau dintr-unul dintre cele Cinci Porturi, au reuşit, după o urmărire anevoioasă, să ucidă şi să aducă la mal o mândreţe de balenă. Cele Cinci Porturi sunt mai mult sau mai puţin sub jurisdicţia unui poliţist sau pedel numit Lordul Custode. Primind funcţia direct de la Coroană, cred, toate retribuţiile regale ce ţin de teritoriile celor Cinci Porturi devin ale sale. Unii scriitori denumesc această funcţie sinecură. Dar nu este aşa, deoarece Lordul Custode este foarte ocupat să bage în buzunar câştigurile, care sunt desigur ale lui deoarece el este cel care le bagă în buzunar. Când

aceşti bieţi marinari arşi de soare, desculţi şi cu pantalonii suflecaţi peste picioarele lor slăbănoage reuşiră să tragă balena pe ţărmul uscat, socotind un câştig de o sută cincizeci de lire din uleiul şi osul valoros şi visând că vor bea ceai de soi cu nevestele şi beri gustoase cu amicii din câştigurile părţilor lor, veni la ei un domn bine, înţelept şi credincios, cu o copie a legilor lui Blackstone sub braţ şi, desfăcând-o peste capul balenei, spuse:

—Luaţi mâinile! Acest peşte, domnii mei, este un peşte legat. Îl iau pentru Lordul Custode.

Auzind acestea, bieţii marinari rămaseră uimiţi într-un mod respectuos - şi foarte englezesc - şi fără a mai şti ce să spună se scărpinau în cap privind cu tristeţe când la balenă, când la străin. Însă acest lucru nu îndreptă situaţia şi nici nu înmuie inima colţoasă a domnului învăţat care venise cu copia lui Blackstone. Într-un târziu, unul dintre ei, după ce se scărpină mult ca să îi vină o idee, îndrăzni să spună:

— Domnule, fii bun şi spune-ne cine e acest Lord Custode.

— Ducele.

— Dar ducele nu a ajutat deloc la prinderea peştelui.

— E al lui.

— Noi am trudit foarte mult, am înfruntat primejdii şi am făcut şi cheltuieli. Toate astea să se ducă în buzunarul ducelui? Noi nu primim nimic pentru chinurile noastre?

— E al lui.

— E ducele atât de sărac că e forţat să recurgă la astfel de fapte ca să-şi câştige existenţa?

— E al lui.

— Eu mă gândeam să o ajut pe bătrâna şi bolnava mea mamă cu partea mea de câştig.

— E al lui.

— Nu s-ar mulţumi ducele cu un sfert sau cu jumătate?

— E al lui.

Pe scurt, balena fu luată şi vândută, iar Domnia Sa Ducele de Wellington îşi primi banii. Gândindu-se că privit din anumite unghiuri cazul ar putea să fie într-o mică măsură totuşi socotit, având în vedere împrejurările, unul controversat, un preot cinstit din oraş îi adresă Domniei Sale o scrisoare, rugându-l sa ia în considerare situaţia acelor marinari năpăstuiţi. La aceasta, Ducele răspunse în mare (ambele scrisori fură publicate) că deja s-a interesat, şi-a primit banii şi i-ar fi recunoscător domnului cinstit dacă pe viitor el (domnul cinstit) ar renunţa la a-şi mai băga nasul unde nu-i fierbe oala. Să fie acest bătrân bătăios acela încă priponit la colţul dintre cele trei imperii care cere pomană de la săraci?

Se va vedea pe dată că în acest caz aşa-zisul drept al ducelui asupra balenei era unul delegat de la suveran. Trebuie să ne interesăm în ce temei are Suveranul acest drept. Legea a fost deja numită. Dar juristul Plowdon ne dă un motiv pentru toate acestea. El spune că balena prinsă astfel aparţine regelui şi reginei „datorită frumuseţii ei desăvârşite”. Acest argument a fost considerat întotdeauna ca fiind suficient.

Dar de ce să ia regele capul şi regina coada? Daţi-ne un temei pentru asta, voi, avocaţilor!

În tratatul său asupra „Aurului Reginei”, un anume William
Prynne, scrie:

Coada este a reginei pentru a îmbogăţi garderoba reginei cu oasele sale.

Acestea au fost scrise pe vremea când osul uşor şi negru al
Balenei de Groenlanda era folosit pentru corsajele doamnelor.
Însă aceste oase nu se află în coada balenei, ci în capul său; păcat ca o asemenea greşeală să apară la un avocat atât de înţelept ca Prynne. Dar este

cumva regina sirenă, ca să primească o coadă? Câte înţelesuri alegorice sălăşluiesc în aceste cuvinte!

Există doi peşti regali numiţi astfel de către scriitorii legilor englezeşti: balena şi sturionul. Ei sunt proprietatea regelui şi aduc în mod obişnuit a zecea parte din venitul Coroanei. Nu cunosc ca vreun alt autor să scrie despre acestea, dar mi se pare că sturionul se împarte la fel ca şi balena, regele primind capul greu şi moale al acestuia; acest fapt, privit ca un simbol, ar putea părea bazat, amuzant, pe o legătură de rudenie dintre cei doi. Iată că până la urmă toate lucrurile au un temei straşnic, până şi legile.

91. „Pequod” întâlneşte „Bobocul de trandafir”

În zadar era să căutăm chihlimbar
în pântecele acestui Leviatan,
Duhoarea îngrozitoare nu ne lăsa
să ne apropiem.
SIR T. BROWNE, V.E.

La o săptămână sau două după ultima vânătoare povestită pluteam încet pe marea molcomă şi ceţoasă a unei după-amiezi când nasurile marinarilor de pe „Pequod” se dovediră a fi descoperitori mai iuţi decât cele trei perechi de ochi cocoţaţi în gabie. Se simţi pe mare un miros ciudat şi nu foarte plăcut.

— Pun rămăşag, spuse Stubb, că pe-aici pe-aproape sunt balenele pe care le-am „lecuit” zilele trecute. Ştiam eu că o să apară cu burta-n sus cât de curând!

Nu după mult timp ceaţa se ridică şi în depărtare văzurăm o corabie ale cărei vele strânse arăta că lângă ea era legată o balenă. Apropiindu-ne, vasul străin ne arătă culorile stindardului franţuzesc, iar după vârtejul norului de vulturi de mare care îl înconjura, plutind în cerc deasupra lui, era limpede că balena legată trebuia să fie ceea ce pescarii numesc o balena împuţită, adică o balenă care a murit fără a fi atacată şi zace nerevendicată în apă. Se poate închipui fără greutate ce miros neplăcut vine de la un astfel de hoit, mai rău decât într-un oraş asirian lovit de ciumă unde cei care trăiesc încă nu pot să-şi îngroape morţii. Unii cred că este atât de îngrozitor că nimic nu i-ar convinge să tragă lângă ea. Dar mai sunt şi dintr-aceia care o fac totuşi, în ciuda faptului că seul ridicat de pe astfel de peşti este de calitate inferioară şi nu se aseamănă deloc cu uleiul de trandafiri.

Apropiindu-ne şi mai mult de briza înfiorătoare, văzurăm că vasul francez mai avea o balenă legată, iar aceasta era şi mai „înmiresmată” decât prima. Se pare că era una dintre acele balene care se usucă şi mor de o dispepsie grea sau de indigestie, lăsându-şi cadavrele lipsite de orice fel de seu. Vom vedea totuşi la locul potrivit că niciun pescar învăţat nu strâmbă din nas la o astfel de balenă, oricât s-ar feri în general de cele împuţite.

„Pequodul” trăsese atât de aproape de străin, că Stubb jură că îşi recunoaşte coada de cazma încurcată printre funiile ce se înnodaseră în jurul cozii unei astfel de balene.

— Uite ce flăcău frumos, râse el batjocoritor de la prora corăbiei, uite-aici şacal! Ştiam eu că broaştele astea franceze sunt nişte nătăfleţi în ale pescuitului, coborând câteodată după valuri crezând că-s jeturi de Caşaloţi. Da, câteodată pleacă din port cu cala plină de cutii cu lumânări şi lăzi cu mucări, prevăzând că uleiul pe care-l vor strânge nu va ajunge cât să-şi înmoaie căpitanul fitilul. Da, ştim cu toţii aceste lucruri, dar ia uitaţi-vă, boscarul acesta se mulţumeşte cu resturile noastre, mă refer la balena aceea cu leac. Da, se mulţumeşte să cureţe oasele uscate ale celuilalt peşte minunat. Săracul netot! Eu zic să treacă cineva o şapcă de la unul la altul şi să îi facem cadou puţin ulei doar aşa, de pomană. Că uleiul scos din balena aceea „lecuită” de-acolo nu-i bun nici să lumineze o puşcărie. Ba, nici măcar celula unui condamnat. Cât despre cealaltă balenă, ei bine, eu aş scoate mai mult ulei dacă aş tăia şi-aş fierbe catargele de-aici decât o să scoată el din grămada aia de oase. Totuşi, acum că stau să mă gândesc, ar putea conţine ceva mai valoros decât seul. Da, chihlimbar. Mă întreb dacă bătrânul nostru s-a gândit la treaba asta. Merită încercat. Da, eu sunt de acord, spuse şi se îndreptă spre dunetă.

De-acum, briza uşoară se liniştise de tot, astfel că, neavând ce face, „Pequod” rămăsese pradă mirosului fără speranţă de scăpare în afară de pornirea vântului. Ieşind din cabină, Stubb îşi chemă echipajul bărcii şi se îndreptă către vasul străin. Trăgând pieziş în dreptul navei, văzu că după gustul împopoţonat al francezilor partea de sus a etravei era sculptată după forma unei tulpini imense, era vopsită în verde şi drept ghimpi avea nişte ţepi arămii ce se iţeau ici şi acolo, totul încheindu-se într-un bulb închis simetric de un roşu aprins. Citi înscrisul de pe bordaj, în litere mari şi aurii: *Bouton de rose* – „Bobocul de trandafir”. Acesta era numele romantic al acestei nave aromate.

Deşi Stubb nu înţelese partea cu „bouton” a inscripţiei, alăturarea cuvântului „rose” şi a sculpturii îmbobocite îl lămuriră suficient.

— Un boboc de trandafir din lemn, eh?, strigă el cu mâna la nas. Se potriveşte de minune. Dar ce urât miroase!

Ca să poată comunica în vreun fel cu oamenii de pe punte trebui să înconjoare prora către tribord şi astfel să se apropie de balena împuţită. Mai mult, trebuia să strige peste ea. Ajuns în acest loc, ţipă ţinând în continuare mâna la nas:

— Salutare celor de pe „Bouton de rose”! E vreunul dintre voi, bobocilor de trandafir, care vorbeşte engleză?

— Da, răspunse un om din Guernesey ce stătea lângă parapet şi care se dovedi a fi secundul.

— Ei bine, atunci, bobocelul meu de trandafir, aţi văzut Balena Albă?

— Care balenă?

— Balena Albă, un Caşalot, Moby Dick, l-aţi văzut?

— N-am auzit în viaţa mea de balena asta. *Cachalot blanche!* Balena Albă - nu.

— Foarte bine, atunci. La revedere, mă întorc imediat.

Vâslind repede înapoi spre „Pequod” şi văzându-l pe Ahab aplecat peste marginea dunetei în aşteptarea răspunsului, îşi puse mâinile la gură în chip de trompetă şi urlă:

— Nu, domnule! Nu!

La auzul acestora, Ahab se trase înapoi şi Stubb se întoarse la vasul francez.

Văzu de această dată că omul din Guernesey, care de-abia intrase în lanţuri şi mânuia o cazma, îşi vârâse nasul într-un fel de pungă.

— Ce-ai păţit la nas?, întrebă Stubb. Ţi l-ai spart?

— Aş vrea eu să fie spart, sau mai bine să nu mai fie deloc!, răspunse omul din Guernesey, care nu părea să se oprească din treaba la care muncea cu râvnă. Dar tu de ce te ţii de al tău?

— Eh, n-are nimic, doar că e un nas de ceară. Dacă nu îl ţin eu sus, cade. Frumoasă zi, nu? Aerul e tare parfumat, zic eu. Nu ne dai şi nouă un buchet de flori, bobocule de trandafir?

— Ce naiba vreţi cu noi?, urlă omul din Guernesey înflăcărându-se.

— O-ho! Răcoreşte-te. Răcoare? Chiar aşa! De ce nu împachetaţi balenele astea în gheaţă cât lucraţi la ele? Lăsând gluma la o parte, ştii tu, Bobocule, că e o prostie să încerci să scoţi seu din balene ca acestea? Cât despre cea uscată, n-are un strop în tot hoitul ei.

— Eu ştiu prea bine, dar vezi tu, căpitanul nu îmi dă crezare. Asta e prima lui călătorie; înainte a fost parfumier. Urcă la bord, poate te crede pe tine, dacă pe mine nu. Să scap şi eu de treaba asta murdară.

— Orice să te mulţumesc, amicul meu dulce şi drăguţ, se învoi Stubb şi zicând acestea, urcă pe punte.

Acolo se desfăşura o scenă tare ciudată. Marinarii, cu căciuli din lână roşie cu ciucuri în vârf, pregăteau vinciurile grele pentru balenă. Lucrau cam încet şi vorbeau foarte repede, părând

a se simţi oricum, numai bine nu. Nasurile se înălţau din feţe ca nişte bastoane de bompres. Din când în când, câte doi lăsau lucrul şi fugeau în vârful catargului pentru a respira aer curat. Unii, crezând că se vor îmbolnăvi de ciumă, îmbibau nişte stupă în smoală şi o duceau în răstimpuri la nas. Alţii, rupând muştiucurile pipelor aproape de vatră, pufăiau cu putere fumul de tutun care le intra neîncetat în nări.

Stubb fu izbit de o ploaie de strigăte şi blesteme ce veneau dinspre încăperea căpitanului şi privind într-acolo văzu un chip înroşit iţindu-se de după uşa crăpată. Acesta era doctorul înfuriat care, după ce se împotrivise activităţii acestei zile, se dusese în încăperea căpitanului – cabinetul, după cum îi spunea el – pentru a scăpa de năpastă. Nu se putea abţine însă de la a-şi striga indignarea din când în când.

Observând toate acestea, Stubb socoti că lucrurile erau îmbucurătoare în ceea ce privea planul său şi întorcându-se spre marinarul din Guernesey sporovăi puţin cu el, discuţie în care secundul străin dădu pe faţă ura pe care i-o purta căpitanului, căci era un ignorant încrezut care îi băgase pe toţi în încurcătura aceasta păguboasă şi împuţită. Descosându-l binişor, Stubb pricepu că marinarul nu avea nicio cunoştinţă despre chihlimbar. Aşa că nu spuse nimic despre asta, dar fu foarte deschis şi sincer în rest. Cei doi puseră la cale un plan pentru a-l păcăli şi batjocori pe căpitan fără ca acestuia să-i treacă măcar prin gând să se îndoiască de sinceritatea lor. După planul acesta al lor, marinarul francez, sub ascunzişul rolului de tălmaci, trebuia să îi spună căpitanului ce dorea el, dar ca şi când vorbele ar veni de la Stubb. Iar Stubb putea să îndruge verzi şi uscate în timpul acestui interviu.

Între timp apăru şi victima lor din cabină. Era un om mic şi oacheş, dar cam delicat pentru un căpitan de marină. Avea totuşi favoriţi şi mustăţi

mari şi purta o vestă roşie, din bumbac. Stubb îi fu prezentat politicos acestui domn de către secundul francez care începu să se prefacă pe dată că traduce.

— Ce să-i spun prima oară?, întrebă el.

— Ei bine, spuse Stubb privindu-i vesta catifelată şi împopoţonată, poţi începe prin a-i spune că mie mi se pare că arată cam copilăros, deşi nu spun eu că mă pricep foarte bine.

— Spune, monsieur, începu francezul pe limba lui, întorcându-se către căpitan, că ieri corabia dumnealui a întâlnit o navă al cărei căpitan, laolaltă cu secundul şi încă şase marinari au murit de friguri din cauza unei balene împuţite pe care au adus-o lângă vas.

Căpitanul se sperie auzind acestea şi ceru să afle mai multe.

— Acum ce-i zic?, îl întrebă omul din Guernesey pe Stubb.

— Ei bine, fiindcă văd că suportă, spune-i că acum l-am privit cu atenţie, sunt destul de sigur că nu e mai priceput în a conduce o corabie decât o maimuţă. De fapt, spune-i din partea mea că e un babuin.

— Jură, monsieur, că cealaltă balenă, cea uscată, e mai periculoasă decât cea împuţită. În fine, monsieur, ne imploră să ne îndepărtăm de aceşti peşti dacă ţinem la vieţile noastre.

Imediat căpitanul fugi în faţă şi porunci echipajului, cu voce ascuţită, să se oprească din ridicarea scripeţilor şi să taie îndată lanţurile şi parâmele ce ţineau balenele lângă navă.

— Acum ce-i mai zic?, întrebă francezul când se apropie căpitanul.

— Păi, stai să văd. Da, spune-i acum că… de fapt spune-i că da, l-am prostit; şi, de ce nu, am mai prostit poate pe altcineva, adăugă şoptit.

— Spune, monsieur, că este foarte fericit că ne-a putut ajuta.

Auzind acestea, căpitanul declară că ei sunt partea bucuroasă (adică el şi secundul) şi sfârşi prin a-l invita pe Stubb în cabină pentru a bea o sticlă de Bordeaux.

— Vrea să bei un pahar cu el, tălmăci marinarul.

— Mulţumeşte-i din suflet, dar spune-i că este împotriva principiilor mele să beau cu un om pe care l-am prostit. De fapt, spune-i că trebuie să plec.,

— Zice, monsieur, că principiile sale nu îl lasă să bea, dar dacă monsieur doreşte să mai fie în viaţă ca să bea şi mâine, atunci ar trebui să coboare toate cele patru bărci care să tragă nava departe de aceste balene, căci nu bate vântul deloc şi ea nu se poate clinti singură.

Pe când Stubb trecuse peste parapet şi se urca în barcă, îi strigă marinarului că avea o funie lungă şi că voia să facă tot ce putea pentru a-i ajuta, astfel că dorea să tragă balena mai uşoară departe de corabie. Bărcile vasului francez se căzneau să tragă nava într-o direcţie şi în acest timp Stubb, plin de bunăvoinţă, îşi remorca balena în cealaltă direcţie, desfăşurând ostentativ o funie neobişnuit de lungă.

Imediat se stârni briza. Stubb se prefăcu a părăsi balena. Ridicând bărcile, vasul francez se depărtă în timp ce „Pequodul" se strecură între el şi balena lui Stubb. Acesta trase repede lângă hoitul plutitor şi făcând semn celor de pe „Pequod" ca să le arate intenţiile sale începu îndată să culeagă fructele vicleşugului său înşelător. Apucând cazmaua, începu să sape în trup, în spatele înotătoarei laterale. Ai fi zis că scobea o temniţă chiar acolo, în mare. Când, după o vreme, cazmaua se lovi de coastele jigărite, păru că dezgropa ţigle şi vase romane din huma unsuroasă a Angliei. Echipajul bărcii sale se bucura foarte, ajutându-l nerăbdători pe secund, de parcă ar fi fost căutători de aur.

În tot acest timp, nenumărate păsări plonjau, ţipau, strigau şi se băteau în jurul lor. Stubb

începuse să-şi piardă avântul, mai ales că miasma sa devenise persistentă, când deodată ieşi o dâră parfumată chiar din inima rănii, care pluti în curentul urât mirositor fără a fi absorbită, aşa cum un râu care se varsă şi curge în altul nu se amestecă decât într-un târziu cu acesta.

— Am găsit! Am găsit!, strigă Stubb încântat ciocănind în adâncurile balenei. O pungă! O pungă!

Aruncând înlături cazmaua, îşi înfipse amândouă mâinile înăuntru şi scoase pumni întregi de substanţă untoasă şi parfumată care părea a fi săpun de Windsor sau brânză veche, pătată şi grasă. Se îndoia uşor cu degetul şi avea o culoare galben-cenuşie. Acesta, dragi prieteni, este chihlimbarul cenuşiu, pentru care orice spiţer plăteşte o guinee de aur la uncie. Se scoaseră vreo şase pumni, însă o parte mai mare se pierdu în apă; s-ar fi scos poate şi mai mult dacă nerăbdătorul Ahab nu i-ar fi strigat lui Stubb să se oprească şi să se întoarcă la corabie sau va fi lăsat în urmă.

92. Ambra

Acest chihlimbar cenuşiu este o substanţă tare curioasă şi este atât de valoroasă în comerţ că în 1791 un anume căpitan Coffin din Nantucket a fost chemat să dea lămuriri despre acest material în Camera englezească a Comunelor. Asta deoarece atunci şi încă până târziu, originea exactă a ambrei era, la fel ca şi cea a chihlimbarului, o întrebare fără răspuns pentru învăţaţi. Deşi cuvântul nu este decât compusul franţuzesc pentru chihlimbar cenuşiu[20], aceste două substanţe sunt diferite. Chihlimbarul, deşi se găseşte într-adevăr şi pe mare, se scoate şi din pământul ţinuturilor continentale, dar ambra nu se găseşte decât pe mare. În plus, chihlimbarul este o substanţă tare, transparentă, sfărâmicioasă şi fără miros, folosită pentru muştiucurile pipelor, pentru mărgele şi ornamente, dar ambra este moale, ceroasă şi atât de parfumată şi de înmiresmată că se foloseşte cel mai mult în parfumerie, la pastile, lumânări parfumate, pudre de păr şi pomezi. Turcii o folosesc la gătit şi, de asemenea, o duc la Mecca, aşa cum se duce tămâie la Sfântul Petru din Roma. Unii negustori de vinuri pun câteva picături în vinurile roşii pentru a le parfuma.

Cine să fi crezut că doamnele şi domnii bine se ospătează cu o esenţă scoasă din pântecele ruşinoase ale unei balene bolnave! Însă este adevărat. Unii cred că ambra este cauza, iar alţii că este efectul dispepsiei la balene. E greu de spus cum să vindeci o astfel de boală altfel decât să îi administrezi bolnavului cam trei sau patru bărci pline cu laxative şi apoi să fugi mâncând pământul, aşa cum fac muncitorii care dinamitează stânci.

Am uitat să spun că in ambră fură găsite câteva bucăţele tari, rotunde şi osoase, despre care Stubb

crezu la început că sunt bumbi de nădragi marinăreşti, dar se dovedi apoi că nu erau altceva decât bucăţi de oase de calamari îmbălsămate în esenţă.

Nu este de mirare ca ambra parfumată şi neîntinată să fie găsită în mijlocul unei astfel de putreziciuni? Adu-ţi aminte de vorbele Sfântului Pavel din Corintieni despre curăţenie şi murdărie, despre cum ne naştem din ruşine, dar ne înălţăm în glorie. Aminteşte-ţi şi despre spusele lui Paracelsus, despre îngrăşământul din care iese cel mai bun mosc. Nu uita nici curiosul fapt că dintre toate lucrurile urât mirositoare apa de colonie, în stadiile premergătoare obţinerii ei, miroase cel mai rău.

Aş fi vrut să închei capitolul cu cele spuse mai sus, însă nu pot deoarece vreau să dezmint o răutate ce li se spune adesea vânătorilor de balene şi care, în unele minţi părtinitoare, poate fi considerată ca dovedită de cele spuse despre balenele vasului franţuzesc. În altă parte a acestui volum s-a dovedit falsitatea acestei acuzaţii defăimătoare care spune că vânătoarea de balene este o treabă murdară şi dizgraţioasă. Mai este încă ceva de lămurit. Se spune că balenele miros urât. De unde a apărut acest stigmat odios?

Eu cred că originea lui izvorăşte de la sosirea primelor baleniere groenlandeze în Londra, acum mai bine de două secole. Acei marinari nu topeau atunci uleiul pe mare, cum nu o fac nici acum, spre deosebire de balenierele sudice care au făcut-o dintotdeauna, ci tăiau untura proaspătă în bucăţi mici şi o vârau prin vranele butoaielor ducând-o în acest fel acasă. Scurtimea sezonului în acele mări îngheţate şi furtunile bruşte şi violente la care sunt expuşi nu îi lasă pe marinarii aceia să procedeze altfel. Drept urmare, atunci când se intră în cală pentru a descărca cimitirul acela de balene în porturile groenlandeze, iese o duhoare care se aseamănă cu aceea ce se împrăştie când se sapă

într-un cimitir din oraş pentru a se clădi fundaţia unui spital.

Mai bănuiesc şi că acuzaţia aceasta grea împotriva balenierelor se datorează existenţei pe coasta groenlandeză, în vremuri vechi, a unui sat olandez numit Schmerenburgh, sau
Smeerenberg, al cărui nume de mai târziu a devenit cel folosit de învăţatul Fogo Von Slack în opera sa desăvârşită despre „Mirosuri”, un fel de manual despre acest subiect. După cum ne spune chiar numele *(smeer* - grăsime, *berg* – păstrare), acest sat a fost fondat pentru a servi drept loc unde să se topească seul flotei olandeze fără a trebui să fie dus acasă în Olanda pentru aceasta. Era o adunătură de furnale, cazane şi şoproane de ulei, iar când muncile erau în toi, probabil că împrăştiau o mireasmă nu tocmai plăcută. Toate acestea stau altfel pe o balenieră sudică de Caşaloţi, care într-o călătorie de patru ani, după ce îşi umple cămara cu ulei, nu pierde poate nici cincizeci de zile cu munca de topire a seului, iar când acesta este pus în butoaie, aproape că nu mai are niciun miros.

Adevărul este că, vii sau moarte, dacă sunt tratate cum se cuvine, balenele, ca specie, nu sunt nici pe departe creaturi urât mirositoare şi nici marinarul care le vânează nu poate fi recunoscut, aşa cum susţineau oamenii în Evul Mediu că pot simţi un evreu printre ei, după miros. Balena nu poate fi altfel decât parfumată, căci, în general, se bucură de o sănătate foarte bună, fiindcă face foarte multă mişcare şi stă numai pe afară - deşi, e adevărat, rareori stă la aer liber. Eu unul spun că fluturarea cozii unui Caşalot deasupra apei împrăştie un parfum asemănător cu acela care adie când o doamnă înmiresmată cu mosc îşi flutură fustele într-un salon călduţ. Cu ce să-l asemăn eu pe Caşalot în privinţa parfumului, având în vedere mărimea sa? Oare nu cu acel elefant faimos, uns cu mir şi având colţii bătuţi cu pietre scumpe, care

a fost condus dintr-un oraş indian ca să-l cinstească pe Alexandru cel Mare?

93. Naufragiatul

La câteva zile după ce întâlnirăm vasul francez, un eveniment plin de semnificaţii i se întâmplă unuia dintre cei mai insignifianţi membri ai echipajului de pe „Pequod”, un eveniment din cele mai tragice şi care sfârşi prin a încredinţa chiar şi nava aceasta de oameni veseli şi zvăpăiaţi că profeţia despre sfârşitul ei zdruncinător se va adeveri în cele din urmă.

Pe balenieră, nu toţi marinarii se urcă în bărci. Rămân câţiva numiţi îngrijitori de navă, a căror datorie este să aibă grijă de corabie în timp ce bărcile fugăresc balena. În general, aceşti îngrijitori sunt nişte băieţi la fel de straşnici ca şi cei care alcătuiesc echipajele bărcilor. Dar dacă se întâmplă să se afle la bord vreun flăcău nemaipomenit de slăbănog, stângaci sau fricos, flăcăul acela va fi cu siguranţă făcut îngrijitor. Aşa se întâmpla şi pe „Pequod” cu un mic negru numit Pippin după poreclă şi prescurtat Pip. Bietul Pip! Ai mai auzit de el, trebuie să îţi aduci aminte de tamburina lui în acea noapte dramatică, pe de o parte veselă, pe de o parte mohorâtă.

Pip şi Dough-Boy făceau pereche bună în ceea ce priveşte înfăţişarea, ca un ponei negru cu unul alb, de aceeaşi statură, deşi de culori diferite, care sunt înhămaţi într-un atelaj cam excentric. Însă nefericitul Dough-Boy era de la natură cam tont şi cam încet la minte, pe când Pip, deşi cam slab de înger, era în adâncul lui tare isteţ, înzestrat cu agerime plăcută, iute şi veselă a tribului său, un trib care se bucură de toate sărbătorile şi serbările cu mai multă şi mai liberă plăcere decât orice altă rasă. Pentru negri, calendarul ar trebui să numere nimic altceva decât trei sute şaizeci şi cinci de zile de 4 Iulie şi de Anul Nou.

Nu zâmbi aşa când citeşti că acest mic negru era strălucitor, căci chiar şi negrul îşi are strălucirea lui: priveşte abanosul lustruit ce îmbracă pereţii cabinetelor regale. Pip însă iubea viaţa şi toate liniştile ei paşnice, aşa că treaba înfiorătoare în care se găsise prins în capcană cine ştie cum îi ştersese din nefericire strălucirea. Cu toate acestea, după cum se va vedea în curând, ceea ce dispăruse pentru o vreme din el fu predestinat a fi luminat de focuri stranii, sălbatice şi livide care îi dădură un lustru ireal, de zece ori mai puternic decât cel din zilele în care în al său ţinut natal Tolland din Connecticut însufleţea petrecerile scripcarilor de la iarbă verde şi de multe ori transforma orizontul rotund într-o tamburină înstelată cu al său vesel ha-ha!

Tot aşa, în aerul curat al zilei, atârnând de un gât cu sânge albastru, diamantul pur ca o picătură de apă străluceşte de sănătate, însă atunci când bijutierul viclean îţi arată diamantul cu tot lustrul său nemaipomenit, îl aşază pe un pat întunecat şi apoi îl luminează nu cu strălucirea soarelui, ci cu nişte gaze nepământene.

Atunci se împrăştie acele fulgere de foc, infernal de frumoase, şi aşa diamantul care scuipă flăcări malefice, odinioară simbolul divin al cerurilor de cleştar, seamănă cu o nestemată luată din coroana Regelui Iadului. Dar să ne întoarcem la poveste.

Se întâmplă că în afacerea cu ambra, unul dintre vâslaşii lui Stubb îşi scrânti mâna şi pentru o perioadă deveni neputincios. Iar în această perioadă, Pip fu pus în locul lui.

Prima oară când Stubb coborî cu el, Pip se arătă foarte speriat, însă din fericire nu se apropie prea mult de balenă şi astfel nu lăsă să pară că toţi ceilalţi nu se puteau încrede în el. Stubb însă îl văzu şi avu grijă după aceea să-l sfătuiască să se încreadă din toată inima în curajul său, deoarece va avea deseori nevoie de el.

La cea de-a doua coborâre, barca porni vâslind după balenă şi, când animalul îşi primi lovitura fierului, zvâcni înapoi ca de obicei, întâmplându-se, de data aceasta, să nimerească sub scaunul bietului Pip. Spaima mecanică a momentului îl făcu să sară, cu vâsla în mână, afară din barcă. Partea de funie care îi venea în dreptul pieptului fu luată şi ea peste bord, astfel că ajunse să se încurce în ea atunci când se scufundă în cele din urmă în apă. În clipa când balena înţepată se puse pe fugă, funia se strânse şi puf!, bietul Pip se ivi plin de spumă lângă bordul bărcii, târât fără milă de funia care se înfăşurase de mai multe ori în jurul pieptului şi al gâtului.

Tashtego stătea la proră, înfierbântat de urmărire. Îl dispreţuia pe Pip fiindcă era laş. Scoţând cuţitul din teacă îl apropie cu tăişul de funie şi întorcându-se către Stubb, întrebă:

— Tai?

Între timp, faţa albastră şi sufocată a lui Pip părea a striga din răsputeri: „Taie, pentru numele lui Dumnezeu!”. Întreaga scenă fu ca o fulgerătură. Totul se întâmplă în mai puţin de jumătate de minut.

— Naiba să-l ia, taie!, urlă Stubb care pierdu balena, dar îl salvă pe Pip.

Imediat ce îl recuperară, întregul echipaj sări pe bietul mic negru cu ţipete şi blesteme. Lăsând liniştit să treacă înjurăturile acestea neobişnuite, Stubb îl înjură la rândul lui în mod oficial, calm şi practic, dar totuşi pe jumătate glumeţ. Apoi, neoficial, îi dădu un sfat bine-venit. Esenţa acestuia era „Nu sări niciodată din barcă, Pip, doar dacă…”; restul nu mai era clar, aşa cum se întâmplă adesea cu sfaturile bune. În general, „Rămâi în barcă” este mottoul vânătorii de balene, însă se mai ivesc şi împrejurări când „Sari din barcă” se potriveşte mai bine. Simţind însă că dându-i asemenea sfaturi conştiincioase lui Pip i-ar fi lăsat acestuia o largheţe prea mare pentru a sări

şi în viitor, Stubb renunţă deodată la toate sfaturile şi încheie discuţia cu o poruncă definitivă:

— Stai în barcă, Pip, sau jur pe Domnul că nu te mai ridic dacă sari. Ia aminte! Nu ne permitem să mai pierdem balene din cauza unuia ca tine. O balenă se vinde de treizeci de ori mai mult decât te-ai vinde tu în Alabama. Ia aminte şi nu mai sări!

Se poate ca Stubb să fi dat de înţeles prin aceste cuvinte că, deşi omul îşi iubeşte aproapele, el este un animal care face bani şi deseori slăbiciunile sale se pun în calea bunăvoinţei.

Toţi suntem în mâinile zeilor, iar Pip sări iar. Se întâmplă în împrejurări asemănătoare celor de la prima reprezentaţie, însă de data aceasta nu mai trase funia după el şi de aceea, atunci când balena începu să fugă, Pip fu lăsat în urmă în apă, ca un cufăr uitat de un călător grăbit. Vai! Stubb dovedi că se ţine de cuvânt. Era o frumoasă zi albastră şi îmbelşugată, marea bătută în nestemate era liniştită şi răcoroasă, întinzându-se plată tocmai până la orizont, ca o foiţă de aur întinsă până în depărtări. Alunecând în sus şi-n jos în acea apă, capul de abanos al lui Pip părea a fi un cap de cuişor. Nu se ridică niciun cuţit când căzu atât de repede în urma bărcii. Stubb îi întoarse spatele neînduplecat şi balena fu legată. În trei minute, între Pip şi Stubb se îngrămădise o milă de ocean fără ţărmuri. Din mijlocul mării, bietul Pip îşi întoarse capul creţ şi negru către soare, alt naufragiat singuratic, deşi totuşi cel mai înalt şi mai strălucitor dintre toţi.

Pe vreme bună e la fel de uşor pentru un înotător experimentat să înoate în ocean cum e să meargă într-o birjă de primăvară pe ţărm. Însă singurătatea apăsătoarea e insuportabilă. Concentrarea intensă a fiinţei în mijlocul unei imensităţi atât de lipsite de viaţă, Doamne! Cine poate spune ce înseamnă? Ia aminte la marinari când se scaldă în mare pe vreme bună, ia aminte la cât de aproape stau de corabie şi cum înoată numai lângă ea.

Dar Stubb chiar îl lăsase pe micul negru în voia sorţii? Nu. Sau cel puţin nu aceasta îi fusese intenţia. Fiindcă mai erau două bărci în urma lui, a presupus, probabil, că vor ajunge desigur la Pip foarte repede şi-l vor scoate din apă, deşi asemenea griji ale marinarilor pentru vâslaşii care de frică pun în pericol toată vânătoarea nu se pomenesc foarte des. În această meserie, un laş este aproape întotdeauna privit cu aceeaşi ură nemiloasă cu care ar fi privit şi în marină sau în armată.

Se întâmplă însă ca acele bărci, fără să-l vadă pe Pip, zărind balene aproape de ele, într-o parte, să se întoarcă şi să înceapă a le urmări; barca lui Stubb era acum atât de departe, iar el şi întregul echipaj erau atât de absorbiţi de peşte, că orizontul curbat al lui Pip începu să se caşte necruţător în jurul său. Doar din întâmplare fu salvat chiar de către corabie, dar din acel ceas micul negru începu să bată puntea ca un nebun, sau cel puţin aşa ziceau ceilalţi. Marea îi ţinuse trupul muritor la suprafaţă, însă îi scufundase nemurirea sufletului. Totuşi nu o înecase de tot, doar o trăsese încă vie la adâncimi nemaivăzute, unde formele stranii ale începuturilor lumii străluceau încolo şi încoace prin faţa ochilor lui. Înţelepciunea, acel triton zgârcit, îi arătă grămezile sale de comori, iar printre nemuririle voioase, fără inimă şi veşnic tinere, Pip văzu multitudinea de insecte ale coralilor, omniprezente asemenea lui Dumnezeu, care au înălţat pe bolta apelor continentele colosale. Vedea piciorul Domnului pe pedala războiului de ţesut şi îi vorbea; de aceea spuneau marinarii că e nebun. Nebunia oamenilor este raţiunea cerurilor. Îndepărtându-se de gândurile muritoare, omul ajunge la acea gândire celestă - care pentru raţiune pare a fi absurdă şi smintită - şi prin orice încercări ar trece, se simte apoi nepăsător şi netulburat ca Dumnezeul său.

În rest, nu îl învinovăţi prea tare pe Stubb. Aceste lucruri se întâmplă des în pescuit şi, urmând firul poveştii, se va vedea că şi eu am fost abandonat în aproape acelaşi fel.

94. O strângere de mână

Balena lui Stubb, plătită atât de scump, fusese adusă până la urmă lângă „Pequod” unde se desfăşurau acum toate acele operaţii de ridicare şi tăiere care au fost descrise mai înainte, chiar şi golirea butoiului de Heidelberg sau a polobocului.

În timp ce unii se îndeletniceau cu treaba aceasta de pe urmă, alţii se ocupau cu înlocuirea butoaielor imediat ce se umpleau cu spermanţet, iar când venea timpul, acest spermanţet era manipulat cu grijă înainte să ajungă la cazanele de fierbere, despre care vom vorbi îndată.

Se răcise şi se cristalizase atât de mult că, atunci când mă aşezai în faţa unei putini mari pline ochi, împreună cu alţi marinari, am găsit asemenea cocoloaşe stranii plutind prin restul lichidului ici şi colo. Treaba noastră era să stoarcem aceste cocoloaşe înapoi în stare lichidă. O datorie tare dulce şi untoasă! Nu e de mirare că în vremurile de demult spermanţetul era un unguent tare îndrăgit. Ce mai curăţa! Ce mai îndulcea! Ce mai înmuia! Ce balsam delicios! După ce îmi băgasem mâinile în el de doar câteva minute începui să îmi simt degetele ca nişte ţipari ce şerpuiau şi se încolăceau.

Stăteam turceşte pe punte, simţindu-mă în largul meu, după truda de la cabestan, sub cerul albastru şi încremenit, în timp ce corabia naviga leneşă plutind senină pe ape; îmi îmbăiam mâinile printre ghemotoacele moi şi fine de ţesut îmbibat şi urzite în numai un ceas, iar acestea mi se fărâmiţau cremoase printre degete şi îşi revărsau bogăţia asemenea strugurilor copţi şi a vinului din ei; adulmecam aroma pură ce se asemăna cu adevărat şi întocmai mirosului de violete de primăvară; în tot timpul acesta parcă trăiam pe o pajişte înmiresmată; uitai cu totul de jurământul nostru

îngrozitor; în spermanţetul acela de nedescris în cuvinte îmi spălai mâinile şi inima de tot şi de toate; începui să dau crezare superstiţiei paracelsiene care spune că spermanţetul alină flacăra mâniei; în timp ce mă îmbăiam astfel, mă simţii eliberat de toată rea-voinţa, iritarea, răutatea de orice soi.

Frământă!, frământă!, frământă! Toată dimineaţa am frământat spermanţetul până ce aproape m-am amestecat eu însumi cu el; l-am frământat până când m-a cuprins o nebunie ciudată şi m-am trezit frământând fără să vreau mâinile colegilor mei, pe care le luai drept ghemotoacele moi. Această distracţie mă umplu de un sentiment atât de plin, de drăgăstos, prietenos şi iubitor că nu încetai să le frământ mâinile uitându-mă emoţionat în ochii lor de parcă le-aş fi zis: „0! Iubiţii mei fraţi de viaţă, de ce să mai răbdăm înverşunările societăţii sau să mai cunoaştem batjocura şi invidia? Haideţi, să ne strângem de mâini cu toţii, ba, mai mult, să ne strângem unii în alţii, să ne strângem universal în laptele şi spermanţetul bunătăţii." Măcar de-aş fi putut să frământ spermanţetul pentru totdeauna! Am aflat acum din multe şi repetate încercări că omul trebuie întotdeauna să îşi coboare în cele din urmă, sau măcar să îşi preschimbe, aşteptările de a atinge fericirea, ascunzându-le nu în minte sau în imaginaţie, ci în nevastă, în inimă, în pat. La masă, pe şa, la gura sobei, la ţară. Acum că am înţeles toate acestea, sunt gata să frământ viaţa pentru o veşnicie. În gândurile viziunilor din timpul nopţii văzui un şir lung de îngeri în paradis, fiecare cu mâinile într-un borcan de spermanţet.

*

Pregătirea Caşalotului pentru cazane. Prima oară vine aşa- zisul „cal-alb", obţinut din părţile ascuţite ale peştelui, dar şi din acelea mai groase de la coadă. Este tare şi tendinos – un ghem de muşchi –, dar are totuşi ceva seu. După ce este

separat de balenă, calul alb este tăiat în fâşii mai mici înainte de a ajunge la tocătoare. Acestea arată ca plăcile de marmură de Berkshire.

„Budincă de prune” este numele dat unor anume părţi tăiate din carnea balenei, care se leagă ici şi colo de pătura de untură, şi care adeseori o fac mai cremoasă. Este o substanţă plăcută ochiului şi reconfortantă. După cum arată şi numele, are o culoare aprinsă şi pătată, fondul fiind colorat în fâşii de alb şi galben şi pătat cu puncte roşii şi purpurii. Parcă sunt prune rubinii amestecate cu lămâi. E greu să te abţii de la a le mânca. Recunosc că o dată m-am furişat în spatele catargului ca s-o încerc. Avea un gust asemenea celui pe care îmi imaginam că l-ar avea un cotlet regal tăiat din coapsa lui Ludovic cel Gros, dacă acesta ar fi fost ucis în prima zi de după sezonul de vânătoare, acel sezon anume care s-ar nimeri în acelaşi an cu o recoltă neobişnuit de bună a viilor din Champagne.

Mai există o substanţă, una tare curioasă, care se iveşte în cursul acestor treburi, dar pe care simt că îmi va fi greu să o descriu. Se numeşte „slobgollion”, un nume inventat de marinarii de pe baleniere, care o descrie perfect. Este o treabă nespus de nămoloasă şi aţoasă, găsită cel mai adesea în ciubărele de spermanţet după ce acesta este frământat mult timp şi lăsat să se aşeze. Cred că sunt membranele nemaipomenit de subţiri ale polobocului care, odată rupte, se lipesc unele de altele.

Aşa-numitul „gurry” este un termen care aparţine de drept vânătorilor de Balene Groenlandeze, dar care este folosit câteodată şi de vânătorii de Caşaloţi. Denumeşte substanţa neagră şi gelatinoasă care este răzuită de pe spinarea Balenei Drepte sau de Groenlanda şi care acoperă punţile acelor suflete înjosite ce vânează un Leviatan atât de ruşinos.

„Cleşti." Acest cuvânt nu este originar din vocabularul balenei. Dar aşa cum este folosit de marinari, se încadrează. Un cleşte de vânător este o fâşie scurtă şi tare de materie tendinoasă tăiată din partea ascuţită a cozii Leviatanului. Are cam nouă inci grosime şi, în rest, este cam cât partea de metal a unei săpăligi. Dacă o freci cu marginea de puntea uleioasă, funcţionează ca un ştergar de piele şi ca prin magie ia cu ea toată murdăria.

Dar ca să afli totul despre aceste lucruri tainice, cel mai bine este să cobori în camera unturii şi să porţi o discuţie lungă şi lămuritoare cu deţinuţii de acolo. Această încăpere a fost descrisă înainte ca fiind locul unde se depozitează bucăţile de pătură după ce sunt jupuite şi ridicate de pe balenă. Când vine momentul potrivit pentru a-i despica încărcătura, această odaie se transformă într-o încăpere a groazei pentru toţi novicii mai ales noaptea. Într-o parte, luminat de un felinar chior, e lăsat un spaţiu liber pentru muncitori. Merg de obicei în perechi - un om cu lancea şi cârligul, altul cu cazmaua. Lancea de balenă este asemănătoare cu unealta de abordare cu acelaşi nume folosită la bordul unei fregate, iar cârligul se aseamănă unui cârlig de barcă. Cu cârligul, cârligarul agaţă o bucata de untură şi se căzneşte să o ţină să nu alunece în timp ce corabia se înclină şi se zdruncină. Între timp, omul cu cazmaua stă cu picioarele pe pătură şi o taie perpendicular în bucăţi de cai albi. Cazmaua e cât se poate ascuţită, picioarele marinarului cu cazmaua sunt desculţe, iar pătura pe care stă alunecă negreşit din când în când, asemenea unei sănii. Te-ai mira foarte dacă şi-ar tăia unul dintre degetele de la picioare sau unul dintre cele ale ajutorului său? Degetele sunt un lucru rar printre marinarii veterani ai camerei de untură.

95. Sutana

Dacă ai fi urcat la bordul „Pequodului” într-un anumit moment, după uciderea balenei, şi te-ai fi plimbat până lângă cabestan, sunt destul de încredinţat că te-ai fi uitat atent şi nu cu puţină curiozitate la un obiect straniu şi enigmatic pe care l-ai fi văzut lungit lângă scurgerile din parapet ferit de vânt. Nici cisterna nemaipomenită din capul imens al balenei, nici mărimea extraordinară a fălcii sale deşţepenite, nici măcar simetria miraculoasă a cozii, niciunul dintre aceste lucruri nu te-ar mira nici măcar pe jumătate cât ar face-o acel con nemaivăzut - e mai lung decât un flăcău din Kentucky, baza are aproape un picior în diametru şi este negru ca smoala, asemenea lui Yojo, idolul de abanos al lui Queequeg. Asta şi este, sau mai degrabă era în vremuri de demult. Un asemenea idol ca acela găsit în peşterile secrete ale reginei Maachah din Iudeea; pentru că îl venera, regele Asa, fiul ei, a detronat-o şi a nimicit idolul, arzându-l ca pe o mare scârboşenie lângă râul Cedron, după cum se povesteşte în cel de-al cincisprezecelea capitol din prima carte a Regilor.

Priveşte marinarul denumit tocător care se apropie asistat de două ajutoare şi ridică greoi acest „grandissimus”, după cum îi spun marinarii, iar apoi cu umerii cocoşaţi o mută împleticindu-se de parcă ar fi fost un grenadier ce îşi ia un camarad mort de pe câmpul de bătălie. Întinzând obiectul pe puntea de la teugă, începe să îi jupoaie pielea neagră lăsându-i forma cilindrică, aşa cum face un vânător african cu pielea unui şarpe boa. După ce termină, întoarce pielea pe dos, aşa cum ai întoarce cracul unui pantalon, o întinde bine astfel încât să îi dubleze diametrul şi în cele din urmă o agaţă de capătul ascuţit, întinsă bine, să se usuce în greement. Nu durează mult până este dată jos, iar

atunci se taie cam trei picioare din ea, din partea ţuguiată; marinarul îi dă două găuri prin care să îşi vâre mâinile la celălalt capăt şi se strecoară cât e de lung în acest veşmânt. Tocătorul stă acum în faţa ta îmbrăcat în veşmintele de oficiu ale profesiei sale. Din cele mai vechi timpuri, această sutană este singura care îl protejează atât cât trebuie în timp ce se îndeletniceşte cu straniile treburi ale funcţiei sale.

Această meserie constă în tocarea cailor de untură pentru a-i fierbe în cazane, o muncă ce se face pe un căprior bizar aşezat cu spatele la parapet şi sub care este pus un ciubăr mare în care cad bucăţile tocate de parcă ar fi coli ce zboară de pe biroul unui orator absorbit în scrieri. Ce mai candidat pentru o arhiepiscopie, ce Papă ar mai fi vlăjganul tocător, aşa cum e îmbrăcat cucernic în negru, stând în ceea ce nu poate fi decât un amvon şi răsfoind „pagini de Biblie”[21].

96. Topirea

O balenieră americană se recunoaşte nu numai după burcile suspendate, ci şi după instalaţia de topire. Ea prezintă o curiozitate neaşteptată prin faptul că o zidărie foarte trainică se îmbină cu lemnul de stejar şi cânepa, astfel fiind alcătuită întreaga corabie. E ca şi cum un cuptor de cărămidă ar fi fost transportat din plin câmp pe puntea ei.

Instalaţia de topire este înfiptă între arborele trinchet şi cel mare, căci acolo este cea mai spaţioasă parte a punţii. Şipcile de dedesubt sunt foarte solide şi pot să susţină greutatea unei mase aproape solide de cărămidă şi mortar care măsoară cam zece picioare pe opt şi încă cinci în înălţime. Fundaţia nu este scobită în punte, dar întreaga zidărie este fixată bine pe toate laturile cu nişte colţari de fier înşurubaţi în duşumea. În exterior este îmbrăcată în lemn şi deasupra este total acoperită cu o trapă mare şi înclinată din şipci. Dacă dăm trapa la o parte, dăm la iveală cazanele mari, două la număr, fiecare înghiţind câteva butoaie bune. Când nu sunt folosite, sunt ţinute foarte curate. Câteodată sunt lustruite cu talc şi nisip până strălucesc pe dinăuntru ca nişte vase de argint. În timpul carturilor de noapte, unii marinari bătrâni cu sânge rece se strecoară în ele şi se ghemuiesc acolo ca să tragă un pui de somn. În timp ce sunt curăţate - câte un om la fiecare cazan, umăr lângă umăr –, marinarii îşi fac multe confidenţe peste buzele de fier. Este, de asemenea, un loc bun pentru profunde meditaţii matematice; se întâmplă ca în cazanul din stânga de pe „Pequod”, pe când împrăştiam cu sârguinţă talc în jurul meu, să îmi dau seama de faptul minunat că în geometrie toate corpurile care alunecă într-un

cicloid, de exemplu talcul meu, coboară din orice punct în exact acelaşi timp.

Dacă dai la o parte placa de lemn din faţa instalaţiei, zidăria din acea parte se vede a fi străpunsă de cele două guri ale vetrei ce se află chiar sub cazane. Aceste guri au uşi grele de fier. Căldura focului din vatră este împiedicată să se reverse pe toată puntea cu ajutorul unui rezervor puţin adânc extins pe toată suprafaţa acoperită a instalaţiei. Cu un furtun înfipt prin spate, rezervorul este umplut cu apă pe măsură ce lichidul dinăuntru se evaporă. Nu există coşuri exterioare, ele se deschid direct din peretele din spate. Dar să ne întoarcem puţin în urmă.

Era în jur de ora nouă seara când instalaţia de topire de pe
„Pequod” fu pornită pentru prima dată în această călătorie. Era treaba lui Stubb să supravegheze munca.

— Gata acolo? Daţi trapa jos şi hai s-o pornim. Bucătarule, aprinde instalaţia!

Acesta era un lucru uşor, căci dulgherul îşi aruncase rumeguşul rămas de când începuserăm călătoria. Trebuie spus aici că într-o călătorie pe balenieră primul foc al cazanelor trebuie să fie întreţinut pentru o vreme cu lemne, după aceea nu se mai foloseşte lemn decât ca să se aprindă mai degrabă combustibilul folosit. După ce este topită, untura fărâmicioasă şi zbârcită, numită „resturi” sau „păstoase”, încă mai păstrează multe din calităţile sale unsuroase. Aceste „resturi” hrănesc flacăra. Ca un martir prea plin de zel sau un mizantrop ce se chinuie singur, tot aşa, balena, odată aprinsă, se mistuie singură şi arde cu propriul ei combustibil. Măcar de şi-ar înghiţi şi fumul, căci fumul pe care îl produce este groaznic când e tras în piept, şi de tras trebuie să-l tragi, şi nu doar atât, trebuie să mai şi trăieşti în el pentru o vreme. Are un miros de nedescris, sălbatic, asemenea aceluia care se simte în jurul focurilor

funerare hinduse. Miroase ca aripa stângă a zilei judecăţii, adică aduce a iad.

La miezul nopţii, instalaţia duduia din plin. Ne îndepărtaserăm de hoit, căci se ridicaseră velele, vântul era proaspăt şi întunecimea oceanului sălbatic se căsca adâncă. Bezna era însă crăpată de flăcările focului care în răstimpuri scotea limbi de şarpe prin ţevile murdare de funingine şi luminau fiecare parâmă din greement de parcă erau faimosul foc grecesc. Nava arzândă plutea mai departe de parcă se dedicase fără mustrări de conştiinţă unei fapte îngrozitoare, ca acele bărci smolite şi sulfuroase ale grecului Canaris care, împinse din portul ascuns de noapte cu pânze de foc în loc de vele, se năpustiră asupra fregatelor turceşti şi le învăluiră în flăcări.

Trapa, luată din vârful instalaţiei, şedea ca o vatră de şemineu în faţa ei. Pe aceasta jucau umbrele tătăreşti ale harponierilor păgâni care sunt mereu fochiştii balenierei. Ei amestecau cu prăjini imense mormanele sâsâitoare de untură din cazanele clocotitoare sau aţâţau flăcările de dedesubt, astfel încât şerpii de foc ţâşneau încolăciţi pe gurile vetrei ca să îi prindă de picioare. Fumul se ridica în rotocoale mohorâte. La fiecare înălţare a navei, uleiul făcea o mişcare asemănătoare, arzând de nerăbdare să le sară pe feţe. În faţa gurii instalaţiei, pe partea cu vatra mare de lemn, se afla cabestanul care servea drept canapea de mare. Aici se tolăneau marinarii de cart atunci când nu aveau altceva de făcut, privind la inima roşie a focului până când simţeau că le ard ochii în cap. Feţele lor bronzate, acum înnegrite de fum şi sudoare, bărbile încurcate şi contrastul sclipitor al dinţilor, toate acestea erau luminate fantomatic de culorile mofturoase ale instalaţiei. Cum îşi povesteau unul altuia cu veselie aventurile lor dezmăţate sau poveşti de groază, cum râsetele lor se ridicau ca nişte furci din ei întocmai limbilor de foc din vatră, cum harponierii mişcau în faţa

lor, încoace şi-ncolo, imensele lor furci şi polonice, cum vântul urla şi marea sălta, iar corabia scârţâia, se apleca şi totuşi îşi mişca iadul roşu din ce în ce mai adânc în întunericul mării şi al nopţii, „Pequodul” grăbit, încărcat cu sălbatici şi împovărat cu focuri, părând a se mistui de flăcări şi aruncându-se în smoala nopţii, arăta ca întruparea materială a sufletului căpitanului său nebun.

Aşa mi se părea mie pe când stăteam la cârmă şi îndrumam ore întregi cursul corăbiei de foc pe mare. Înveşmântat eu însumi în întuneric pentru o vreme, vedeam mai bine roşeaţa, nebunia şi paloarea celorlalţi. Priveliştea neschimbată a umbrelor diavolilor din faţa mea, înveşmântaţi pe jumătate în fum şi pe jumătate în foc, începu să îmi strecoare în suflet închipuiri pe dată ce mă lăsai în voia picotelii ce mă învăluia de neînţeles de fiecare dată când stăteam la cârmă.

Însă în noaptea aceea mi se întâmplă un lucru straniu (pe care nu mi-l putui explica niciodată). Trezit dintr-o aţipeală scurtă, avui foarte clar şi dureros sentimentul ca avea să se întâmple ceva îngrozitor. Cârma mă lovi în spate, căci mă sprijineam pe ea; îmi foşnea în urechi susurul încet al velelor care se frământau în vânt; credeam că am ochii deschişi; eram pe jumătate conştient că îmi dusesem degetele la pleoape şi le depărtam din ce în ce. Cu toate acestea însă, nu văzui nicio busolă după care să mă iau, deşi îmi părea că nu trecuse decât un minut de când mă uitasem pe hartă la lumina felinarului care ardea neclintit. În faţa mea nu mai aveam nimic în afară de întunericul de smoală, urâţit în răstimpuri de gheare de foc. Cel mai rău era sentimentul că lucrul ce se avânta cu iuţeală înainte şi pe care mă aflam nu se îndrepta către vreun adăpost din faţă, ci fugea de adăposturile din urmă. Mă cuprinse un simţământ sălbatic şi de neînlăturat, de parcă simţeam moartea.

Mâinile strânseră convulsiv cârma, însă parcă acum cârma era cumva, prin nu ştiu ce vicleşug, sucită invers. „Dumnezeule! Ce se întâmplă cu mine?”, mă întrebai. Dar iată! Se întâmplase ca în aţipeala mea să mă întorc pe partea cealaltă, iar acum îndreptam nava în spate, cu spatele la proră şi la busolă. Mă răsucii într-o clipă, chiar la ţanc pentru a opri corabia de la a se duce în vânt şi, probabil, a se răsturna. Cât de mult mă bucurai şi cu câtă recunoştinţă mulţumii că această halucinaţie stranie din noapte dispăru şi urmările ei fatale fuseseră ocolite.

Nu privi prea mult în flăcări, omule! Nu visa niciodată cu mâna pe cârmă! Nu întoarce spatele busolei, ia seama la prima împunsătură a cârmei, nu te încrede în focul făcut de mâna omului a cărui roşeaţă face ca lucrurile din jur să pară fantomatice. Mâine, la lumina soarelui, cerurile vor fi însorite, cei care au părut diavoli în furcile flăcărilor dimineaţa vor părea altfel, cel puţin mai blânzi. Soarele glorios zglobiu şi galben e singura lumină adevărată; restul sunt nişte făţarnice!

Soarele nu ascunde mlaştinile posomorâte ale Virginiei, Campagna blestemată a Romei sau nesfârşita Sahara şi nici măcar milioanele de mile de deşerturi şi dureri de sub lună. Soarele nu ascunde oceanul, care este partea întunecată a pământului şi care acoperă două treimi din acest pământ. Tot aşa, omul, care are mai multă veselie decât tristeţe în el, înseamnă că minte sau că nu e întreg la cap. Cu cărţile e la fel. Cel mai sincer dintre toţi oamenii a fost Omul Tristeţii, iar cea mai sinceră dintre cărţi este cea a lui Solomon, iar „Ecleziasticul” este oţelul călit al nenorocirii. „Totul e deşertăciune.” Totul. Lumea încă nu a deprins înţelepciunea necreştinului Solomon. Dar cel care se fereşte de spitale şi închisori, se grăbeşte pe lângă cimitire şi mai degrabă vorbeşte despre operă decât despre iad îi numeşte pe Cowper, Young, Pascal şi Rousseau diavoli ai

oamenilor strâmbi şi în timpul vieţii sale fără griji se jură pe Rabelais că este înţelept şi, deci, vesel, ei bine omul acesta nu e făcut să se aşeze pe lespezile mormintelor şi să toace mucegaiul verde şi jilav cu Solomon cel minunat şi adevărat.

Dar chiar şi Solomon spune că „omul care se abate de la calea înţelegerii va rămâne (chiar şi în timpul vieţii) printre cei morţi”. Nu te abandona pe tine însuţi focului, ca nu cumva acesta să te sucească şi să te înăbuşe aşa cum mi-a făcut mie.

Iată că uneori înţelepciunea este îngrozitoare, dar mai există şi o groază care se transformă în nebunie. În unele suflete se ascunde un vultur ce poate şi să plonjeze în cele mai negre cheiuri şi să se înalţe din ele făcându-se nevăzut în tăriile însorite. Chiar dacă zboară pentru totdeauna în cheiuri, acestea sunt în munţi, astfel că şi în plonjonul său cel mai jos el tot zboară mai sus decât alte păsări pe câmpie, chiar dacă şi acestea se înalţă.

97. Felinarul

Dacă ai coborî de la instalaţia „Pequodului” în teuga navei, acolo unde dorm marinarii care nu sunt de cart, pentru o clipă ai crede că te afli într-un cavou luminat al regilor canonici.

Fiecare marinar zăcea în deschizătura lui triunghiulară din stejar învăluit de o muţenie sculpturală, pe când zecile de lumânări aruncau jocuri de umbre peste ochii lor închişi.

Pe navele de negoţ, uleiul pentru marinarul de rând se întâlneşte mai rar decât laptele de alăptat al unei regine. Trebuie să se îmbrace pe întuneric, să mănânce pe întuneric şi să orbecăiască în întuneric până la salteaua sa. Însă pe balenieră, marinarul, fiindcă el caută hrana luminii, îşi petrece viaţa în lumină.

Face din patul său o lampă a lui Aladin şi se întinde în ea, astfel că şi în cea mai întunecată noapte cala corăbiei adăposteşte încă razele luminoase.

Priveşte cât de nestingherit îşi duce marinarul grămada de lămpi – deşi acestea sunt deseori doar sticle şi butelcuţe vechi – spre răcitorul de alamă de la instalaţia de topire şi le umple de parcă ar fi căni de bere de la un butoi.

Mai mult, el arde ulei din cel mai pur, în stare nemodificată şi, deci, nealterată, un lichid necunoscut născocirilor solare, lunare sau astrale de pe uscat.

Acest ulei este, se poate spune, dulce ca untul gras şi galben într-o dimineaţă de aprilie.

Marinarul, cu grămada lui de lămpi, merge, cum spuneam, nestingherit şi îşi vânează uleiul ca să se asigure că e proaspăt şi bun, aşa cum un călător prin prerie îşi vânează singur cina.

98. Arimare jos şi curăţenie sus

S-a povestit deja cum marele Leviatan este zărit în depărtare din vârful catargului; cum este el fugărit peste câmpurile de apă şi ucis în văile adâncului; cum este apoi tras aproape şi decapitat şi cum, după principiul care îi dădea călăului dreptul la hainele în care era ucis decapitatul, sutana sa căptuşită îi revine torţionarului său; cum, după un timp, este condamnat să se topească în cazane şi asemenea lui Şedrac, Meşac şi Abed-Nego[22], spermanţetul, uleiul şi osul său trec nevătămate prin foc. Rămâne acum să încheiem acest ultim capitol din această parte a descrierii istorisind – cântând, dacă îmi este îngăduit – muncile bucolice ale vărsării sale în butoaie şi ducerii lor în cămară, acolo unde Leviatanul se reîntoarce la adâncimile sale de obârşie, alunecând pe sub luciul apei ca odinioară; însă, vai! el niciodată nu va mai putea să se ridice şi să îşi scuipe jetul.

Cât încă e călduţ uleiul, asemenea punciului fierbinte, este scurs în nişte butoaie mari de vreo mie de litri, iar când nava se înalţă şi se rostogoleşte încoace şi-ncolo pe marea nopţii, butoaiele enorme se răsucesc şi se lovesc cap în cap, dându-se câteodată de-a dura, primejdios, pe puntea alunecoasă, ca nişte alunecări de pământ până ce într-un sfârşit sunt aşezate şi legate la locul lor. În jurul inelelor – poc! poc! o mulţime de ciocane, atâtea câte încap, le ciocănesc, căci acum, se înţelege toţi marinarii sunt şi dulgheri.

Atunci când ultimele picături sunt vărsate în butoaie şi tot uleiul se răceşte, bocaporţii cei mari sunt desfăcuţi, pântecele navei este despicat şi butoaiele sunt aşezate la loc de odihnă în mare. Odată încheiată această treabă, bocaporţii sunt puşi

la loc. Şi închişi ermetic întocmai cum se zideşte o cămară.

În pescuitul de balene, aceasta este poate cea mai extraordinară întâmplare din toate cele legate de vânătoarea de balene. Într-o zi, puntea bolboroseşte de urme de sânge şi ulei, pe duneta sfântă sunt îngrămădite urât bucăţi enorme din capul balenei, tot felul de butoaie mari şi ruginite sunt împrăştiate de colo-colo ca într-o curte a unei berării, parapetul este înnegrit de la fumul topitoarei, marinarii se plimbă murdari şi unsuroşi, baleniera pare a fi chiar marele Leviatan, iar forfota echipajului este asurzitoare.

Dar peste numai o zi sau două, privind în jur, te scarpini în cap întrebându-te dacă aceasta este aceeaşi navă; dacă nu ar fi bărcile şi instalaţia de topire care să o dea de gol, ai putea să juri că te afli pe o navă de negoţ al cărei căpitan este înnebunit după curăţenie. Spermanţetul nelucrat are o putere de curăţare neobişnuită. Acesta este motivul pentru care puntea nu arată niciodată mai albă decât după ceea ce se cheamă „afacerea cu uleiul”. În plus, din cenuşa resturilor arse ale balenei se face o leşie puternică, iar orice urmă lipicioasă lăsată de spinarea balenei pe parapet este curăţată degrabă cu acea leşie. Marinarii se plimbă cu atenţie de-a lungul acestora cu găleţi de apă şi cârpe şi le curăţă până le fac ca noi. Cenuşa e măturată de pe greementul de jos. Numeroasele unelte folosite sunt şi ele curăţate cu sfinţenie şi puse deoparte. Trapa cea mare este frecată bine şi aşezată la loc peste instalaţie, acoperind de tot cazanele. Toate butoaiele sunt puse la locul lor, toate vinciurile încolăcite în colţuri ascunse. Când după ce aproape întregul echipaj a muncit împreună şi în acelaşi timp, curăţenia scrupuloasă este dusă la bun sfârşit, atunci marinarii îşi încep şi ei abluţiunea, frecându-se din cap până-n picioare şi ieşind în cele din urmă pe puntea imaculată proaspeţi şi

strălucitori ca nişte miri înveşmântaţi în cea mai fină olandă.

Acum, cu pas săltăreţ, se plimbă pe punte în grupuri de doi sau trei şi vorbesc amuzaţi de saloane, canapele, covoare şi batisturi mătăsoase, propunând să acopere puntea cu ele sau să le agaţe de catarge. Nu se sfiesc să îşi bea ceaiul la lumina lunii în „piaţa” teugii. Să le pomeneşti acestor marinari parfumaţi de ulei, oase şi untură ar însemna să te cam obrăzniceşti. Nici nu ştiu despre ce vorbeşti. Du-te acum şi adu-ne şerveţele!

Ia aminte însă: sus, în vârful celor trei catarge, stau trei oameni care tot se mai uită după balene, iar dacă acestea sunt prinse vor murdări din nou, fără doar şi poate, mobila din lemn de stejar şi vor picura măcar un strop de untură pe undeva. Într-adevăr, deseori se întâmplă ca după cele mai grele munci care nu se termină nici noaptea, continuând nouăzeci şi şase de ore la rând, când după ce coboară din bărci cu încheieturile umflate, căci au vâslit toată ziua, păşesc pe punte doar pentru a se apuca de cărat lanţuri mari şi pentru a ridica bompresul cel greu, după ce taie şi jupoaie şi sunt afumaţi în timpul acestor treburi deopotrivă de focurile soarelui ecuatorial şi de cele ale topitorii ecuatoriale, când, după ce se termină toate acestea, se apucă să cureţe nava până când o lasă în aşa fel că poţi mânca de pe jos, de multe ori, într-adevăr, bieţii nefericiţi sunt speriaţi chiar când îşi încheie ultimul nasture al cămăşii curate de strigătul „Uite-o cum suflă!”, şi pornesc iar să se lupte cu altă balenă după care trec iarăşi prin obositorul ciclu. Prieteni, asta e crimă curată! Însă aşa e viaţa. De-abia ce noi, muritorii, reuşim prin trude istovitoare să scoatem puţinul, dar valorosul spermanţet din măreţia înspăimântătoare a vieţii şi apoi, cu răbdare, ne curăţăm de murdăriile ei şi învăţăm să trăim în încăperile curate ale sufletului, de-abia ce terminăm cu toate acestea, că fantoma „uite-o cum suflă” se iveşte iar şi noi trebuie să plecăm să luăm

în piept o altă lume şi să trecem încă o dată prin rutina bătrână a tinereţii.

O! metempsihoză! Tu, Pitagora, care în însorita Grecie acum mai bine de două mii de ani ai murit un om bun, înţelept şi blând, eu am navigat cu tine în ultima călătorie de pe coasta peruviană şi, nătângul de mine, un flăcău neştiutor, te-am învăţat pe tine cum să matisezi o funie.

99. Dublonul

S-a povestit deja că Ahab obişnuia să se plimbe pe puntea sa, întorcându-se la fiecare capăt, adică la piciorul compasului şi la arborele mare; însă nu s-a adăugat, din cauză că mai erau multe alte lucruri de povestit, că uneori în timpul acestor plimbări, când era adâncit în gânduri, obişnuia să se oprească pe rând în fiecare capăt şi să stea acolo holbându-se ciudat la obiectul din faţa sa. Când se oprea dinaintea compasului, cu privirea căzută pe acul ascuţit al busolei, acea privire săgeta ca o suliţă cu ascuţimea scopului ei, iar când, începând iar să meargă, se oprea lângă arborele mare, atunci aceeaşi privire fixă se încolăcea în jurul monedei fixate acolo; faţa îi era stăpânită de aceeaşi înfăţişare a dârzeniei bătute în cuie, doar că părea adăugată o anume dorinţă, dacă nu speranţă.

Într-o dimineaţă, trecând pe lângă dublon, păru a fi atras de desenele şi inscripţiile bătute în el, de parcă desluşea pentru prima oară prin prisma nebuniei sale tâlcul ascuns al acestora. Un tâlc anume zace în toate lucrurile, altfel acestea nu ar mai însemna nimic, iar lumea cea rotundă n-ar mai fi bună de nimic, în afară poate de a fi vândută cu căruţa, asemenea dealurilor din Boston, pentru a bătători mlaştinile din Calea Lactee.

Acest dublon era făcut din cel mai pur aur, scos de undeva din inima unor dealuri superbe din care, la apus şi la răsărit, se scurg peste nisipurile aurii izvoarele nenumăratelor râuri Pactolus[23]. Deşi acum era înţepenit în rugina bolţurilor de fier şi verzeala ţepilor de cupru, dublonul îşi păstra, indiferent la orice stricăciune, strălucirea sa din Quito. De asemenea, fiecare răsărit îl găsea tot în locul în care fusese lăsat, deşi acesta se afla în mijlocul unui echipaj fără scrupule şi era atins de mâini nelegiuite în fiecare ceas şi în fiecare noapte

furtişagul ar fi fost ascuns de întuneric. Dar el era pus deoparte şi sfinţit de scopul său înspăimântător, astfel că oricât de nelegiuiţi erau marinarii, îl venerau toţi ca fiind talismanul Balenei Albe. Câteodată vorbeau despre el în carturile lungi de noapte, întrebându-se al cui avea să fie la sfârşit şi dacă acela avea să mai apuce să-l cheltuiască.

Aceste medalii nobile şi aurite ale Americii de Sud sunt ca nişte medalii ale soarelui şi nişte însemne tropicale. Pe ele sunt ştanţate imagini cu palmieri, alpacale şi vulcani, discuri solare şi stele, eclipse, cornuri ale abundenţei şi coşuri îndestulate, astfel încât aurul preţios pare a-şi îmbogăţi gloria şi valoarea trecând prin monetăriile fandosite şi poetice tipice spaniolilor.

Se întâmplă ca dublonul de pe „Pequod” să fie un exemplu grăitor al acestor lucruri. Pe marginea rotundă avea inscripţia „Republica de Ecuador: Quito”. Această monedă strălucitoare se trăgea aşadar dintr-o ţară din mijlocul lumii, aflată sub marea linie a Ecuatorului şi denumită după acesta. Fusese turnată aproape de vârful Anzilor, unde clima neschimbată nu cunoaşte toamna. În jurul acelor litere se vedeau desenele celor trei vârfuri ale Anzilor; dintr-unul ieşea o flacără, pe altul se ridica un turn, iar pe al treilea cotcodăcea un cocoş. Peste toate acestea se arcuia un segment din zodiac, toate zodiile fiind reprezentate prin semnele obişnuite, iar soarele, ca o cheie de boltă, intra în casa echinocţială a Balanţei.

Ahab, fără a fi observat de ceilalţi, se oprise în faţa acestei monede ecuatoriale.

— Toate vârfurile de munte şi toate turnurile au în ele ceva egolatru, la fel ca toate lucrurile aflate la înălţime. Uite-aici: trei vârfuri mândre ca Lucifer. Turnul trainic, acesta e Ahab, vulcanul – tot Ahab; pasărea curajoasă, neînfricată şi victorioasă, aceasta este şi ea tot Ahab, toate îl reprezintă, iar această bucată rotundă de aur nu

este altceva decât imaginea globului şi mai rotund care, ca sticla magicianului, îi arată fiecărui om oglindirea sinelui său ascuns. Mari trude şi mici câştiguri sunt ale aceluia care cere lumii să tălmăcească aceste înţelesuri. Ea nu se poate tălmăci nici pe ea însăşi. Eu cred că acest soare monetar are o faţă roşcovană, dar, iată! da, el intră în zodia furtunilor, a echinocţiului şi cu doar şase luni în urmă ieşise din celălalt echinocţiu al Berbecului! Din furtună în furtună! Atunci aşa să fie! Născut în chinuri, se cade ca omul să trăiască în durere şi să moară în agonie. Aşa să fie! Uite materialul solid în care să sape năpasta. Aşa să fie!

— E cu neputinţă ca aurul acela să fi fost modelat de degetele zânelor, ci ghearele diavolului trebuie să fie acelea care şi-au lăsat urmele pe el, murmură Starbuck în barbă, sprijinindu-se de parapet. Bătrânul pare că citeşte înscrisul înfricoşător al lui Belşaţar[24]. Nu m-am uitat niciodată de aproape la moneda aceea. Se duce în cabină, ia să merg să citesc şi eu. O vale întunecată între trei vârfuri ce zgârie cerurile şi care par aproape să fie Sfânta Treime într-un simbol şters şi pământesc. Deci în această vale a morţii, Dumnezeu ne înconjoară şi peste tot întunericul din noi răsare soarele Dreptăţii care ne călăuzeşte cu raza speranţei. Dacă ne plecăm ochii, vedem pământul nămolos din vale, dar dacă îi ridicăm, soarele strălucitor ne întâlneşte privirea cu veselie. Da, măreţul soare nu stă într-un loc, iar dacă la miezul nopţii căutăm alinare din partea lui, ne uităm degeaba după el. Moneda grăieşte cu înţelepciune, blândeţe şi adevăr, dar tare trist îmi pare. O voi lăsa în plata ei, ca nu cumva să fiu înşelat de însuşi adevărul.

— Uite-l pe bătrânul Mogul, vorbea Stubb de unul singur lângă topitoare. S-a tot uitat la ban, iar acum uite că şi Starbuck tot de acolo pleacă, amândoi cu feţe lungi de nouă stânjeni. Totul numai de la privitul unei monede de aur pe care

dacă aş avea-o eu şi m-aş afla la Negro Hill sau la Corlear's Hook nu m-aş uita mult la ea înainte s-o cheltuiesc. Hm! După judecata mea amărâtă şi neimportantă, mi se pare că-i tare ciudat. Am mai văzut dubloni de-a lungul călătoriilor mele. Dubloni din Spania, dubloni din Peru, dubloni din Chile, dubloni din Bolivia, dubloni din Popayan, galbeni şi pistoli de aur, ducaţi, jumătăţi de ducaţi şi sferturi de ducaţi. Ce să fie atât de nemaipomenit la dublonul acesta de Ecuador? Pe Golconda! Ia să mă uit şi eu! Ia te uită! Într-adevăr sunt nişte semne de mirare. Acela e ceea ce numeşte Bowditch în al său „Rezumat" un zodiac, şi care poartă acelaşi nume şi în almanahul meu de sub punte. O să-mi aduc almanahul şi o să încerc, aşa cum se spune că poţi să scoţi diavolii din iad cu Aritmetica lui Daboll, să scot şi eu un înţeles din desenele acestea stranii cu ajutorul calendarului din Massachusetts. Iată cartea! Să vedem. Semne şi alte minuni şi soarele care se află mereu în mijlocul lor. Aha, aha, aha, uite aici, aici sunt înşirate: Aries, sau berbec, Taurus, sau taurul şi Jimini, sau gemenii. Aşa, soarele se învârte printre ele. Da, uite aici pe monedă tocmai ce trece pragul dintre cele douăsprezece încăperi aşezate în cerc. Carte! Tu să stai acolo. Voi, cărţilor, trebuie să ştiţi unde vă e locul! Voi ne ajutaţi cu cuvintele şi semnele, într-adevăr, dar noi completăm cu gândurile. Iată puţina mea experienţă în ceea ce priveşte calendarul de Massachusettes şi navigatorul lui Bowditch sau aritmetica lui Daboll. Semne şi alte minuni, aşa-i? Mare păcat ar fi să nu se afle nimic minunat în semne şi niciun tâlc în minuni. Trebuie să fie vreun indiciu pe undeva. Ia stai niţeluş, stai să vezi că l-am găsit! Uite ce e, dublonule. Zodiacul tău de-aici este viaţa omului încolăcită într-un rotund. Acum o să citesc direct din carte. Vino aici, almanahule, hai să-ncepem: aici e Berbecul, câinele desfrânat din care ne naştem: apoi vine Taurul – el ne dă prima

împunsătură; apoi Gemenii, adică Virtutea şi Viciul; încercăm să ajungem la virtute când iată că apare Racul şi ne trage înapoi; pe drumul către Virtute, Leul ne stă în cale şi rage – muşcă zdravăn şi loveşte cu putere cu laba grea; scăpăm de el şi suntem întâmpinaţi de fecioară – ea este prima noastră dragoste; ne căsătorim şi credem că de-aici încolo o să ne meargă numai într-o fericire când, hop! apare Balanţa care cântăreşte fericirea şi descoperă că nu e de-ajuns; cât suntem întristaţi de această treabă, Doamne! Ce mai sărim în sus când apare să ne muşte Scorpionul; cât ne plângem de rană ne trezim înconjuraţi şi de o ploaie de săgeţi: Săgetătorul se ţine de şotii. În timp ce ne căznim să ne scoatem săgeţile din trup, la o parte! căci vine Capricornul care ne aruncă hăt, departe, cu coarnele lui; apoi Vărsătorul ne îneacă vărsându-şi potopul peste noi şi, ca să încheiem, ajungem să dormim cu Peştii. Asta da slujbă, scrisă în ceruri, iar soarele trece peste ea în fiecare an, ieşind totuşi la fel de viu şi plin de veselie. Soarele se mişcă plin de voioşie prin trude şi primejdii acolo, sus, iar aici, jos, voiosul Stubb face la fel. Da, voios este cuvântul potrivit! La revedere, dublonule! Dar stai aşa, uite că vine îndesatul de Flask; să mă ascund după topitoare şi să ascult ce are el de zis. Aşa, s-a aşezat în faţa lui. O să se-apuce de sporovăit cât de curând. Aşa, aşa, începe.

— Nu văd nimic aici în afară de un lucru rotund făcut din aur care o să îi aparţină aceluia care găseşte o balenă anume.
Şi-atunci ce se tot holbează lumea la el? Valorează şaisprezece dolari, asta aşa-i. Iar la doi cenţi trabucul, asta înseamnă că mă uit la nouă sute şaizeci de trabucuri. Nu fumez pipe murdare cum face Stubb, dar îmi plac ţigările de foi şi uite că aici sunt nouă sute şaizeci. Acum se duce Flask în gabie să se uite în zare.

— Să spun că e înţelept sau că e prost? Dacă e înţelept, arată cam prost, dar dacă e prost de-a

binelea, atunci pare că are o înfăţişare de înţelept. Stai că vine bătrânul de pe insula Man – birjar de dric trebuie să fi fost el înainte să plece pe mare. Se apropie de dublon şi, ia te uită, se duce spre partea cealaltă a catargului. Ce să vezi, acolo e bătută în cui o potcoavă; uite că se întoarce; ce vrea să facă?! Ia ascultă, mormăie ceva. Ce voce de râşniţă stricată are! Ciuleşte urechile şi ascultă!

— Dacă se va ivi Balena Albă, aceasta se va întâmpla într-o lună şi într-o zi când soarele se va afla într-una din aceste zodii. Am studiat zodiile şi ştiu ce înseamnă. Mi-au fost explicate acum doi ani de vrăjitoarea bătrână din Copenhaga. Dar în ce zodie se va afla soarele? În zodia potcoavei, căci uite-o chiar aici, în dreptul aurului. Şi care este zodia potcoavei? Leul este zodia ei; leul înfricoşător şi hrăpăreţ. Corabie, bătrână corabie, mi se rupe inima când mă gândesc la tine.

— Aceasta e altă tâlcuire, dar tot o vorbărie goală e. Sunt tot felul de oameni pe lumea asta. Să mă feresc iar! Uite că vine Queequeg. Cum e el tatuat pe tot corpul pare a fi chiar zodiacul însuşi. Ce spune Canibalul? Pe legea mea, confruntă notiţe! Se uită la osul coapsei; crede pesemne că soarele se află în coapsă, sau pe gambă, sau în pântece, tot aşa cum cred babele de la ţară când vorbesc despre Astronomia lui Surgeon. Pe Zeus! Uite că a găsit ceva în jurul coapsei. Cred că e Săgetătorul. Nu, nu ştie ce să înţeleagă din dublonul de aur. El crede că e un bumb vechi de la pantalonii vreunui rege. Dar să mă ascund iar, uite că vine dracul de Fedallah, cu coada încolăcită în ascunziş ca de obicei şi cu câlţi în pantofi ca întotdeauna. Ce să spună el oare cu privirea aceea a sa? Ah, nu face decât un semn semnului însuşi şi se înclină; e desenat un soare pe monedă – e un adorator al focului, negreşit. Hopa! Din ce în ce mai mulţi. Iată că vine Pip, sărmanul băiat, măcar să fi murit ori el, ori eu. Nu pot să-l sufăr. A privit şi el la aceşti tălmaci, printre care m-am numărat şi

eu, şi uite cum vine şi el acum să citească cu faţa lui de nebun nepământean. Să mă ascund iar şi să-l ascult.

— Eu mă uit, tu te uiţi, el se uită; noi ne uităm, voi vă uitaţi, ei se uită.

— Pe legea mea, a citit din cartea de gramatică a lui Murray.
Îşi exersează mintea, bietul flăcău! Acum ce mai zice?

— Eu mă uit, tu te uiţi, el se uită; noi ne uităm, voi vă uitaţi, ei se uită.

— Zău dacă nu învaţă pe dinafară. Iar începe.

— Eu mă uit, tu te uiţi, el se uită; noi ne uităm, voi vă uitaţi, ei se uită.

— Zău dacă nu e deja de râs!

— Iar eu, tu şi cu el, şi noi, voi şi ei suntem toţi lilieci, iar eu sunt o cioară, mai ales când stau în vârful bradului de aici. Cra! era! era! era! era! era! Nu-i aşa că sunt o cioară. Unde să fie sperietoarea? Uite-o acolo! Două oase înfipte într-o pereche de nădragi vechi şi încă două înfipte în mânecile unei haine zdrenţuite.

— Mă întreb dacă vorbeşte despre mine. Foarte măgulitor. Sărmanul băiat! Acum pot să mă duc să mă spânzur. Oricum, mă voi îndepărta de Pip. Pot să-i suport pe ceilalţi, căci măcar sunt în toate minţile. Dar el e prea smintit pentru mine. Aşa, îl las bolborosind.

— Acesta e buricul navei, acest dublon de-aici, iar ei ard toţi de nerăbdare să-l smulgă de la locul lui. Dar dacă îţi smulgi buricul de la locul lui, oare ce se-ntâmplă? Pe de altă parte, e urât şi să stea aici, căci atunci când se bate ceva în cuie pe catarg e semn că se împute treaba. Ha-ha! Bătrâne Ahab, Balena Albă o să te bată pe tine în cuie. Acesta este un pin. Tatăl meu din districtul Tolland a tăiat odată un pin şi a găsit un inel de argint crescând din el. Era verigheta vreunui sclav. Cum o fi ajuns ea acolo? Aşa o să se spună şi la înviere, când o să se coboare să ia catargul acesta bătrân cu un

dublon de aur înfipt în el şi care până atunci o să se acopere de scoici ca şi cu o coajă de copac. Aurul! Aurul nespus de preţios! Mişelul zgârcit o să pună cât de curând mâna pe tine! Hârş! Hârş! Aşa vine Domnul la cules de mure prin lume! Bucătare! Hai bucătare, pune-te pe gătit! Jenny! Hei! Hei! Hei! Hei! Hei! Jenny, Jenny! Hai şi coace-ţi prăjitura!

100. O mână şi un picior

Vasul „Samuel Enderby” din Londra întâlneşte „Pequodul” din Nantucket.

— Voi, cei de pe corabie, aţi văzut Balena Albă?

Aşa strigă Ahab întâlnind încă o dată o corabie ce flutura stindardul englezesc şi care se ivise la pupă. Cu trompeta la gură, bătrânul stătea în picioare în barca sa încă suspendată, arătându-şi astfel piciorul de lemn căpitanului străin care la rândul său de-abia se sprijinea în propria sa barcă. Era un om oacheş, durduliu, blând şi prezentabil, la vreo şaizeci de ani, îmbrăcat într-o pelerină largă care îl îmbrăca în valuri de pânză albastră; o mânecă goală flutura în spate ca mâneca brodată a unei tunici de husar.

— Aţi văzut Balena Albă?

— Tu vezi asta? Şi, trăgând-o de după faldurile care o acopereau, scoase la iveală o mână albă din os de Caşalot care se termina cu un cap de lemn asemenea unui ciocan.

— Urcaţi-vă în barcă! strigă Ahab aspru şi lovi în vâslele din jurul său. Pregătiţi-vă de coborâre!

În mai puţin de un minut, fără a-şi părăsi mica ambarcaţiune, el şi echipajul său fură lăsaţi pe apă şi în curând ajunseră în dreptul vasului străin. Aici însă se loviră de o problemă neobişnuită. În vâltoarea împrejurării, Ahab uitase că de când îşi pierduse piciorul nu mai putuse să se urce pe altă navă decât pe a lui. Iar aceasta întotdeauna folosindu-se de un mecanism foarte ingenios şi solid care nu exista decât pe „Pequod” şi nu putea fi mutat şi ridicat pe altă corabie cât ai zice peşte. Nu e uşor pentru nimeni, în afară de cei care sunt foarte obişnuiţi cu astfel de lucruri, asemenea marinarilor, să se urce pe parapetul unei corăbii dintr-o barcă aflată pe apă, căci valurile mari o ridică într-un moment spre margini şi o coboară în

celălalt până la jumătatea calei. Astfel, fiind lipsit de un picior şi nava străină fiind lipsită de invenţia salvatoare, Ahab se găsea redus în mod barbar la statutul de nătăfleţ neobişnuit cu marea, privind fără speranţă înălţimea schimbătoare pe care doar spera să o poată atinge.

S-a lăsat de înţeles, poate, că fiecare măruntă împrejurare potrivnică ce se ivea în drumul său şi care izvora indirect din propriul său ghinion îl exaspera la culme pe Ahab. În cazul de faţă, totul se înrăutăţea din cauza apariţiei a doi ofiţeri de pe nava străină care, aplecaţi peste margine, se sprijineau pe tacheţi balansând o scară foarte delicat ornamentată, căci la început nu-şi dădură seama că un om cu un singur picior este prea ologit ca să se folosească de o asemenea balustradă. Stânjeneala nu dură însă mai mult de un minut căci căpitanul străin, văzând pe dată cum stau lucrurile, strigă:

— Înţeleg, înţeleg. Încetaţi acolo! Săriţi, băieţi, şi treceţi cârligul de tăiat peste margine.

Norocul era că avuseseră legată o balenă cu o zi sau două în urmă şi vinciurile cele mari erau încă ridicate, iar cârligul imens, curăţat şi uscat, era legat de capăt. Acesta îi fu coborât lui Ahab, care înţelese pe dată planul şi îşi trecu singura coapsă peste curba cârligului – era ca şi cum ai sta pe coada unei ancore sau în încrengătura unui măr – şi, făcând semn, se ţinu bine şi ajută în acelaşi timp la ridicarea propriei greutăţi trăgând cu amândouă mâinile de părţile mobile ale vinciului. Nu dură mult şi fu tras peste parapetul înalt, aterizând uşor pe capul cabestanului. Celălalt căpitan se apropie cu mâna cea albă întinsă în semn de bun-venit, iar Ahab întinse piciorul de fildeş încrucişându-l peste mâna din acelaşi os, ca nişte lame de peşte-spadă, spunându-i cu vocea sa răguşită:

— Aşa, drăguţule, să ne ciocnim oasele. O mână şi-un picior! O mână care nu mai poate apuca, vezi

tu, şi un picior care nu mai poate alerga. Unde ai întâlnit Balena Albă? Acum cât timp?

— Balena Albă, începu englezul îndreptând mâna de fildeş spre răsărit aruncând o privire jalnică de-a lungul ei de parcă ar fi fost un telescop, am văzut-o acolo, pe linia Ecuatorului, sezonul trecut.

— Ea ţi-a smuls mâna, aşa-i? întrebă Ahab alunecând de pe cabestan şi sprijinindu-se de umărul englezului în acest timp.

— Da, cel puţin ea a fost pricina. Şi cu piciorul tău s-a întâmplat la fel?

— Povesteşte-mi cum s-a întâmplat.

— Era prima oară în viaţa mea când navigam pe linie, începu englezul, şi nu ştiam nimic despre Balena Albă atunci.

Ei bine, într-o zi coborârăm după un grup de patru sau cinci balene şi barca mea prinse una dintre ele; era un cal de circ în toată regula care s-a tot învârtit şi s-a învârtit, că echipajul meu nu a mai putut face nimic altceva decât să se rezeme cu spinările de copastii ca să nu ne răsturnăm. Imediat ieşi din apă o balenă mare, cu cocoaşa şi capul albe ca laptele, zbârcită şi încreţită toată.

— El era! El era! strigă Ahab lăsând să iasă respiraţia pe care şi-o ţinuse până acum.

— Avea harpoane ieşind de lângă înotătoarea de la tribord.

— Da, ale mele erau, erau fiarele mele! strigă Ahab înflăcărat. Dar continuă!

— Păi dă-mi răgaz, spuse căpitanul englez cu umor. Ei bine, această străbunică cu cocoaşa şi cap alb fuge făcând spume în mijlocul grupului şi începe să tragă furioasă de funia mea!

— Da, înţeleg, voia să o rupă, să elibereze peştele legat, e un vicleşug vechi, îl cunosc eu.

— Nu ştiu ce anume voia, continuă căpitanul cu o singură mână, dar tot muşcând de linie, aceasta i s-a înfăşurat între dinţi, s-a înţepenit cumva acolo, însă nu ne-am dat seama chiar atunci, aşa că am

început să tragem de funie şi am căzut grămadă peste cocoaşa ei în loc de cea a celeilalte balene. Aceea a fugit spre vânt bătând din coadă. Văzând cum stau lucrurile şi ce balenă nobilă şi mare era, cea mai nobilă şi mai mare pe care am întâlnit-o vreodată în viaţa mea, domnule, m-am hotărât să o prind, în ciuda furiei pe care o arăta. Crezând că funia blestemată avea să se desfacă sau că dintele de care se prinsese putea să se rupă (asta fiindcă am nişte marinari care trag de funie ca nişte draci), văzând toate acestea, zic, am sărit în barca secundului, domnul Mounttop aici de faţă – apropo, căpitane – domnul Mounttop; domnule Mounttop – căpitanul –, după cum spuneam, am sărit în barca domnului Mounttop care, vezi tu, era umăr lângă umăr cu a mea atunci, şi luând primul harpon, l-am înfipt în străbunică. Dar, Dumnezeule mare, fii atent domnule: în secunda următoare eram orb ca un liliac, nu mai vedeam cu niciun ochi, aşa eram stropit şi acoperit din cap până-n picioare cu spumă neagră, iar coada balenei se ivi din negura aceasta drept în sus. Perpendiculară în aer, ca o turlă de marmură. Nu avea rost să mai dau înapoi, dar orbecăiam în miezul zilei, într-un soare strălucitor ca bijuteriile Coroanei. Cum orbecăiam, spun, după cel de-al doilea fier aruncat peste bord, coada ca turnul din Lima se prăbuşeşte deodată rupându-mi barca în două şi lăsând fiecare jumătate numai aşchii. Apoi balena înotă cu coada înainte printre fărâmături de parcă erau cartofi prăjiţi. Am fost toţi aruncaţi cât acolo. Ca să scap de zdrobeala sa teribilă, am apucat harponul pe care îl înfipsesem în ea şi pentru o clipă m-am ţinut acolo ca un peşte de ţâţă. Însă marea mă dădu jos şi în aceeaşi clipă peştele, avântându-se o dată şi bine, se scufundă ca un fulger, iar funia celui de-al doilea harpon blestemat m-a prins aici – îşi atinse braţul mai jos de umăr –, aici m-a prins şi m-a tras în flăcările iadului, credeam eu atunci. Apoi, deodată, mulţumesc bunului Dumnezeu,

funia a rupt toată carnea, pe toată lungimea braţului până jos la încheietură şi eu m-am dus la suprafaţă, iar de-aici o să povestească domnul de acolo – apropo, căpitane –, doctorul Bunger, chirurgul navei; Bunger, băiete – căpitanul. Acum Bunger, băiete, povesteşte tu restul!

Domnul de profesie prezentat cu atâta familiaritate stătuse tot timpul lângă ei fără a se deosebi vizibil de ceilalţi prin vreun însemn care să îi arate rangul superior pe punte. Avea faţa foarte rotundă, dar serioasă. Era îmbrăcat într-o haină sau o cămaşă de lână albăstrie şi purta pantaloni peticiţi, iar până acum îşi împărţise atenţia între o cavilă de matisit pe care o ţinea într-o mână şi o cutie cu pastile pe care o ţinea în mâna cealaltă, aruncând din când în când o privire încruntată către membrele osoase ale celor doi căpitani ologiţi. Însă atunci când îl prezentă superiorul său lui Ahab, se înclină politicos şi îndeplini pe dată dorinţa căpitanului său.

— A fost o rană nemaipomenit de buclucaşă, începu chirurgul de balene, dar, ascultându-mi sfatul, căpitanul Boomer aici de faţă l-a întors pe Sammy.

— „Samuel Enderby” este numele vasului meu, îl întrerupse căpitanul cu o singură mână adresându-se lui Ahab. Continuă, băiete.

— L-a îndreptat pe bătrânul nostru Sammy spre nord ca să scape de arşiţa dogoritoare de la Ecuator. Însă fu în zadar, eu am făcut tot ce-am putut, am stat nopţile cu el, am fost foarte sever cu el în privinţa dietei…

— Da, foarte sever! aprobă însuşi bolnavul şi schimbându-şi apoi vocea: A băut la rom fierbinte cu mine în fiecare noapte, până nu mai vedea să îmi pună pansamentele şi mă trimitea la culcare, criţă, numai pe la trei dimineaţa. Da, stele de pe cer, a stat cu mine într-adevăr şi a fost foarte sever în privinţa dietei. Un mare veghetor şi foarte sever, dietetic vorbind, aşa e doctorul Bunger. (Bunger,

puşlama ce eşti, râzi. De ce nu râzi? Ştii că eşti o bunătate şi-o veselie de ticălos). Hai, dă-i înainte, băiete, mai bine mor de mâna ta decât să fiu vindecat de altul.

— Căpitanul meu, după cum trebuie să vă fi dat seama, stimabile domn, spuse imperturbabilul şi cinstitul Bunger aplecându-se uşor către Ahab, poate fi tare glumeţ câteodată şi spune multe lucruri isteţe de felul acesta. Însă aş dori să vă spun – aşa, *en passant,* cum zic francezii – că eu unul, adică Jack Bunger, de curând ieşit din rândurile clerului, sunt un om al abstinenţei totale. Nu beau niciodată…

— Apă! strigă căpitanul. Nu bea niciodată apă, face crize mai tot timpul. Apa proaspătă îi stârneşte hidrofobia. Dar continuă, continuă cu povestea despre mână!

— Da, aş putea la fel de bine să fac aşa. Reluă chirurgul calm. Tocmai ce voiam să spun, domnule, înainte de întreruperea amuzantă a căpitanului, că în ciuda eforturilor mele şi a sfaturilor cele mai severe, rana se înrăutăţi din ce în ce mai mult. Adevărul e că era o rană adâncă şi urâtă cum n-am mai văzut în viaţa mea de chirurg. Era lungă de mai bine de două picioare şi câţiva inci. Am măsurat-o cu aţa cu plumb. Pe scurt, s-a înnegrit.

Ştiam care sunt riscurile, aşa că am tăiat-o. Însă nu am nicio legătură cu mâna aceea de os. Lucrul acela încalcă toate regulile – arătă spre braţ cu cavila din mână –, asta e opera căpitanului, nu a mea. L-a pus pe tâmplar să o facă. Şi-a pus ciocanul acela acolo în capăt ca să crape cuiva creierii, cred, cum a încercat să-mi facă mie o dată. Câteodată îl apucă nişte toane diabolice. Vedeţi îndoitura aceasta, domnule? întrebă ridicându-şi pălăria şi dându-şi părul într-o parte, dezvăluind o gaură rotundă în craniu, dar care nu avea nici urmă de cicatrice sau vreun alt semn că acolo ar fi fost

vreodată vreo rană. Ei bine. Căpitanul aici de faţă vă va spune cum de m-am pricopsit cu ea; ştie el.

— Nu, nu ştiu, dar maică-sa trebuie să ştie, că doar s-a născut aşa. Mare pungaş mai eşti tu… tu, Bunger! Oare mai e vreun alt Bunger ca tine pe lumea asta a apelor? Bunger, când o să mori, trebuie să te punem la murat, puşlama ce eşti, ca să te menţii şi pe viitor, răule.

— Dar ce s-a întâmplat cu Balena Albă? întrebă Ahab care ascultase până acum nerăbdător acest schimb de replici dintre cei doi englezi.

— O! exclamă căpitanul cu o singură mână. O, da! Ei bine, după ce s-a scufundat, nu am mai văzut-o ceva vreme. De fapt, după cum am dat de înţeles mai devreme, nu ştiam atunci ce balenă m-a tras în felul acesta pe sfoară, asta am aflat mai târziu când, întorcându-ne pe linia Ecuatorului, am auzit de Moby Dick – cum îi spun unii – şi atunci mi-am dat seama că ea a fost.

— V-aţi mai întâlnit de-atunci?

— De două ori.

— Dar n-ai reuşit să-o prinzi?

— Nici n-am vrut să încerc. Nu-i de-ajuns că am pierdut o mână? Ce m-aş face dacă n-aş mai avea braţul celalalt. Oricum, cred că Moby Dick nu muşcă atât cât înghite.

— Ei, atunci, întrerupse Bunger, fă-ţi din mâna stângă momeală ca să ţi-o recuperezi pe cea dreaptă. Ştiţi, domnilor – se apleacă foarte solemn şi matematic dinaintea fiecărui căpitan ştiţi că organele digestive ale balenei sunt construite în aşa fel de Divina Providenţă că îi este imposibil să digere până şi un simplu braţ de om? Acest lucru ea îl ştie prea bine. Aşa că ceea ce luaţi drept răutate în Balena Albă nu este decât stângăcie. Nu vrea să înghită niciun membru, vrea doar să sperie duşmanii. Câteodată însă i se întâmplă ca unui bătrân jongler, un fost pacient de-al meu din Ceylon, care se prefăcea că înghite bricege, însă odată chiar a dat unul pe gât şi a stat cu el în corp

vreo douăsprezece luni sau mai bine de-atât, până i-am dat eu un vomitiv şi l-a scos afară în bucăţi, vedeţi voi? Nu avea cum să digere briceagul şi nici cum să-l asimileze în organism. Da, căpitane Boomer, dacă te grăbeşti puţin şi te hotărăşti să amanetezi un braţ ca să poţi să-i faci celuilalt o înmormântare creştinească, atunci să ştii că acesta din urmă e ca şi al tău. Dar trebuie să-i mai dai balenei o şansă să te-nşface cât mai curând, asta-i tot.

— Nu, mulţumesc, Bunger, zise căpitanul englez, să-i fie de bine după braţul pe care-l are deja, dacă tot nu mai am ce face şi n-am ştiut atunci cine e. Dar altul nu-i mai dau. Gata cu Balenele Albe pentru mine, am coborât după aceasta o dată şi mi-a fost de-ajuns. Ar fi o glorie foarte mare să o omor, ştiu asta. Pe deasupra mai are şi spermanţet cât să-mi umplu corabia, însă, ia aminte la mine, e mai bine să o laşi în pace. Nu crezi la fel, căpitane? întrebă aruncând o privire piciorului de os.

— Aşa e. Cu toate acestea, tot va fi vânată. Lucrurile care ar trebui lăsate în pace sunt de cele mai multe ori şi cele mai ademenitoare. E ca un magnet. Cât a trecut de când l-ai văzut ultima oară? Încotro se îndrepta?

— Doamne apără şi păzeşte! începu Bunger să strige încercuindu-l aplecat pe Ahab şi amuşinând ca un câine. Sângele omului ăstuia – aduceţi un termometru – stă să fiarbă! Pulsul lui face puntea să vibreze! Domnule! spuse scoţând o lanţetă din buzunar şi apropiindu-se de braţul lui Ahab.

— Ieşi de-aici! mugi Ahab împingându-l peste parapete. Urcaţi-vă în barcă! În ce parte se îndrepta?

— Dumnezeule mare! strigă căpitanul englez căruia îi fusese adresată întrebarea. Ce s-a întâmplat? Se îndrepta spre est, cred. Căpitanul vostru e nebun? îi şopti lui Fedallah.

Însă Fedallah, punând un deget pe buză, se strecură peste parapet ca să apuce vâsla de cârmă a bărcii, iar Ahab, trăgând cârligul cel mare spre el, le comandă marinarilor de pe corabie să se pregătească să-l coboare.

Într-o clipă se afla la pupa bărcii, iar oamenii galbeni trăgeau degrabă la vâsle. În zadar îl salută căpitanul englez. Cu spatele întors la vasul străin şi cu faţa privind ca o cremene spre al său, Ahab stătu drept în picioare până ajunse lângă „Pequod”.

101. Carafa

Înainte ca nava englezească să se piardă în zare, trebuie spus că ea plecase din Londra şi era botezată după Samuel Enderby, negustor din acel oraş, întemeietorul bine cunoscutei case de vânătoare Enderby şi Fiii, o casă care, după umila mea părere de marinar, nu e cu mult mai prejos decât casele regale unite de Tudor şi Bourbon din punct de vedere al însemnătăţii istorice. De cât timp, înainte de anul Domnului 1775, exista această casă ce se ocupa cu vânătoarea de balene, acest lucru numeroasele mele documente despre peşti nu îmi pot desluşi, dar în acel an (1775), casa a echipat primele baleniere englezeşti care au vânat regulat Caşalotul, deşi, de câţiva ani buni, (încă din 1726) casele noastre Coffin şi Macey de Nantucket şi Vineyard vânau cu flote impresionante Leviatanul, dar numai în Atlanticul de Nord şi de Sud, nicăieri în altă parte. Fie spus în paranteză că aceia din Nantucket au fost primii din toată omenirea care să săgeteze cu oţel modern marele Caşalot şi că timp de jumătate de secol au fost singurii de pe glob care îl săgetau în acest fel.

În 1778, o navă frumoasă, numită „Amelia", construită special în acest scop numai pe cheltuiala dârzilor Enderby, a înconjurat cu curaj Capul Horn şi a fost prima dintre cele două naţiuni care a coborât o barcă de vânătoare în impunătoarea Mare a Sudului. Călătoria a fost una pricepută şi norocoasă.

Iar odată întoarsă acasă cu cămara plină de spermanţet preţios, exemplul ei a fost urmat în curând de alte nave, deopotrivă englezeşti şi americane, şi aşa au ajuns teritoriile de vânătoare să se extindă până în Pacific. Nemulţumindu-se însă cu această faptă bună, neobosita casă şi-a făcut iar de lucru: a fondat compania „Samuel şi

toţi fiii lui” – câţi la număr, numai mama lor poate şti. Sub patronatul acesteia, şi parţial cred că şi pe cheltuiala ei, guvernul britanic a fost convins să trimită goeleta de război „Sunătoarea” într-o expediţie de descoperire în Mările Sudului. Comandată de un viceamiral, nava „Sunătoarea” a avut un succes răsunător şi a adus unele servicii; câte la număr, nu scrie nicăieri. Însă asta nu e tot. În 1819, aceeaşi casă a construit propria sa corabie descoperitoare care să meargă într-o călătorie de recunoaştere în apele îndepărtate ale Japoniei. Această navă, denumită potrivit „Sirena”, a reuşit o călătorie de recunoaştere de toată isprava şi în acest fel a fost descoperit pentru prima dată terenul de vânătoare japonez. Sirena a fost comandată în timpul acestei călătorii de un anume căpitan Coffin din Nantucket.

Toată stima pentru familia Enderby, a cărei casă, cred, mai există şi în ziua de azi, deşi fără îndoială primul Samuel trebuie să îşi arunce de multă vreme funia pe Mările Sudului de pe lumea cealaltă.

Corabia botezată după el era demnă de această onoare, fiind o ambarcaţiune foarte rapidă şi măreaţă din toate punctele de vedere. Am urcat la bordul ei într-o noapte, undeva pe lângă coasta Patagoniei, şi am băut un flip[25] tare bun în teugă. Am avut parte de un gam de toată isprava, iar ei erau nişte oameni de nădejde. Iar acel gam pe care l-am făcut la mult, foarte mult timp după ce bătrânul Ahab a pus piciorul lui de os pe puntea navei, mi-a dovedit ce ospitalitate gentilă, sănătoasă şi tipic saxonă exista pe vasul acela. Să mă uite preotul şi să-şi amintească diavolul de mine dacă o să îmi iasă asta vreodată din minte. Flip? Am zis eu că am băut flip? Da, aşa e, am tras la măsea cam trei galoane pe oră, iar atunci când s-a stârnit vijelia (e foarte vijelios pe lângă Patagonia), iar toţi marinarii, şi vizitatori, şi toată lumea, au fost chemaţi să coboare şi să strângă

vela gabier, eram atât de chercheliţi că a trebuit să ne ridicăm unii pe alţii în vârf cu parâme; ne-am înfăşurat prosteşte marginile cămăşilor prin vele şi am rămas atârnaţi acolo, legaţi bine în furtuna puternică; acesta e ca un exemplu de avertizare pentru toţi chercheliţii. Oricum, catargele nu au căzut peste bord şi noi ne-am dat uşurel jos atât de treziţi că a trebuit să ne luăm iar de băutură, deşi se cam acrise şi se cam îndoise pentru gustul meu din cauza apei sărate care se năpustise cu furie prin tambuchiul teugii.

Carnea de vită era bună; cam aţoasă, dar gustoasă. Ziceau că era carne de taur. Iar unii spuneau că e de dromader. Nu ştiu însă cu siguranţă care avea dreptate. Aveau şi găluşte. Nişte găluşte mici, dar bătute, perfect rotunde şi tari. Îmi ziceam că le poţi simţi rostogolindu-se prin burtă după ce le înghiţeai. Dacă te aplecai prea mult în faţă riscai să cadă din tine ca bilele de biliard.

Pâinea – dar în privinţa asta nu era nimic de făcut şi, în plus, mai era şi antiscorbutică; pe scurt, pâinea era singurul aliment proaspăt pe care îl aveau. Dar teuga nu era foarte luminată şi era destul de uşor să te furişezi într-un colţ întunecos când o mâncai. Una peste alta, luată de jos până sus, având în vedere dimensiunile oalelor de la bucătărie, incluzând aici şi propriile cazane ale bucătarului, dintr-o parte într-alta, zic, „Samuel Enderby” era un vas cumsecade, cu mâncare bună şi destulă, cu flip gustos şi tare, băieţi vorbăreţi şi de ispravă de la călcâiele cizmelor până la panglica pălăriei.

Cum se face, te întrebi, că „Samuel Enderby” şi alte baleniere englezeşti cunoscute, deşi nu chiar toate, erau vestite pentru ospitalitatea lor, pentru faptul că împărţeau carnea, pâinea, băutura şi gluma şi nu se săturau de mâncat, băut şi râs? Îţi voi spune.

Motivul veseliei de pe aceste baleniere englezeşti trebuie căutat în analele istoriei. Nu m-am ferit de cercetare istorică acolo unde a fost nevoie.

Cei care i-au precedat pe englezi în ale pescuitului au fost olandezii, zeelandezii şi danezii, de la care au luat multe expresii ce se mai folosesc încă pe baleniere. Mai mult, au păstrat şi moda durdulie a mâncării şi băuturii pe săturate, în general, navele de negoţ englezeşti îşi cam înfometează echipajul, dar nu la fel se întâmplă cu balenierele. La englezi, veselia pescuitului nu vine de la sine, în mod natural, ci s-a deprins peste timp şi s-a împământenit. De aceea, ea trebuie să izvorască de undeva, lucru care s-a specificat aici şi care va fi desluşit în cele ce urmează.

În timpul cercetărilor mele, în istoria Leviatanului am dat peste o carte veche olandeză despre care, după cum mirosea a mosc şi balenă, mi-am dat seama că trebuie să fie despre baleniere. Titlul era „Dan Coopman”. Aşadar, am conchis că trebuiau să fie memoriile nepreţuite ale unui dulgher[26] din Amsterdam angajat în pescuit, căci fiecare balenieră trebuie să aibă la bord un dulgher. Fapt este că lucrarea era semnată de un anume Fitz Swackhammer. Însă prietenul meu, doctorul Snodhead, un om foarte învăţat, profesor de olandeză şi germană la colegiul Santa Claus şi Sfântul Pott, căruia i-am încredinţat lucrarea pentru a o traduce, oferindu-i cutie de lumânări de spermanţet pentru deranj, acest dr. Snodhead, imediat ce a aruncat o privire cărţii, m-a asigurat că „Dan Coopman” nu însemna „Dulgherul”, cum credeam eu, ci „Negustorul”. Pe scurt, această carte veche şi înţeleaptă în olandeză trata despre negoţul din Olanda şi, printre alte multe subiecte, conţinea şi o relatare interesantă despre pescuitul de balene. În capitolul intitulat „Smeer” sau „Grăsime” am găsit o listă lungă şi detaliată a proviziilor pentru cămările şi beciurile a 180 de

baleniere olandeze, din care listă, aşa cum a fost ea tradusă de dr. Snodhead, transcriu următoarele:

400.000 livre de carne de vită
60.000 livre de carne de porc de Friesland
150.000 livre de peşte
555.000 livre de pesmet
72.000 livre de pâine proaspătă
2.800 butoaie cu unt
20.000 livre brânză Texel & Leyden
144.000 livre de brânză (probabil de calitate mai slabă)
550 butelcuţe de gin
10.800 butoaie de bere

Cele mai multe statistici nu spun mai nimic atunci când sunt citite, dar nu se întâmplă aşa şi în cazul de faţă, unde cititorul este copleşit de livre, butoaie şi litri de gin bun şi voie bună.

La acel moment mi-am dedicat trei zile digerării studioase a acestei beri, cărni şi pâini, timp în care îmi veniră în minte multe gânduri profunde, care puteau fi aplicate transcendental şi platonician şi, mai mult, am alcătuit eu însumi tabele suplimentare despre cantitatea probabilă de peşte etc. Consumată de fiecare harponier olandez din vechea îndeletnicire de pescuit groenlandez şi din Spitzbergen.

În primul rând şochează cantitatea de unt şi brânză Texel & Leyden consumată. O pun totuşi pe seama firilor lor untoase de la natură, care se fac şi mai untoase din cauza naturii ocupaţiei lor şi mai ales din cauză că îşi urmează vânatul în acele mări polare îngheţate bocnă, chiar pe coasta ţinutului eschimoşilor, unde băştinaşii ciocnesc cu paharele pline ochi de untură.

Şi cantitatea de bere este foarte mare: 10.800 de butoaie. Cum expediţiile de pescuit nu puteau avea loc decât în anotimpul scurt de vară din acel climat, astfel că întreaga călătorie a unei baleniere

olandeze, cu tot cu drumul în şi din Marea Spitzbergen, nu dura mai mult de trei luni, să zicem, şi calculând că pe fiecare vas din flota lor de 180 erau în jur de 30 de marinari, avem în total 5.400 de marinari olandezi.

Astfel, spun eu, avem exact două butoaie de cap de om, pentru o perioadă de douăsprezece săptămâni, în afară de porţia frumuşică de 550 de butelcuţe de gin.

Acum, e puţin probabil ca aceşti harponieri ai berii şi ai ginului, aşa beţi cum îşi închipuie toată lumea că trebuie să fi fost, erau oamenii potriviţi să stea la prora unei bărci şi să ţintească bine balenele.

De ţintit însă ţinteau şi încă le mai şi nimereau, însă acest lucru se întâmpla în Nordul îndepărtat, ţine minte, unde berea merge bine pe frig; la Ecuator, în pescuitul nostru sudic, berea nu ar face altceva decât să-l adoarmă pe harponier în gabie şi să-l ameţească în barcă. Iar astfel, Nantucketul şi New Bedfordul ar avea mult de suferit.

Însă ajunge; s-a spus destul ca să se înţeleagă că olandezii de pe balenierele de acum două sau trei secole trăiau pe picior mare şi că nici balenierele englezeşti nu au întors spatele unui exemplu atât de frumos.

Se spune că atunci când călătoreşti pe o corabie goală, dacă nu reuşeşti să obţii nimic mai bun pe lumea asta, măcar cu o masă copioasă să te alegi.

Şi cu asta s-a golit şi carafa.

102. Umbrarul din Arsacide

Până acum, în descrierea pe care i-am făcut-o Caşalotului, m-am oprit în cea mai mare măsură asupra minunilor aspectului său exterior şi numai separat şi restrâns am zăbovit asupra câtorva din trăsăturile sale interioare. Dar pentru o înţelegere mai pe larg şi mai amănunţită, se cade acum să-l dezbrac mai mult de haine, să destram ţesătura ciorapilor, să-i desfac jartierele şi să îi despic cusăturile ce îi ţin încheieturile celor mai ascunse oase ale sale, arătându-l în toată goliciunea sa, adică în scheletul său neacoperit.

Cum aşa, Ishmael? Cum se face că tu, un biet vâslaş, pretinzi a şti ceva despre părţile ascunse ale balenei? Cumva eruditul Stubb, urcat pe cabestanul tău, îţi serveşte lecţii de anatomie al cetaceelor şi cu ajutorul vinciului ţine ridicată o coastă a acestui peşte drept exemplu? Explică-te, Ishmael! Poţi oare să salţi o balenă adultă pe punte ca să o examinezi, asemenea unui bucătar care curăţă un purcel de lapte? Cu siguranţă că nu. Ai fost într-adevăr martor la multe, Ishmael, însă fii cu băgare de seamă când îţi asumi privilegiul ce este numai al lui Iona, acela de a vorbi despre traversele, grinzile, căpriorii, bârnele şi zidăriile care alcătuiesc structura Leviatanului şi, de asemenea, despre butoaiele cu grăsime, lăptăriile, camerele de untură şi de brânză aflate în pântecele sale.

Recunosc că de la Iona încoace puţini marinari au intrat pe sub pielea balenei adulte. Cu toate acestea, eu am fost binecuvântat cu şansa de a o diseca în miniatură. Pe o navă pe care am fost îmbarcat a fost urcat odată pe punte un pui de caşalot ca să i se ia punga, sau sacul, ca să se facă din ea teci pentru harpoane şi pentru capetele suliţelor. Crezi că am scăpat această şansă fără a-

mi folosi cuţitul şi briceagul pentru a deschide sigiliul şi a citi conţinutul micului pui?

Cât despre cunoştinţa mea despre oasele Leviatanului în mărimea lor finală, pentru această cunoaştere îi sunt îndatorat răposatului meu prieten regal Tranquo, rege din Tranque, o insulă din atolul Arsacide. Aflându-mă în Tranque, acum mulţi ani, pe când serveam pe nava „Dey” din Alger, am fost invitat să petrec o parte din vacanţa din Arsacide cu stăpânul Tranquo la vila sa din palmieri din Pupella, o vâlcea de lângă mare aflată nu departe de ceea ce marinarii noştri numesc Bamboo-Town, care este capitala.

Printre multe alte calităţi desăvârşite, prietenul meu cu sânge albastru, Tranquo, era înzestrat cu o mare dragoste pentru toate lucrurile de origine barbară şi adusese în Pupella toate lucrurile neobişnuite pe care oamenii săi mai ingenioşi le creaseră, în principal născoceli din lemn crestat, cochilii şlefuite, suliţe ornate, vâsle scumpe şi canoe aromatice. Toate acestea erau amestecate cu celelalte minuni naturale pe care valurile îmbelşugate le aruncau ca tribut pe ţărmuri.

La loc de cinste, printre toate, se afla un mare Caşalot care, după o furtună neobişnuit de lungă şi de puternică, fusese găsit mort şi naufragiat, cu capul rezemat de un cocotier ale cărui frunze aplecate şi zburlite păreau a fi chiar un jet înverzit. Când trupul fu în cele din urmă dezbrăcat de învelişurile sale groase şi oasele se uscară şi se albiră la soare, scheletul fu adus în vâlceaua din Pupella unde era acum la adăpostul unui templu măreţ de palmieri regali. Pe coaste fură atârnate trofee, pe vertebre fusese scobită istoria Arsacidei în nişte hieroglife nemaivăzute, în craniu preoţii ţineau vie o flacără ce nu se stingea niciodată, aşa că balena îşi arunca iar jetul de abur în aer. Suspendată de o grindă teribilă, falca de jos vibra deasupra tuturor credincioşilor asemenea sabiei ce atârna de un fir de par şi îl înfricoşa pe Damocles.

Era o priveliște de necrezut. Pădurea era verde ca mușchii din Icy Glen, copacii stăteau drepți și, înalți și plini de sevă, pământul bogat de dedesubt era ca un război de țesut pe care se lucra la un covor, în timp ce rădăcinile din pământ păreau a fi firele pe lung și pe lat, iar florile – desenele. Toți copacii, cu toate crengile lor, toți arbuștii, ferigile și iarba, chiar aerul povestitor, toate păreau în mișcare. Prin încrengătura frunzelor soarele părea o suveică ce muncea de zor la verdeață. Ce țesător harnic și nevăzut! Oprește-te să-ți spun o vorbă! Încotro se îndreaptă țesătura ta? Ce palate va împodobi? Pentru ce această trudă nesfârșită? Vorbește, țesătorule! Oprește-te o clipă! Doar o vorbă cu tine! Dar suveica nu se oprea din zbor, desenele curgeau de pe război, iar covorul foșnitor se depăna întru veșnicie. Zeul țesător țesea în continuare și de la țesut surzise, astfel că nu mai auzea vocea muritorilor, iar zumzetul războiului îi surzește și pe aceia dintre noi care privim prea mult la el; nu putem scăpa decât dacă auzim cele o mie de voci care șoptesc prin el; așa e în toate fabricile de textile. Cuvintele ce nu se pot auzi printre fusurile zornăitoare, acele cuvinte se aud limpede în afara zidurilor, căci zboară prin ferestrele deschise. Așa sunt descoperite mârșăviile. Muritorule! Fii cu băgare de seamă, căci tot așa, în zgomotul războiului lumii, cele mai ascunse gânduri pot fi auzite în partea cealaltă.

În războiul verde și plin de viață din pădurea din Arsacide, scheletul mare, alb și venerat ședea tolănit ca un leneș uriaș, într-adevăr, în timp ce firele verzi se încrucișau fără oprire unele cu altele în jurul său, marele leneș părea că este țesătorul cel viclean. El însuși era țesut de jur împrejur cu crenguțe care în fiecare lună deveneau mai verzi și mai proaspete, însă el tot un schelet rămânea. Viața acoperea Moartea, iar Moartea zăbrelea Viața. Zeul întunecat se însoțea cu tânăra Viață și năștea glorii cu căpșoare cârlionțate.

Când vizitai alături de nobilul Tranquo această balenă minunată şi văzui că făcuseră un altar din capul ei, iar din nara de unde ieşea odinioară jetul ieşea acum fumul tămâiei, mă minunai de faptul că regele considera o capelă drept obiect de artă. Râse. Însă mai mult mă minunai că preoţii se jurau că jetul de fum era natural şi adevărat. Păşii încolo şi-ncoace prin faţa scheletului, dădui crenguţele la o parte, mă strecurai printre coaste şi cu un ghem de fir arsacidean mă plimbai prin mijlocul colonadelor împletite şi curbate ale acestui foişor. Însă în curând mi se termină aţa şi, urmând-o înapoi, am ieşit pe unde intrasem. Nu am văzut nicio vieţuitoare înăuntru; nu era nimic acolo în afară de oase.

Făcându-mi o nuia care să-mi servească la măsurat, mă întorsei încă o dată în schelet. Din deschizătura în formă de săgeată din craniu, preoţii mă văzură măsurând înălţimea ultimei coaste şi-mi strigară:

— Ce faci acolo? Cum cutezi să ne măsori în acest fel zeul?
Asta e treaba noastră!

— Da, preoţilor, înţeleg. Ia ziceţi, cât de lung socotiţi că este?

Deodată însă începură să se certe ca nebunii în legătură cu picioarele şi incii şi-şi dădură în scăfârlii cu bastoanele; craniul răsună de la lovituri, iar eu îmi văzui liniştit de măsurători în continuare.

Aceste măsurători le aştern pe hârtie chiar acum. Însă mai întâi vreau să se ştie că în acest caz nu sunt liber să scot ce măsurători vreau eu, deoarece există anumite autorităţi în schelete la care te poţi duce ca să mă testezi. Există un muzeu leviatanic. Aşa mi s-a spus, în oraşul Huli din Anglia, acolo unde se află unul dintre porturile de baleniere din acea ţară şi unde se găsesc nişte specimene foarte bune de Balene cu înotătoare dorsală şi altele. De asemenea, am auzit că la muzeul din Manchester,

New Hampshire, se află ceea ce proprietarii numesc „singurul specimen de Balenă de Groenlanda sau Balenă de râu din Statele Unite”. Şi mai mult, într-un loc din comitatul Yorkshire, din Anglia, care se numeşte Burton Constable, un anume domn Clifford Constable posedă scheletul unui Caşalot, însă de mărime mijlocie, nicidecum unul de mărimea celui al prietenului meu Regele Tranquo.

În ambele cazuri, balenele eşuate cărora le aparţin aceste schelete au fost păstrate din temeiuri asemănătoare de către proprietarii lor. Regele Tranquo l-a oprit pe al său fiindcă aşa a vrut el, iar sir Clifford – deoarece era lordul senioriilor din împrejurimi. Balenei lui sir Clifford i-au fost adăugate de-a lungul anilor tot soiul de articulaţii, astfel că acum poţi să îi deschizi şi să îi închizi ca pe nişte sertare toate cavităţile osoase: poţi să îi întinzi coastele ca pe un evantai uriaş şi să te joci toată ziua deschizându-i falca de jos. Urmează să se pună lacăte unora dintre aceste trape şi obloane, iar un lacheu va conduce vizitatorii cu o grămadă de chei purtate într-o mână. Sir Clifford se gândeşte să taxeze doi pence ca să te uiţi prin galeria de ecouri a coloanei vertebrale şi trei pence ca să asculţi ecoul din gaura creierului. Pentru şase pence poţi să îţi asiguri o privelişte cum n-ai mai văzut vreodată prin fruntea balenei.

Dimensiunile scheletului pe care o să le notez sunt copiate cuvânt cu cuvânt de pe braţul meu drept, acolo unde mi le-am tatuat; din cauza preumblărilor mele sălbatice din acele zile nu a existat o metodă mai sigură pentru a păstra în siguranţă nişte statistici atât de importante. Dar cum nu am avut suficient spaţiu şi mi-am dorit ca restul trupului meu să rămână ca o pagină goală în aşteptarea poeziei la care lucram pe atunci – sau măcar ce părţi netatuate mai puteam scăpa nu m-am mai deranjat cu zecimalele. Incii nu au ce să caute într-o măsurătoare potrivită a unei balene.

103. Măsurătorile scheletului balenei

În primul rând doresc să fac o declaraţie anume şi foarte clară despre mărimea balenei în viaţă, al cărei schelet îl vom prezenta imediat. Această adăugire se poate dovedi de mare folos.

După un calcul atent pe care l-am făcut eu, bazându-mă în parte pe estimările căpitanului Scoresby care a măsurat că o Balenă de Groenlanda are şaptezeci de tone la o lungime de şaizeci de picioare, cum spuneam, după calculele mele atent efectuate, un Caşalot de cea mai mare mărime, între optzeci şi nouăzeci de picioare lungime şi încă vreo patruzeci de picioare în circumferinţă, cântăreşte cel puţin nouăzeci de tone. Socotind că intră vreo treizeci de oameni într-o tonă, Caşalotul ar depăşi în greutate populaţia adunată a unui sat de o mie şi o sută de locuitori.

Nu socoteşti aşadar că acestui Leviatan creierii trebuie să-i stea ca vitele în jug pentru ca el să se poată mişca aşa cum îşi închipuie un om al uscatului?

Deoarece deja am descris în multe feluri craniul, nara, falca, colţii, coada, fruntea, înotătoarele şi multe alte părţi, acum mă voi ocupa doar să subliniez ceea ce este mai interesant în mărimea oaselor sale descărnate. Însă fiindcă imensul său craniu ocupă o parte atât de mare din întreaga lungime a scheletului şi fiindcă este cea mai complicată parte şi despre el nu se va mai vorbi deloc în acest capitol, trebuie să îţi aduci bine aminte de el sau să ţii cartea la subraţ pe măsură ce înaintăm, altfel nu vei înţelege pe deplin structura pe care ne pregătim să o examinăm.

În lungime, scheletul Caşalotului de la Tranque măsura şaptezeci şi două de picioare, astfel că atunci când era în viaţă măsura probabil nouăzeci

de picioare, asta deoarece scheletul balenei pierde cam o cincime din lungime în comparaţie cu trupul viu. Din aceste şaptezeci şi două de picioare, craniul şi falca ocupau cam douăzeci, rămânând cincizeci de picioare de coloană vertebrală. Legat de coloană, preţ de mai puţin de o treime din lungime, se întindea coşul rotund al coastelor care în viaţă acopereau măruntaiele.

Pentru mine, acest piept mare şi alb, cu spinarea lungă şi continuă întinzându-se în linie dreaptă, semăna cu noua carenă a unei corăbii la care se construieşte de puţin timp, când sunt fixate doar vreo douăzeci din nervurile prorei şi chila nu este pentru moment decât un lemn lung şi separat.

Erau câte zece coaste pe fiecare parte. Prima, ca să începem de la gât, avea aproape şase picioare lungime; a doua, a treia şi a patra se alungeau în ordine crescătoare până la a cincea, care era cea mai mare, fiind una dintre coastele de la mijloc, şi care măsura opt picioare şi câţiva inci. În grosime aveau toate proporţii care se potriveau cu lungimea lor. Coastele din mijloc erau cele mai arcuite. În unele insule din atolul Arsacide, ele sunt folosite ca grinzi la construcţia de podeţe peste pâraie.

În ceea ce priveşte coastele, am fost uimit din nou de faptul, atât de des repetat în această carte, că scheletul unei balene nu este nici pe departe mulajul formei sale exterioare. Cea mai mare din coastele de la Tranque, una dintre cele din mijloc, ocupa acea parte din peşte care în viaţă pare a fi cea mai lată. Lăţimea cea mai mare a balenei căreia îi aparţinea scheletul trebuie să fi fost de cel puţin şaisprezece picioare, dar coasta care îi corespundea nu măsura decât puţin peste opt. Deci coasta nu spune decât pe jumătate adevărul despre mărimea acelei bucăţi. În plus, în locul unde eu nu vedeam decât şira albă a spinării, odinioară această coloană era înfăşurată în tone de carne, muşchi, sânge şi măruntaie. Mai mult. În locul înotătoarelor largi nu am văzut decât nişte

încheieturi dezordonate, iar în locul aripilor maiestuoase ale cozii, dar care nu au oase, un gol îngrozitor!

Cât de zadarnică şi de năroadă trebuie să fie încercarea omului neştiutor şi neumblat de a înţelege ceva despre această balenă uitându-se doar, cu ceva atenţie, la scheletul micşorat întins în pădurea verde. Nu. Numai în inima celor mai grele dintre primejdii, numai în apropierea cozii sale mânioase, numai pe marea adâncă şi nesfârşită poate fi balena cu totul descoperită.

Dar să vorbim despre coloană. Aceasta nu poate fi admirată pe deplin decât dacă reuşim cu o macara să îi ridicăm oasele unul peste altul. E o treabă migăloasă, dar când e gata coloana începe să semene cu cea a lui Pompei.

În total sunt patruzeci şi una de vertebre, care, în alcătuirea scheletului, nu sunt legate unele de altele. Zac unele lângă celelalte ca nişte blocuri de piatră ale unui turn gotic ce se îmbină pentru a forma o zidărie trainică. Cea mai mare dintre acestea, una care se află la mijloc, are în lăţime mai puţin de trei picioare şi în înălţime mai mult de patru. Cea mai mică, acolo unde coloana se îngustează spre coadă, nu are decât doi inci în lăţime şi pare a fi o bilă de biliard ceva mai mare. Mi s-a spus că există şi unele mai mici de-atât, dar că le-au şterpelit nişte ştrengari de canibali, copiii preotului, care le-au luat ca să se joace cu ele „găurica”. Astfel ni se arată cum şi coloana vertebrală a celui mai mare animal de pe pământ se subţiază în cele din urmă până devine o simplă joacă de copii.

104. Balena fosilă

Datorită mărimii sale, balena oferă o temă potrivită pentru a amplifica, dezvolta şi, în general, a discuta pe larg. Nici dacă ai dori nu ai putea să o restrângi. Pe bună dreptate, ea nu ar trebui tratată decât în in-folio imperial. Fără a trece iar în revistă lungimea sa de la nară la coadă şi grosimea sa în jurul taliei, gândeşte-te doar la înfăşurarea măruntaielor sale care zac în ea ca lanţurile şi funiile încolăcite sub puntea unei nave de război.

Deoarece m-am angajat să mă ocup de Leviatan, se cade să dezbat acest subiect în totalitatea sa şi cu omniscienţă, fără a trece cu vederea nici cei mai mărunţi germeni seminali din sângele său şi despicându-l până în cele mai ascunse colţuri ale măruntaielor sale. Fiindcă i-am descris deja trăsăturile anatomice şi obiceiurile, nu mai rămâne decât să-l analizăm prin prisma arheologică, fosiliferă şi antediluviană. Vorbind în aceşti termeni măreţi despre oricare altă creatură în afară de Leviatan, despre o furnică sau despre un purice, aceştia ar părea peste măsură de pompoşi. Dar când este vorba despre Leviatan, lucrurile se schimbă. Mă clatin cu dragă inimă în cursul acestei trude sub cuvintele grele ale dicţionarului. Trebuie spus aici că de câte ori a fost nevoie să consult o astfel de lucrare în cursul acestor dizertaţii, am folosit o ediţie enormă a lui Johnson, cumpărată special în acest scop deoarece greutatea neobişnuită a acelui lexicograf faimos l-a făcut mai potrivit pentru a alcătui un lexicon numai bun de a fi folosit de un autor al ştiinţei balenei, cum sunt eu.

Se aude deseori despre scriitori care se umflă în pene subiectul lor, deşi acesta pare cât se poate de obişnuit cum se întâmplă cu mine atunci când scriu despre Leviatan? Fără ă îmi dau seama, caligrafia

mea se transformă în nişte litere mari ca şi cele de pe afişe. Daţi-mi o pană de condor şi craterul Vezuviului drept călimară! Prieteni, ţineţi-mă de braţe, căci în simplul act de a-mi aşterne gândurile despre acest monstru ele mă lasă fără puteri şi mă fac să leşin din cauza vastităţii lor cuprinzătoare, care pare a înghiţi toate ştiinţele şi toate generaţiile de balene şi de oameni, de mastodonţi din trecut, din prezent şi din viitor, cu toate panoramele imperiale schimbătoare de pe pământ şi din tot universul, inclusiv din marginile acestuia. Aşa este, şi în acest fel măreşte o temă atât de liberală şi de încăpătoare. Despre un purice nu se pot scrie cărţi măreţe şi care să dureze, deşi mulţi au încercat.

Înainte de a ne afunda în subiectul balenelor fosile, îmi aştern aici scrisorile de acreditare ca geolog, menţionând că în timpul vieţii mele diversificate am fost zidar şi un foarte mare săpător de şanţuri, canale şi puţuri, crame, beciuri şi tot felul de rezervoare. Doresc, de asemenea, să îi reamintesc cititorului de la început că, deşi în straturile geologice timpurii se găsesc fosilele monştrilor care acum au dispărut în întregime, relicvele descoperite în ceea ce se numesc formaţiuni terţiare par a fi verigile conectoare, sau măcar mijlocitoare, între creaturile preistorice şi cele a căror posteritate străveche şi-ar fi aflat adăpost pe Arcă; toate fosilele de balene descoperite până acum aparţin perioadei Terţiarului care este ultima înaintea depunerii de straturi superficiale. Deşi niciuna dintre acestea nu este identică cu vreuna dintre speciile actuale, ele se aseamănă totuşi în trăsăturile generale ca să fie recunoscute drept fosile de cetacee.

La poalele Alpilor, în Lombardia, în Franţa, în Anglia, în Scoţia şi în statele Louisiana, Mississippi şi Alabama s-au găsit în răstimpuri de vreo treizeci de ani încoace părţi din fosilele unor balene din timpuri premergătoare lui Adam,

fragmente de oase şi schelete. Din mulţimea acestor rămăşiţe curioase fac parte şi o bucată de craniu care a fost dezgropată în 1779 pe Rue Dauphine din Paris, o străduţă scurtă care se deschide aproape direct în faţa palatului Tuileries şi nişte oase dezgropate când s-au săpat docurile cele mari din Antwerp din timpul lui Napoleon. Cuvier socoteşte că aceste fragmente au aparţinut unei specii necunoscute de Leviatan.

Însă de departe, cel mai minunat dintre rămăşiţele cetaceelor a fost imensul schelet, aproape complet, al unui monstru dispărut, găsit în 1842 pe plantaţia judecătorului Creagh, în Alabama. Sclavii înspăimântaţi şi superstiţioşi l-au luat drept oasele unuia dintre îngerii căzuţi. Doctorii din Alabama au declarat că era o reptilă uriaşă şi i-au dat numele de Basilosaurus. Însă nişte fragmente de oase îi fură trimise peste ocean lui Owen, anatomistul englez, şi se dovedi că această aşa-zisă reptilă era de fapt o balenă, cu toate că făcea parte dintr-o specie dispărută. O ilustrare grăitoare a faptului, repetat de nenumărate ori în carte, că scheletul balenei nu oferă decât indicii vagi despre forma totală a corpului. Aşa se face că Owen a redenumit monstrul Zeuglodon şi în lucrarea susţinută în faţa Societăţii Geologice londoneze a declarat, în esenţă, că aceasta era una dintre cele mai extraordinare creaturi pe care modificările globului au şters-o de pe faţa pământului.

Aflându-mă în mijlocul acestor schelete, cranii, colţi, fălci, coaste şi vertebre ale marelui Leviatan, caracterizate toate prin asemănarea parţială cu speciile existente de monştri marini, dar care încă mai păstrează anumite trăsături comune cu Leviatanele preistorice, venerabilii lor urmaşi, mă simt purtat de potop înapoi în acea perioadă extraordinară de dinainte chiar de începerea timpului, căci timpul a început odată cu oamenii. Aici, haosul gri al lui Saturn mă învăluie şi prin

ceaţă arunc priviri vagi şi fulgerătoare către eternităţile polare din cauza cărora bastioane de gheaţă stăteau înţepenite peste tropice şi de-a lungul brâului de 25.000 de mile care cuprindea pământul nu se vedea nicio bucată de pământ cât o palmă care să poată fi locuită. Atunci, lumea aparţinea balenei, iar aceasta, ca o regină a creaţiei, despica apele pe unde acum se înalţă crestele Anzilor şi ale Himalayei. Cine se poate lăuda cu o ascendenţă ca aceea a balenei? Harponul lui Ahab a vărsat sânge mai vechi decât cel al faraonilor. Matusalem pare un şcolar pe lângă ea. Mă uit în jurul meu aşteptându-mă să dau mâna cu Sem, fiul lui Noe. Sunt copleşit de existenţa încă înaintea lui Moise de puterile balenei care, trăind dintotdeauna, trebuie să dăinuiască şi după ce erele oamenilor se vor fi încheiat. Însă Leviatanul nu şi-a lăsat urmele din era dinaintea lui Adam doar în straturile stereotipe ale naturii, lăsând moştenire în calcar şi marnă bustul său străvechi, ci găsim chiar şi pe tăbliţele egiptene, a căror vechime cere ca ele însele să fie preţuite ca nişte fosile, urma lui de neconfundat. Într-o încăpere a marelui templu din Denderah, a fost descoperit în tavanul de granit, acum cincizeci de ani, un planiglob sculptat şi pictat care era doldora de centauri, grifoni şi delfini, asemănătoare cu desenele groteşti ale globului ceresc imaginat de contemporani. Plutind printre ele, Leviatanul înoată ca în vremurile de demult, scufundându-se în acel planiglob încă dinainte ca Solomon să fie înţărcat.

Nu trebuie uitată o altă atestare neobişnuită a vechimii balenei, însemnată în realitatea sa osoasă postdiluviană, aşa cum a fost notată de venerabilul John Leo, călătorul prin ţările barbare:

„Nu departe de malul mării, ei şi-au construit un templu, ale cărui grinzi şi căpriori sunt făcute din oase de balenă, căci balene de mărimi nemaivăzute sunt aruncate deseori la ţărm fără suflare. Oamenii

de rând cred că printr-o putere secretă cu care Dumnezeu le-a înzestrat templul, nicio balenă nu se poate apropia fără să moară pe loc. Adevărul este însă că de-o parte şi de alta a templului există stânci ce se întind două mile în largul mării şi acestea rănesc balenele când se trag aproape de ele. Au o coastă foarte mare de balenă pe care o socotesc sfântă şi care e aşezată pe pământ cu partea rotunjită în sus, formează un fel de arc al cărui vârf nu poate fi atins de capul unui om nici dacă e urcat pe o cămilă. Se spune că această coastă (aşa grăieşte John Leo) se afla acolo cu o sută de ani înainte să o văd eu. Istoricii lor spun că un profet care a propovăduit despre Mahomed a ieşit din acest templu şi unii nu se feresc chiar să afirme că profetul Iona a fost scuipat de balenă la temelia templului."

Te las acum în acest templu african al balenei, cititorule, iar dacă eşti din Nantucket şi te numeşti vânător de balene, te vei ruga acolo în tăcere!

105. Mărimea balenei se micşorează?

Va dispărea ea? Aşadar, considerând că Leviatanul vine înotând peste noi din izvoarele Eternităţii, se cade să ne întrebăm dacă, în lungul drum parcurs de generaţiile sale, el nu cumva a pierdut din mărimea impunătoare a strămoşilor săi. Însă cercetând acest lucru, aflăm nu numai că balenele din ziua de azi sunt mai mari decât cele ale căror fosile au fost găsite în sistemul terţiar (ce cuprinde o eră anterioară celei a omului), dar că din balenele din terţiar, cele găsite în straturile mai târzii le depăşesc în mărime pe cele găsite în straturile mai timpurii. Dintre toate fosilele preistorice dezgropate, cea din Alabama, despre care am scris în capitolul precedent, este de departe cea mai mare, iar scheletul aceleia măsura mai puţin de şaptezeci de picioare. Am văzut că măsurătoarea mea arată că o balenă modernă, de mărime mijlocie, măsoară cel puţin şaptezeci şi două de picioare şi de asemenea am auzit că s-au prins şi balene care măsurau o sută de picioare la momentul capturării.

Se poate însă ca, deşi balenele de astăzi au crescut în mărime faţă de cele din alte ere geologice, deci, ca de la Adam încoace ele să se fi micşorat? Cu siguranţă, aceasta ar fi concluzia la care am ajunge dacă am da crezare unor domni cum sunt Pliny şi vechii naturalişti, în general. Asta deoarece Pliny vorbeşte despre balene care măsurau pogoane întregi, iar Aldrovandus povesteşte despre altele care măsurau opt sute de picioare, nişte adevărate funii fără capăt şi tuneluri fără ieşire! Chiar şi în zilele lui Banks şi Solander, naturaliştii lui Cooke, găsim un membru danez al Academiei de ştiinţe măsurând anumite balene islandeze (reydan-siskur, adică „pântece creţ”) la o sută şi douăzeci de yarzi, ceea ce înseamnă trei

sute şaizeci de picioare. Lacépède, naturalistul francez, în a sa elaborată istorie a balenelor, scrie de la început (pagina 3) că Balena Dreaptă are o sută de metri, deci trei sute douăzeci şi opt de picioare. Iar această lucrare a fost publicată în 1825.

Dar oare pescarii cred aceste poveşti? Nu. Balena de astăzi este la fel de mare ca strămoşii săi din timpul lui Pliny. Iar de voi ajunge vreodată acolo unde se află el acum, eu, un vânător de balene, mai mult decât a fost el vreodată, o să i-o spun fără întârziere deoarece nu pot să pricep cum se face că mumiile egiptene care au fost îngropate cu mii de ani înainte să se nască el nu măsoară în sarcofagele lor cât un flăcău din Kentucky desculţ şi nici cum de vitele şi alte animale desenate pe cele mai vechi tăblii din Egipt sau Ninive, prin proporţiile în care sunt ilustrate, demonstrează clar că o vită de Smithfield, bine hrănită şi îngrijită nu doar că este egală, ci chiar depăşeşte în înălţime cea mai grasă vacă a faraonului. Ştiind toate acestea, nu pot să admit că dintre toate animalele numai balena este singura care s-a micşorat. Mai rămâne încă o nelămurire, una care îi frământă pe cei din Nantucket, şi anume: dacă în ciuda iscoadelor scrupuloase din vârful catargelor balenierelor, a harpoanelor şi suliţelor ce ţâşnesc de-a lungul tuturor coastelor continentale, aşadar, dacă Leviatanul va mai putea îndura o astfel de urmărire şi un prăpăd atât de sălbatic sau dacă va dispărea de tot din ape, iar ultima balenă, asemenea ultimului om, îşi va fuma pipa şi apoi va dispărea într-un nor de fum.

Comparând aceste turme cocoşate cu turmele cocoşate de bizoni care, acum nici patruzeci de ani, se întindeau cu zecile de mii peste câmpiile din Illinois şi Missouri şi îşi scuturau coamele cu coarne de fier, iar din privirea lor ţâşneau fulgere de foc peste oraşele aşezate pe cursurile râurilor, acolo unde acum vânzători politicoşi îţi dau

pământ cu un dolar inciul, într-o astfel de comparaţie se află şi răspunsul care zice că balena vânată cu atâta ardoare va dispărea cât de curând.

Această problemă trebuie însă privită din toate unghiurile. Acum puţină vreme, nicio viaţă de om, numărul bizonilor din Illinois îl depăşea pe cel al oamenilor din Londra şi deşi în ziua de azi acolo nu mai există niciun corn şi nicio copită, iar cauza acestei exterminări o constituie omul, cu toate acestea natura diferită a vânătorii de balene face ca Leviatanul să nu aibă un sfârşit atât de rapid şi de înjositor. Patruzeci de oameni pe o corabie, care vânează Caşaloţi timp de patruzeci şi opt de luni, consideră că s-au descurcat de minune şi-i mulţumesc lui Dumnezeu dacă la sfârşit duc acasă uleiul de la patruzeci de peşti, pe când, în timpurile vânătorilor indieni şi canadieni, pe când Vestul îndepărtat (ale cărui nopţi rămâneau luminate chiar şi după apusul soarelui) era încă un teren sălbatic şi virgin, acelaşi număr de vânători în mocasini, pe perioada aceluiaşi număr de luni, dar pe cai în loc de corăbii, ar fi ucis nu patruzeci, ci patruzeci de mii de bizoni. Dacă este nevoie, acest fapt poate fi demonstrat.

Dacă ne gândim bine, nu poate fi considerat un semn al dispariţiei treptate a Caşalotului, de exemplu, faptul că mai demult – în ultima parte a secolului trecut, să zicem –, aceste Leviatane, în grupuri mici, erau întâlnite mult mai des decât în ziua de azi şi, în consecinţă, călătoriile nu durau atât de mult şi erau şi mai profitabile. Cum s-a arătat în altă parte, aceste balene, convinse de anumite necesităţi de siguranţă, înoată acum pe mare în caravane imense, astfel că şcolile, grupurile şi turmele împrăştiate de mai demult se adună acum în armate mari, dar divizate şi rare. Atâta tot. La fel de greşită este şi noţiunea că fiindcă aşa-numitele balene cu balene, sau cu fanoane, nu mai rătăcesc în locurile din care acum câţiva ani erau nelipsite, atunci specia lor este pe

cale de dispariţie. Ele sunt doar alungate de la promontorii spre capuri şi dacă o coastă nu mai este împrejmuită de jeturile lor, atunci fii sigur că un alt loc ascuns şi îndepărtat a fost luat prin surprindere de spectacolul lor nefamiliar.

Mai mult: în ceea ce le priveşte pe aceste Leviatane din urmă, ele au două fortăreţe trainice care, socotind puterile oamenilor, or să rămână pe veci de nepătruns.

Aşa cum după ce le-au fost invadate văile, elveţienii s-au ascuns în munţi, tot aşa, vânate, balenele se pot adăposti în citadelele lor polare şi se pot scufunda sub barierele şi zidurile de gheaţă, ieşind apoi pe câmpurile de sloiuri, iar în nesfârşita iarnă îşi pot râde de toţi oamenii care le vânează.

Dar cum la cincizeci de balene vânate se prinde doar un Caşalot unii filosofi de teugă au ajuns la concluzia că acest prăpăd le-a decimat serios batalioanele. Însă de la un timp o parte din aceste balene, nu mai puţin de 13.000, au fost ucise în fiecare an pe coasta de nord-vest numai de americani. Cu toate acestea există temeiuri care fac chiar şi această situaţie să pară lipsită de însemnătate ca argument împotrivă în acest subiect. Oricât de normal ar fi să fim neîncrezători în privinţa mărimii populaţiei celor mai mari creaturi de pe planetă, ce îi putem răspunde lui Harto, istoricul din Goa, când ne povesteşte că la o singură vânătoare regele Siamului a ucis patru mii de elefanţi şi că în acea regiune elefanţii sunt tot atât de numeroşi pe cât sunt vitele în climatele temperate? Nu pare să avem niciun motiv să ne îndoim că dacă elefanţii aceştia, care au fost vânaţi de mii de ani de către Semiramida, de către Porus, de către Hanibal şi de către toţi monarhii orientului, dacă aceştia au supravieţuit acolo şi încă în număr mare, balena cu atât mai mult poate rezista tuturor vânătorilor căci în păşunea ei poate fugi în voie, aceasta fiind exact de două ori mai mare decât Asia, amândouă Americile, Europa,

Africa şi toate insulele mării la un loc. În plus, trebuie să luăm în considerare că datorită presupusei longevităţi a balenelor, ele trăind se pare câte o sută de ani, câteva generaţii diferite de adulţi se nimeresc să fie contemporane. Ce înseamnă asta, putem înţelege doar dacă ne imaginăm că toate cimitirele din lume dau afară trupurile tuturor bărbaţilor, femeilor şi copiilor care au trăit acum şaptezeci şi cinci de ani şi aceste mulţimi nesfârşite se adaugă populaţiei umane din prezent care trăieşte pe pământ.

Din aceste motive socotim că specia balenei este nemuritoare, oricât de efemeră ar fi ea în individualitatea ei. Ea înota încă dinainte ca toate continentele să iasă din apă înota peste locurile unde acum sunt Tuileries, castelul Windsor şi Kremlin. La potopul lui Noe nici nu i-a păsat de arca lui, iar dacă se va întâmpla ca lumea să se acopere iar de ape, asemenea Ţărilor de Jos, încât să moară toţi şobolanii, balena cea veşnică va continua să trăiască şi din creasta celui mai înalt val al potopului ecuatorial, ea îşi va scuipa sfidătoare jetul înspumat către ceruri.

106. Piciorul lui Ahab

Graba cu care căpitanul Ahab părăsise vasul „Samuel Enderby” din Londra nu rămase neînsoţită de unele vătămări ale propriei sale persoane. Se lovise cu atâta putere de un banc al bărcii, că piciorul său de os fu zguduit mai să se crape. Apoi, întorcându-se pe puntea sa şi aşezându-se în găurica lui se răsuci aşa de brusc pentru a da o comandă vehementă timonierului – zicea, ca de obicei, că acesta nu ţinea cârma suficient de strâns – că fildeşul deja zdruncinat mai primi pe deasupra şi o strâmbătură încât, deşi rămăsese întreg şi părea a fi în continuare trainic, Ahab socoti că nu se mai putea bizui pe el.

Într-adevăr, era surprinzător că, în ciuda nebuniei sale nepăsătoare, Ahab se mai îngrijea în răstimpuri de osul mort pe care se sprijinea pe jumătate. Nu cu mult timp înaintea plecării „Pequodului” din Nantucket, căpitanul fusese găsit căzut la pământ fără cunoştinţă; se pare că membrul lui de os, din cauza unei vătămături inexplicabile şi de neimaginat, se sucise atât de tare, că i se înfipsese ca un ţăruş în vintre; rana agonizantă se vindecase de tot numai cu mare greutate.

De asemenea, în mintea sa maniacă, i se întipărise ideea că suferinţa de atunci era rezultatul direct al unei năpaste mai vechi şi părea că înţelege prea limpede că aşa cum cel mai veninos şarpe din mlaştini face pui cu aceeaşi uşurinţă ca şi o pasăre cântătoare din crâng, tot aşa întâmplările cele mai îngrozitoare dau naştere altora la fel ca ele. Ba, mai mult, gândea Ahab, căci strămoşii şi posteritatea Suferinţei se pierd mult în timp faţă de strămoşi şi posteritatea Bucuriei. Fără a vorbi despre asta, afirmă doar atât: aceste idei se trag din anumite învăţături canonice care spun că, deşi unor

bucurii naturale de pe pământ nu li se vor naşte copii pe lumea de dincolo, ci, din contră, ele vor fi urmate de disperarea fără bucurie a iadului, cu toate acestea, unele vinovăţii mizerabile din lumea muritoare se vor arăta deosebit de fertile şi vor naşte nenumărate progenituri ale tristeţii pe vecie, dincolo de mormânt. Fără a vorbi despre asta, se vede totuşi o inegalitate când aprofundezi subiectul. Ahab gândea că până şi fericirile pământeşti cele mai înalte sunt mânjite de o anume meschinărie, însă în adâncul lor tragediile zdruncinătoare capătă o semnificaţie mistică şi, la unii oameni, o grandoare angelică ce nu se vede de la început. Mergând înapoi pe firul genealogic al acestor tragedii umane ajungem în cele din urmă la dreptul fără izvoare al primilor zei născuţi, astfel că în faţa sorilor voioşi şi galbeni şi a lunilor noi în formă de seceră, trebuie să ne împăcăm cu ideea că nici măcar zeii nu sunt fericiţi întotdeauna. Semnul de tristeţe ce-l căpătăm la naştere şi nu ni se şterge niciodată din frunte este doar pecetea pusă de iscălitori.

Aici s-a divulgat fără voie un secret care de fapt se poate să fi fost descoperit mai lămuritor şi înainte. Pe lângă alte trăsături ale lui Ahab, a rămas mereu un mister pentru unii de ce într-o anume perioadă, înainte şi după plecarea „Pequodului”, se adâncise într-o singurătate demnă de Marele Lama şi în acea vreme a căutat să se refugieze în tăcere printre senatul marmorat al morţilor. Motivul prin care căpitanul Peleg justificase toate acestea părea a fi oricum, însă nu potrivit, deşi, când vine vorba despre sufletul lui Ahab, orice descoperire aduce cu ea mai mult întuneric insinuant decât lumină lămuritoare. În cele din urmă se află totul, sau, cel puţin, totul despre acest lucru. Năpasta îngrozitoare fusese de vină pentru retragerea sa temporară Nu numai atât, ci se întâmplase ca pentru cercul său de prieteni de pe ţărm, care se îngusta şi se micşora pe zi ce

trece, pentru acest cerc, deci, care pentru cine ştie ce motiv se bucura de privilegiul de a se apropia mai mult de el, întâmplarea îngrozitoare păru plină de înţelesuri ascunse care se trăgeau în parte din tărâmul spiritelor şi plânsetelor. Astfel, zeloşi să-l ajute, conspiraseră toţi cât putuseră de bine ca să ascundă această năpastă de urechile altora şi aşa se face că trecu destul de mult timp până să se afle aceste secret pe puntea „Pequodului”.

Fie cum o fi; oricât or avea de-a face sinoadele de îngeri din aer sau prinţii răzbunători ai focului cu pământeanul de Ahab, în această problemă a piciorului său, el alese o cale mai practică: chemă dulgherul.

Când meşterul apăru dinaintea sa, Ahab îl rugă să se apuce degrabă să-i facă un nou picior şi le porunci secunzilor să se asigure că are toţi pilaştrii şi toate bârnele din os de falcă (de Caşalot) adunate până atunci în cursul călătoriei, ca acesta să aleagă cel mai trainic şi mai neted os dintre toate. Odată înfăptuite acestea, dulgherul primi ordin să termine piciorul chiar în acea seară şi să-l echipeze cu toate legăturile, altele decât cele folosite la piciorul în care nu mai putea avea încredere. Mai mult, se dădu ordin ca forjeria să fie scoasă din trândăveala în care se ascundea sub punte şi, pentru a grăbi lucrurile, fierarul primi poruncă să forjeze toate piesele de fier care se dovedeau a fi necesare.

107. Dulgherul

Aşază-te turceşte printre lunile lui Saturn şi priveşte omul separat de ceilalţi: pare o minune, o imensitate şi o spaimă, dar din acelaşi loc, priveşte întreaga omenire: în cea mai mare parte, ea pare o adunătură de copii inutile, atât contemporanii, cât şi strămoşii. Însă oricât ar fi fost el de umil şi departe de a fi un exemplu pentru excepţia înălţătoare a umanităţii, dulgherul de pe „Pequod” nu era o copie; de aceea el iese singur pe scena poveştii noastre.

Ca toţi dulgherii care pleacă pe mare şi mai ales aceia care pleacă pe baleniere, el era, din anumite puncte de vedere practic, îndemânatic şi experimentat în numeroase meşteşuguri şi vocaţii care se îngemănau cu a sa, căci meseria dulgherului este trunchiul comun al numeroaselor munci manuale care au mai mult sau mai puţin de-a face cu lemnul ca material ajutător. Însă, în afara caracterizării generale de mai sus, acest dulgher de pe „Pequod” se descurca de minune cu miile de urgenţe mecanice ce nu pot fi enumerate şi care se ivesc continuu la bordul unei nave mari într-o călătorie de trei sau patru ani pe mări îndepărtate şi necivilizate. Fără a pomeni despre priceperea sa la treburile obişnuite – reparatul bărcilor sparte şi vergilor crăpate, îndreptatul vâslelor îndoite, fixarea inelelor în punte sau a cepurilor în copastii şi multe alte treburi legate în mod direct de meseria sa el era un expert îndemânatic în tot felul de meşteşuguri deosebite, atât utile, cât şi capricioase.

Marea scenă unde îşi juca aceste roluri variate era bancul lui de lucru: o masă lungă şi grea pe care erau aşezate câteva menghine de diferite mărimi, de lemn şi de fier deopotrivă. În afară de momentele când de corabie erau legate balene,

bancul era fixat de-a curmezişul în spatele instalaţiei de topire.

O cavilă este prea groasă ca să fie îndesată cu uşurinţă în gaură: dulgherul o prinde într-una din menghinele sale mereu pregătite şi o subţiază cu pila. O pasăre pierdută de pe uscat aterizează pe punte: dulgherul face din câteva fâşii de os de Balenă Dreaptă şi câteva aşchii de fildeş de Caşalot o colivie care seamănă cu o pagodă. Un vâslaş îşi scrânteşte încheietura: dulgherul îi pregăteşte o loţiune care să-i aline durerea. Stubb pofteşte să vopsească stele roşii pe paleta fiecărei vâsle din barca sa: înşurubând vâslele în menghina cea mare de lemn, dulgherul îi vopseşte repede constelaţiile simetrice. Un marinar doreşte să poarte cercei din os de rechin: dulgherul îi dă găuri în urechi. Pe altul îl doare măseaua: dulgherul scoate cleştele şi punând o mâna pe banc îl invită să se aşeze; flăcăul însă nu poate sta locului din cauza durerii operaţiunii; atunci, rotind mânerul menghinei de lemn, dulgherul îl îndeamnă să îşi fixeze falca de el dacă doreşte să îşi scoată dintele.

Astfel, dulgherul era pregătit pentru toate şi era indiferent şi lipsit de respect în tot ceea ce făcea. Dinţii îi socotea fâşii de os, capetele – blocuri de lemn, iar pe oameni îi lua cu uşurinţă drept cabestane. Fiind într-atât de desăvârşit într-o arie atât de largă şi fiind sclipitor de priceput la toate, ar părea că aceste calităţi dovedesc o inteligenţă deosebită. Dar nu era chiar aşa.

Nimic nu era mai remarcabil la acest om decât indiferenţa sa impersonală. Spun impersonală deoarece era atât risipită printre toate lucrurile înconjurătoare, că părea a fi una cu indiferenţa ce se găseşte în lumea ce se aşterne dinaintea ochilor, cea care, deşi este activă prin nemişcarea ei, nu spune niciodată nimic şi nu te bagă în seamă, deşi tu sapi în ea fundaţii adânci pentru catedrale. Această indiferenţă părea că învăluie o lipsă a sufletului ce atingea toate ramurile vieţii, deşi era

îndulcită în răstimpuri de un umor strâmb şi cocârjat, antediluvian şi prefăcut, asemenea umorului care făcea să mai treacă vremea în timpul cartului de noapte de la teuga arcei lui Noe. Oare acest tâmplar bătrân umblase atât de mult prin lume, încoace şi-ncolo, că nu numai că nu prinsese rădăcini nicăieri, ci şi le pierduse şi pe acelea pe care le avusese mai demult? Era abstract, ca un întreg nedezbinat, neîntinat ca un nou-născut, trăind fără vreo legătură premeditată cu lumea aceasta sau cu cea de dincolo. Ai putea spune chiar că această densitate a sa involuase într-un fel de prostie, căci în toate meşteşugurile lui nu părea a lucra din gândire sau instinct sau doar fiindcă fusese învăţat, ci doar printr-un proces spontan şi literal mut şi surd. Era pur şi simplu un manufacturier, iar creierul lui, dacă avusese vreodată aşa ceva, trebuie să i se fi scurs de timpuriu prin braţe spre muşchii degetelor. Era ca o invenţie dintre acelea ciudate, dar folositoare, *multum in parvo* ale lui Sheffield, arătând pe dinafară, deşi mai durduliu, ca un briceag de buzunar, dar care conţine nu numai lame de diferite mărimi, ci şi şurubelniţe, tirbuşoane, pensete, sule, creioane, rigle, pile de unghii şi teşitoare. Astfel, dacă superiorul lui dorea să folosească dulgherul pe post de şurubelniţă nu trebuia decât să deschidă acea parte a sa şi şurubul era gata înşurubat, iar dacă voia o pensetă, trebuia doar să-l ridice de picioare şi o găsea acolo.

Cu toate acestea, după cum s-a spus mai devreme, acest om bun la toate, acest dulgher mecanic, nu era până la urmă o maşinărie automată. Dacă nu avea un suflet ca toţi oamenii, avea măcar un surogat care îşi făcea până la urmă datoria. Ce anume era acest înlocuitor, dacă era argint viu sau nişte săruri de amoniu, nu se ştie.

Dar iată că era acolo şi acolo sălăşluia de şaizeci de ani încoace. Acesta era, acest principiu viclean şi de neînţeles după care îşi trăia viaţa, acesta era

cel ce îl făcea să monologheze cea mai mare parte a timpului, dar să o facă asemenea unei roţi fără minte care monologhează şi ea prin zumzetul ei. Sau, mai degrabă, corpul lui era o gheretă de santinelă, iar vorbitorul era paznicul de tură care vorbea de unul singur tot timpul ca să nu adoarmă.

108. Ahab şi dulgherul

Pe punte; primul cart de noapte. *(Dulgherul stă în faţa bancului de lucru şi pileşte de zor la lumina a două felinare bârna de fildeş pentru picior; bârna e fixată bine în menghină. Bucăţi de os, curele de piele, pernuţe, şuruburi şi tot soiul de unelte de toate felurile zac în dezordine pe banc. În faţă se vede flacăra roşie a forjei, acolo unde lucrează fierarul.)*

— Naiba să o ia de pilă şi naiba să-l ia de os! Ce ar trebui să fie moale e tare şi ce ar trebui să fie tare e moale. Aşa ni se întâmplă nouă, ăstora care pilim fălci bătrâne şi fluiere de picioare. Să încerc altul. Aşa, ăsta merge mai bine (strănută), e (strănută), da, e (strănută), să-mi fie cu noroc, nici nu pot să vorbesc. Aşa păţeşte un bătrân care se-apucă să lucreze cu cherestea uscată. Dacă tai un copac viu, nu te umpli de atâta praf. Nici dacă tai cu ferăstrăul un os viu nu sare atâta (strănută). Hai, hai, bătrâne Smut, pune mâna şi dă-mi nuiaua şi şurubul cataramei. Acum mă pregătesc de ele. Noroc (strănută) că nu trebuie să fac încheietura genunchiului, asta ar fi cam greu; dar un fluier de picior, asta e la fel de uşor ca a face stâlpi, doar că mi-ar fi plăcut să-l dau gata până acum. Timp, timp, dacă aş fi avut timp, i-aş fi făcut un picior de toată frumseţea (strănută), cum nu s-au mai văzut nici aplecate în faţa doamnelor prin saloane. Picioarele alea de căprioară sau de viţel pe care le-am mai văzut prin magazine nici nu s-ar compara cu acesta. Intră apă în ele, aşa se-ntâmplă. Şi bineînţeles că devin reumatice şi trebuie doftoricite (strănută) cu loţiuni şi alifii, la fel ca picioarele adevărate. Uite-aşa. Înainte să-l tai, trebuie să-l chem pe Domnia Sa şi să văd dacă lungimea e bună; cred că doar să fie cam scurtă. Ha, auzi

călcâiul, avem noroc! Uite-l că vine, sau o fi altcineva?

AHAB

(înaintând)

(În timpul scenei următoare, dulgherul continuă să strănute din când în când.)

— Ei bine, meştere de oameni?

— Chiar la ţanc, domnule. Dacă doreşte căpitanul, o să însemnez acum lungimea. Lăsaţi-mă să vă măsor.

— Măsurat cu piciorul! Prea bine. N-ar fi prima oară. La treabă! Aşa, ţine degetul acolo. Straşnică menghină ai, dulgherule. Stai să-i simt strânsoarea o dată. Aşa, aşa, ciupeşte puţin.

— Da, domnule Sfărâmă oase. Aveţi grijă, aveţi grijă!

— Nu-ţi fie teamă. Îmi place o strânsoare straşnică. Îmi place să simt că ceva pe lumea asta alunecoasă poate să ţină, omule. Ce face Prometeu acolo? Fierarul, adică, ce face?

— Păi. Probabil că făureşte şurubul cataramei chiar acum, domnule.

— Aha. Deci e un parteneriat. El e muşchiul în toată treaba. Ce flacără roşie mai înteţeşte acolo!

— Da, domnule, trebuie să încingă fierul ca să ducă treaba la capăt.

— Aha, aha. Aşa e. Socotesc că e un lucru plin de înţeles că acel grec antic, Prometeu, care a făurit omenirea, se spune, trebuie să fi fost fierar şi i-a adus la viaţă pe oameni cu foc, căci ce e făurit din foc trebuie să aparţină focului. Probabil aşa e şi cu iadul. Cum mai zboară cenuşa! Din ea trebuie să-i fi făcut grecul pe africani. Dulgherule, când termină cu catarama, zi-i să făurească şi o pereche de omoplaţi. E un marinar la bord care are o boccea foarte grea.

— Domnule?

— Stai aşa. Dacă tot e pus Prometeu pe treabă, o să-i comand un om întreg făcut după tiparul ce-mi place mie. Notează: cincizeci de picioare înălţime, când e desculţ; apoi, pieptul să fie ca tunelul Tamisei; apoi, picioarele să aibă rădăcini ca să stea într-un singur loc; după aceea, braţele să aibă încheietura groasă de trei picioare, să nu aibă inimă deloc, să aibă frunte de alamă şi creieri din cei mai buni, preţ de un sfert de pogon. Stai să văd… să cer ca ochii să vadă în părţi? Nu, dar să-i pună un felinar în creştet ca să-l lumineze pe dinăuntru. Gata, ia comanda şi du-te!

— Tare aş vrea să ştiu despre ce vorbeşte şi cu cine. Să mai stau oare aici?

— Este dovadă de nepricepere în ale arhitecturii să faci o casă oarbă. Nu, nu, nu. Trebuie să am şi un felinar.

— Aşa, deci asta vrea! Uitaţi aici două, domnule. Mie îmi ajunge unul.

— Pentru ce îmi vâri în faţă prinzătorul acela de hoţi, omule? E mai rău să îi vâri lumina în ochi cuiva decât să-i arăţi pistoalele.

— Credeam, domnule, că vorbeaţi cu dulgherul.

— Cu dulgherul? Hai că asta-i bună! Dar nu. E foarte curată şi, aş zice eu, foarte domnească treaba asta a ta, dulgherule. Sau preferi să lucrezi în argilă?

— Cum, domnule? În argilă? În argilă? Dar acela-i noroi. Noroiul îl lăsăm în seama săpătorilor de şanţuri.

— Eşti cam necuviincios! Ce tot strănuţi?

— Osul e cam prăfuit, domnule.

— Atunci ia aminte şi când ai să mori, ai grijă să nu te-ngropi sub nasul oamenilor.

— Cum, domnule? Ah! Aveţi dreptate, da! Vai de mine!

— Uite ce, dulgherule. Eu zic că te socoteşti un muncitor bun şi drept, nu? Ei bine atunci, o să se vadă cât de bună e munca ta dacă atunci când vin să-mi pui piciorul pe care-l faci o să simt că mai

am un picior în locul pe care îl umpli tu acum, adică dacă simt ca şi când aş avea vechiul meu picior, din carne şi oase. Poţi oare să-l dovedeşti pe Adam?

— Da, domnule, acum încep şi eu să înţeleg. Într-adevăr, am auzit ceva tare ciudat despre asta, cum că un om ciung nu pierde niciodată sentimentul că încă mai are vechiul membru, că îl mai înţeapă din când în când. Pot să întreb cu umilinţă dacă e adevărat, domnule?

— Este, omule. Uite, pune piciorul tău viu în locul în care era al meu odinioară, aşa că acum, pentru ochi, unul dintre picioare e altfel, dar pentru suflet sunt amândouă la fel. Acolo unde simţi că pulsează viaţa. Chiar acolo, da, exact, unde simt şi eu. E o ghicitoare?

— I-aş zice mai degrabă o întrebare încurcată, domnule.

— Atunci, taci din gură! De unde ştii că acolo unde stai tu acum nu stă nevăzut şi nesimţit un lucru viu, întreg şi care gândeşte? Şi că stă acolo ca să-ţi facă-n ciudă? Nu ţi-e teamă că trage cineva cu urechea în ceasurile când tu stai la taifas cu tine însuţi? Stai, nu vorbi! Dacă eu simt încă înţepătura piciorului meu sfărâmat, deşi e dus de atâta timp, tu de ce să nu simţi, dulgherule, durerile înfierate ale iadului pentru totdeauna, fără să mai ai trup? Ha!

— Doamne fereşte! Domnule, dacă se ajunge într-adevăr la asta trebuie să mai fac o dată calculul. Nu cred că mai par un băieţandru.

— Ascultă tu, capetele seci n-ar trebui să-şi dea cu părerea.
Cât mai durează până e gata piciorul?

— Cam o oră, domnule.

— Atunci apucă-te de treabă şi când termini să mi-l aduci. *(Se întoarce să plece).* Vai, viaţă! Iată-mă aici, mândru ca un zeu grec, şi tot îi sunt dator nătângului ăstuia pentru un amărât de picior de lemn. Blestemată să fie datoria muritorilor care nu

scapă de registre o dată pentru totdeauna! Aş fi vrut să fiu liber ca pasărea cerului şi când colo sunt legat de toate condicile din lume. Sunt atât de bogat că aş putea să licitez cot la cot cu cei mai avuţi pretorieni pentru Imperiul Roman (care a fost imperiul lumii). Şi când colo eu sunt dator şi pentru carnea limbii cu care mă laud. Ceruri! O să-mi găsesc un creuzet, o să mă vâr în el şi o să mă topesc până ajung o vertebră mică şi scurtă. Uite-aşa!

DULGHERUL
(îşi reia munca)

— Măi, măi, măi! Stubb îl cunoaşte mai bine ca oricine şi Stubb zice mereu că-i ciudat, nu zice altceva decât cuvinţelul acesta „ciudat". E ciudat, aşa zice Stubb. E ciudat, ciudat, ciudat şi i-o tot serveşte aşa domnului Starbuck. Ciudat domnule, ciudat, ciudat, foarte ciudat. Şi uite-i şi piciorul! Da, acum că mă gândesc bine, ăsta-i tovarăşul lui de pat. Are o bucată de falcă de balenă în loc de nevastă. Şi deci ăsta îi e piciorul, pe ăsta se sprijină. Cum era vorba aia despre un picior care se sprijină în trei locuri şi toate trei stau în călcâi – oare cum venea? Of! nici nu mă mir că se uita atât de urât la mine! Câteodată îmi vin şi mie gânduri năstruşnice, aşa mi se zice, dar doar aşa, întâmplător. Şi-apoi, un bătrânel scurt şi mic, aşa ca mine, nu ar trebui să se-ncumete pe ape adânci cu căpitani înalţi şi voinici; apa îţi ajunge la bărbie cât ai zice peşte şi toată lumea strigă după bărci de salvare. Uite şi piciorul cocostârcului! Lung şi subţire, aşa cum trebuie. Pe unii o pereche de picioare îi ţine toată viaţa, asta fiindcă le folosesc cu băgare de seamă, aşa cum se foloseşte o bătrânică blândă de caii ei bătrâni de birjă. Dar Ahab – acesta e un om care mână repede. Uite-te la el, se-ndreaptă cu un picior spre moarte şi pe celălalt l-a pierdut pentru totdeauna, iar acum

poartă picioare legate cu curele. Stai aşa, Smut! Dă o mână de ajutor cu şuruburile celea şi hai să terminăm înainte să vină omul acela cu învierea să sune din goarnă şi să-ţi ceară toate picioarele, adevărate sau nu, aşa cum se duc berarii să adune butoaie vechi ca să le umple iar. Ce mai picior e şi ăsta! Zici că e unul viu, adevărat, pilit până la miez. Pe ăsta o să stea de mâine, de-aici o să-şi dea aere. Hopa! Aproape că am uitat de plăcuţa ovală de fildeş fin pe care calculează latitudinea. Aşa, să vedem: dală, pilă şi şmirghel.

109. Ahab şi Starbuck, în cabină

După obicei, a doua zi se puseră pompele şi, vai! odată cu apa se ridică la suprafaţă şi o grămadă de ulei; butoaiele de dedesubt trebuie că se crăpaseră destul de rău. Toţi se îngrijorară destul de rău, iar Starbuck coborî în cabină ca să îi spună căpitanului despre treaba aceasta îngrijorătoare[27].

„Pequodul” se îndrepta din sud-vest către Formosa şi insulele Bashee, pe unde trece drumul din mările Chinei către Pacific. Aşa că Starbuck îl găsi pe Ahab cu o hartă mare a arhipelagurilor orientale desfăşurată în faţa lui şi lângă ea o alta care erau reprezentate lungile coaste estice ale insulelor japoneze – Nipon, Mastmai şi Sikoke.

Cu noul lui picior alb ca zăpada, sprijinit de piciorul înţepenit al mesei şi cu un briceag lung în mână, bătrânul stătea cu spatele la uşă şi îşi încreţea fruntea trasând din nou cursuri pe hartă.

— Cine-i acolo? întrebă el auzind paşi la uşă, însă fără a se întoarce. Înapoi pe punte! Pleacă de-aici!

— Căpitanul Ahab se înşală. Sunt eu. Se scurge uleiul din cală. Trebuie să montăm palanul şi să deschidem cala.

— Să montam palanul şi să deschidem cala? Acum când ne apropiem de Japonia, să ne oprim aici pentru o săptămână ca să strângem nişte cercuri de lemn?

— Ori facem aşa, ori irosim într-o zi mai mult ulei decât strângem într-un an. Merită să salvăm un lucru pentru care am făcut cale de douăzeci de mii de mile, domnule.

— Aşa, e, aşa e, dacă reuşim să-l găsim.

— Eu vorbeam de uleiul din cală, domnule.

— Iar eu nu vorbeam defel de el. Plecă de-aici! Lasă-l să se scurgă. Tu nu vezi că şi eu mă scurg pe picioare? Asta-i! Scurgeri peste scurgeri! Nu

numai că suntem plini de butoaie care curg, dar acestea se află într-o corabie care este şi ea găurită. Iar asta e o stare mai rea decât cea a „Pequodului”, omule. Dar vezi bine că eu nu mă opresc să îmi astup gaura; cine s-o găsească în cala plină cu de toate şi cum să spere s-o astupe chiar dacă ar fi dibuită, în furtuna teribilă a vieţii? Starbuck, să ştii că nu accept să se monteze palanul.

— Ce-o să spună proprietarii, domnule?

— Lasă-i pe ei să stea pe plaja din Nantucket şi să urle la furtună. Ce-i pasă lui Ahab? Proprietari? Proprietari? Proprietari? Toată ziua-i dai cu mişeii ăia de proprietari ai tăi, Starbuck, de parcă mi-ar ţine loc de conştiinţă. Ascultă aici! Singurul adevărat proprietar al unui lucru este cel care-l comandă. Ia aminte! Conştiinţa mea se află în chila acestei corăbii. Treci pe punte!

— Căpitane Ahab, spuse secundul care se înroşise deja de furie, înaintând cu îndrăzneală în cabină, însă cu o îndrăzneală respectuoasă şi precaută că nu numai că părea că se fereşte prin toate mijloacele să se manifeste, dar parcă nici nu se încredea în forţele sale. Un om mai de seamă, continuă el, ar trece cu vederea la dumneavoastră, ceea ce n-ar suporta la un om mai tânăr; sau mai fericit, căpitane Ahab.

— Ei, drăcie! Îndrăzneşti deci să ai o părere proastă despre mine? Treci pe punte!

— Nu, domnule, încă nu. Vă implor şi îndrăznesc, domnule, să vă rog să vă abţineţi! Să nu ajungem noi să ne înţelegem chiar niciodată, căpitane Ahab?

Ahab luă o muschetă încărcată de pe raft (care făcea parte din mobila de cabină a celor mai multe baleniere sudice) şi îndreptând-o spre Starbuck, exclamă:

— Nu e decât un Dumnezeu care domneşte peste pământ şi un singur căpitan care comandă pe „Pequod”. Treci pe punte!

Pentru o clipă, privind la ochii înflăcăraţi ai secundului şi la obrajii săi îmbujoraţi, ai fi crezut că primise cu adevărat lovitura tubului armat. Însă, stăpânindu-şi emoţiile, se îndreptă cu calm şi în timp ce se îndrepta se opri pentru o clipă şi spuse:

— M-ai înfuriat, nu m-ai insultat, bătrâne. Însă îţi spun că nu trebuie să te temi de Starbuck din cauza asta. N-ai decât să râzi, dar Ahab să facă bine să se teamă de Ahab. Teme-te de tine însuţi, bătrâne!

— Se umflă-n pene, dar de ascultat tot ascultă. Un curaj tare grijuliu, murmură Ahab după ce plecă Starbuck. Ce-a zis oare? Ahab să se teamă de Ahab – ceva tot trebuie să-nsemne.

Apoi, folosind fără să-şi dea seama muscheta drept toiag, începu să se plimbe de colo-colo prin cabină. După puţin timp, ridurile frunţii se mai relaxară şi, punând arma înapoi pe raft, urcă pe punte.

— Eşti un flăcău pe cinste, Starbuck, îi zise încet secundului; apoi ridică vocea şi se adresă echipajului: strângeţi zburătorii şi velele gabier şi la pupă, şi la proră. Daţi înapoi vela mare! Montaţi palanul şi deschideţi cala principală!

E, poate, în zadar să ne întrebăm pentru ce anume se purtase astfel Ahab faţă de Starbuck. Poate că mai rămăsese o scânteie de cinste în el sau poate că era doar o politică grijulie care, în situaţia de faţă, nu îi dădea voie să se arate cât de puţin dispreţuitor, chiar şi pentru o clipă, faţă de cel mai important ofiţer secund de pe corabie. Oricum ar fi fost, ordinele fură executate şi palanele fură montate.

110. Queequeg, în coşciug

După ce căutarăm, se descoperi că ultimele butoaie aşezate acolo nu aveau nimic şi deci că spărtura trebuia să vină mai din spate. Aşadar, fiindcă era vreme bună, căutară mai adânc şi mai adânc, stricând somnul butoaielor adormite de la fund şi scoţând negii uriaşi din beznă în lumina soarelui de deasupra. Atât de adânc pătrunseră şi atât de vechi, de roase şi de înverzite erau butoaiele cele mai de jos, că doar nu te aşteptai să găseşti o ladă mucegăită de piatră plină cu bani de pe vremea căpitanului Noe, laolaltă cu tăbliile care anunţau lumea veche şi făloasă că se apropie potopul. Fură scoase unele după altele butoaiele de apă, de pâine, de carne, legăturile de doage şi grămezile de cercuri de fier, astfel că în cele din urmă de-abia mai puteai să te mişti pe puntea aglomerată, iar cala goală începu să răsune sub paşi ca şi când ai fi călcat peste catacombe pustii, înălţându-se şi legănându-se pe mare ca un balon umplut cu aer. Corabia era plină în vârf asemenea unui student cu stomacul gol şi capul plin de Aristotel. Ce bine că nu se abătu asupra noastră nicio furtună!

Se întâmplă ca atunci prietenul meu drag şi fratele meu de suflet, Queequeg, să fie cuprins de o febră care îl aduse aproape de sfârşitul fără de sfârşit.

Trebuie să spunem aici că în pescuitul de balene nu există sinecuri. Demnitatea şi primejdia merg mâna în mână. Până să ajungi căpitan, cu cât creşti în rang, cu atât trudeşti mai mult. Aşa se întâmpla şi cu sărmanul Queequeg care, ca harponier, nu numai ca trebuia să ia în piept furia nestăvilită a unei balene, ci, cum am văzut deja, trebuia să se urce pe spatele ei după moarte în marea învolburată şi în cele din urmă să coboare în

întunecimea calei şi să încerce, asudând din belşug în tot acest timp, să mute butoaiele grele şi să le stivuiască aşa cum trebuie. Pe scurt, printre marinari, harponierii sunt ţiitorii de cală.

Bietul Queequeg! Când nava era pe jumătate scobită, ar fi trebuit să te apleci prin tambuchi şi să-i arunci o privire acolo, jos, unde, dezbrăcat până la izmenele de lână, sălbaticul tatuat se târa prin umezeală şi mâzgă ca o şopârlă verde pe fundul unui puţ. Cala se dovedi a fi într-adevăr un puţ sau un iglu pentru bietul păgân căci, în mod neobişnuit, în ciuda căldurilor care îl făceau să asude, îl luară nişte friguri nemaipomenite care se transformară în febră şi, după o suferinţă de câteva zile, îl ţintuiră în hamac şi-l aduseră în pragul morţii. Cum se mai sfârşi şi se mai topi în acele zile nesfârşite, că până la urmă nu mai rămase nimic din el în afară de oase şi de pielea tatuată! Dar pe când tot corpul lui se micşora şi se subţia, iar obrajii se ascuţeau, ochii păreau a se mări din ce în ce şi deveniră sticloşi. Se uita spre tine cu blândeţe, dar încă pătrunzător, din toată boala lui, mărturie a faptului că în el sălăşluia o sănătate care nu putea pieri şi nici nu putea fi slăbită.

Asemenea undelor pe apă care, înainte să dispară, se măresc, tot aşa şi ochii lui păreau să se rotunjească din ce în ce mai mult, ca undele Eternităţii. O groază fără nume te cotropea când stăteai la căpătâiul acestui sălbatic ce-şi dădea duhul şi vedeai pe faţa lui asemenea lucruri ciudate, ca acelea văzute de veghetori pe chipul lui Zoroastru când trăgea şi el să moară. Lucrurile ce înspăimântă şi minunează pe oameni nu sunt scrise în cărţi şi nu se pot povesti în cuvinte. Apropierea de moarte, care îi seceră în cele din urmă pe toţi, impresionează pe toată lumea cu o revelaţie pe care numai un autor din rândurile morţilor ar putea să o descrie cum trebuie. Aşadar, să mai spunem o dată, niciun grec aflat pe moarte nu nutrea gânduri mai înalte şi mai sfinte decât cele ale căror umbre

misterioase jucau pe faţa bietului Queequeg cum stătea el tăcut în hamacul său pe care marea îl legăna ca să-l adoarmă în somnul de veci şi era înălţat spre ceruri de valul invizibil al potopului oceanic.

Niciun marinar din tot echipajul nu credea că mai avea scăpare. Cât despre Queequeg, ce credea el despre starea sa se văzu după favorul pe care îl ceru. Chemă pe cineva lângă el în timpul cartului cenuşiu al dimineţii, când tocmai se crăpa de ziuă. Şi luându-i mâna îi povesti că pe când se afla în Nantucket se întâmplase să vadă nişte mici canoe de lemn negru, asemenea lemnului frumos de pe insula sa de baştină, şi că întrebând la ce foloseau, i se răspunsese că toţi oamenii care mor în Nantucket erau aşezaţi în acele canoe, iar el acum dorea să fie şi aşezat în acel fel, căci şi obiceiul poporului său era unul asemănător: după ce era îmbălsămat, războinicul mort era lungit în canoe şi lăsat să plutească astfel către insulele înstelate, căci ei cred nu doar că stelele sunt insule, ci şi că departe, dincolo de toate zările, apele lor blânde şi îndepărtate se întrepătrund cu cele ale tăriilor albastre şi aşa se formează valurile înspumate din Calea Lactee. Adăugă şi că nu suporta gândul de a fi înmormântat în hamac, aşa cum se obişnuieşte pe mare, şi aruncat ca o spurcăciune rechinilor hrăpăreţi. Nu. El voia o canoe ca acelea din Nantucket, care i se potrivea mai bine fiind vânător de balene, deoarece aceste canoe-sicriu nu au chilă, asemănându-se cu bărcile de vânătoare, cu toate că acest lucru însemna că nu puteau fi cârmite şi că avea să plutească la întâmplare către veşnicia întunecată.

Când se auzi pe punte despre această cerinţă ciudată, dulgherului i se porunci pe dată să facă întocmai cum a cerut Queequeg, oricare ar fi fost dorinţa lui. La bord se aflau nişte bucăţi de cherestea veche, colorată ca un sicriu, care fusese tăiată într-o călătorie trecută din arbuştii de pe

insulele Lackaday şi se hotărî ca din aceste lemne negre să fie făcut coşciugul. Dulgherul de-abia de primi comanda că luă rigla şi cu promptitudinea indiferentă a caracterului său se grăbi la teugă şi îl măsură pe Queequeg cu mare atenţie, desenându-l cu cretă pe măsură ce muta rigla.

— Bietul băiat! Acum trebuie să moară, lăsă sa-i scape marinarului din Long Island.

Întorcându-se la bancul de lucru dulgherul însemnă pe acesta, pentru uşurinţa şi ca să rămână însemnat, mărimea exactă pe care urma să o aibă sicriul, şi apoi termină măsurătoarea făcând două crestături la capete. După aceea, îşi aduse plăcile de lemn şi uneltele şi se puse pe treabă.

Când fu bătut ultimul cui şi capacul fu îndreptat şi potrivit, el luă cu uşurinţă coşciugul în spinare şi plecă aşa cu el, întrebând dacă erau gata pentru el jos în teugă. Auzind strigătele indignate şi oarecum amuzate cu care oamenii de pe punte îl uşuiau pe omul cu coşciugul, Queequeg, spre mirarea tuturor, ordonă ca obiectul să fie adus la el imediat. Nu fu cale să-l întoarcă deoarece, dintre toţi oamenii, cei care sunt pe moarte se dovedesc a fi cei mai stăruitori şi, desigur, având în vedere că în curând ei nu ne vor mai deranja niciodată, bietului muribund trebuia să i se facă pofta.

Aplecându-se din hamac, Queequeg se uită vreme îndelungată la coşciug cu mare băgare de seamă. Apoi ceru să i se aducă harponul, îi scoase acestuia băţul de lemn şi puse vârful de fier în coşciug lângă una dintre vâslele bărcii sale. Tot la cererea sa, i se înşirară pe margini pesmeţi: la cap i se puse o sticlă de apă dulce şi la picioare un săculeţ cu pământ răzuit din cală. Răsucindu-i-se o bucată de pânză de velă drept pernă, Queequeg imploră să fie pus în patul lui de veci ca să vadă cât de confortabil era, dacă se putea spune într-adevăr că ar fi confortabil. Stătu nemişcat câteva minute, apoi rugă pe cineva să îi aducă din desagă pe zeul lui mic, Yojo. După ce îşi împreună

mâinile pe piept cu Yojo între ele, ceru să i se pună capacul, tambuchiul, cum îi zicea el. Partea de la căpătâi rămase deschisă cu ajutorul unei balamale de piele, iar Queequeg zăcea acum în coşciugul din care nu i se mai vedea decât chipul recules. „Rarmai” (e bun, e uşor), murmură el într-un sfârşit şi făcu semne că vrea să fie mutat înapoi în hamac.

Înainte însă ca această treabă să fie înfăptuită Pip, care se tot învârtise cu şiretenie prin apropiere, se trase aproape de locul în care zăcea şi cu suspine adânci îl luă de mână: cu cealaltă strângea tamburina.

— Sărmanul hoinar! Nu o să încetezi niciodată cu hoinăreala asta obositoare? Unde te mai duci acum. Dar dacă eşti purtat de curenţi către dulcele Antile unde ţărmurile sunt împrejmuite de nuferi, îmi faci şi mie un mic comision. Caută-l pe unul Pip, care a dispărut de mult. Cred că se află în acele Antile îndepărtate. Dacă îl găseşti, caută să-l alini căci trebuie că e foarte trist. Uite: şi-a lăsat tamburina în urmă am găsit-o eu. Rig-a-dig, dig, dig! Acum, Queequeg, mori iar eu o să îţi bat marşul de moarte.

— Am auzit, spuse Starbuck privind prin tambuchi că oamenii cuprinşi de friguri încep, fără a-şi da seama, să vorbească în limbi străvechi şi că atunci când se încearcă să se dezlege misterul se dovedeşte mereu că în copilăria lor uitată acele limbi străvechi chiar le-au fost susurate în ureche de către unii învăţaţi. Aşa cred, prin credinţa mea cea dragă, şi că bietul Pip, în această sminteală dulce în care trăieşte, ne aduce garanţii privitoare la căminele noastre eterne. Unde să fi învăţat el toate acestea, dacă nu acolo? Sst! Vorbeşte iar; dar acum mai pe larg.

— Aşezaţi-vă doi câte doi! Să-l facem general! Staţi! Unde-i e harponul? Puneţi-l aici de-a curmezişul. Rig-a-dig, dig, dig! Hopa! Mi-ar trebui un cocoş să i-l pun pe cap ca să cânte! Queequeg

moare ca un viteaz, nu uitaţi asta, el moare ca un viteaz! Băgaţi bine de seamă, Queequeg moare ca un viteaz! Însă amărâtul de Pip, el a murit ca un laş, a murit tremurând tot. Ia ascultă! Dacă îl găseşti pe Pip, zi-le tuturor celor din Antile că e un fugar, un laş, un laş, un laş! Zi-le că a sărit dintr-o barcă de vânătoare. Nu aş bate din tamburina mea peste mârşavul de Pip şi nu i-aş zice niciodată că-i un general dacă ar mai muri o dată aici. Nu! Ruşine să le fie tuturor laşilor, ruşine să le fie! Să se înece ca Pip, care a sărit din barcă! Ruşine! Ruşine!

Tot acest timp, Queequeg zăcu cu ochii închişi, de parcă s-ar fi aflat într-o transă. Pip fu alungat şi bolnavul fu pus la loc în hamacul său.

Acum însă, deoarece se pregătise, pare-se, pe deplin pentru moarte şi coşciugul se dovedi a i se potrivi de minune, Queequeg îşi reveni. În curând păru că nu mai era deloc nevoie de cutia dulgherului şi după aceea, când unii dintre marinari îşi exprimară încântarea surprinzătoare, el le răspunse, în esenţă, astfel: că într-un moment critic îşi adusese aminte că mai avea o datorie de îndeplinit la ţărm pe care dacă murea o lăsa nedusă la bun sfârşit. Aşa că se răzgândise în privinţa morţii: nu putea să-şi dea duhul încă, spuse el. L-au întrebat atunci dacă viaţa şi moartea erau două lucruri de care el putea să dispună după bunul lui plac. Răspunse că da, cu siguranţă. Într-un cuvânt, Queequeg credea că dacă un om se hotăra să trăiască, nu putea să fie ucis de o boală amărâtă; doar o balenă, sau o furtună, sau o forţă distrugătoare, fără minte şi de neoprit, puteau să îi mai ia viaţa.

Iată aici încă o diferenţă notabilă între sălbatici şi civilizaţi. Unui om civilizat poate să îi ia şi şase luni să se refacă după o boală, dar sălbaticul se pune pe picioare într-o singură zi. Astfel că, după o vreme, Queequeg îşi recăpătă forţele şi după ce petrecu pe arborele de cabestan câteva zile

trândăvind, dar mâncând cu o poftă straşnică, sări deodată de-acolo, îşi răsfiră mâinile şi picioarele, se întinse cât era de lung, căscă puţin şi apoi sărind la prora bărcii suspendate şi potrivindu-şi harponul spuse că era gata de luptă.

Ca o toană sălbatică, folosea acum coşciugul drept cufăr şi, golind în el traista lui de pânză plină de haine, le aşeză pe îndelete acolo. Petrecu multe ore libere sculptând capacul cu desene şi figurine groteşti şi părea că se străduieşte, în felul său necioplit, să copieze bucăţi din tatuajele sale de pe trup. Tatuajele acestea erau opera unui profet şi vizionar de pe insula lui care, prin acele hieroglife, scrisese pe trupul său o teorie completă despre cer şi pământ şi un tratat mistic despre arta de a ajunge la adevăr. Deci Queequeg era el însuşi o ghicitoare ce trebuia desfăcută, o operă minunată într-un singur volum, dar ale cărei mistere nici el nu le putea citi, deşi propria lui inimă se izbea de ele în bătăile ei. Aceste mistere erau aşadar destinate să putrezească odată cu pergamentul viu pe care erau scrise şi să rămână nedesluşite până la sfârşit. Acest gând fu cel care îl făcuse pe Ahab să scoată pe gură exclamaţia aceea a sa, când într-o dimineaţă se întoarse la privegherea bietului Queequeg:

— Vai! ce ne mai chinuie zeii.

111. Pacificul

Când ieşirăm în Marea de Sud, după ce trecurăm pe lângă insulele Bashee, aş fi putut să întâmpin Pacificul drag cu mii de mulţumiri, căci acum mi se îndeplinise dorinţa arzătoare din tinereţe: oceanul senin se întindea unduitor spre est preţ de mii de mile albastre.

Aceste ape au un farmec dulce, despre care nimeni nu ştie ce să spună, dar a cărui învolburare blândă pare să vorbească despre un suflet ascuns în adâncuri, asemenea brazdei Eeziene de deasupra mormântului Evanghelistului Ioan. E un făcut că deasupra acestor păşuni, acestor prerii apoase şi câmpii ale tuturor continentelor, valurile se ridică şi se coboară, se unduiesc şi se răstoarnă fără încetare, căci aici zac amestecate milioane de umbre şi urme, de vise înecate, reverii şi somnuri, tot ceea ce numim vieţi şi suflete zac dormind, dormind fără a se trezi, zvârcolindu-se ca somnoroşii în paturile lor, iar valurile neobosite sunt aşa din cauza neliniştii lor.

Pentru orice mag, hoinar, Pacificul senin, odată văzut, trebuie să rămână de-a pururi marea sa adoptivă. El mişcă miezul apelor de pe pământ, iar Atlanticul şi Oceanul Indian nu sunt decât braţele sale. Aceleaşi valuri spală docurile noilor oraşe californiene, ridicate de-abia ieri de cea mai nouă rasă de oameni, dar şi ţărmurile învechite şi totuşi încă impunătoare ale coastelor asiatice, care sunt mai bătrâne chiar decât Avraam; iar în mijloc plutesc căi lactee de insule de corali şi arhipelaguri nesfârşit de lungi şi Japonii de necucerit. Astfel, acest Pacific misterios şi divin înconjoară toată lumea cea grasă, face ca toate coastele să-i fie un singur golf şi pare a fi inima ce bate în maree a întregului pământ. Ridicat de valurile eterne,

trebuie să îţi însuşeşti domnia sa eternă, înclinându-te în faţa apelor lui ca în faţa unui zeu.

Însă în capul lui Ahab erau puţine gânduri legate de zei, căci stătea ca o statuie de fier în locul său obişnuit de lângă greementul artimon şi trăgea pe o nară parfumul dulceag al insulelor Bashee (prin ale căror crânguri înmiresmate se plimbau, desigur, îndrăgostiţii), iar pe cealaltă inhala aerul sărat al mării nou-găsite, marea în care chiar atunci trebuia să înoate hulita Balenă Albă. Ajuns în cele din urmă în apele acestea ale sfârşitului şi plutind către teritoriul de pescuit japonez, ţelul bătrânului crescu în sine însuşi. Buzele tari erau strânse ca şi cele ale unei menghine, venele frunţii sale se umflau ca nişte pâraie ieşite din matcă şi chiar şi în timp ce dormea strigătul său sfâşietor răsuna prin cala căptuşită:

— Toată lumea la pupa! Balena Albă scuipă sânge!

112. Fierarul

Folosindu-se de vremea răcoroasă şi blândă care domnea peste latitudinile acelea şi pregătindu-se pentru urmăririle deosebit de agitate care urmau să vină, Perth, bătrânul fierar, înnegrit şi plin de băşici, nu-şi dusese încă forja portabilă înapoi în cală după ce terminase de meşterit la piciorul lui Ahab, ci o păstrase pe punte, prinsă strâns cu inele de arborele trinchet, căci acum era asaltat fără încetare de secunzi, harponieri şi vâslaşi care-l rugau să îi ajute cu tot felul de chiţibuşuri: să schimbe, să repare sau să îndrepte feluritele lor arme şi ustensile de pe barcă. Deseori era înconjurat de un cerc nerăbdător de oameni care aşteptau toţi să fie ajutaţi şi ţineau în mâini cazmale, capete de suliţă, harpoane şi lănci, privind cu jind la fiecare mişcare a sa ce îi umplea de cenuşă în timp ce el trudea de zor. Cu toate acestea, bătrânul avea un ciocan foarte răbdător pe care-l mânuia cu tot atâta răbdare. Nu se auzea din partea lui niciun murmur, nicio bombăneală şi nicio mârâială. Tăcut, încet şi serios, încovoindu-şi din ce în ce mai mult spatele cocoşat de vreme, el muncea de parcă munca aceasta ar fi fost chiar viaţa sa, iar loviturile ciocanului – bătăile inimii sale. Aşa şi era. Cât de vrednic de milă!

Mersul ciudat al acestui bătrân, legănarea subtilă, dar care se vădea a fi dureroasă, a pasului său, aţâţă de la începutul călătoriei curiozitatea marinarilor. În cele din urmă cedă insistenţei întrebărilor lor şi aşa se întâmplă că acum toată lumea aflase istoria ruşinoasă a sorţii sale vitrege întârziind, din vina sa, într-o noapte geroasă de iarnă pe drumul dintre două oraşe de la ţară, fierarul, cherchelit bine, simţi cum îl învăluie toropeala cea grea şi căută să se adăpostească într-un hambar părăsit şi dărăpănat. Urmarea fu că îşi

pierdu extremităţile ambelor picioare. După această istorisire ieşiră la iveală, încet-încet, cele patru acte vesele şi cel de-al cincilea, cel lung. Dar care încă nu se terminase catastrofic, despre suferinţa dramei vieţii sale.

Era un om bătrân care, la vârsta sa de aproape şaizeci de ani, întâlnise cu întârziere acel lucru care în termenii tehnici ai nenorocirii se numeşte ruină. Fusese un meşter renumit şi avusese mult de muncă; avusese o casă şi o grădină; strânsese în braţe o nevastă iubitoare şi mult mai tânără ca el şi trei copii sănătoşi şi voinici; în fiecare duminică se ducea la o biserică frumuşică dintr-un crâng. Însă, într-o noapte, la adăpostul întunericului şi mai încolo la ascunzişul minciunilor viclene, un tâlhar fără milă se strecură în căminul lui fericit şi îi fură tot ce avea. Mai rău, însuşi fierarul îl adusese pe acesta în sânul familiei fără să se gândească. Era Vrăjitorul Sticlei! Îndată ce se destupă sticla, duşmanul zbură afară şi se apucă să îi strice casa. Din motive de chibzuială şi economisire, atelierul fierarului se afla la subsolul casei sale, dar avea o intrare separată. Nevasta tânără, iubitoare şi plină de sănătate ascultase mereu cu mare plăcere, fără a o deranja, duduiturile ciocanului bărbatului ei ale căror ecouri, înăbuşite de stavilele duşumelei şi ale pereţilor, ajungeau până la ea cu multă dulceaţă, atunci când se afla în camera copiilor, care se duceau mereu la culcare cu cântecul de leagăn al fierului în urechi.

Tu, nenorocire a nenorocirilor! De ce nu vii niciodată când trebuie? Dacă îl luai pe acest fierar bătrân la tine înainte de a se abate ruina asupra lui, atunci văduva tânără ar suferi cum se cuvine şi cei trei orfani ar fi avut parte de un părinte venerabil şi legendar la care să viseze în restul anilor lor. Toţi ar fi trăit fără griji şi în pace. Dar moartea luă un frate mai mare şi mai cinstit, de a cărui muncă a mâinilor atârna grija unei alte familii, şi îl lăsă pe

bătrânul fără folos în viaţă, până ce rugina vieţii l-ar fi făcut mai lesne de secerat.

De ce să mai povestim toată tărăşenia? Loviturile ciocanului din subsol se răriră cu fiecare zi şi fiecare lovitură din fiecare zi era mai slabă decât cea din urmă; nevasta stătea îngândurată la fereastră, privind cu ochi sticloşi chipurile plânse ale copilaşilor. Foalele tăcură. Forja se astupă de cenuşă. Casa fu vândută. Mama se afundă în iarba înaltă a cimitirului. Copiii ei o urmară de două ori acolo. Bătrânul, fără familie şi fără casă, plecă împleticindu-se în doliu. Nu-i mai păsa de năpasta care se abătuse asupra lui şi capul sur nu era decât o batjocură pentru cârlionţii bălai.

Moartea pare singura urmare potrivită unei astfel de vieţi, însă moartea nu înseamnă decât o aruncare în marea nesfârşită a necunoscutului, este primul pas către posibilităţile Depărtării, ale Sălbăticiei, ale Apelor şi ale întinderilor fără de sfârşit. De aceea, în ochii doritori de moarte ai unui asemenea om, care mai avea în el sentimentul remuşcării ce-l ţinea departe de sinucidere, oceanul care cere tribut şi plată tuturor îşi întinse ademenitor înaintea lui câmpia de groaze de neînchipuit şi aventurile minunate ale unei vieţi noi. Iar din inima infinitului Pacific, miile de sirene îi cântară: „Vino mai aproape, tu cel cu inima frântă, aici găseşti o altă viaţă fără vina unei morţi chemate asupra ta; aici sălăşluiesc minunile supranaturalului şi nu trebuie să mori ca să ajungi la ele. Vino mai aproape! Îngroapă-te într-o viaţă care, pe lângă lumea ta de sus, îngrozită şi îngrozitoare, te face să uiţi mai bine decât o poate face moartea. Vino mai aproape!
Înfige-ţi singur crucea în cimitir şi apropie-te, până ajungem să ne cununăm!”

Ascultând aceste voci venind de la apus şi de la răsărit, de la ivirea zorilor şi până la căderea serii, sufletul fierarului răspunse:

— Da, voi veni.

Şi aşa a plecat Perth la vânătoare de balene.

113. Forja

Cu barba încâlcită şi înfăşurat într-un şorţ aspru din piele de rechin, pe la prânz, Perth stătea între forjă şi nicovală, cea din urmă cocoţată pe o buturugă întărită cu fier, şi cu o mână ţinea un vârf de suliţă în cărbunii încinşi, iar cu cealaltă apăsa plămânii forjei. În acest timp, se ivi căpitanul Ahab care ducea în mână un săculeţ de piele cam răpciugos. Când mai avea doar puţin de parcurs până la forjă, Ahab se opri aşteptând ca Perth să scoată vârful din cărbuni şi să se apuce a-l ciocăni pe nicovală; din fierul roşu ieşeau scântei care se ridicau până sus, iar unele ajunseră chiar lângă Ahab.

— Ăştia-s pui de pasărea furtunii, Perth? Mereu zboară în jurul tău. Astea-s păsări ce aduc veşti bune, dar nu pentru toată lumea. Ia te uită, ce mai ard! Dar tu, tu trăieşti printre ei fără să ai măcar o arsură.

— Asta fiindcă-s ars peste tot, căpitane Ahab, răspunse Perth odihnindu-şi o clipă ciocanul. Nu mă mai ard eu acum. Nu-i uşor să arzi o cicatrice.

— Ei, ei, gata! Vocea ta sună prea blândă, mi se pare că vorbeşte cu calm despre năpastă. Fiindcă nu trăiesc tocmai în rai, nu prea suport la alţii durerea care nu se naşte din nebunie. Ar trebui să te sminteşti, fierarule; chiar, de ce nu înnebuneşti? Cum poţi să suporţi viaţa asta fără să fii smintit? Aşa de tare te urăsc cerurile, că nu te lasă nici măcar să înnebuneşti? Ce tot faci acolo?

— Sudez un vârf de suliţă mai vechi, domnule. Avea crăpături şi îndoituri.

— Şi poţi tu să-l mai îndrepţi, fierarule, după ce a fost folosit atât de mult?

— Presupun că poţi să îndrepţi şi să astupi toate îndoiturile şi toate crăpăturile, oricât de tare ar fi metalul, nu-i aşa fierarule?

— Cred că da, domnule.

— Da, cred că pot; toate crăpăturile în afară de una.

— Uită-te aici, atunci, zise Ahab înaintând hotărât şi aplecându-se cu ambele mâini pe umerii lui Perth. Uită-te aici – aici –, poţi tu să îndrepţi o crăpătură ca asta, fierarule? întrebă plimbându-şi mâna peste fruntea încreţită. Dacă ai putea, mi-aş pune bucuros capul pe nicovală şi aş primi fără să cârtesc lovitura ciocanului între ochi. Răspunde! Poţi tu să îndrepţi o crăpătură ca asta?

— Ei, asta-i, domnule. N-am zis eu că îndrept orice în afară de un singur lucru?

— Da, fierare, asta e. Da, omule, ăsteia n-ai ce-i face; tu nu o vezi decât în carne, dar ea s-a adâncit până la osul capului. Şi acela e plin de încreţituri! Dar gata cu joaca! Gata cu harpoanele şi vârfurile de suliţă pe ziua de azi. Uite-aici! spuse, şi zgâlţâi săculeţul de piele de parcă ar fi fost plin de monede de aur. Şi eu vreau să-mi făureşti un harpon, unul pe care nicio armată de o mie de duşmani să nu-l poată despica, Perth, ceva care să rămână înfipt în balenă de parcă ar fi un os din înotătoare. Asta vreau, zise şi trânti sacul peste nicovală. Ascultă aici, fierare, astea sunt cuiele de la potcoavele oţelite ale cailor de curse.

— Cuie de potcoavă, domnule? Căpitane Ahab. Asta înseamnă că aveţi aici cel mai trainic şi mai puternic metal cu care îi e dat vreodată fierarului să lucreze.

— Ştiu, bătrâne. Cuiele astea o să se lipească între ele ca lipiciul făcut din oasele topite ale ucigaşilor. Repede! făureşte-mi harponul. Dar mai întâi făureşte-mi douăsprezece tije pentru mâner şi apoi îndoaie-le şi răsuceşte-le şi bate-le împreună ca pe firele din care e împletită funia. Repede! Suflu eu în foc.

Când cele douăsprezece tije fură terminate, Ahab le încercă pe rând pe fiecare răsucindu-le în

spirală chiar cu mâna sa în jurul unui bolţ rotunjit, lung şi greu.

— Asta nu-i bună! zise şi o dădu pe ultima deoparte. Fă-o din nou, Perth.

După ce refăcu tija, Perth tocmai voia să se apuce să le îmbine pe toate cele douăsprezece, când Ahab îi opri mâna şi-i zise că vrea să îşi sudeze singur harponul. În timp ce ciocănea pe nicovală cu lovituri cadenţate şi încordate, iar Perth îi înmâna tijele înroşite, Fedallah se apropie în linişte şi, înclinându-se în faţa focului, păru să arunce un blestem sau o binecuvântare asupra lucrului. Însă când Ahab ridică privirea, el se dădu la o parte.

— Ce caută haita asta de diavoli pe aici? întrebă Stubb privind de la teugă. Gălbejitul miroase focul de parcă ar fi un fitil; aşa miroase şi el, ca încărcătorul de pulbere al unei muschete încinse.

În cele din urmă, mânerul, o mare tijă împletită, fu trecut prin foc pentru ultima dată şi în timp ce Perth îl scufundă şuierând în butoiul cu apă pentru a-l căli, aburul îi veni tot în faţa lui Ahab.

— Vrei să mă înfierezi şi pe mine, Perth? zise strâmbându-se puţin de durere. Vasăzică mi-am făurit singur fierul înroşit?

— Doamne, nici gând de una ca asta. Dar tare mă tem de ceva, căpitane Ahab. Nu e harponul acesta cel pentru Balena Albă?

— Pentru duşmanul albicios, da! Însă acum, să-i facem vârfurile. Pe astea trebuie să le faci tu, prietene. Uite aici bricele mele – cel mai bun oţel. Ia-l şi fă vârfurile ascuţite ca gerul din mările îngheţate!

Pentru o clipă, fierarul se uită la lame de parcă n-ar fi îndrăznit să le folosească.

— Ia-le, omule, eu nu am nevoie de ele, căci acum nu mă mai bărbieresc, n-am să mai mănânc şi n-am să mă mai rog până… dar gata, ajunge, la treabă!

Modelat în cele din urmă sub forma unei săgeţi şi sudat de către Perth de mâner, vârful de oţel se ascuţea în capătul fierului, iar pe când fierarul se pregătea să-l mai treacă pentru ultima dată prin apă înainte să-l răcească, îi strigă lui Ahab să aducă butoiul de apă mai aproape.

— Nu, nu! Pentru el nu trebuie apă. Vreau să-l făuresc în spiritul morţii. Voi, cei de acolo! Tashtego, Queequeg, Daggoo!
Ce ziceţi voi, păgânilor, îmi daţi sânge de la voi cât să înmoi vârful harponului în el? întrebă ţinându-l ridicat. Răspunsul fu o clătinare din cap: da. Se dădură trei găuri în carnea păgână şi harponul Balenei Albe fu răcit.

— *Ego non baptizo te in nomine patris, sed in nomine diaboli*[28], urlă Ahab ca într-un delir în timp ce fierul rău devora în bolboci sângele de botez.

Acum, adunând bucăţile rămase de dedesubt şi alegând dintre toate una de hicori care încă mai avea coajă, Ahab îi potrivi capătul în gaura fierului. Un colac de funie fu apoi desfăcut şi câţiva stânjeni din el fură întinşi bine de tot până la cabestan. Punând piciorul pe funie, până ce aceasta făcu un zgomot asemenea corzilor de harpă, apoi aplecându-se deasupra ei şi nevăzând nicio ruptură, Ahab exclamă:

— Bun! Iar acum să măsurăm!

Funia fu despletită la un capăt, iar firele desfăcute fură împletite şi înnodate în jurul găurii harponului; apoi prăjina fu îndesată bine în gaură. Capătul de jos al funiei fu ridicat până la jumătatea prăjinii şi prins bine acolo cu noduri. Odată terminată treaba, prăjina, fierul şi funia, ca şi cele trei ursitoare, rămaseră inseparabile. Ahab îşi luă îmbufnat harponul şi se îndepărtă. Sunetul piciorului său de os şi cel al prăjinii de hicori sunau amândouă a gol peste punte. Însă înainte de a intra în cabină se auzi un sunet uşor, nepământesc. Batjocoritor şi totuşi pios. Vai. Pip! Râsul tău blestemat, ochiul tău care, deşi e leneş,

nu scapă nimic, toate bălmăjelile tale ciudate, toate s-au amestecat cu tragedia neagră a corăbiei întristate şi au luat-o în derâdere.

114. Aurarul

Înaintând din ce în ce mai adânc în inima terenului de vânătoare japonez, „Pequodul” zumzăia de agitaţia pescuitului. Deseori, pe vreme blândă şi plăcută, timp de douăsprezece, optsprezece şi chiar douăzeci de ore neîntrerupte, echipajul stătea în bărci vâslind uşor, urmărind balene sau, timp de şaizeci sau şaptezeci de minute, aşteptând răbdător ca ele să se înalţe iar; însă eforturile nu le erau răsplătite.

În astfel de momente, sub soarele ce apunea, aşezat în barca sa uşoară ca o canoe de mesteacăn care se îngemăna parcă ea însăşi cu talazurile blânde, ca nişte pisici ce torc lovindu-se de copastie, aşa cum torc pe sobă, în astfel de momente pline de linişte visătoare, când priveşte frumuseţea tăcută şi sclipitoare a pielii oceanului, omul uită de inima de leu ce palpită sub luciul apei. Acestea sunt momentele în care hoinarul aflat în barcă simte o apropiere de rudenie, plină de încredere, faţă de marea ce i se pare o întindere de uscat, iar corabia din depărtare, care nu-şi mai arată decât cele trei catarge, pare a se căzni să înainteze nu prin valurile ce se rostogolesc dolofane, ci prin iarba înaltă a unei prerii bătute de vânt, aidoma cailor emigranţilor din Vest cărora nu li se văd decât urechile ciulite în timp ce se furişează prin verdeaţa înaltă.

Când peste velele virginale şi povârnişurile dealurilor albastre se aştern tăcerea şi liniştea, poţi jura că în acele singurătăţi dorm nişte copii obosiţi de joacă în zile senine de mai, când din copacii din crâng se scutură florile. Toate acestea se îmbină cu gândurile tale fermecate, astfel că adevărul şi visul, întâlnindu-se la jumătate şi pătrunzându-se unul pe celălalt, formează un întreg perfect.

Aceste scene, oricât de efemere, îl învăluiau şi pe Ahab.

O! luminişuri ierboase! Voi, peisaje veşnic verzi ale sufletului! În voi poate omul să se rostogolească asemenea mânzului în trifoiul dimineţii şi pentru câteva clipe trecătoare poate să simtă rouă răcoritoare a vieţii veşnice pe pielea lui. Să dea Domnul ca această linişte binecuvântată să dureze! Însă firele încurcate ale vieţii sunt ţesute unul de celălalt: liniştea e tăiată de furtună şi furtuna este căpătuită de linişte Nu există un drum drept şi neschimbat prin viaţă, nu înaintăm printre semne fixe pentru a ne opri la ultimul – după ce trecem prin vraja neştiută a naşterii, prin credinţa nestrămutată a copilăriei şi îndoiala adolescenţei (care este blestemul cel mai întâlnit), apoi scepticismul, apoi necredinţa ce se naşte din întrebarea bătrâneţii: „şi dacă?”. Dar odată ce trecem prin toate acestea, luăm cercul de la capăt şi devenim nou-născuţi, băieţi şi bărbaţi care se întreabă pentru eternitate: „şi dacă?”. Unde se ascunde ultimul port, din care nu mai plecăm? În aceeaşi zi, privind de pe marginea bărcii sale în adâncurile mării aurite, Starbuck murmură:

— Frumuseţe fără sfârşit, aidoma celei pe care o vede îndrăgostitul în ochii tinerei mirese! Nu-mi povesti despre rechinii tăi cu colţi ascuţiţi şi despre obiceiul tău sălbatic de a răpi oamenii şi a-i trage în adâncuri. Lasă speranţa să înlăture realitatea, lasă visul să înlăture amintirea. Mă uit în adâncurile tale şi mă încred..

Iar Stubb, ca un peşte cu solzi lucioşi, se afundă şi el în aceeaşi lumină aurită:

— Eu sunt Stubb, iar Stubb are povestea lui, însă Stubb jură acum că a fost mereu voios.

115. „Pequod” întâlneşte „Burlacul”

Voioase erau şi priveliştile, şi sunetele aduse de vânt cu câteva săptămâni înainte ca harponul lui Ahab să fie sudat.

Era o corabie din Nantucket, „Burlacul”, care tocmai ce bătuse în cuie ultimul butoi de ulei şi prinsese în bolţuri capacul calei ce stătea să dea pe-afară. Iar acum se veselea în strai de sărbătoare, deşi în chip cam lăudăros, navigând în jurul vaselor împrăştiate de pe terenul de vânătoare înainte de a-şi îndrepta prora spre casă.

Cei trei oameni din vârfurile catargelor purtau la pălărie panglici înguste şi roşii; la pupa o barcă fusese agăţată cu fundul în jos, iar atârnată de bompres se vedea falca lungă a ultimei balene ucise. Însemne, semnale şi jachete de toate culorile fluturau în greement de-o parte şi de alta. Legate de lateralele fiecărui cuib de cioară puteau fi văzute câte două butoaie de spermanţet, iar deasupra lor, pe crucetele gabiilor se prelingeau firişoare ale aceluiaşi lichid, iar sus de tot ardea o lampă de alamă.

După cum aflarăm mai târziu, „Burlacul” avusese parte de un succes neaşteptat, cu atât mai minunat cu cât, navigând pe aceleaşi ape, alte corăbii pierduseră luni întregi fără a prinde un singur peşte. Nu numai că scoseseră din oală butoaiele de carne şi de pâine pentru a face loc pentru spermanţetul mai valoros, dar mai cumpăraseră chiar butoaie, de la navele care le ieşiseră în cale, iar acestea fuseseră depozitate pe punte, în cabinele căpitanului şi în ale ofiţerilor. Chiar şi masa din cabină fusese scoasă ca să se facă din ea surcele pentru foc iar ofiţerii mâncau pe lemnul mare al unui fund de butoi de ulei legat de podea ca o masă de centru. În teugă, marinarii îşi călăfătuiseră şi îşi smoliseră cuferele pe care

apoi le umpluseră; se povesti cu umor că bucătarul îşi făurise un capac pentru cea mai mare oală a sa şi o umpluse, iar intendentul dăduse cep cutiei de cafea de rezervă şi o umpluseră şi pe aceea. Se mai povesti cum că harponierii destupaseră găurile harpoanelor şi vârâseră şi acolo spermanţet, cum că totul era plin de seu în afară de buzunarele pantalonilor căpitanului, iar pe acelea le păstrase goale doar pentru a-şi îndesa mâinile în ele ca dovadă a mulţumirii de sine.

În timp ce această voioasă navă a norocului se apropia de posomorâtul „Pequod", de la teugă se auzea zgomotul sălbatic al unor tobe enorme, iar când ajunse destul de aproape, văzurăm că o parte din echipaj stătea în jurul cazanelor de topit care, acoperite cu pielea ca de pergament a stomacului unei Balene Drepte, scoteau un muget straşnic la fiecare lovitură a mâinilor încleştate ale marinarilor. La dunetă, secunzii şi harponierii dansau cu fetele măslinii care fugiseră cu ei din insulele Polineziei, în timp ce, urcaţi într-o barcă împodobită şi legată zdravăn între arborele trinchet şi cel mare, trei negri din Long Island, cu scripci albe înjghebate din oase de balenă, prezidau peste giga cea veselă. Între timp, alţi marinari din echipaj erau foarte ocupaţi să dărâme zidăria topitoriei, din care se scoseseră cazanele cele mari. Ai fi crezut că dărâmă blestemata Bastilie, aşa de îndârjite erau urletele lor, în timp ce cărămida şi mortarul de-acum nefolositoare erau azvârlite în apă.

Domnind peste această nebunie, căpitanul stătea în picioare pe duneta înălţată a corăbiei, astfel că scena de bucurie se desfăşura pe de-a-ntregul în faţa ochilor săi şi părea că fusese pusă la cale pentru propria sa distracţie.

Ahab stătea şi el pe duneta sa, amărât şi întunecat, învăluit de o aură de încăpăţânare; iar când cele doua nave se încrucişară – una bucurându-se pentru întâmplările prin care trecuse,

iar cealaltă presimţind năpasta ce avea să se abată în viitor asupra ei –, cei doi căpitani întrupau ei înşişi contrastul scenei.

— Vino la bord! Vino la bord! strigă veselul căpitanul „Burlacului” ridicând în aer un pahar şi o sticlă.

— Aţi văzut Balena Albă? strigă Ahab drept răspuns.

— Nu; doar am auzit de ea, dar eu nu cred deloc că există, răspunse celălalt plin de voie bună. Vino la bord!

— Sunteţi mult prea veseli. Mergeţi înainte. Aţi pierdut oameni?

— Nu destui ca să pomenesc despre asta – doi islandezi, atât. Dar hai la bord, bătrâne dragă, haide vino! O să-ţi risipesc eu norii ăia ce-ţi apasă fruntea. Hai, nu vrei să vii? Noi ne veselim, avem o corabie plină şi ne ducem acasă.

— Ce nemaipomenit de familiar e omul nebun! murmură Ahab, apoi zise cu voce tare: Voi aveţi o corabie plină şi vă îndreptaţi spre casă, zici. Ei bine, atunci, eu am o corabie goală şi mă îndrept spre depărtări. Aşa că mergeţi în treaba voastră şi eu o să mă duc într-a mea. Înainte! Ridicaţi pânzele şi ţineţi-o în vânt!

Astfel, în timp ce o navă plecă veselă cu vântul în spate, cealaltă se îndreptă cu încăpăţânare împotriva lui, şi astfel se despărţiră. Echipajul de pe „Pequod” se uita cu jind către „Burlacul”, care se pierdea din vedere, dar oamenii de pe „Burlac” nu le aruncară nici măcar o privire, căci erau prea prinşi în distracţia lor. Cum Ahab, aplecat peste balustrada de la pupă, se uita după vasul ce se îndrepta spre casă, scoase din buzunar o sticluţă cu nisip şi apoi, uitându-se când la sticluţă, când la vas, păru că face o legătură între cele două. Căci acea sticluţă era plină cu pământ din Nantucket.

116. Balena muribundă

Deseori în această viaţă când, pe partea dreaptă, cei care sunt ocrotiţi de soartă trec aproape de noi. Deşi înainte eram posomorâţi, ne mângâie şi pe noi acea briză blândă şi ne simţim pânzele umflate în acest fel. Aşa părea a se întâmpla şi cu „Pequodul”, căci a doua zi după ce întâlniserăm veselul „Burlac” fură zărite mai multe balene şi dintre acestea fură prinse patru. Una dintre ele, de către Ahab.

Se întâmpla într-o după-amiază târzie, după ce fură înfipte ultimele suliţe ale bătăliei sângeroase; plutind unul pe cerul înroşit de apus şi celălalt pe mare, soarele şi balena părură a se stinge tăcuţi împreună, iar în acel moment, o dulceaţă şi o linişte se ridicară din orizonturile încoronate cu aer parfumat, că părea că din văile caste şi verzi ale insulelor Manila briza spaniolă, transformată în marinar, plecase pe mare încărcată cu psalmii vecerniei.

Liniştit iar, dar mai mult resemnat în tristeţe, Ahab, care se îndepărtase de balenă, stătea şi privea ultimele ei zvâcnituri din barca ce se liniştise şi ea. Asta deoarece spectacolul care se poate vedea la orice Caşalot muribund – întoarcerea capului către soare şi ultima răsuflare dată aşa –, acest spectacol ciudat, care se petrecea într-o seară atât de blândă, îi insuflă lui Ahab o mirare necunoscută până atunci.

— Se tot întoarce spre el; cât de încet, dar sigur îşi întoarce fruntea pentru a-l slăvi cu ultimele sale puteri. Şi balena venerează focul, e cel mai loial, mai mare şi mai nobil vasal al soarelui! Vai! Dacă ochii mei prea îngăduitori ar putea vedea priveliştile prea îngăduitoare. Iată! chiar şi aici, în depărtatele mări, departe de zumzetul fericirilor şi nenorocirilor omeneşti, unde nu există legi înscrise

pe tăblii, unde de-a lungul a nenumărate veacuri chinezeşti talazurile s-au rostogolit fără a vorbi sau a li se vorbi vreodată, asemenea stelelor care luminează izvorul necunoscut al Nigerului, chiar şi aici, viaţa se sfârşeşte plină de speranţă spre soare, dar uite: nici n-a murit bine, că moartea a întors cadavrul şi l-a îndreptat în altă parte.

Tu, jumătate hindusă întunecată a naturii, care ţi-ai făcut din oase înecate tron undeva, în inima apelor fără fund, tu eşti o păgână, regină, care îmi vorbeşti prea desluşit pe limba furtunilor nemiloase şi pe cea a înmormântării tăcute a liniştii.

Această balenă doar ce şi-a dat duhul şi şi-a şi întors fruntea de la soare, iar asta e o lecţie pentru mine.

Vai ţie, tristeţe încolţită şi încremenită a puterii! Vai ţie, jet colorat ce ţinteşti spre ceruri! Prima se căzneşte şi ultimul se-avântă în zadar! În zadar, balenă, cauţi ajutor la soarele grăbit care doar cere viaţă, dar nu o mai dă înapoi. Însă tu, jumătate întunecată, tu îmi insufli o credinţă mai mândră, deşi mai neagră. Toate minunile fără nume plutesc pe sub mine aici; sunt săltat de respiraţia unor fiinţe odinioară vii care au ieşit ca aer, dar s-au transformat în apă.

Urlă atunci, urlă pentru totdeauna, tu, mare, în ale cărei învolburări îşi găseşte pasărea sălbatică singura odihnă. Născut din pământ, dar alăptat de mare, munţii şi văile tari m-au zămislit, dar valurile sunt surorile mele!

117. Cartul balenei

Cele patru balene ucise în acea seară muriseră departe una de cealaltă: una, departe în direcţia vântului, alta, mai aproape, la adăpost, una la proră şi una la pupă. Ultimele trei fură aduse lângă corabie înainte de căderea nopţii, însă la cea din direcţia vântului nu se putu ajunge până dimineaţa, iar barca echipajului care o doborâse rămase lângă ea toată noaptea. Iar barca aceea era a lui Ahab.

Însemnul fu înfipt drept în nara balenei moarte, iar felinarul care atârna de vârful lui arunca o lumină jucăuşă şi tremurătoare peste spatele negru şi lucios şi chiar mai departe, peste valurile nopţii care mângâiau cu blândeţe laturile lungi ale balenei, ca spuma delicată de pe plajă.

Ahab şi echipajul păreau că dorm toţi, în afară de Fedallah care, ghemuit la proră, privea rechinii care dădeau roată hoitului ca nişte stafii şi loveau stinghiile de lemn de cedru cu cozile lor. Un sunet ca acela al fantomelor Gomorei. Ce nu-şi găsesc liniştea, foşnea tremurător prin aer.

Trezit din somn, Ahab dădu nas în nas cu harponierul. Iar aşa învăluiţi de întunericul nopţii cum erau, păreau a fi ultimii oameni dintr-o lume inundată.

— Am visat iar, zise el.

— Dricurile? Nu ţi-am zis eu, bătrâne, că nu vei avea parte nici de dricuri, nici de coşciuge? răspunse el.

— Cum să ai dric, dacă mori pe mare?

— Dar ţi-am mai spus, bătrâne, că înainte ca tu să poţi muri în această călătorie, trebuie să vezi două dricuri pe mare: primul nu e făcut de mâna omului, iar lemnul celui de-al doilea trebuie să fie crescut în America.

— Da, da, e o privelişte tare stranie – un dric şi toate ornamentele sale plutind peste mări cu

valurile în chip de cărăuşi. Ha! O astfel de privelişte nu o să vedem noi prea curând.

— Crezi sau nu, nu poţi muri până nu le vezi, bătrâne.

— Şi despre tine ce ziceai?

— Deşi se va întâmpla la sfârşit, eu voi merge înaintea ta, ca pilot.

— Iar când o să te duci înaintea mea, dacă o să se întâmple aşa, atunci înainte să te urmez, va trebui să mi te arăţi, să mă îndrumi? Nu aşa era? Ei, atunci, dacă e să te cred, am aici două dovezi că îl voi răpune pe Moby Dick şi voi supravieţui.

— Mai ai aici o dovadă, zise Fedallah şi ochii i se aprinseră ca nişte licurici în întuneric. Numai cânepa te poate ucide.

— Spânzurătoarea, vrei să zici. Atunci sunt nemuritor atât pe apă, cât şi pe uscat, strigă Ahab şi începu să râdă batjocoritor. Nemuritor, pe apă şi pe uscat!

Tăcură amândoi. Zorii cenuşii se iviră şi echipajul adormit se ridică de pe fundul bărcii, iar înainte de prânz balena moartă fu adusă lângă corabie.

118. Sextantul

Sezonul de vânătoare pe linia Ecuatorului se apropia şi în fiecare zi când Ahab, ieşind din cabină, arunca o privire în sus, cârmaciul atent apuca ostentativ timona, iar marinarii plini de avânt fugeau către vergi şi stăteau acolo cu ochii aţintiţi către dublon, aşteptând ordinul de a îndrepta vasul către Ecuator. Ordinul fu dat în cele din urmă. De-abia ajunsese soarele la amiază, iar Ahab stătea la prora bărcii sale suspendate şi se îndeletnicea cu observarea zilnică a soarelui pentru a stabili latitudinea.

În marea japoneză, zilele de vară sunt ca nişte pârâuri strălucitoare. Soarele japonez neschimbător pare punctul în care nesfârşita mare, ca o lentilă, mistuie cerul. Tăriile par lăcuite, nori nu sunt deloc, orizontul pluteşte plat, iar goliciunea strălucirii teribile este aidoma splendorii copleşitoare a tronului lui Dumnezeu. Era bine că sextantul lui Ahab avea lentile colorate, prin care el putea privi la văpaia soarelui. Balansându-se odată cu legănatul bărcii, Ahab, ţinând instrumentul de privit la ochi, stătu nemişcat câteva clipe pentru a surprinde momentul exact când soarele se aşeza pe meridianul său. Între timp, pe când întreaga sa atenţie era absorbită în acest fel, Fedallah stătea îngenuncheat sub el pe puntea corăbiei şi cu faţa ridicată ca a lui Ahab se uita la acelaşi soare, doar că pleoapele acopereau doar pe jumătate ochii, iar chipul său sălbatic părea îmblânzit de o linişte pământească. Î cele din urmă, se obţinu imaginea dorită, iar Ahab calculă cu creionul pe piciorul său de os la ce latitudine se aflau în acel moment. Căzând apoi într-o scurtă visare, se uită din nou în sus spre soare şi îşi zise încet:

— Semn al mării! Pilot înalt şi măreţ! Tu îmi spui într-adevăr unde mă aflu eu, dar poţi să îmi spui unde voi ajunge, sau poţi să-mi spui unde se află altcineva în afară de mine în această clipă? Unde e Moby Dick? Desigur că în chiar această clipă îl ai sub privirea ta. Ochii mei privesc adânc în ochiul care se uită chiar acum la el, în ochiul care chiar în această clipă priveşte la lucrurile necunoscute de pe cealaltă parte a ta, soare arzător!

Apoi privind la cvadrant, şi mânuind, una după alta, numeroasele sale ustensile, se mai gândi puţin şi zise:

— Jucărie caraghioasă! Flecuşteţ pentru copii al înfumuraţilor amirali, comandori şi căpitani. Lumea te laudă, îţi preamăreşte viclenia şi puterea, dar până la urmă ce poţi face tu în afară de a arăta punctul amărât şi jalnic unde se întâmplă să te afli în lumea asta mare şi unde se află şi mâna care te ţine. Nimic, nimic mai mult! Nu poţi spune unde se află o picătură de apă sau un fir de nisip mâine la prânz şi totuşi insulţi soarele cu neputinţa ta. Ştiinţă! Te blestem, jucărie zadarnică, şi blestemate să fie toate lucrurile care înalţă ochii omului către ceruri, a căror strălucire nu face decât să-l ardă, iar ochii mei bătrâni sunt arşi deja de lumina ta, soare! Natura a îndreptat privirea omului către orizontul jos, nu i-a pus-o în creştetul capului, de parcă ar fi vrut Dumnezeu ca omul să se holbeze la bolta sa. Blestemat să fii, sextantule! zise aruncând instrumentul pe punte. Nu o să-mi mai ghidez drumul vieţii după tine. Busola plană a corăbiei, calculul aritmetic, lochul şi saula, acestea mă vor îndrepta şi îmi vor arăta locul în care mă aflu pe mare. Da, spuse sărind de pe barcă pe punte, te calc în picioare, lucru de nimic care arată în zadar către ceruri. Te sfărâm şi te distrug!

În timp ce bătrânul înnebunit călca în picioare – şi viu şi moarte – şi vorbea în acest fel, un rânjet triumfător care părea a-i fi adresat lui Ahab şi o

disperare fatalistă care părea menită pentru el însuşi se cuibăriră pe faţa tăcută şi nemişcată a lui Fedallah. Se ridică neobservat şi dispăru în timp ce, înmărmuriţi de înfăţişarea comandantului lor, marinarii se strânseseră în grup la teugă până ce Ahab, păşind în cele din urmă tăcut pe punte, le strigă:

— La vergi! Cârma înainte! Braţaţi!

Într-o clipă, vergile începură să zbârnâie, iar în timp ce corabia banda într-o parte cele trei catarge ferme şi graţioase ce se înălţau din cala lungă şi striată păreau a fi cei trei Horaţi care făceau piruete pe un singur armăsar.

Dintre aceste catarge, Starbuck privea înaintarea anevoioasă a „Pequodului”, dar şi pe aceea a lui Ahab, în timp ce hoinărea pe punte.

— Am stat în faţa cărbunilor încinşi şi le-am văzut strălucirea plină de flacăra vieţii; am văzut-o în cele din urmă stingându-se, transformându-se încet, încet, în cenuşă. Bătrâne al oceanelor! Ce o să mai rămână din toată viaţa aceasta focoasă a ta dacă nu o mână de cenuşă?

— Da, strigă Stubb, dar cenuşă de cărbuni marini, ia aminte, domnule Starbuck; cărbuni de mare, nu orice fel de cărbune. Ei bine, l-am auzit pe Ahab spunând „cineva mi-a împărţit mâna aceasta de cărţi şi mă conjură să o joc pe ea, nu alta”. Naiba să mă ia, Ahab, dacă nu ai dreptate. Trăieşte în joc şi mori tot în el.

119. Lumânările

Climatele cele mai călduroase adăpostesc colţii cei mai de temut: tigrul bengalez se ascunde în crângurile parfumate şi verzi. Cerurile strălucitoare asmut cele mai îngrozitoare fulgere: minunata Cuba cunoaşte tornade care nu au trecut niciodată peste blândele tărâmuri nordice. Tot aşa se întâmplă ca în minunatele mări japoneze marinarul să întâlnească cea mai primejdioasă dintre furtuni, taifunul. Câteodată se coboară din cerurile cele mai senine ca o bombă care explodează peste un oraş somnoros. Către seara acelei zile, „Pequodului" îi fură smulse pânzele şi rămase cu catargele goale să se lupte cu un taifun care o lovi din plin. Când se lăsă întunericul, marea şi cerul mugeau şi se despicau cu tunete, luminate de fulgerele care arătau catargele golaşe de care fluturau ici şi colo zdrenţele lăsate pentru mai târziu de începutul furtunii.

Ţinându-se de o velă, Starbuck stătea pe dunetă; la fiecare fulgerare se uita în sus ca să vadă ce stricăciuni mai erau aduse greementului încurcat, în timp ce Stubb şi Flask îi comandau pe oameni în munca de a ridica mai sus şi de a lega mai bine bărcile. Truda lor părea a fi în zadar. Deşi urcată în vârful scripeţilor, barca de la dunetă care se afla în vânt – cea a lui Ahab – nu scăpă. Un talaz imens care se ridică până la fundul bărcii îi sparse şipcile în partea de la pupă şi o lăsa aşa, scurgându-se prin ea ca printr-un ciur.

O! veselă-i furtuna
Iar balena ca nebuna
Îşi flutură coada într-una
Ce vlăjgan glumeţ, jucăuş, nătăfleţ, amuzat şi distrat
Mai e oceanul!

Velele zboară-n furtună,
Ba balena face spumă
Când amestecă-n sorbitură.
Ce vlăjgan glumeţ, jucăuş, nătăfleţ, amuzat şi distrat
Mai e oceanul!

Tunetul rupe pânzele
Dar balena stă şi plescăie
Şi îşi linge degetele
Ce vlăjgan glumeţ, jucăuş, nătăfleţ, amuzat şi distrat
Mai e oceanul!

— Gata, Stubb, strigă Starbuck, lasă taifunul să cânte şi să scârţâie greementul ca pe corzile strunei. Dacă eşti un om curajos, taci din gură!

— Dar eu nu sunt un om curajos. N-am spus niciodată că aş fi un om curajos; eu sunt un laş şi cânt doar ca să nu mă pierd cu firea. Să-ţi zic ceva, domnule Starbuck, pe lumea asta nu mă poţi opri din cântat decât dacă-mi tai gâtul. Şi când s-o întâmpla asta, fac prinsoare că tot o să mai cânt: o să-ţi cânt veşnica pomenire.

— Smintitule! Priveşte prin ochii mei dacă tu n-ai.

— Cum? Cum vezi tu prin bezna nopţii mai bine decât ceilalţi, oricât ar fi ei de nebuni?

— Uite! strigă Starbuck prinzându-l pe Stubb de umăr şi arătându-i furtuna care se năpustea asupra lor. Nu vezi că furtuna vine dinspre est, direcţia în care Ahab se duce după Moby Dick? Chiar cursul pe care l-a ales astăzi? Uită-te la barca lui de-acolo. Aceea unde s-a spart? La pupă, unde ar trebui să stea el. Locul lui s-a sfărâmat, omule! Acum, dacă mai ai chef de cântat, n-ai decât să sari peste bord şi s-o faci!

— Nu te înţeleg; ce-i cu vântul?

— Da, da, Capul Bunei Speranţe e calea cea mai scurtă spre Nantucket, începu Starbuck să vorbească de unul singur fără a băga în seamă întrebarea lui Stubb. Furtuna asta care mai că ne scufundă, pe ea putem s-o transformăm într-un vânt numai bun care să ne împingă spre casă. În direcţia din care bate vântul totul e negru ca iadul, însă în partea cealaltă, spre casă, acolo văd că e mai senin, însă nu e lumina fulgerelor.

În răstimpul întunecat dintre două fulgere de lumină se auzi o voce lângă el şi chiar în acea clipă un tunet cutremurător despică cerurile de deasupra.

— Cine-i acolo?

— Bătrânul Tunet! zise Ahab înaintând pe pipăite de-a lungul parapetelor către gaura sa de sprijin; însă îşi găsi repede drumul datorită flăcărilor strălucitoare.

Aşa cum turnurile de pe uscat au paratrăsnete pentru a scurge lichidul primejdios în pământ, tot aşa paratrăsnetul asemănător pe care unele nave îl au înfipt în vârful fiecărui catarg e menit să ducă primejdia în apă. Însă acest conductor trebuie să fie scufundat destul de adânc, astfel încât capătul său să nu atingă cala, iar dacă ar fi ţinut mereu aşa, ar putea crea multe neajunsuri, în afară de faptul că s-ar încurca prin greement şi ar îngreuna mersul corăbiei pe apă; din aceste motive, capetele de jos ale paratrăsnetelor de pe corăbii nu sunt ţinute mereu peste bord, ci sunt legate lejer ca să fie mai uşor de tras în afară cu lanţurile sau de aruncat peste bord atunci când nevoia o cere.

— Paratrăsnetele! Paratrăsnetele! strigă Starbuck echipajului, trezit deodată la viaţă de fulgerul care strălucise înflăcărat ca să îi arate lui Ahab drumul. Sunt date peste bord. Aruncaţi-le şi-n faţă, şi-n spate. Repede!

— Opreşte-te, strigă Ahab, hai să jucăm corect, deşi suntem echipa mai slabă. Însă m-aş oferi să se pună paratrăsnete peste Himalaya şi peste Anzi ca

toată lumea să fie în siguranţă. Însă aici nu vreau privilegii. Lasă-le în pace, domnule!

— Uită-te în sus! îi strigă Starbuck. Limbi de foc[29]! Limbi de foc!

Toate braţele vergilor se terminau cu o flacără palidă şi la cele trei capete ale paratrăsnetelor ardeau trei flăcări albe, astfel că acele trei catarge înalte ardeau mocnit în aerul sulfuros, ca trei imense lumânări de ceară din faţa unui altar.

— Naiba să o ia de barcă! Dă-i drumul! strigă Stubb imediat ce un val înspumat ridică mica sa ambarcaţiune, astfel că mâna îi fu izbită de copastie în timp ce petrecea o funie.

— La naiba, mai zise o dată, dar alunecând pe spate pe punte ochii îndreptaţi în sus văzură flăcările şi schimbându-şi pe dată vocea spuse:

— Flăcările sfinte să aibă milă de noi toţi!

Pentru marinari, înjurăturile sunt la ordinea zilei; ei înjură deopotrivă în liniştea calmului şi în colţii furtunii; înjură de pe braţele velelor mari atunci când se apleacă peste marea clocotitoare, însă în toate călătoriile mele n-am auzit nicio sudalmă atunci când degetul de foc al lui Dumnezeu se aşterne pe navă, atunci când al său „Mene, mene, tekel ufarsin”[30] este ţesut în vele şi în parâme.

În timp ce flacăra albă ardea sus, puţine cuvinte se auziră de la marinarii amuţiţi de uimire care stăteau înghesuiţi la teugă cu ochii strălucind de la fosforescenţa palidă, ca o constelaţie de stele.

În bătaia luminii fantomatice, înaltul negru ca smoala, Daggoo, părea a fi de trei ori mai înalt ca de obicei şi părea a fi norul negru din care izvorâse furtuna. Gura deschisă a lui Tashtego îi dezvelea dinţii albi ca de rechin care străluceau şi ei de parcă ar fi fost cuprinşi de limbi de foc, în timp ce, luminate de strălucirea nenaturală, tatuajele lui Queequeg ardeau pe trupul său ca albastrele flăcări satanice.

Priveliştea se topi în cele din urmă şi „Pequodul” împreună cu toate sufletele de la bord fură lovite iar de un val mare. Trecură o clipă sau două şi Starbuck, înaintând, se lovi de cineva. Era Stubb.

— Ce mai zici acum, omule? Te-am auzit strigând. Parcă nu aşa era cântecul.

— Nu, nu aşa. Ziceam că flăcările sfinte ar trebui să aibă milă de noi. Sper să fie aşa. Dar oare ele au milă doar de feţele lungi? Nu au pântece să se cutremure de râs? Uite aici, domnule Starbuck, dar e prea întuneric să vezi. Atunci ascultă-mă. Eu iau flacăra de pe catarg, pe care am văzut-o adineauri, drept semn bun, căci arborii sunt înfipţi în cala care o să dea pe-afară de butoaie de spermanţet, vezi tu? Şi aşa, tot uleiul va urca pe catarge ca seva într-un copac. Da, cele trei catarge ale noastre vor fi asemenea unor lumânări de seu. Acesta-i semnul norocos pe care l-am văzut.

Starbuck zări puţin faţa lui Stubb. Acesta striga:

— Uite! Uite! Şi încă o dată limbile înalte apărură cu paloarea lor fantomatică sporită. Limbile sfinte să aibă milă de noi toţi, mai strigă o dată Stubb.

La baza arborelui mare, sub dublon şi flacără, Fedallah îngenunche în faţa lui Ahab, însă cu faţa întoarsă de la el, iar în apropiere, de sub arcul greementului ce atârna, acolo unde se apucaseră să lege un braţ, câţiva marinari furaţi de strălucire se înghesuiră între ei şi acum atârnau ca un ciucure de viespi ce se leagănă de o crenguţă din livadă. Alţii rămăseseră ţintuiţi pe punte în diferite poziţii, ca scheletele de la Herculane care stau drepte, aleargă sau merg, însă ochii erau aţintiţi în sus.

— Da, băieţi! strigă Ahab. Uitaţi-vă la ele, luaţi bine aminte! Flacăra albă arată drumul spre Balena Albă. Daţi-mi lanţurile catargului mare de acolo, vreau cu dragă inimă să-i simt pulsul ca şi al meu să bată împreună cu acesta. Sânge împotriva focului. Uite-aşa!

Apoi se întoarse şi, ţinând strâns în mâna stângă ultima za, puse un picior peste străinul îngenuncheat şi cu privirea aţintită în sus, iar mâna dreaptă ridicată în aer, stătu drept în faţa treimii înalte a flăcărilor de pe catarge.

— O! spirit pur al vieţii pure, pe care te-am venerat ca un persan pe mare până să fiu ars de tine în ritul cel sfânt, încât până în ziua de azi îţi mai port semnul, te cunosc acum, spirit alb, şi ştiu că este o sfidare să te venerez. Tu nu eşti blând nici în faţa dragostei, nici în cea a plecăciunii şi nu poţi decât să ucizi din ură, iar cel care este lovit moare pe dată. Niciun nebun neînfricat nu te mai înfruntă. Port semnul puterii tale fără nume şi fără loc, dar până mi-oi da ultima suflare pe pământ, eu o să mă lupt cu stăpânirea ta care încearcă să mă cuprindă. În mijlocul impersonalului personificat stă înălţată o personalitate. De oriunde aş veni şi oriunde m-aş duce, oricât voi mai trăi pe pământ, această personalitate regească trăieşte în mine şi îşi cunoaşte drepturile nobile. Însă războiul e chin, iar ura este o năpastă. Vino în cea mai josnică formă a dragostei, iar eu voi îngenunchea şi te voi săruta. Dar în cea mai înaltă, vino ca putere divină! Şi deşi lansezi pe apă corăbii cu lumi întregi, aceasta va rămâne indiferentă. Tu, spirit pur, mă înnebuneşti cu flăcările tale şi, ca un adevărat fiu al focului ce sunt, le voi scuipa şi eu împotriva ta.

(Scăpărări bruşte şi repetate de lumină; cele nouă flăcări se lungesc de trei ori cât erau înainte; Ahab şi ceilalţi îşi închid ochii şi îşi apasă cu putere mâna peste ei.)

— Port semnul puterii tale fără nume şi fără loc, nu ţi-am zis? Nu mi-a fost smuls şi nici nu am dat drumul lanţurilor. Poţi orbi, dar eu pot pipăi. Poţi mistui, dar apoi eu mă pot transforma în cenuşă. Ia ofranda acestor ochi prăpădiţi şi a mâinilor tremurătoare! Eu nu o vreau. Fulgerul îmi străbate capul, bulbii ochilor mă dor, creierul meu lovit parcă mi-a fost smuls şi se rostogoleşte acum prin

hârtoape. Of, of! Deşi sunt legat la ochi, tot mai vorbesc cu tine. Deşi eşti luminos, izvorăşti din întuneric. Însă eu sunt întunericul ce izvorăşte din lumină, ce izvorăşte din tine! Săgeţile s-au oprit. Să deschid ochii; văd sau nu? Uite cum ard flăcările! Ce mărinimos eşti! Acum aduc glorie strămoşilor mei. Însă tu nu eşti decât tatăl meu de foc. Pe mama mea cea dulce nu o cunosc. Ce cruzime! Ce-ai făcut cu ea? Iată întrebarea mea; însă a ta este mai mare. Tu nu ştii de unde ai apărut, de aceea îţi zici că nu eşti făurit; nu ştii de unde ai început, de aceea zici că eşti fără de început. Eu despre mine ştiu aceste lucruri pe care tu nu le ştii despre tine. Mai există lucruri nedescoperite dincolo de tine. Spirit pur. Pentru care toată eternitatea nu înseamnă decât timpul trecător, iar creaţia este mecanică. Prin tine, spirit arzător, ochii mei arşi văd aceste lucruri. Tu, foc orfan, pustnic bătrân ca lumea. Şi tu ai o ghicitoare fără nume, ai durerea ta neîmpărtăşită. Încă odată cu agonie trufaşă îmi citesc stăpânul. Sari şi linge cerul! Sar şi eu cu tine, ard şi eu cu tine, accept cu dragă inimă să mă sudez de tine. Te venerez sfidător!

— Barca! Barca! strigă Starbuck. Priveşte-ţi barca, bătrâne!

Harponul lui Ahab, cel făurit în focul lui Perth, rămăsese legat în furca sa, astfel că ieşea în afară peste prora bărcii, însă marea care-i sfâşiase acesteia fundul făcuse ca teaca de piele să alunece de pe el şi din vârful ascuţit de oţel ieşea o limbă palidă şi despicată de foc. În timp ce harponul tăcut ardea ca o limbă de şarpe, Starbuck îl apucă pe Ahab de braţ, zicându-i:

— Dumnezeu e împotriva ta, bătrâne, ia aminte! E o călătorie blestemată. Începută cu blesteme şi care a continuat tot aşa. Lasă-mă să întind velele cât încă mai putem şi să mergem cu vântul în spate spre casă, ca să purcedem într-o călătorie mai bună decât asta.

Auzindu-l pe Starbuck, echipajul panicat fugi degrabă spre braţe, însă nu fu ridicată nicio velă. Pentru moment păru că acele gânduri înfricoşătoare ale secundului le treceau şi lor prin cap; scoaseră un strigăt ce aducea a răscoală. Însă aruncând lanţurile zornăitoare pe punte şi înşfăcând harponul ce ardea, Ahab îl flutură ca pe o torţă printre ei jurând să-l înfigă în primul marinar care va dezlega vreun capăt de funie. Înlemniţi de frică din cauza înfăţişării sale şi făcându-se şi mai mici din cauza săgeţii înfocate pe care o ţinea în mână, marinarii se dădură deoparte, iar Ahab grăi din nou:

— Toate jurămintele voastre de a vâna Balena Albă vă leagă tot atât de mult cum mă leagă şi pe mine, iar bătrânul Ahab s-a legat cu inima, cu sufletul, cu trupul, cu suflarea şi cu viaţa. Ca să ştiţi şi voi pe ce ritm bate inima asta, uitaţi aici, cum sting ultima spaimă.

Şi cu o suflare stinse flacăra. Când o furtună straşnică mătură câmpia, oamenii fug în apropierea unui ulm imens şi singuratic, a cărui înălţime şi trăinicie îl fac cu atât mai primejdios, deoarece devine o ţintă mai sigură pentru fulgere. Tot aşa, la acele ultime cuvinte ale lui Ahab, mulţi marinari fugiră de el înspăimântaţi la culme.

120. Puntea, spre sfârşitul primului cart de noapte

Ahab stă la timonă, Starbuck se apropie de el.

— Trebuie să dăm jos verga velei gabier mare, domnule. Se slăbeşte chinga şi balansina de sub vânt e pe jumătate atârnată. S-o dau jos, domnule?

— Nu da jos nimic. Leag-o! Dacă aveam sprijin pentru contra, rândunici, le ridicam şi pe acelea.

— Domnule, pentru numele lui Dumnezeu, domnule!

— Ce vrei?

— Ancorele merg. Să le trag înapoi la bord?

— Nu da jos nimic, nu ridica nimic. Însă leagă totul! Vântul se înteţeşte… Grăbeşte-te şi fii atent! Ia te uită! Mă ia drept căpitanul gârbovit care miroase a uscat. Să-mi coboare verga velei gabier mare! Stai aşa, nătângule!

S-au făcut vase mai mari pentru vânturi mai puternice, iar vasul creierilor mei navighează acum printre norii împinşi de vânt. Să dau şi asta jos? O, numai laşii îşi trag în jos vasul cu creieri în mijlocul unei furtuni. Ce mai zumzăit pe sus! Aş zice chiar că e sublim dacă n-aş şti că şi colicii sunt o boală zgomotoasă. O! ia o doctorie, ia o doctorie!

121. Miezul nopţii. Parapetul de la teugă

Stubb şi Flask urcaţi pe ele şi petrecând funii în plus peste ancora pe care o atârnau.

— Nu, Stubb. Poţi să vâri tu aţa-n nod cât vrei, dar mie n-o să-mi vâri în cap ce ziceai mai adineauri. Cât a trecut de când ziceau chiar opusul a ce spui acum? Nu spuneai tu mai demult că în orice navă ar naviga Ahab, nava aceea va plăti mai mult la poliţa de asigurare, ca şi când corabia ar fi încărcată cu butoaie de pulbere la pupă şi cutii de chibrituri la proră? Stai aşa, nu ziceai tu asta?

— Ei, şi ce dacă ziceam? Ce-i cu asta? M-am mai schimbat de-atunci, de ce să nu-mi fi schimbat şi părerile? În plus, chiar suntem încărcaţi cu pulbere la pupă şi chibrituri la proră. Dar cum naiba să se aprindă chibriturile în ploaia asta în care ne aflăm? Micuţul meu prieten, tu ai părut destul de roşu, dar n-ai putea să te aprinzi acum. Scutură-te! Tu eşti Vărsător, adică cel ce aduce apa. Ai putea să umpli butoaie întregi cu ce ţi se scurge de pe guler. Nu înţelegi că pentru aceste riscuri în plus companiile de asigurări maritime au şi garanţii în plus? Uite aici hidranţii, Flask! Dar ia ascultă şi o să-ţi răspund şi la cealaltă întrebare. Mai întâi ia piciorul de pe traversa ancorei ca să pot petrece funia. Acum ascultă! Care e marea diferenţă între a ţine în mână un paratrăsnet de catarg pe timp de furtună şi a sta lângă un catarg care nu are deloc paratrăsnet tot pe timp de furtună? Nu înţelegi cap de lemn, că cel care ţine paratrăsnetul nu poate păţi nimic dacă nu e lovit mai întâi catargul? Atunci, despre ce vorbeşti? Nici măcar o corabie din o sută nu are paratrăsnet şi Ahab – şi da chiar noi toţi – nu e în pericol mai mare după părerea mea, decât toate echipajele din miile de corăbii care navighează acum pe mare.

Cred că tu ai vrea ca toţi oamenii din lume să aibă cate un paratrăsnet în vârful pălăriei, ca pana ţanţoşă de pe chipiul ofiţerului de miliţie, pe care să-l târască după el ca pe o eşarfă. De ce nu eşti rezonabil, Flask? E foarte uşor să fii rezonabil. Şi-atunci de ce nu eşti? Orice om cu niscaiva ochi înţelege mai bine.

— Nu ştiu ce să zic, Stubb. Câteodată e destul de greu.

— Da, când omul e ud până la izmene e cam greu să fie rezonabil, asta aşa e. Şi eu sunt destul de ud de la valurile astea. Lasă asta; prinde capătul acolo şi dă-mi-l încoace. Mi se pare că legăm ancorele astea de parcă nu vor mai fi folosite niciodată. Legând ancorele astea două, Flask, mi se pare că seamănă cu a-i lega cuiva mâinile la spate. Şi încă ce mâini mari şi grele sunt! Ăştia sunt pumnii tăi de fier, ai? Ce mai strânsoare au! Mă întreb, Flask, dacă lumea e ancorată undeva; dacă e, are un lanţ nemaipomenit de lung. Aşa, strânge nodul acela şi-am terminat. Aşa; după acţiunea de tragere la mal, a lumina puntea este cel mai bun lucru. Scutură-mi şi mie poalele jachetei, vrei? Mulţumesc. Râd oamenii de hainele cu poale lungi, Flask, dar mie mi se pare că o haină cu poale lungi ar trebui purtată mereu pe timp de furtună pe mare. Poalele care se îngustează în partea de jos ajută să se scurgă apa, vezi tu? La fel ca şi pălăriile cu boruri mari. Borurile sunt ca nişte frontoane cu streaşină. Flask. Eu am terminat cu jachetele şi cu pelerinele! Urc la bord cu cozi de rândunică şi cobor arătând ca un castor Aşa că la revedere! Pfiu! Uite cum îmi arunc pelerina peste bord. Doamne, Doamne, cum se poate ca vânturile ce vin din ceruri să fie atât de nemanierate? Asta-i o noapte urâtă, flăcău.

122 . Miezul nopţii în gabie. Tunete şi fulgere

Verga velei din gabia mare. Tashtego o înconjoară cu încă o funie

— Hm, hm, hm, termină cu tunetul acela. Mult prea mult tunet aici sus, destul. La ce e bun tunetul? Hm, hm, hm. Noi nu vrem tunet, noi vrem rom. Daţi-ne un pahar de rom! Hm, hm, hm!

123. Muscheta

În timpul loviturilor cele mai rele ale taifunului, omul de la cârma de os de falcă a „Pequodului” fu azvârlit pe punte de câteva ori de mişcările bruşte ale acesteia, deşi fusese legată cu unelte de prevedere, dar acestea erau largi, căci o anumită lejeritate a timonei era indispensabilă.

Într-o furtună rea ca aceasta, când nava este aruncată ca o minge cu pene în vânt, nu e neobişnuit să vezi acele busolelor, în răstimpuri, dându-se peste cap. Aşa se întâmpla şi cu „Pequodul”; la fiecare smucitură, timonierul observa viteza cu care se roteau în cadranul lor. Aceasta e o privelişte pe care nimeni nu o poate privi fără a fi încercat de anume sentimente înspăimântătoare.

La câteva ore după miezul nopţii, taifunul se potolise până într-atât că, prin truda neobosită a lui Starbuck şi a lui Stubb – unul muncind la proră şi celălalt la pupă rămăşiţele fluturătoare ale greementului de slup şi cele ale velelor mari ale arborilor trinchet şi mare fură tăiate de pe vergi şi lăsate să se ducă fluturând, ca penele unui albatros care câteodată sunt purtate de vânt când pasărea e prinsă de furtună zburând.

Cele trei vele noi corespunzătoare fură legate şi înălţate, iar o randă de furtună fu legată ceva mai sus; nava plutea iar cu ceva precizie. Iar cursul – pentru moment, cel de est-sud-est – îi fu comunicat iar timonierului, dacă se putea ţine pe el. Asta deoarece în timpul vânturilor furtunii nu navigase decât după cum îl lăsau acestea. Dar cum aducea el nava cât de aproape de curs era posibil, privind compasul în tot acest timp, iată: un semnal bun! Vântul începu să bată de la pupă. Da, vântul rău devenise bun!

Vergile fură îndreptate imediat în cadenţa cântecului „Ho! Vântul cel bun” Ho-ye-ho, cu veselie!”; echipajul cânta de bucurie, căci o asemenea întâmplare promiţătoare alunga prevestirile cele de dinainte.

În acord cu ordinele comandantului său – acelea de a raporta imediat, în fiecare oră din cele douăzeci şi patru, orice schimbare importantă a treburilor de pe punte –, Starbuck de abia ce îndreptase vergile înspre briză – oricât de neîncrezător şi de posomorât –, că se şi repezi sub punte să-l înştiinţeze pe căpitanul Ahab de toate acestea.

Înainte de a ciocăni la uşa cabinei, se opri o clipă fără să vrea. Lampa din cabină – legănându-se încolo şi încoace – ardea pâlpâit şi arunca umbre tremurătoare peste uşa încuiată a bătrânului, o uşă subţire, cu obloane în loc de stinghii în partea de sus. Izolarea subterană a cabinei făcea ca acolo să domnească o tăcere ţiuitoare, deşi era înconjurată din toate părţile de mugetele naturii. Muschetele încărcate din suport străluceau la vedere aşa cum erau ele aşezate în picioare lângă peretele din faţă. Starbuck era un om cinstit şi drept, dar în inima sa, uitându-se la acele muschete, încolţi un gând urât, însă acesta, amestecat fiind cu altele neutre sau frumoase care erau şi ele ale sale, rămase neştiut.

— A vrut odată să mă împuşte, îşi zise el, da, chiar aceea este muscheta pe care a îndreptat-o către mine – cea cu patul plin de bumbi. Trebuie să o ating, să o ridic. Ciudat că eu, care am mânuit atâtea suliţe ucigaşe, am început acum să tremur aşa. E încărcată? Să văd. Da, da, e şi praf în magazie. Asta nu e bine. Să o vărs? Stai, mă lecuiesc eu de treaba asta. O să ţin muscheta bine în timp ce mă gândesc. Am venit să-i dau veşti bune. Cât de bune, totuşi? Bune pentru moarte şi risipă – asta-i bine pentru Moby Dick. E un vânt prielnic, însă doar pentru peştele blestemat…

Ţeava pe care a îndreptat-o spre mine. Asta-i; chiar asta! O ţin în mână. Voia să mă omoare chiar cu arma pe care o ţin eu acum. Da, şi-ar fi omorât bucuros tot echipajul. Nu zicea el că nu îl va îndupleca nicio vijelie? Nu şi-a sfărâmat el deja sextantul şi acum bâjbâie orbeşte prin mările primejdioase bizuindu-se doar pe jurnalul lui plin de greşeli? Iar în acest taifun, nu a zis el oare că nu are nevoie de paratrăsnet? Să îi fie îngăduit bătrânului acesta nebun să tragă după el la moarte întregul echipaj? Da, asta l-ar face ucigaşul a treizeci de oameni, dacă navei i s-ar întâmpla ceva groaznic. Iar sufletul meu pune prinsoare că aşa va fi, dacă Ahab face cum vrea el. Dacă însă ar fi eliminat chiar acum, nu ar mai comite crima aceea. Aha! Mormăie în somn? Da, chiar acolo, doarme înăuntru. Doarme? Da, dar e încă viu şi îndată are să se trezească. Nu pot să-ţi rezist atunci, bătrâne. Nici vorba bună, nici mustrarea, nici rugămintea nu te pot îmbuna. Le dispreţuieşti pe toate. Ascultarea oarbă a poruncilor tale, atât îţi doreşti. Da, şi mai zici că oamenii s-au prins de tine cu legământ, zici că toţi suntem Ahab. Doamne fereşte! Nu există însă o altă cale, una legală? Să-l iau prizonier şi să-l duc acasă? Cum? Pot să smulg puterea vie din mâinile vii ale bătrânului? Doar un nebun ar încerca. Să zicem că ar fi legat, că ar fi înnodat cu frânghii şi cabluri, înlănţuit de inelele de punte din podeaua cabinei sale; atunci ar fi mai rău ca un tigru în cuşcă. N-aş îndura priveliştea aceea, n-aş putea să îi aud urletele. M-ar părăsi toată liniştea, tot somnul şi chiar raţiunea mea nepreţuită tot restul călătoriei. Atunci, ce mai rămâne? Pământul e la sute de leghe depărtare, iar Japonia care e cea mai aproape e de neatins. Sunt singur în mijlocul mării, cu două oceane şi un continent între mine şi lege. Da, da, aşa este. E oare cerul un ucigaş când fulgerul său loveşte un ucigaş în devenire în al său pat, aprinzând şi aşternutul, şi pielea?

Aş fi eu un ucigaş dacă… se opri şi se aşeză încet, tăcut la capătul muschetei încărcate în dreptul uşii.

— În dreptul acesta se leagănă hamacul lui Ahab pe dinăuntru. Are capul încoace. O atingere, şi Starbuck poate supravieţui ca să-şi mai strângă o dată în braţe nevasta şi copilul. Of, Mary, Mary! Băiatul meu, băiatul meu! Dacă nu te ucid acum, bătrâne, cine ştie în ce adâncuri o să se scufunde trupul lui Starbuck zilele acestea, împreună cu tot echipajul! Dumnezeule mare, unde eşti? Să o fac? Să o fac?…

— Vântul s-a domolit şi şi-a schimbat direcţia, domnule. Velele de la arborele trinchet şi mare sunt ridicate şi legate, domnule. Corabia e iar pe cursul ei.

— Toată lumea la pupă! Moby Dick, inima ta e a mea în sfârşit!

Acestea erau sunetele care se auzeau mormăite în somnul neliniştit al bătrânului, de parcă vocea lui Starbuck făcuse visul mut să vorbească.

Muscheta încă ridicată tremură ca mâna unui beţiv pe lambriul de lemn. Starbuck părea că se luptă cu un înger, însă, depărtându-se de uşă, puse ţeava morţii înapoi la locul ei şi plecă.

— Doarme prea adânc, domnule Stubb. Du-te tu jos şi trezeşte-l şi o să vin şi eu să îi spun. Trebuie să mă ocup de punte aici. Ştii tu ce să spui.

124. Acul

A doua zi de dimineaţă, marea încă neliniştită se rostogolea în valuri lungi şi domoale peste siajul clocotitor al „Pequodului”, împingând vasul înainte ca nişte palme uriaşe şi întinse. Vântul puternic şi drept era atât de tare, că şi cerul, şi aerul păreau nişte vele umflate; întreaga lume bubuia lovită de vânt. Înăbuşit de lumina dimineţii, soarele invizibil nu-şi făcea cunoscută prezenţa decât prin lumina mai intensă a locului în care se afla, unde baionetele razelor sale stăteau grămadă una peste alta. Peste toate lucrurile domneau însemne ca acelea ale regilor şi reginelor babiloniene. Marea era ca un creuzet de aur topit care se ridică în bolboci de lumină şi căldură.

Păstrând de mult timp o tăcere profundă, Ahab se ţinea deoparte şi de fiecare dată când nava legănată se apleca în jos cu bompresul, se întorcea să privească razele soarelui aprins aruncate înainte. Când nava se ducea pe spate, se întorcea şi el cu spatele şi vedea locul de unde lumina soarele şi cum aceleaşi raze galbene se încolăceau cu siajul său drept.

— Ha, ha, nava mea! Ai putea fi luată drept un car al soarelui. Ho, ho! Vouă, popoare ce vă aşterneţi dinaintea mea. Eu vă aduc soarele! Înjugaţi razele din faţa! Mân pe mare o pereche pe cinste!

Însă imediat îi năzări un alt gând. Se grăbi către timona, întrebând aspru ce curs avea nava.

— Est sud-est, domnule, răspunse timonierul speriat.

— Minţi! zise lovindu-l cu pumnul încleştat. Ne îndreptăm spre est la ora aceasta a dimineţii şi avem soarele în spate?

Auzind acestea, toată lumea rămase împietrită, căci fenomenul observat atunci de Ahab scăpase

din vedere tuturor. Probabil că evidenţa lui orbitoare fusese cauza.

Vârându-şi pe jumătate capul în habitaclu, Ahab aruncă o singură privire compasului. Braţul ridicat căzu încet. Pentru o clipă păru a se împletici. În spatele lui, Starbuck se uită şi el şi când acolo, ce să vezi! Cele două busole arătau spre est, iar „Pequodul” naviga fără tăgadă spre vest.

Însă înainte ca primul semnal de alarmă să se împrăştie printre marinari, bătrânul exclamă cu un râs forţat:

— Am înţeles! S-a mai întâmplat. Domnule Starbuck, fulgerul de aseară ne-a dat peste cap busola, atâta tot. Cred că ai mai auzit de astfel de lucruri.

— Da, însă nu mi s-a mai întâmplat niciodată, domnule, zise palidul secund posomorât.

Aici trebuie spus că astfel de accidente s-au întâmplat în timpul unor furtuni puternice de mai multe ori pe nave. Energia magnetică ce se adună în acul busolei este, după cum se ştie, una cu electricitatea din aer. Atunci când fulgerul loveşte vasul, încât doboară unele vergi şi braţe, are un efect asupra acului care uneori poate fi chiar devastator, toate proprietăţile magnetice ale busolei fiind anihilate. Oricum ar fi, acul nu-şi mai recapătă niciodată calităţile sale; iar dacă busolele din habitaclu sunt afectate, aceeaşi soartă o au şi celelalte busole de pe vas, chiar dacă sunt ascunse în carlingă.

Privind busola răsturnată, bătrânul, cu mâna întinsă, calculă poziţia exactă a soarelui şi, încredinţat că acele erau întoarse în direcţia opusă, porunci cu un strigăt să fie schimbat cursul navei în acord cu cele descoperite. Vergile fură întinse şi „Pequodul” îşi îndreptă prora neînfricată în vântul pieziş, căci briza cea bună nu făcuse decât să o încurce.

Între timp, oricare ar fi fost gândurile sale ascunse, Starbuck nu zise nimic, ci transmise mai

departe ordinele date; Stubb şi Flask – care într-o mică măsură îi împărtăşeau sentimentele – făcură la fel, fără a scoate un sunet. Cât despre marinari, deşi unii bombăneau încet, frica lor de Ahab era mai mare decât frica de Soartă. Harponierii păgâni nu fură mai deloc impresionaţi, sau dacă îi mişcase ceva, atunci acest lucru era un anume magnetism introdus în inimile lor de inima dură a lui Ahab.

Un timp bătrânul se plimbă pe punte visător. Însă întâmplându-se să alunece cu călcâiul său de lemn, văzu pe jos tuburile sfărâmate ale sextantului pe care îl izbise cu o zi în urmă de punte.

— Biet cercetător de ceruri, mândru pilot solar! Ieri te-am distrus şi astăzi busolele aproape că m-au distrus ele pe mine. Aşa. Chiar aşa. Dar Ahab e încă stăpân peste magnet. Domnule Starbuck, o lance fără mâner; un mai şi cel mai mic ac al croitorilor de vele. Repede!

Avu un impuls, al cărui scop ar fi putut fi acela de a anima spiritele marinarilor printr-un talent ascuns al său, într-un caz cum era acela al busolelor dereglate. Pe lângă acestea, bătrânul ştia că a naviga după o astfel de busolă dereglată nu era un lucru de trecut cu vederea de marinarii superstiţioşi care ar fi avut nişte prevestiri rele şi cutremurătoare.

— Băieţi, zise el întorcându-se către marinari, după ce secundul îi aduse lucrurile pe care le ceruse. Băieţii mei, tunetul i-a sucit bătrânului Ahab acele. Însă din bucata aceasta de oţel el poate să îşi facă singur un ac, care să arate direcţia la fel de bine ca oricare altul.

Priviri uimite fură schimbate printre marinari când auziră una ca asta. Ei aşteptau cu ochi holbaţi magia care urma să fie înfăptuită. Însă Starbuck îşi feri privirea.

Cu o lovitură a maiului, Ahab dădu jos vârful de oţel al lăncii şi apoi înmână secundului suportul de fier care mai rămăsese şi îl rugă să-l ţină drept fără

a atinge puntea. Apoi, după ce lovi în mai multe rânduri capătul de sus al suportului de fier cu maiul, puse acul cel bont acolo şi îl mai lovi şi pe acela, dar mai uşor, în timp ce secundul ţinea bara de fier ca mai înainte. După ce îl mişcă în felurite şi neobişnuite chipuri – fie că acestea erau indispensabile pentru magnetizarea oţelului, fie doar menite să sporească uimirea echipajului – ceru un fir de aţă şi mutându-se către habitaclu scoase cele două ace dereglate şi agăţă orizontal acul de parâmă deasupra uneia dintre hărţi. La început, acul se tot roti, tremurând şi vibrând la ambele capete. Însă în cele din urmă se aşeză, iar Ahab, care aştepta acest moment, făcu câţiva paşi cu spatele şi întinse mâna spre el zicând:

— Priviţi şi voi şi ziceţi dacă Ahab e sau nu stăpânul magneţilor! Soarele este spre est şi busola arată acelaşi lucru!

Unul câte unul, oamenii se uitară uimiţi, căci numai cu ochii lor puteau să-şi convingă neştiinţa. În ochii cei mândri şi triumfători ai lui Ahab ai fi putut vedea prea bine ce fală primejdioasă zăcea.

125. Lochul şi saula

Pe când plecase „Pequodul” în călătorie, lochul şi saula nu fuseseră folosite decât rareori. Datorită încrederii în alte moduri de a determina coordonatele navei, unii marinari de pe navele de negoţ şi mulţi de pe baleniere, mai ales când sunt pe teren de vânătoare, neglijează complet să înalţe lochul deşi, mai mult de formă, trec din oră în oră pe tablă cursul corăbiei şi viteza cu care navighează. Tot aşa se întâmpla şi cu „Pequodul”. Mosorul de lemn cu lochul triunghiular legat de el atârna neatins de multă vreme sub zăbrelele parapetului de la pupă. Ploile şi valurile îl udaseră, soarele şi vântul îl uscaseră, toate elementele se adunaseră pentru a putrezi obiectul care atârna agăţat. Însă fără a lua seama la toate acestea, Ahab îl zări când se uită spre balustradă la puţin timp după întâmplarea cu magnetul şi îşi aminti că nu mai are sextantul şi că făcuse un jurământ despre loch şi saulă. Nava înainta cu viteză şi în spate valurile se umflau turbate.

— Cei din faţă! Ridicaţi lochul!

Se apropiară doi marinari: cel bronzat din Tahiti şi bătrânul cărunt din insula Man.

— Unul dintre voi să ţină mosorul, iar eu îl desfăşor.

Se duseră până în capătul cel mai din spate al pupei unde puntea, din cauza puterii piezişe a vântului, aproape că se scufunda în marea înspumată.

Omul din insula Man luă mosorul şi ţinându-l sus de tot de mânerele ce ieşeau de o parte şi de alta a fusului în jurul căruia se încolăcea saula, ţinu astfel lochul triunghiular în jos până când Ahab ajunse în faţa lui.

Ahab stătea dinaintea sa şi depăna încet vreo treizeci sau patruzeci de învârtituri pentru a-şi

înfăşura pe mână un colac de funie pe care să o arunce peste bord când omul din insula Man, care urmărea cu atenţie şi pe el, şi saula, îndrăzni să îi vorbească:

— Domnule, nu ştiu ce să zic, saula pare cam roasă; au stricat-o apa şi soarele.

— O să ţină, bătrâne. Pe tine te-au afectat căldura şi umezeala? Pari să te ţii destul de bine. Sau de fapt pe tine te ţine viaţa, nu o ţii tu pe ea.

— Eu ţin mosorul, domnule, dar e aşa cum zice căpitanul meu. Cu părul meu cărunt nu are rost să mă contrazic, mai ales cu un superior care nu o să recunoască niciodată.

— Ce să recunosc? Uite aici ce profesor am format ca să predea la colegiul de granit al Reginei Natură. Cred însă că eşti prea servil. Unde te-ai născut?

— Pe o mică insulă stâncoasă numită Man, domnule.

— Excelent. Deci acolo ai dat prima lovitură lumii.

— Nu ştiu ce să zic despre asta, dar acolo m-am născut.

— Pe insula Man[31], zici? Avem aici un om din Om, un om născut pe insula Omului care era odinioară independentă, iar acum e părăsită de oameni. Care dintre voi s-a pierdut? Din ce cauză? Ţine sus mosorul! Toate capetele ce caută lămuriri se lovesc de un perete tare şi nesimţitor. Sus cu el! Aşa.

Lochul fu ridicat, saula se desfăşură repede şi se întinse dreaptă în spatele corăbiei, mosorul începând să se învârtă. Frecuşul lochului, care era când săltat, când scufundat de valuri, îl făcea pe bătrân să se opintească.

— Ţine bine!

Trosc! Saula trasă prea tare se scufundă răsucindu-se: lochul pe care îl trăgea fu pierdut.

— Am zdrobit sextantul, furtuna a dereglat acele busolei şi acum marea sălbatică a smuls lochul.

Dar Ahab poate să le îndrepte pe toate. Trage saula, tahitianule! Înfăşoar-o pe mosor, omule din Man. Ascultaţi aici! Dulgherul va face alt loch, iar voi să matisiţi saula. Ocupaţi-vă de asta!

— Ia uită-l cum se duce! Pentru el nu s-a întâmplat nimic, dar mie mi se pare că lumea alunecă de pe axa ei. Trage, trage, tahitianule! Funiile se deapănă uşor când sunt întregi, dar când sunt rupte, de-abia se trag. Hei, hei, Pip! Ai venit să ajuţi, Pip?

— Pip? Cui îi zici Pip? Pip a sărit din barcă. Pip a dispărut. Ia să vedem, nu cumva l-aţi pescuit, domnule pescar? Ce greu mai trage aţa, cred că s-a prins de ea. Scutură-l, Tahiti! Dă-l jos, nu primim laşi aici. Aha! Uite-i mâna cum iese din apă. O secure! O secure! S-o tăiem! Nu tragem laşi la bord! Căpitane Ahab! Domnule! Uite-l pe Pip cum încearcă să urce iar pe punte.

— Termină, smintitule! îi strigă omul din Man prinzându-l de braţ. Pleacă de la dunetă!

— Nebunul mai mare îl mustră pe cel mai mic, îşi zise Ahab apropiindu-se. Ia mâinile de-acolo! Unde zici că e Pip, băiete?

— La pupă, domnule, la pupă! Uitaţi! Uitaţi!

— Şi tu cine eşti, băiete? Nu văd nimic în ochii tăi goi. Doamne! Zici că sunt ciururile prin care se cern sufletele oamenilor! Cine eşti, băiete?

— Clopotarul, domnule. Ding, dang, ding! Pip! Pip! Pip! O sută de livre de nămol recompensă pentru Pip. Are cinci picioare înălţime şi înfăţişare de laş, aşa îl recunoaşteţi cel mai uşor. Ding, dang, ding! Cine l-a văzut pe laşul Pip?

— Inimile nu pot trăi dincolo de limita zăpezilor. Ceruri îngheţate, priviţi aici! Aţi zămislit copilul acesta fără noroc şi l-aţi părăsit, libertini creatori. Hai, băiete, cabina lui Ahab va fi casa lui Pip de-acum încolo, cât mai trăiesc eu. Mi-ai atins sufletul, băiete. Eşti legat de mine prin funii ţesute de inimă. Hai, să mergem!

— Ce-i asta? E piele catifelată de rechin, zise Pip uitându-se şi pipăind mâna lui Ahab. Dacă sărmanul Pip ar fi simţit un lucru aşa de fin, poate că nu s-ar mai fi pierdut. Mi se pare, domnule, că e o funie de care să se ţină sufletele slabe. Domnule, să vină bătrânul Perth şi să sudeze mâinile acestea una de alta, cea neagră şi cea albă, căci eu nu îi mai dau drumul.

— Of, băiete, nici eu nu o să-ţi mai dau drumul, decât dacă te-aş târî după mine în nenorociri mai mari decât acestea. Hai în cabină! Uitaţi, voi ce credeţi, că zeii sunt miloşi, iar oamenii sunt răi, uitaţi cum zeii atoateştiutori nu se sinchisesc de suferinţa omului, iar omul, deşi e nebun şi nu ştie ce face, e plin de milă şi de recunoştinţă. Vino! Sunt mai mândru să te ţin de mâna ta neagră decât să ating astfel mâna unui împărat.

— Uite cum se duc doi nebuni, bombăni omul din Man. Unul înnebunit de putere, altul de slăbiciune. Uite capătul saulei roase, e udă toată. S-o repar, ei? Mai bine facem rost de una nouă. O să vorbesc cu domnul Stubb despre asta.

126. Colacul de salvare

Navigând acum înspre sud-est după oţelul magnetizat al lui Ahab şi viteza sa fiind măsurată de lochul şi saula lui Ahab „Pequodul” îşi menţinea drumul spre Ecuator. Călătoria lungă, prin ape nestrăbătute, lipsa totală a altor corăbii şi vânturile ce băteau dintr-o parte şi care o împingeau de pe cursul ei, toate acestea păreau a fi straniul calm care prevesteşte întâmplări disperate şi vijelioase.

În cele din urmă, când corabia se apropie de marginile terenului de pescuit ecuatorial şi când în întunericul beznă care se aşterne înainte de ivirea zorilor naviga printr-un atol de insuliţe stâncoase, cartul – condus atunci de Flask – fu speriat de un strigăt atât de sălbatic şi nepământesc – ca plânsetele fantomelor nevinovaţilor ucişi de Irod – că toţi fură treziţi din visare şi rămaseră o clipă în picioare, aşezaţi sau aplecaţi, ascultând cu atenţie, ca statuile sclavilor romani, în timp ce strigătul se mai auzi o vreme. Partea civilizată sau creştină a echipajului spuse că erau sirene şi se cutremură, însă harponierii păgâni nu se speriară. Dar căruntul om din insula Man – cel mai bătrân marinar dintre toţi – spuse că sunetele ascuţite care se auzeau erau vocile oamenilor înecaţi de curând.

Jos, în hamacul său, Ahab nu auzi nimic despre acestea până la ivirea zorilor cenuşii când veni pe punte. Acolo ascultă povestea de la Flask, nu fără aluzii rău-prevestitoare. Râse sec şi explică minunea: Insuliţele stâncoase printre care trecuseră erau căminul a nenumărate foci, iar unele foci tinere care îşi pierduseră perechea, sau unele mame care îşi pierduseră puii, probabil că se apropiaseră de navă şi îi ţinuseră companie, plângând şi suspinând aşa cum fac şi oamenii când suferă. Aceste cuvinte nu făcură decât să tulbure şi

mai mult pe unii dintre marinari, deoarece mulţi sunt foarte superstiţioşi în privinţa focilor, nu numai din cauza strigătelor lor atunci când sunt în primejdie, ci şi datorită înfăţişării omeneşti a capetelor lor rotunde şi a chipurilor lor oarecum înţelepte care se văd când ies din apă pe lângă vas. În apă, în anumite împrejurări, focile au fost deseori confundate cu oameni.

Însă presimţirile echipajului primiră o confirmare cât se poate de sigură în acea dimineaţă. La răsăritul soarelui, omul se ridicase din hamac şi se urcase în vârful catargului arborelui trinchet. Ori nu se trezise de tot – marinarii urcă deseori în gabie pe jumătate adormiţi ori aşa era felul lui, asta nu se ştie. Oricum ar fi, nu se urcase de mult sus când se auzi un strigăt şi o vâjâitură; când se uitară în sus, marinarii văzură o fantomă care cădea prin aer, iar când se uitară în jos, văzură nişte bule mici de aer pe albastrul apei.

Fu aruncat de la pupă colacul de salvare – un butoi uşor şi lunguieţ –, căci acolo era ţinut pentru a fi aruncat cât mai repede, însă nicio mână nu ieşi din mare ca să-l apuce, iar cum soarele bătuse mult timp pe butoiaş, lemnul însetat sorbea şi el prin toţi porii; butoiul legat cu inele de fier se duse după marinar la fund.

Aşa se întâmplă ca primul om care se urcase în vârful catargului de pe „Pequod” ca să se uite după Balena Albă pe propriul ei teritoriu fu înghiţit de adâncuri. Însă puţini se gândiră atunci la asta. Nu erau îndureraţi peste măsură de această întâmplare, căci credeau nu că este o prevestire rea a celor ce urmează, ci urmarea unei prevestiri care trecuse, îşi închipuiră că acum aflaseră motivul acelor ţipete sălbatice pe care le auziseră cu o seară în urmă, însă bătrânul din Man spuse încă o dată că nu era aşa…

Colacul de salvare pierdut trebuia să fie înlocuit; Starbuck fu numit să se ocupe de asta. Dar cum nu

era de găsit niciun butoi destul de uşor şi cum în nerăbdarea agitată a acestui moment din călătorie toată lumea se îndeletnicea cu orice altceva, aveau de gând să lase pupa navei fără colac, când prin semne ciudate şi aluzii Queequeg dădu de înţeles ceva ce avea legătură cu coşciugul său.

— Un colac de salvare dintr-un coşciug! strigă Starbuck nervos.

— Cam ciudat, într-adevăr, spuse Stubb.

— O să fie numai bun, zise Flask, dulgherul poate să-l aranjeze binişor.

— Aduceţi-l sus, nu avem ce altceva să folosim, spuse Starbuck după o pauză gânditoare. Echipează-l, dulgherule, nu te uita aşa la mine! Mă refer la coşciug. Mă auzi? Echipează-l!

— Să-i bat capacul în cuie, domnule? întrebă şi mişcă mâna ca şi când ar fi bătut ceva cu ciocanul.

— Da.

— Să-i călăfătuiesc şi marginea, domnule? întrebă mişcând mâna ca şi cum ar manevra fierul de călăfătuit.

— Da.

— Să-i dau şi cu gudron? şi-şi mişcă mâna de parcă ar fi gudronat.

— Pleacă de-aici! Ce naiba te-a apucat? Fă un colac de salvare din coşciug şi gata! Domnule Stubb, domnule Stubb, veniţi cu mine!

— Pleacă furios. Poate să îndure situaţia pe de-a-ntregul, dar îi vine greu pe alocuri. Nu prea-mi place asta. Fac un picior pentru căpitanul Ahab şi îl poartă ca un domn. Dar fac un sicriu pentru Queequeg şi el nu vrea să-şi pună capul în el. Toate chinurile mele să fie în zadar cu coşciugul acesta? Acum mi s-a dat ordin să fac colac de salvare din el. E ca şi când ai transforma o haină veche. Nu-mi place cârpăceala asta – nu-mi place deloc, e înjositoare, nu-i de mine. Să se ocupe căldărarii de cârpeli, noi suntem mai buni ca ei. Nu-mi place să iau la mână decât treburi curate, noi. Să le fac în doi timpi şi trei mişcări, ceva care

să înceapă cu începutul şi mijlocul să-i fie mijloc şi care începe la un capăt şi se sfârşeşte la celălalt. Nu o treabă de cârpaci, care începe de la mijloc şi se termină la început. Asta-i treabă de babe, să cârpeşti lucruri.

Doamne! Ce le mai plac babelor căldărarii. Ştiu o bătrână de şaizeci şi cinci de ani care a fugit în lume cu un căldărar tânăr şi chel. De-asta n-am vrut niciodată să lucrez pentru văduve bătrâne la ţărm când aveam slujba în Vineyard; dacă le venea în capetele alea bătrâne ale lor să fugă cu mine? Dar gata! Ia să văd. Să bat capacul în cuie, să călăfătuiesc marginile, să le dau cu smoală, să le prind strâns şi să atârn totul cu frânghie la parapetul de la pupă. S-a mai făcut aşa ceva vreodată cu un coşciug? Alţi dulgheri mai bătrâni şi mai superstiţioşi s-ar lăsa legaţi de vergi mai degrabă decât să facă o treabă ca asta. Dar eu sunt cucută noduroasă de Aroostook. Nu mă urnesc din loc. Legat de un coşciug! Să pluteşti pe o tavă de cimitir. Dar lasă asta! Noi, muncitorii în lemn, facem paturi pentru tinerii însurăţei şi mese de joc, la fel ca şi coşciuge şi dricuri. Lucrăm cu luna, sau cu bucata; nu e treaba noastră să punem întrebări decât dacă ne pricopsim cu vreo muncă de cârpit şi atunci trebuie să o ascundem cumva. Hm! Acum o să m-apuc de treabă. O să-mi iau – să vedem – câţi marinari sunt pe navă? Am uitat. Oricum, o să-mi iau treizeci de parâme cu capăt turcesc, fiecare să aibă trei picioare şi să atârne toate de coşciug. Altfel, dacă se scufundă corabia, o să fie treizeci de vlăjgani care o să se bată toţi pentru acelaşi coşciug. Priveliştea asta nu se-arată de multe ori sub soare. Haide ciocane, fierule de călăfătuit, găleată cu smoala şi cavilă. Să mergem!

127. Puntea

Coşciugul, aşezat pe două ciubăre, între bancul de lucru şi tambuchiul deschis; dulgherul călăfătuieşte îmbinările; firele căiţilor răsuciţi se iţesc dintr-un sul mare din sân. Ahab iese din tambuchiul cabinei şi îl aude pe Pip venind după el.

— Du-te jos, băiete. Vin îndată înapoi! Nimic nu-mi place mai mult decât băiatul acesta. Ce-i aici, biserică? Ce-i asta?

— Păi, colacul de salvare, domnule. Ordinele domnului Starbuck. Feriţi-vă, domnule, de tambuchi!

— Da, bine, mulţumesc. Coşciugul e pus bine lângă gura mormântului.

— Ce spuneţi, domnule? Tambuchiul? Da, domnule, da. Aşa e.

— Nu eşti tu cel ce mi-a făcut piciorul? Uite, ciotul acesta nu e de la tine de la prăvălie?

— Ba cred că da, domnule. Stă bine pe călcâiul de metal?

— Destul de bine. Dar nu eşti tot tu şi cel cu pompele funebre?

— Da, domnule. Am făcut sicriul acesta pentru Queequeg. Dar acum m-au pus să-l preschimb în altceva.

— Atunci spune-mi; nu eşti tu un ticălos hrăpăreţ, băgăcios, egoist şi rău, de faci într-o zi picioare de lemn, în alta coşciuge pe care apoi le faci colace de salvare? Eşti la fel de lipsit de principii ca şi zeii şi tot la fel de profitor.

— Dar eu nu vreau să fac niciun rău, domnule! Fac şi eu ce fac.

— Iarăşi zeii. Ascultă, când lucrezi la sicriu, nu cânţi? Se zice că Titanii fredonau când scobeau craterele pentru vulcani. Şi groparii din piese cântă

chiar şi ei cu cazmaua în mână. Tu nu cânţi niciodată?

— Să cânt? Mă întrebaţi dacă eu cânt? Eh, nu-mi prea place mie cântatul, domnule. Groparul cânta probabil fiindcă de la cazmaua lui nu se auzea nimic. Dar maiul de călăfătuit face destulă muzică de unul singur. Ia ascultaţi-l!

— Da, asta deoarece capacul acela e ca o tobă, iar o tobă nu se poate face decât într-un fel: să nu aibă nimic înăuntru. Şi totuşi, un sicriu cu un corp în el sună tot cam aşa, dulgherule. Ai ajutat vreodată la căratul unui catafalc sau ai auzit sicriul lovindu-se de poarta cimitirului la intrare?

— Pe legea mea, domnule, eu…

— Pe legea ta? Ce înseamnă asta?

— Păi, pe legea mea, domnule, e doar un fel de-a spune, doar atât.

— Aha, aha, continuă.

— Voiam să spun, domnule, că…

— Tu eşti un vierme de mătase? Îţi ţeşi singur linţoliul cu fire care ies din propriul tău trup? Ia uite ce-ţi iese din sân! Pleacă de-aici şi ia-ţi aţele cu tine!

— Se duce la pupă. Ce brusc s-a stârnit! Dar vijeliile se stârnesc dintr-odată la latitudinile astea. Am auzit că insula Albemarle din Galapagos e tăiată în două de Ecuator. Cred că tot un fel de ecuator îl traversează şi pe bătrânul acesta chiar prin mijloc. Mereu e ca pe linie: arzător. Îţi spun eu! Se uită încoace. Haideţi, căiţilor, să mergem. De la-nceput. Ciocanul este bagheta, iar eu sunt dirijorul: tap, tap!

(Ahab către sine):

— Ia te uite, ce privelişte! Ia te uită, ce sunet! Ciocănitoarea căruntă bate în copacul găunos. Cei surzi şi orbi ar putea fi invidiaţi acum. Uite: lucrul stă pe două ciubăre pline de funii. Ce caraghios mârşav mai e şi insul acesta. Rat, tat! Aşa trec secundele omului Oh! Ce imateriale sunt lucrurile materiale! Ce altceva decât gândurile trebuie să fie

reale? Uite chiar simbolul îngrozitor al morţii înspăimântătoare ajuns, din întâmplare, simbolul ajutorului şi speranţei vieţii ameninţate. Un colac de salvare făcut dintr-un sicriu! Ce e mai profund de-atât? Se poate ca într-un sens spiritual sicriul să fie, până la urmă, doar un adăpost al imortalităţii? O să mă gândesc la asta. Dar nu. Atât sunt de adâncit în partea întunecată a pământului, încât cealaltă, cea luminoasă, îmi pare o licărire slabă. Nu mai termini odată, dulgherule, cu sunetul acela blestemat? Mă duc sub punte; să nu mai văd coşciugul aici când mă întorc. Pip, noi doi o să vorbim despre asta. De la tine aud cele mai minunate filosofii. Nişte cunoştinţe necunoscute ale unor lumi neştiute trebuie că s-au vărsat în tine.

128. Pequod” întâlneşte „Rachel”

A doua zi fu văzută o navă mare, numită „Rachel”, îndreptându-se chiar spre „Pequod”; pe vergile ei stăteau cocoţaţi o mulţime de marinari. În acel moment „Pequodul” tăia luciul apei cu o viteză bunicică, dar când corabia cu vele mari se apropie spre ea din direcţia vântului, pânzele umflate se pleoştiră ca nişte băşici sparte şi cala cea sprintenă se opri.

— Veşti proaste; aduce vesti proaste, murmură bătrânul din Man.

Însă înainte să apuce căpitanul străin, care stătea în barca sa cu trompeta la gură, să salute, se auzi vocea lui Ahab:

— Aţi văzut Balena Albă?

— Da, ieri. Voi aţi văzut o barcă de vânătoare în derivă?

Înăbuşindu-şi bucuria, Ahab răspunse negativ la această întrebare neaşteptată. S-ar fi dus bucuros la bordul navei dacă nu i-o lua căpitanul străin înainte, coborându-şi barca. Câteva vâslituri şi barca ajunse lângă lanţurile de pe „Pequod”. Iar căpitanul sări pe punte. Ahab îşi dădu pe dată seama ca era din Nantucket şi îl cunoştea. Însă nu se salutară formal.

— Unde era? Nu a fost ucis, nu? strigă Ahab apropiindu-se. Cum s-a întâmplat?

Se pare că târziu, în după-amiaza zilei trecute, când trei dintre bărcile navei erau ocupate cu o turmă de balene care le trăseseră patru sau cinci mile depărtare de navă, capul şi cocoaşa albă ale lui Moby Dick se iviseră deodată din apă, nu departe; a patra barcă – de rezervă – fusese coborâtă pe dată pentru vânătoare. După ce înaintase bine contra vântului, această barcă – cea mai uşoară dintre toate – păru să prindă balena – cel puţin aşa văzuse marinarul din gabie. Văzu la

distanţă barca făcându-se din ce în ce mai mică, apoi o licărire de apă înspumată şi apoi nimic. Se trăsese concluzia că balena fugise de tot trăgând urmăritorii după ea. Cum se întâmplă deseori. Atunci se îngrijorară, dar nu se alarmară încă. Semnalele de rechemare fură urcate în greement; se aşternu întunericul; forţată să adune cele trei bărci dinspre vânt înainte să plece în căutarea celei de-a patra în direcţia opusă, nava nu numai că trebuise să lase barca în voia sorţii până aproape de miezul nopţii, însă şi, pentru moment, să mărească distanţa până la ea. După ce restul echipajului ajunse cu bine la bord, nava ridică toate pânzele şi porni după barca dispărută, aprinzând focul în topitoare ca să servească drept far. Jumătate din oameni fură urcaţi ca santinele în vârful catargelor. Însă, deşi înaintase destul de mult pentru a ajunge cam pe unde fusese văzută ambarcaţiunea ultima oară, deşi se opri şi coborî cazmalele verificând în jurul ei. Nu găsi nimic şi plecă mai departe; se opri iar şi coborî bărcile, dar, deşi făcu aşa până în zorii zilei, nu se zări nicio aşchie din chila cea pierdută.

Povestea fu spusă, iar căpitanul străin continuă pentru a dezvălui motivul pentru care venise la bord. Dorea ca „Pequodul” să se alăture navei sale în căutări, navigând la distanţă de patru sau cinci mile între cele două, în linii paralele, cercetând astfel două orizonturi.

— Fac prinsoare, îi şopti Stubb lui Flask, că cineva din barca dispărută purta cea mai bună haină a căpitanului, se poate chiar să fi avut şi ceasul lui, şi de-aia e atât de nerăbdător să le primească înapoi. Cine-a mai auzit de două corăbii în plin sezon de vânătoare care să caute o barcă dispărută. Vezi, Flask, uite cât de palid e, până şi ochii îi are stinşi. Uite, nu cred că e haina, cred că e…

— E băiatul meu, propriul meu băiat e printre dispăruţi. Pentru numele lui Dumnezeu, te rog, te

implor, se ruga străinul de Ahab, care până acum primise fără tragere de inimă cererea. Lasă-mă să închiriez corabia ta pentru patruzeci şi opt de ore. Plătesc bucuros şi o să plătesc bine – dacă nu se poate altfel – pentru patruzeci şi opt de ore, doar atât. Trebuie, trebuie şi se cade să faci acest lucru.

— Fiul lui! exclamă Stubb. Vai, e fiul lui cel care s-a pierdut! Retrag ce-am zis despre haină şi ceas. Ahab ce zice? Trebuie să-l salvăm pe băiat.

— S-a înecat cu toţi ceilalţi noaptea trecută, zise bătrânul din Man care stătea în spatele lor. I-am auzit; şi voi le-aţi auzit sufletele.

După cum ieşi în curând la iveală, ceea ce făcea incidentul de pe „Rachel" şi mai trist era faptul nu numai că fiul căpitanului se afla printre cei de pe barca dispărută, dar în echipajul celeilalte bărci separate de corabie în timpul urmăririi se afla încă un fiu, astfel că în acele clipe tatăl nenorocit se afla prins în mijlocul celei mai crude nehotărâri; aceasta fusese rezolvată în locul său de către secund care adoptase instinctiv procedura obişnuită de pe baleniere în cazul unei astfel de întâmplări, şi anume ca aflându-se între mai multe bărci aflate la ananghie, dar despărţite, să se caute întotdeauna cea cu echipajul mai numeros.

Căpitanul, din motive necunoscute, nu dezvăluise totul de la început, ci numai atunci când a fost forţat de răceala lui Ahab pomeni de celălalt fiu dispărut, un băieţandru de doisprezece ani pe care tatăl, cu îndrăzneala încrezătoare şi zeloasă a dragostei sale de părinte din Nantucket, voise să-l iniţieze de timpuriu în primejdiile şi minunile unei ocupaţii ce fusese a strămoşilor săi dintotdeauna. Se întâmplă deseori ca unii căpitani din Nantucket să trimită un fiu atât de tânăr într-o călătorie de trei sau patru ani pe o altă navă, astfel ca primele învăţături despre profesia de vânător de balene să nu fie îmblânzite de ocrotirea părintească firească, dar nu bine-venită, ori de înţelegerea şi grija, care sunt fireşti.

Între timp, străinul încă se mai ruga de Ahab. Iar acesta stătea ca o nicovală, primind toate loviturile fără a tremura cât de puţin.

— Nu plec de aici, spuse străinul, până nu accepţi. Poarta-te cu mine cum ţi-oi dori să mă port şt eu cu tine într-o astfel de împrejurare. Căci şi tu ai un fiu, căpitane Ahab, deşi e doar un copil şi se află în siguranţă acasă; şi încă un copil făcut la bătrâneţe. Da, da, te învoieşti, văd eu. Repede, mateloţi. Fugiţi şi pregătiţi-vă să ridicaţi pânzele!

— Opriţi! strigă Ahab. Nu vă atingeţi de nicio parâmă!

Apoi continuă pe un ton care alungea fiecare cuvânt:

— Căpitane Gardiner, nu o voi face. Chiar şi acum pierd timp. La revedere, la revedere. Dumnezeu să te binecuvânteze, omule; să mă iert eu însumi, dar trebuie să plec. Domnule Starbuck, uită-te la ceasul de la habitaclu şi în trei minute goneşte toţi străinii de pe punte; apoi ridică pânzele şi ţine cursul de dinainte!

Întorcându-se în grabă cu chipul abătut, coborî în cabină lăsându-l pe căpitanul străin perplex în faţa respingerii necondiţionate a cererii sale onorabile. Dezmeticindu-se din mirare, Gardiner se grăbi tăcut spre parapet şi mai degrabă căzu decât păşi în barcă, întorcându-se astfel înapoi la corabia sa.

În curând, cele două nave îşi despărţiră drumul, iar cât mai putu fi văzută nava străină, ea se abătea din cale încolo şi încoace cercetând fiecare pată pe apă, oricât de mică ar fi fost.
Vergile erau înclinate când într-o parte, când în alta; făcea voltă când la babord, când la tribord; acum se lupta cu marea, acum se lăsa dusă în voia ei; în tot acest timp, catargele şi vergile erau îngrămădite de oameni, ca trei cireşi când copiii culeg fructe printre ramurile lor.

Însă în cursul ei abătut şi drumul ei legănat şi plângător, se vedea limpede că nava plânsă de

valuri nu găsea alinare, îşi plângea copiii dispăruţi.

129. Cabina

Ahab dă semne că se întoarce pe punte; Pip îl prinde de mână ca să-l urmeze.

— Băiete, băiete, îţi spun că trebuie să nu îl urmezi pe Ahab acum. A venit vremea când Ahab nu ar vrea să te depărteze de el, dar nici nu te vrea aproape. E ceva în tine, biet flăcău, care simt că mă lecuieşte prea mult de boala mea. Cui pe cui se scoate, iar pentru vânătoarea aceasta, boala mea e sănătatea pe care mi-o doresc. Rămâi aici sub punte unde o să te servească toţi ca pe căpitan. Da, băiete, o să stai aici pe scaunul meu înşurubat şi o să fii un alt şurub la el.

— Nu, nu, nu! Dumneavoastră nu aveţi trupul întreg, domnule; folosiţi-mă pe mine ca pe piciorul pe care l-aţi pierdut, domnule, nu cer mai mult de-atât, doar să rămân în felul acesta o parte din dumneavoastră.

— Of!, în ciuda milioanelor de ticăloşi, tu mă faci să cred în loialitatea nepieritoare a omului! Şi mai eşti şi negru, şi nebun pe deasupra! Cred că zicala cui pe cui se scoate se aplică şi în cazul lui, parcă şi lui îi vine mintea la cap.

— Mi s-a spus, domnule, că Stubb l-a părăsit odată pe micuţul Pip, ale cărui oase înecate s-au albit, deşi pielea lui vie era neagră. Eu nu o să vă părăsesc niciodată cum a făcut Stubb, domnule. Trebuie să merg cu dumneavoastră.

— Dacă nu taci, o să mă înfurii. Ţi-am zis că nu se poate.

— Stăpâne, stăpâne bun!

— Dacă mai plângi aşa, o să te ucid. Ai grijă, şi Ahab e nebun. Ascultă şi o să-mi auzi tropăiturile piciorului de os pe punte şi o să ştii că sunt acolo. Acum te las. Mâna! Pune-o într-a mea! Tu eşti loial, băiete, cum e circumferinţa faţă de centrul său. Aşa: Dumnezeu să te aibă în pază mereu şi

dacă se ajunge până acolo, Dumnezeu să te salveze orice s-ar întâmpla.

(Ahab pleacă; Pip face un pas în faţă)

— Aici a stat acum o clipă, respir aerul pe care l-a respirat şi el, dar sunt singur. Măcar de-ar fi fost bietul Pip aici, parcă aş fi putut să îndur. Dar el lipseşte. Pip! Pip! Ding, dang, ding! Cine l-a văzut pe Pip? Trebuie să fie pe-aici. Să încercăm uşa. Cum? Nici zăvor, nici lacăt, nici stavilă. Şi totuşi nu o pot deschide. Trebuie să fie de vină vraja. Mi-a zis să stau aici. Mi-a mai zis şi că scaunul prins în şuruburi e al meu. Atunci mă voi aşeza aici, sprijinit de traversă, în mijlocul corăbiei. Toată chila şi cele trei catarge se aştern dinaintea mea. Aici, spun bătrânii marinari, se aşază la masă şaptezeci şi patru de amirali vestiţi care domnesc peste nenumăraţi căpitani şi locotenenţi. Aha! Ce-i asta? Epoleţi! Epoleţii vin năpustindu-se! Daţi roată sticlele! Mă bucur să vă văd! Umpleţi-vă paharele, monsieurs! Ce sentiment ciudat ca un băiat negru să primească atâţia albi cu dantelă aurită pe haine. Monsieurs, l-aţi văzut pe Pip? Un mic băiat negru, înalt de cinci picioare, cu înfăţişare josnică şi laş. A sărit odată dintr-o barcă. L-aţi văzut? Nu! Atunci umpleţi iar paharele, căpitanilor, şi să ciocnim pentru ruşinea laşilor. Sst! De sus se-aud oase. E stăpânul! Stăpâne! Mă simt într-adevăr trist când umbli peste mine. Însă o să stau aici, chiar dacă pupa loveşte în pietre şi acestea o crapă şi vin scoicile peste mine.

130. Pălăria

Acum, într-un loc şi timp prielnic, după o călătorie premergătoare atât de lungă, Ahab – după ce restul apelor fuseseră cercetate – părea să fi încolţit duşmanul într-un fund de sac pentru a fi sigur că îl poate ucide acolo. Se găsea la latitudinea şi longitudinea unde se pricopsise cu rana îngrozitoare, acum că vorbise cu o navă care chiar cu o zi în urmă o întâlnise pe Moby Dick, acum că toate întâlnirile cu diferite nave se împreunaseră contrastant pentru a arăta indiferenţa demonică cu care Balena Albă îşi ataca urmăritorii, fie că păcătuia sau că i se păcătuise, acum se citea ceva nedesluşit în ochii bătrânului, ceva la care oamenii slabi de înger nici nu suportau să se uite. Asemenea stelei polare care nu apune timp de şase luni în noaptea arctică şi îşi menţine privirea pătrunzătoare şi fixă, *tot* aşa strălucea acum şi ţelul lui Ahab peste echipajul mohorât. Îi domina atât de tare, că toate presentimentele, îndoielile, neîncrederea şi temerile şi le ascundeau adânc în suflet şi nu le lăsau să încolţească nici măcar cu un mugur sau o frunză.

În aceste momente prevestitoare, toată voia bună, forţată sau firească, dispăru. Syubb nu mai încercă să facă pe nimeni să zâmbească, Starbuck nu mai încerca să-l împiedice. Fericirea şi tristeţea, speranţa şi frica, toate fură măcinate în praf fin şi presărate în mortarul întărit al sufletului de fier al lui Ahab. Se mişcau în muţenie pe punte ca nişte maşinării, ştiind tot timpul că bătrânul ţinea ochiul său tiranic aţintit asupra lor.

Însă dacă îl urmăreai cu atenţie în orele în care era singur, când credea că nu îl urmăreşte decât o singură privire, atunci ai fi văzut că aşa cum privirea lui Ahab îi cutremura pe marinari, tot aşa îl cutremura pe el cea a lui Fedallah, sau măcar,

într-un chip sălbatic, îl afecta. O ciudăţenie subtilă avea Fedallah acum; era scuturat de tremurături neîncetate că echipajul îl privea cu suspiciune, nefiind siguri, dacă era într-adevăr muritor sau doar o umbră tremurândă aruncată pe punte de o fiinţă nevăzută. Umbra plutea acolo fără încetare, căci acesta nici noaptea nu dormea şi nici nu se ducea sub punte. Stătea nemişcat ore întregi, nu se aşeza şi nu se apleca; ochii săi stinşi, dar plini de mirare parcă spuneau: „Noi, cei doi paznici, nu dormim niciodată.”

Marinarii nu puteau urca pe punte, fie ziua, fie noaptea, fără a da de Ahab care ori stătea în gaura lui, ori se plimba pe punte între cele două hotare: arborele mare şi cel trinchet. Altă dată îl vedeau stând în sabord cu piciorul cel bun pe punte, de parcă urma să facă un pas; pălăria o avea trasă pe ochi, astfel că oricât de nemişcat ar fi stat, oricâte zile şi nopţi ar fi trecut fără ca el să se odihnească în hamac, nu se vedea niciodată de după pălărie dacă într-adevăr avea ochii închişi sau dacă încă îi privea cu atenţie. Nu conta că stătea astfel la sabord preţ de o oră întreagă şi umezeala nopţii se aduna în boabe de rouă pe haina şi pălăria sa. Hainele pe care le uda noaptea le usca a doua zi soarele şi tot aşa, zi după zi, noapte după noapte, nu mai coborî sub punte; dacă dorea ceva din cabină, trimitea pe cineva să-i aducă.

Mânca tot afară, adică cele două mese ale sale, micul dejun şi prânzul. Nu se atingea de cină. Nu îşi tundea barba care creştea urât şi încolăcit, asemenea rădăcinilor copacilor dărâmaţi de vânt care mai cresc la baza cea dezgolită, deşi nu mai înfrunzesc. Însă deşi toată viaţa sa se transformase într-un cart interminabil şi deşi cartul fermecat, al sălbaticului era la fel de neîntrerupt ca şi al lui, cei doi nu îşi vorbeau niciodată de la un om la altul – decât dacă în răstimpuri vreo întâmplare neimportantă îi obliga să o facă. Deşi o vrajă puternică părea să îi lege în secret pe cei doi, făţiş,

pentru ochii echipajului ei păreau a nu avea nicio treabă unul cu celălalt. Dacă se întâmpla să schimbe un cuvânt pe zi, noaptea se transformau amândoi în muţi. Câteodată stăteau departe unul de celălalt sub lumina stelelor fără a-şi zice nimic; Ahab la sabord. Fedallah lângă arborele mare, însă privindu-se ţintă unul pe altul de parcă Ahab vedea în străin propria sa umbră, iar străinul vedea în Ahab substanţa sa abandonată.

Totuşi nu se ştie cum, Ahab reuşea – prin forţa sa, aşa cum le arăta subordonaţilor cu mână de fier în fiecare zi, oră şi clipă – să pară un stăpân independent, iar Fedallah, doar un simplu sclav de-al său. Însă amândoi păreau înjugaţi la aceeaşi căruţă şi mânaţi de un tiran nevăzut: o umbră uscăţivă lângă un trup puternic. Căci orice-ar fi fost străinul, Ahab era cu siguranţă chila şi bârna solidă a corăbiei.

La cea mai slabă licărire a zorilor se auzea de la pupă vocea sa:

— Oameni la catarge!

Toată ziua, până după apus şi după lăsarea întunericului, se auzea aceeaşi voce din oră în oră, atunci când suna clopotul timonierului:

— Ce vedeţi? Fiţi atenţi! Fiţi atenţi!

Însă când se scurseră două sau trei zile de la întâlnirea cu „Rachel”, care îşi căuta copiii, şi nu se zări niciun jet, bătrânul începu să se îndoiască de loialitatea echipajului său; cel puţin, de-a tuturor în afară de cea a harponierilor păgâni. Părea a se întreba chiar şi dacă Stubb şi Flask nu cumva ignorau cu bună-ştiinţă lucrul pe care îl căuta. Însă dacă într-adevăr avea aceste suspiciuni, se înfrâna cu isteţime de la a le da în vileag prin vorbe, deşi faptele îl contraziceau.

— O să văd eu primul balena, zise. Da! Dublonul trebuie să fie al lui Ahab…

Cu propriile sale mâini făcu un cuib din parâme şi trimiţând pe cineva sus cu un scripete pe care să-l lege de vârful arborelui mare, prinse cele două

capete ale funiei şi legând unul de coşul său, pregăti un şurub pentru celălalt pe care îl fixă de parapet. Acestea fiind terminate, cu acel capăt încă în mână şi stând lângă şurub, se uită în jur la echipaj, trecând de la unul la altul, odihnindu-şi privirea pe Daggoo. Queequog şi Tashtego, însă sărindu-l pe Fedallah, apoi rămase uitându-se la secundul-şef şi spuse:

— Ia frânghia, domnule. O las în mâinile dumitale, Starbuck.

Apoi, aşezându-se cât mai bine în coş, dădu poruncă să-l ridice în cuibul său, Starbuck fiind cel care fixă la urmă parâma şi după aceea stătu pe lângă ea. Astfel, cu o mână cuprinzând catargul mare, Ahab privi mile şi mile în depărtare, în faţă, în spate, încolo şi încoace de-a lungul cercului imens care se vedea de la o asemenea înălţime.

Când lucrează cu mâinile într-un loc ridicat şi izolat din greement, care se întâmplă să nu îi ofere un loc de sprijinit piciorul, marinarul este ridicat până la acel loc şi apoi ţinut acolo cu parâme. În aceste împrejurări, capătul legat pe punte îi este dat în grijă strictă unui om care nu-şi ia ochii de la el. Datorită mulţimii de vergi şi parâme ale căror diferite legături sus nu pot fi niciodată desluşite cu siguranţă de pe punte şi din cauza faptului că se dezleagă în fiecare minut câte o parâmă de la capătul ei, marinarii ar muri negreşit dacă nu ar avea pe cineva care să ţină de veghe permanent, căci cei de pe punte i-ar putea dezlega din greşeală, iar ei ar cădea în marea învolburată. Deci, prevederile lui Ahab nu erau neobişnuite. Lucrul straniu părea a fi faptul că Starbuck, singurul om care îndrăznise să se opună cât de puţin deciziilor luate de el, unul dintre cei de a căror loialitate se îndoia, tocmai el fusese ales să fie omul care să-l vegheze, Ahab lăsându-şi viaţa întru totul în mâinile acestui ins, în care nu avea încredere.

Prima oară când Ahab se sui în gabie, înainte să fi trecut zece minute de când se afla acolo, un şoim de mare, cu ciocul roşu, dintre aceia care zboară incomod de aproape de catargele în care se află marinarii, începu a da târcoale capului său, ţipând, croncănind şi zburând într-un labirint de cercuri fără direcţie. Apoi săgetă o mie de picioare în sus şi coborî iar în spirale, reluându-şi vârtejurile din jurul capului căpitanului.

Având însă privirea fixată asupra orizontului ceţos şi îndepărtat, Ahab păru a nu observa pasărea sălbatică. Nimeni nu i-ar fi dat atenţie, căci nu era ceva neobişnuit. Însă acum chiar şi cei mai nepăsători ochi vedeau un înţeles ascuns în aproape orice întâmplare.

— Pălăria! Pălăria, domnule! strigă deodată marinarul sicilian care era urcat în arborele artimon şi stătea chiar în spatele lui Ahab, deşi puţin mai jos, fiind despărţit de acesta de un gol mare de aer.

Însă deja aripa se abătuse în dreptul privirii bătrânului şi ciocul încovoiat era în dreptul capului, cu un ţipăt şoimul negru fugi cu premiul în cioc.

Un vultur zburase de trei ori în jurul capului lui Tarquin, luându-i pălăria şi aşezându-se în locul ei; Tanaquil, nevasta lui, prevesti că acesta va ajunge rege al Romei. Însă doar prin înlocuirea pălăriei fu acest semn considerat unul bun. Pălăria lui Ahab nu fu înlocuită; şoimul zbură din ce în ce mai departe cu ea, mult înaintea prorei şi în cele din urmă dispăru. Acolo unde dispăru se mai văzu un punct negru căzând din tării în mare.

131. „Pequod” întâlneşte „Încântarea”

Câteva zile, cu coşciugul atârnând uşor, „Pequodul” înaintă de-a lungul valurilor, când deodată fu zărită o altă corabie, numită în mod nefericit „Încântarea”. Pe măsură ce aceasta se apropie, toate privirile se opriră asupra bârnelor mari, numite bigi, care pe unele baleniere, traversează duneta la înălţimea de opt sau nouă picioare şi servesc la susţinerea bărcilor nefolosite, neechipate sau sfărâmate. Pe bigile navei străine se vedeau nişte coaste albite şi zdrobite şi câteva bordaje rupte din ceea ce fusese o barcă de vânătoare; acum însă se vedea prin epavă aşa cum se vede prin scheletul alb şi jupuit al unui cal.

— Aţi văzut Balena Albă?

— Uite! răspunse căpitanul cu faţa suptă de la balustrada de la pupă şi arătă cu trompeta către epavă.

— Aţi omorât-o?

— Nu s-a făurit harponul care să-i ia viaţa vreodată, răspunse celălalt, privind trist la un hamac rotund de pe punte, ale cărui margini alăturate erau cusute una de alta în tăcere de câţiva marinari.

— Nu s-a făurit? şi, smulgând harponul tăcut de Perth din furcă, Ahab îl ridică strigând. Uite aici, în mâna mea îi ţin moartea! E călit în sânge şi fulger acest mâner şi jur că o să-l călesc întreit în locul fierbinte din spatele înotătoarei, acolo unde palpită viaţa Balenei Albe!

— Atunci, Domnul să te aibă în pază, bătrâne. Vezi tu asta? întrebă şi arătă către hamac. Nu îngrop decât unul dintre cei cinci oameni din barcă, care trăiau până mai ieri. Numai pe acesta îl îngrop, restul au fost îngropaţi înainte de a muri. Pluteşti peste mormintele lor.

Apoi se întoarse spre echipaj:

— Aţi terminat acolo? Puneţi placa peste parapet şi ridicaţi corpul; aşa. O! Doamne! zise înaintând spre hamac cu braţele ridicate. Fie ca învierea şi viaţa…

— Braţaţi! Timona în vânt! strigă Ahab echipajului cu voce tunătoare.

Însă corabia nu se îndepărtă destul de repede pentru a scăpa de sunetul plescăit pe care îl făcu trupul când lovi apa. Nu fu destul de rapidă nici pentru a scăpa de câţiva stropi care îi stropiră cala cu botezul lor fantomatic.

Cum Ahab luneca acum departe de trista „Încântare”, colacul de salvare cel ciudat care atârna de balustrada de la pupa „Pequodului” se arătă în toată mărimea sa.

— Ha! Uitaţi acolo! Uitaţi acolo, tovarăşi! strigă o voce prevestitoare din urmă. În zadar fugiţi voi, străinilor, de trista noastră înmormântare. Nu faceţi decât să ne întoarceţi spatele şi să ne arătaţi coşciugul vostru.

132. Simfonia

Era o zi senină şi albastră. Tăriile văzduhului şi mării de-abia se puteau deosebi în azurul ce colora toată zarea. Numai aerul era transparent, pur şi blând, cu înfăţişare de femeie. Iar marea robustă şi bărbătească se înălţa în umflături lungi, puternice şi şovăitoare, asemenea pieptului lui Samson în somn.

Încoace şi încolo, în aer, pluteau aripile albe ca zăpada ale păsărilor mici şi fără pată. Acestea erau gândurile suave ale aerului feminin; însă de colo-colo în adâncuri, jos în albastrul fără fund, înotau leviatane imense, peşti-sabie şi rechini, iar acestea erau gândurile teribile, nărăvaşe şi criminale ale mării masculine.

Dar deşi gândurile se deosebeau atât de tare, contrastul nu se vedea decât în umbrele şi întunecările de la suprafaţă: apa şi aerul păreau un întreg. Numai sexul îi deosebea.

Sus, mândru ca un ţar sau ca un rege, soarele părea să dăruiască aerul blând mării nărăvaşe şi înspumate, aşa cum ar da o mireasă unui mire. La linia orizontului, care încingea priveliştea de jur împrejur, o mişcare dulce şi tremurătoare – care se vede cel mai des aici, la Ecuator – dezvăluia încrederea drăgăstoasă şi palpitantă, zvâcnirile iubitoare cu care biata mireasă îşi oferea sânul mirelui.

Crispat, noduros şi zbârcit de riduri, încrâncenat şi neînduplecat, cu ochii sclipind ca doi cărbuni ce mai licăresc încă în cenuşa ruinei, Ahab stătea drept în lumina dimineţii,ridicând fruntea, ca un coif crăpat, către fruntea de fetişcană a cerurilor.

Tu, inocenţă copilărească şi nepieritoare a azurului! Creaturi înaripate ce zburdaţi nevăzute în jurul nostru! Pruncie dulce a văzduhului şi a cerului! Cât de oarbe sunteţi toate la năpasta ce îl

macină pe Ahab. Aidoma vouă le-am văzut şi pe Miriam şi Martha, zâne cu ochi zâmbitori, alergând nepăsătoare în jurul domnului lor, jucându-se cu cârlionţii arşi care creşteau în jurul marginii craterului mistuit al creierului său.

Traversând încet puntea de la tambuchi, Ahab se aplecă peste margine şi se uită cum umbra sa se tot scufundă în apă, din ce în ce mai mult pe măsură ce încerca să pătrundă cu privirea în adâncul mării. Miresmele dulci ale aerului fermecat păreau să risipească putreziciunea din sufletul său. Aerul vesel şi voios şi cerul îmbietor reuşiră să-l mângâie şi să-l alinte în cele din urmă. Lumea, o mamă vitregă ce fusese atâta vreme crudă şi respingătoare, îşi arunca acum braţele în jurul gâtului lui încăpăţânat şi părea a suspina bucuroasă deasupra lui, ca deasupra unui om pe care, deşi se arăta îndărătnic şi nesocotit, se mai îndupleca să-l salveze şi să-l binecuvânteze. Dacă de sub pălăria sa trasă pe ochi Ahab ar fi lăsat să îi curgă o lacrimă în mare, în tot Pacificul nu s-ar mai găsi o comoară asemenea acelei picături.

Starbuck îl văzu pe bătrân. Îl văzu cum se apleacă greoi peste margine şi părea că aude în inima sa oftatul adânc care izvora din mijlocul seninătăţii înconjurătoare. Grijuliu să nu îl atingă şi să nu fie observat, se apropie totuşi şi se opri lângă el. Ahab se întoarse.

— Starbuck!

— Domnule.

— O, Starbuck! Ce vânt blând şi ce cer frumos! Într-o asemenea zi, la fel de dulce ca aceasta, am lovit prima mea balenă. Un puştan harponier de doar optsprezece ani! Acum patruzeci… patruzeci… patruzeci de ani! Patruzeci de ani de vânătoare neîncetată! Patruzeci de ani de lipsuri, de primejdii şi de furtuni. Patruzeci de ani pe marea fără milă! De patruzeci de ani a lăsat Ahab uscatul paşnic în urmă, ca să se războiască patruzeci de ani cu urâciunile adâncului. Da,

Starbuck, din aceşti patruzeci de ani nu am petrecut trei ani pe uscat. Când mă gândesc la viaţa pe care am dus-o, la cum a fost un pustiu de singurătate… oraşul zidit şi împrejmuit al solitudinii unui căpitan, care nu îngăduie decât foarte puţin să intre simpatia tărâmului verde din afară… Of. Oboseală! Apăsare! Sclavie a conducerii singuratice! Când mă gândesc la toate acestea, pe care altădată nu le cunoşteam, doar le bănuiam, când mă gândesc la cei patruzeci de ani în care m-am hrănit numai cu uscături sărate – un simbol potrivit pentru hrana uscată a sufletului meu! –, când cel mai sărac om avea fructe proaspete la masă în fiecare zi şi mânca numai pâinea cea mai proaspătă de pe lume când eu mestecam cruste mucegăite departe, peste oceane întregi, la fetişcana pe care am luat-o de nevastă la vârsta de cincizeci de ani şi am plecat către Capul Horn a doua zi, lăsând numai o adâncitură pe perna mea nupţială. Nevastă? Nevastă a fost ea, sau mai degrabă o văduvă cu bărbatul în viaţă? Da, am văduvit-o pe biata fată încă de când am luat-o de nevastă, Starbuck; şi apoi nebunia, frenezia, sângele clocotit şi fruntea fumegândă cu care Ahab s-a coborât de o mie de ori cu furie şi înverşunare după prada sa. Mai mult demon decât om! Da, da, ce nebun am fost timp de patruzeci de ani, un nebun bătrân, asta a fost Ahab! De unde această urmărire încrâncenată? De ce se încleştează mâna paralizată pe vâslă, pe fier sau pe lance? Cu ce e mai bogat Ahab acum? Uite! Of, Starbuck, nu e de mirare că din cauza poverii pe care o port mi s-a dus bietul meu picior de sub mine. Uite, dă la o parte părul acesta bătrân. Mă orbeşte şi ochii îmi par înlăcrimaţi. Fire atât de cenuşii nu au crescut niciodată decât din cenuşă! Par eu atât de bătrân, atât de groaznic de bătrân? Mă simt obosit de moarte, cocoşat şi încovoiat, de parcă aş fi Adam ce se clatină sub secolele adunate de la Paradis încoace. Doamne! Doamne Dumnezeule! Crapă-

mi inima, fărâmă-mi creierii! Batjocură! Batjocură! Batjocură îngrozitoare a firelor mele cărunte, am trăit eu atâta bucurie încât să vă ponosesc şi să mă simt şi să arăt atât de teribil de bătrân? Stai lângă mine, Starbuck; lasă-mă să mă uit în ochi de om. E mai bine decât să mă uit la mare sau la cer, mai bine decât să privesc spre Dumnezeu. Pe pământul verde, pe vatra înroşită, acesta este globul magic, omule! Îmi văd nevasta şi copilul în ochiul tău. Nu, nu. Stai la bord! Să nu cobori când o fac eu, când însemnatul Ahab coboară să o vâneze pe Moby Dick. Năpasta aceea nu va pica pe tine. Nu, nu! Nu cu căminul îndepărtat pe care îl văd în privirea ta.

— Oh. Căpitanul meu! Căpitanul meu! Suflet nobil, inimă mare! De ce trebuie să urmărească cineva peştele acela blestemat? Lasă-mă pe mine! Să fugim toţi din apele acestea ucigaşe. Să mergem acasă! Nevastă şi copil are şi Starbuck – nevasta şi copilul tinereţii lui jucăuşe –, cum ai şi tu nevastă şi copil la vârsta ta înaintată, iubitoare şi părintească. Să mergem! Să plecăm! Lasă-mă să schimb chiar acum cursul. Ce frumos şi vesel ar fi, căpitane, să vedem iarăşi ţărmul bătrânului Nantucket! Cred, domnule, că au şi acolo asemenea zile senine şi blânde ca aceasta.

— Au, au. Am văzut, sunt zilele de vară dimineaţa. Cam pe la ora asta – da, acum doarme de după-amiază – băiatul se scoală voios, se ridică în capul oaselor şi mama lui îi povesteşte despre mine, despre sălbaticul de mine, cum sunt plecat să cutreier mările, dar cum mă voi întoarce şi îl voi legăna iar.

— Aşa e Mary, Mary a mea! Mi-a promis că băiatul meu, în fiecare dimineaţă, o să fie dus pe dealuri ca să vadă primul velele tatălui său! Da, da! ajunge! s-a stabilit! Ne îndreptăm spre Nantucket! Vino, căpitane, stabileşte cursul şi hai să mergem! Vezi? Vezi chipul băiatului la fereastră? Mâna băiatului pe deal?

Însă privirea lui Ahab se întoarse. Ca un pom uscat se scutură şi îşi aruncă ultimul măr putrezit pe pământ.

— Ce anume e, ce lucru nepământesc, de neînţeles să fie? Ce stăpân înşelător şi ascuns, ce împărat crud şi fără inimă mă struneşte astfel că împotriva tuturor iubirilor şi dorurilor fireşti eu tot continui, tot mă avânt şi mă împing înainte tot timpul? Ce mă ţine mereu gata să fac ceea ce în inima mea adevărată nu cutez a îndrăzni? E Ahab? Ahab să fie. Sunt eu sau e Dumnezeu cel care ridică această mână? Dar dacă măreţul soare nu se mişcă singur, ci este doar un trimis al cerului şi nicio stea nu poate fi învârtită decât de o putere invizibilă, cum să poată această mică inimă să bată şi acest creier mic să gândească dacă nu Dumnezeu aduce bătăile şi tot el gândurile şi viaţa, nu eu. Zău, omule, dacă nu suntem învârtiţi ca un vinci pe lumea asta, de jur împrejur, iar Soarta este pârghia. Uite! Tot timpul cerul zâmbitor şi marea fără fund! Priveşte! Unde se duc ucigaşii? Cine mai pedepseşte când şi judecătorul e chemat să dea socoteală? Dar bate un vânt blând şi cerul e senin, iar aerul miroase de parcă ar veni dinspre o pajişte îndepărtată. Trebuie că au cosit fân undeva la poalele Anzilor, Starbuck, iar secerătorii dorm printre căpiţe. Dorm? Da, oricum am trudi, toţi dormim într-un sfârşit pe pajişte şi ruginim în verdeaţă asemenea coaselor date jos şi lăsate în brazdele tăiate pe jumătate… Starbuck?

Însă secundul, pălind ca un cadavru de disperare, plecase.

Ahab traversă puntea să se uite pe partea cealaltă, însă se sperie de reflexia celor doi ochi care priveau şi ei în apă. Fedallah stătea aplecat şi el fără să se mişte peste acelaşi parapet.

133. Urmărirea. Prima zi

În acea noapte, la cartul de mijloc, bătrânul – după cum îi era obiceiul – se îndreptă de la sabordul de care se sprijinea către gaura sa de susţinere, dar deodată îşi ridică faţa şi adulmecă aerul marin cum face un câine înţelept de pe corabie atunci când se apropie de nişte insule sălbatice, îşi zise că prin apropiere se afla o balenă. În curând, mirosul tipic, lăsat în urmă de Caşaloţii vii, fu simţit de tot echipajul. Niciun marinar nu se miră când, după ce consultă compasul şi girueta şi stabili apoi locul din care izvora mirosul cât de exact se putea, Ahab ordonă repede să fie schimbat cu puţin cursul şi velatura să fie lăsată mai jos.

Temeiul pentru care se hotărâseră toate acestea se văzu a doua zi de dimineaţă în chipul unei pete mari pe apă, lucioasă ca uleiul, şi semănând prin undele creţe care o mărgineau cu luciul unui curent la gura unui râu rapid şi adânc.

— Oameni la gabii! Cheamă tot echipajul!

Tunând cu mânerele a trei manele în podeaua teugii, Daggoo trezi adormiţii cu nişte sunete atât de înfricoşătoare, că ziceai c-au sărit prin hublouri, aşa de repede apărură cu hainele în mâini.

— Ce-aţi văzut? strigă Ahab cu faţa ridicată spre cer.

— Nimic, nimic, domnule! veni răspunsul de sus.

— Velele zburătoare! Bonetele! Sus şi jos, în amândouă părţile!

Toată velatura fiind aşezată, desfăcu parâma ce îl ridica în vârful catargului mare. În câteva clipe îl ducea, însă cam la două treimi din drumul până sus, privind prin golul dintre vela gabier mare şi vela zburător, scoase un strigăt ascuţit: Uite-o cum suflă! Uite-o cum suflă! O cocoaşă ca un munte înzăpezit. E Moby Dick!

Aprinşi de strigătul care păru să coboare în acelaşi timp din cele trei gabii, oamenii de pe punte fugiră spre greement ca să vadă faimoasa balenă pe care o pândeau de atâta timp. Ahab ajunsese de-acum în vârf, cu câteva picioare mai sus faţă de celelalte santinele; Tashtego stătea chiar sub el, în vârful arborelui zburător, astfel că creştetul indianului era aproape la acelaşi nivel cu călcâiul lui Ahab. De la această înălţime balena putea fi văzută la depărtare de o milă sau cam aşa, arătându-şi la fiecare ridicătură a valurilor cocoaşa strălucitoare şi scuipând în aer în răstimpuri jetul său tăcut. Pentru marinarii superstiţioşi, acesta părea un jet tăcut pe care îl mai văzuseră acum multă vreme la lumina lunii în oceanele Atlantic şi Indian.

— Nu l-a văzut nimeni mai devreme? strigă Ahab către oamenii cocoţaţi în jurul lui.

— Eu l-am văzut aproape în acelaşi timp, domnule, în care l-a văzut şi căpitanul Ahab şi am strigat, zise Tashtego.

— Nu în acelaşi timp, nu. Dublonul e al meu, Soarta mi l-a hărăzit mie. Numai mie. Niciunul dintre voi nu a reuşit să vadă Balena Albă primul. Uite-o cum suflă! Uite-o! Uite-o cum suflă! Uite, iar! Uite, iar! strigă alungind cuvintele, cu voce tărăgănată, pe tonuri acordate cu jeturile balenei. O să se scufunde! Ridicaţi bonetele! Coborâţi velele zburătorului! Pregătiţi trei bărci. Domnule Starbuck, ţine minte, dumneata rămâi pe punte şi ai grijă de navă. Ţineţi în vânt! Aşa. Încet, băieţi, încet! Uite-i coada! Ba nu! Nu-i decât apă neagră! Aţi pregătit bărcile? Fiţi gata, fiţi gata! Coboară-mă, domnule Starbuck. Mai mult, mai mult; mai repede, mai repede! zise şi alunecă prin aer până pe punte.

— Înaintează sub vânt, domnule, strigă Stubb. Fuge de noi; dar n-a văzut încă vasul!

— Taci, omule! Fii gata să braţezi! Cârma mult sub vânt! Braţaţi! Faceţi-o să tremure! Aşa. E bine.

Bărcile, bărcile!

În curând, toate bărcile în afară de cea a lui Starbuck fură coborâte, toate velele lor fură ridicate, toate vâslele agăţate şi se îndreptară cu iuţeală sub vânt. Cea a lui Ahab era în frunte. O licărire palidă şi înfricoşătoare străluci în ochii lui Fedallah. O strâmbătură oribilă îi deforma gura.

Asemenea cochiliilor tăcute, bărcile uşoare goneau pe luciul apei, însă nu ajunseră duşmanul decât cu greu. Când se apropiară, oceanul deveni şi mai plat, ca şi când şi-ar fi acoperit valurile cu un covor. Părea a fi o pajişte, aşa de lin se întindea. În cele din urmă, vânătorul copleşit se apropie atât de mult de prada nebănuitoare, că acesteia i se vedea întreaga cocoaşă scânteietoare alunecând prin apă ca un obiect izolat, încercuit mereu de o spumă fină, lânoasă şi verzuie. Văzu ridurile mari şi creţe ale capului ce se înălţa puţin mai departe. Umbra albă a frunţii late şi lăptoase se întindea pe covorul turcesc al apei, acompaniată de un susur jucăuş, iar în spate apele albastre coborau amestecându-se în valea învolburată a siajului drept. În ambele părţi, bolboci strălucitori se iveau şi dansau pe lângă balenă. Însă aceştia erau sparţi de ghearele miilor de păsări zglobii care acopereau apa de pene. Ca un băţ de steag care se înalţă din cala vopsită a unei nave, mânerul înalt, dar sfărâmat al unei lance se înălţa din spinarea Balenei Albe; din când în când, o pasăre din stolul înaripat se apropia şi zburătăcind încoace şi încolo ca o pânză deasupra peştelui, se aşeza tăcută şi se legăna pe băţ, iar lungile pene ale cozii păreau a fi un fanion.

O veselie blândă şi o linişte înceată a mişcărilor o acopereau pe balenă. Nici taurul alb în care s-a încarnat Jupiter şi care fugea cu Europa cea răvăşită, ţinându-se de coarnele lui graţioase în timp ce el îi arunca ocheade iubitoare fecioarei, îndreptându-se cu grabă fermecată şi lină către patul nupţial din Creta, nici Jupiter, spun, zeul

suprem, nu întrecea felul divin în care înota glorioasa Balenă Albă.

Pe fiecare parte, unde undele o loveau şi o părăseau fugitul în depărtări, balena îşi arăta ispitele. Nu e de mirare că unii vânători, ademeniţi de această blândeţe, se aventuraseră să o vâneze, însă sfârşiseră prin a înţelege că liniştea nu era decât învelişul furtunii. Însă tu, balenă ispititor de calmă, tu pluteşti înşelătoare pentru toţi cei care te văd pentru prima oară, indiferent câţi înaintea lor au fost înşelaţi şi sfârtecaţi de tine.

Astfel, prin liniştea senină a apelor tropicale, prin valurile ale căror plescăituri erau potolite de frumuseţea fără pereche, Moby Dick plutea mai departe, ascunzând vederii groazele trupului său scufundat şi hidoşenia muşcătoare a fălcii. Însă, în curând, jumătatea din faţă a trupului se ridică din apă şi preţ de o clipă trupul său de marmură formă un arc mare, asemenea podului natural de piatră din Virginia, şi fluturând ameninţător prin aer coada sa despicată, marele zeu se arătă în toată splendoarea sa, se scufundă şi dispăru de tot. Oprindu-se în zbor şi înmuindu-şi aripile, păsările albe mai zăboviră deasupra undelor pe care le lăsase în urmă.

Cu vâslele sus, padelele jos şi velele lăsate în vânt, cele trei bărci pluteau încremenite aşteptând reîntoarcerea lui Moby Dick.

— O oră, spuse Ahab, aşezat la pupa bărcii sale.

Privea dincolo de locul balenei, spre obscurele spaţii albastre şi ademenitoarele goluri largi de sub vânt. Nu trecu decât o clipă şi ochii păreau să i se învârtă în cap în timp ce şi-i trecea peste cercul de apă. Vântul se împrospătase. Marea începea să se umfle.

— Păsările! Păsările! strigă Tashtego.

În şir indian, asemenea zborului bâtlanilor, păsările albe zburau toate către barca lui Ahab şi când se apropiară la câţiva yarzi începură să bată din aripi peste apă, învârtindu-se încontinuu cu

strigăte vesele şi nerăbdătoare. Vederea lor era mai bună decât a omului, căci Ahab nu vedea nimic în apă. Însă deodată, stăruind cât mai adânc cu privirea, văzu o pată nu mai mare decât o nevăstuică albă ridicându-se cu iuţeală nemaipomenită şi mărindu-se pe măsură ce se ridica iar dintr-odată aceasta se răsuci şi dezvălui două şiruri strâmbe de colţi albi şi strălucitori care se înălţau din adâncul fără fund. Era gura lui Moby Dick cu fălcile larg deschise. Trupul său imens şi umbrit se mai amesteca încă în albastrul mării. Gura albă se căscă sub barcă asemenea uşii deschise a unui cavou de marmură, iar Ahab, cu o plescăitură puternică într-o parte a vâslei sale de cârmă trase barca din faţa apariţiei teribile. Apoi, punându-l pe Pedallah să schimbe locul cu el, se duse la proră şi apucă harponul lui Perth, poruncind echipajului să ţină de vâsle şi să se pregătească spre pupa.

Din cauza învârtirii bărcii în jurul propriei sale axe, prora ajunsese să fie îndreptată spre capul balenei cât aceasta era încă sub apă. Însă de parcă ar fi înţeles planul viclean, Moby Dick, cu inteligenţa maliţioasă care îl caracteriza, se răsuci şi el şi într-o clipă îşi vârî capul creţ sub fundul bărcii.

Dintr-un capăt în altul, prin fiecare bordaj şi fiecare coastă, barca tremură când balena se culcă pe spate, ca rechinii când muşcă, şi încet-încet apucă în gură prora astfel că falca lungă şi strâmtă se ridică în aer şi unul dintre colţi se prinse într-un furchet. Interiorul perlat alb-albăstriu al gurii ei se afla la mai puţin de şase inci de capul lui Ahab şi se ridica mai mult deasupra lui. În această poziţie, Balena Albă scutura barca uşoară de lemn de cedru ca o pisică răutăcioasă ce scutură un şoarece. Fedallah privea fără a fi copleşit, dar restul marinarilor săi săriră unii peste alţii ca să ajungă la pupa bărcii.

Acum, când cele două copastii flexibile erau când muşcate, când lăsate, după cum se juca diavoleşte balena cu barca sortită pieirii, iar trupul peştelui se afla scufundat sub ambarcaţiune, el nu putea fi săgetat de la proră căci prora era aproape înghiţită. În timp ce celelalte bărci se opriseră fără să vrea ca înaintea unei primejdii căreia nu i se poate ţine piept, atunci nebunul de Ahab, furios din cauza apropierii chinuitoare a duşmanului care îl adusese viu şi fără de speranţă în fălcile pe care le ura, înnebunit deci din această cauză prinse colţul lung cu mâinile goale şi încercă sălbatic să-l scoată din strânsoare. Cum se chinuia el zadarnic, falca îi alunecă din strânsoare. Copastiile fragile se îndoiră, se crăpară şi se rupseră când fălcile, ca nişte foarfece enorme, alunecară mai în faţă şi rupseră barca de la jumătate, închizându-se apoi în apă, între cele două jumătăţi de epavă. Acestea pluteau cu marginile sfâşiate, iar echipajul de pe epava pupei se ţinea strâns de copastii, încercând să lege vâslele la loc.

Înainte ca barca să fie ruptă în două, Ahab, primul care înţelesese intenţia balenei din cauza înălţării capului, o mişcare ce îi slăbise muşcătura făcu un efort de a împinge barca departe de încleştarea fălcilor. Însă el alunecă mai mult în gura balenei şi când barca se răsturnă într-o parte scăpată de strânsoare îl scutură şi Ahab dădu drumul strânsorii, căzând din forţa împingerii cu faţa în apă.

Părăsind în valuri prada, Moby Dick se opri la mică distanţă, iţindu-şi în sus şi în jos capul lunguieţ şi alb şi răsucindu-şi în acelaşi timp corpul ca un fus, astfel că atunci când fruntea mare şi creaţă se ridică mai bine de douăzeci de picioare din apă, valurile şi undele care se spărgeau de ea îşi aruncau spuma învolburată în sus[32].

Luându-şi din nou poziţia orizontală, Moby Dick începu să înoate repede în jurul epavei, frământând apa în siajul său răzbunător de parcă se

pregătea de un atac şi mai teribil. Vederea bărcii sfărâmate părea să-l înnebunească, aşa cum sângele strugurilor şi al dudelor îi înnebuneau pe elefanţii lui Antiochus descrişi în cartea Macabeilor. Între timp Ahab, pe jumătate înăbuşit de spuma pe care o făcea coada şi prea beteag ca să mai înoate – deşi se ţinea la suprafaţă, chiar şi în inima unui asemenea vârtej –, îşi arăta capul neajutorat ca o băşică pe care cel mai mic tremur putea să o spargă. De la pupa bărcii înjumătăţite, Fedallah îl privea cu nepăsare; restul echipajului, de pe cealaltă jumătate, nu îl putea ajuta; de-abia puteau să se ţină ei înşişi la adăpost. Atât de înspăimântătoare era înfăţişarea Balenei Albe şi atât de rapide erau întoarcerile sale, ca acelea ale unei planete, că părea a se năpusti mereu către ei. Şi cu toate că şi celelalte bărci nevătămate pluteau în apropiere, ele nu îndrăzneau să se amestece în lupta învolburată ca să nu dea cumva semnalul distrugerii imediate naufragiaţilor în primejdie, cu Ahab cu tot. În acest caz, nici ele nu ar mai fi putut scăpa. Cu privirile buimăcite, ceilalţi se ţineau în afara cercului primejdios al cărui centru era descris de capul bătrânului.

Toată întâmplarea fusese văzută din vârful catargelor corăbiei şi, ridicând velele, aceasta se apropiase de scenă. Acum era atât de aproape că Ahab putu să strige din apă.

— Veniţi aproape de…

Dar în acel moment un val se sparse peste el şi îl scufundă.

Ieşind cu greu la suprafaţă, se nimeri să fie ridicat de o creastă şi putu să strige:

— Veniţi aproape de balenă! Îndepărtaţi-o!

Prora „Pequodului” fu îndreptată astfel că spărgând cercul fermecat, despărţi balena de victimele sale. Pe când aceasta se îndepărta ursuză, bărcile veniră în ajutor.

Tras în barca lui Stubb, cu ochii împăienjeniţi şi orbiţi de sare, Ahab cel ostoit îşi pierdu orice urmă

de vlagă şi se lăsă în voia sfârşelii trupului; pentru o vreme zăcu lungit şi frânt pe fundul bărcii lui Stubb, de parcă fusese călcat de o turmă de elefanţi. Din el ieşeau vaiete îngrozitoare, ca nişte ecouri dintr-o prăpastie fără fund.

Însă intensitatea sfârşelii lui fizice scurtă aceste văicăreli. Într-o clipă de deplină înţelegere, marile inimi condensează într-o singură durere toate chinurile mai mici împrăştiate nesimţitor pe durata întregii vieţi a oamenilor mai slabi. Astfel, aceste inimi, deşi suferă doar puţin, totuşi în toată viaţa lor adună o durere cât veacurile de mare, alcătuită din dureri mai mici, căci chiar şi în centrul lor minuscul acele caractere nobile conţin toată mărimea sufletelor mai puţin măreţe.

— Harponul, zise Ahab ridicându-se pe jumătate şi sprijinindu-se cu greu într-o mână, e în siguranţă?

— Da, domnule, căci nu a fost aruncat. Acesta e, zise şi îl arătă.

— Aşază-l în faţa mea. Lipseşte vreun om?

— Unu, doi, trei, patru, cinci; au fost cinci vâsle şi sunt cinci oameni.

— Asta-i bine. Ajută-mă, vreau să mă ridic. Aşa, aşa. Îl văd! Acolo! Fuge în vânt! Ce jet mare! Ia mâna de pe mine. Seva nepieritoare curge iar prin vinele lui Ahab! Întindeţi pânzele, fixaţi vâslele. Cârma!

Se întâmplă deseori ca atunci când o barcă este sfărâmată, echipajul salvat de o altă barcă să rămână să ajute barca aceea. Vânătoarea este astfel continuată cu ceea ce se numesc „vâsle dublate". Aşa se întâmpla acum. Însă puterea îndoită a bărcii nu o egala pe cea a balenei care părea a-şi fi triplat toate înotătoarele, înotând cu o viteză care arăta limpede că în astfel de împrejurări urmărirea s-ar fi prelungit la nesfârşit. Echipajul nu putea să îndure atâta vreme un efort într-atât de obositor la vâsle; acesta e un lucru de suportat numai în primejdii de scurtă durată.

Corabia, după cum se întâmplă câteodată, era singura care avea puterea să continue urmărirea. De aceea toate bărcile se îndreptară către ea şi fură urcate îndată cu scripeţii – cele două jumătăţi ale bărcii sfărâmate fuseseră deja ridicate. Suspendând totul într-o parte, cu toate pânzele în vânt şi cu bonetele întinse în laterale, ca aripile unui albatros, „Pequodul" se ţinu după siajul lui Moby Dick. Jetul strălucitor al balenei se vedea în răstimpuri regulate şi era anunţat din vârful catargelor în acelaşi timp. Când se strigă că se scufundase, Ahab începu să cronometreze; se plimbă pe punte cu ceasul în mână şi imediat ce trecu ultima secundă din ora alocată i se auzi vocea:

— Al cui e dublonul acum? Îl vedeţi?

Iar dacă răspunsul era „nu, domnule", el le poruncea imediat să-l ridice în cuibul său. Aşa trecu ziua. Ahab când stătea nemişcat în vârful catargului, când se plimba neliniştit pe punte.

Se plimba aşa, fără a scoate alt sunet, în afară de a striga la oamenii din gabie sau pentru a-i ruga să mai înalţe o velă sau să întindă mai mult o alta, păşind tot timpul înainte şi înapoi cu pălăria trasă pe ochi, trecând de fiecare dată pe lângă barca sa distrusă care fusese adusă pe dunetă şi aşezată acolo invers, cu prora ruptă în locul pupei sfărâmate. În cele din urmă, se opri lângă ea. Cum se întâmplă ca pe cerurile pline de nori să mai plutească noi batalioane de plumb, tot aşa faţa bătrânului se acoperise de şi mai multă mâhnire.

Stubb îl văzu că se opri. Dorind poate să îşi arate propria tărie neabătută şi pentru a-şi păstra în felul acesta un loc de seamă în mintea căpitanului, el înaintă şi, uitându-se la epavă, exclamă:

— Ciulinul pe care n-a vrut să-l mănânce măgarul. L-a înţepat prea tare, domnule. Ha! Ha!

— Ce arătare fără suflet râde în faţa unei epave? Omule! Dacă nu aş fi ştiut că eşti neînfricat ca focul şi la fel de iscusit, aş fi jurat că eşti un fricos. Nici nu se geme, nici nu se râde în faţa unei epave.

— Da, domnule, zise Starbuck apropiindu-se. Este o priveliştea solemnă. Este un semn, un semn rău.

— Semn? Semn? Dicţionarul! Dacă zeii vor să îi vorbească omului, atunci să vorbească cinstit pe faţă, nu să dea din cap şi să facă semne ca babele. Plecaţi! Sunteţi amândoi polii opuşi ai aceluiaşi lucru. Starbuck este Stubb întors pe dos, iar Stubb este Starbuck. Şi amândoi sunteţi omenirea. Numai Ahab stă singur printre milioanele de oameni de pe pământ, fără a se învecina nici cu zeii, nici cu muritorii. Mi-e frig, tremur. Cum se poate? Voi, cei de sus! Îl vedeţi? Strigaţi la fiecare jet, chiar dacă scuipă de zece ori pe secundă.

Ziua era aproape pe sfârşite şi numai poalele rochiei sale aurii se mai mişcau. În curând se întunecă aproape de tot, însă santinelele rămaseră la post.

— Nu mai vedem jetul acum, domnule, e prea întuneric, se auzi o voce de sus.

— Încotro se îndrepta când l-aţi văzut ultima oară?

— Ca mai înainte, domnule. Sub vânt.

— Bine! O să călătorească mai încet acum că e noapte. Coboară velele rândunicii şi bonetele zburătorului, domnule Starbuck. Nu trebuie să trecem de el până dimineaţă. Acum el are un drum de făcut şi se poate să se odihnească puţin. Cei de la cârmă! Ţineţi-o în vânt! Cei de sus! Coborâţi! Domnule Stubb, trimite un om odihnit în arborele mare şi vezi să nu rămână descoperit până dimineaţă.

Apoi se îndreptă către dublonul înfipt în catarg:

— Oameni buni, aurul este al meu, l-am câştigat. Însă îl las aici până când va fi ucisă Balena Albă, iar atunci cel care o va fi văzut primul în ziua în care va fi ucisă, atunci acela va primi moneda. Iar dacă tot eu o voi vedea şi în ziua aceea, atunci suma înzecită va fi împărţită între voi. Acum plec. Puntea e a ta, domnule.

Zicând acestea, se propti în mijlocul sabordului şi, trăgându-şi pălăria pe ochi, rămase aşa până dimineaţa, în afară de răstimpurile când se ridica să vadă cum mai trecea noaptea.

134. Urmărirea. A doua zi

Când se crăpă de ziuă, în cele trei gabii se urcară marinari odihniţi.

— Îl vedeţi, îl vedeţi? strigă Ahab după ce se mai lumină în jur.

— Nu vedem nimic, domnule.

— Treziţi echipajul şi pregătiţi pânzele! Fuge mai repede decât credeam. Velele zburător! Da, trebuia să fie ridicate toată noaptea. Nu contează, e doar o odihnă înainte de a porni la drum.

Trebuie spus aici că această urmărire stăruitoare a unei singure balene, ce ţine din zi în noapte şi din noapte până-n zi, nu este ceva nemaiîntâlnit în pescuitul din mările sudului. Atât de minunat este talentul, atât de prevăzătoare experienţa şi atât de invincibilă încrederea unor comandanţi din Nantucket. De-a dreptul geniali, că din simpla observaţie a locului în care a fost văzută balena ultima oară ei pot, în anumite împrejurări, să prevadă cu exactitate atât direcţia în care se îndreaptă aceasta pentru un timp, cât şi viteza cu care înaintează. În astfel de cazuri, asemenea unui pilot care se îndepărtează de o coastă cunoscută, la care doreşte să se întoarcă în curând, însă într-un loc mai îndepărtat, care ţine compasul aproape şi notează coordonatele capului de uscat la care vrea să ajungă în cele din urmă, tot aşa şi pescarul stă lângă compas pentru a face la fel cu balena. Asta deoarece după ce e urmărită şi marcată ore la rând pe zi, atunci când noaptea ascunde peştele, siajul creaturii prin întuneric este la fel de întipărit în mintea ascuţită a vânătorului cum este şi coasta în cea a pilotului. Astfel că, datorită talentului pescarului, siajul, acea scriitură efemeră pe apă, este la fel de demn de încredere ca uscatul cel nemişcat. Aşa cum mersul marelui Leviatan de fier al căilor ferate din ziua de azi este cunoscut în

fiecare moment, că oamenii îl cronometrează cum face doctorul cu pulsul unui copil şi spun despre el că trenul cutare va ajunge în acel loc la acea oră, tot aşa pescarii îl cronometrează pe celălalt Leviatan al adâncurilor după viteza cu care înoată şi îşi spun că vor trece atâtea ore până când balena va fi parcurs două sute de mile şi va fi ajuns la cutare grad în latitudine şi longitudine. Dar pentru ca toate acestea să se dovedească a fi un succes, vântul şi marea trebuie să se alieze cu vânătorul, căci în lipsa vântului, la ce folos mai este talentul marinarului care îl asigură că se află la exact nouăzeci şi trei de leghe şi un sfert depărtare de port? Multe alte probleme subtile care au legătură cu urmărirea balenelor pot fi deduse de aici. Corabia înainta neobosită lăsând în urmă o brazdă asemenea celei lăsate de o ghiulea rătăcită care răscoleşte câmpul ca un plug.

— Pe legea mea! strigă Stubb. Mişcarea rapidă a punţii înmoaie picioarele şi face inima să se zbârlească. Eu şi vasul suntem doi inşi de ispravă! Ha-ha! Să mă ridice cineva şi să mă lanseze cât sunt de lung pe apă căci uite: spinarea-mi e ca o chilă. Ha-ha! Fugim fără a lăsa praf în urmă.

— Uite-o cum suflă! Uite! Drept în faţă! se auzi strigătul din gabie.

— Da! zise Stubb. Ştiam eu! Nu mai poţi scăpa. Suflă până-ţi crapi nara, balenă! Duşmanul nebun e pe urmele tale! Suflă până nu mai poţi. Până îţi crapă plămânii! Ahab o să-ţi pună stavilă sângelui cum opreşte morarul cursul apei cu baraje.

Stubb vorbea în numele tuturor. Agitaţia urmăririi îl stârnise acum aşa cum o face vinul vechi. Orice spaime şi gânduri rele nutreau înainte, acestea nu erau acum numai ascunse din cauza groazei pe care o inspira Ahab, ci fuseseră risipite şi puse pe fugă asemenea iepurilor de câmp care se împrăştie din faţa bizonului. Mâna sorţii le furase sufletele şi laolaltă cu primejdiile zilei trecute, cu chinul aşteptării nopţii trecute, cu felul nesocotit,

chitit, neînfricat şi orb în care nava se arunca înainte spre ţintă, inimile lor fură luate şi ele de şuvoi. Vântul care le umfla pânzele ca pe nişte pântece şi împingea nava cu braţe nevăzute şi neobosite părea a fi simbolul puterii care îi băgase pe toţi în sclavia urmăririi. Alcătuiau un singur om, nu erau treizeci. Aşa cum vasul care îi ducea, deşi era construit din nenumărate şi deosebite lucruri – lemn de stejar, de arţar şi de pin, fier şi smoală şi cânepă –, iar acestea se îmbinau toate în cala cea mare care se grăbea pe drumul ei echilibrată şi îndrumată de chila cea lungă din mijloc, tot aşa toate trăsăturile marinarilor, curajul, frica, vina şi vinovăţia, toate sentimentele se îmbinau unele cu celelalte şi se îndreptau astfel către ţinta fatală arătată de stăpânul Ahab, care le ţinea loc de chilă.

Greementul era plin de viaţă. Vârfurile catargelor, asemenea vârfurilor unor palmieri, erau înfrunzite peste măsură de mâini şi picioare. Ţinându-se de o vergă cu o mână, unii o întindeau pe cealaltă scuturând-o nerăbdători; alţii, ferindu-şi ochii de strălucirea soarelui, stăteau mai încolo pe parâmele legănate. Toate catargele erau pline ochi de muritori gata să îşi înfrunte soarta. Ah! Cum mai căutau cu privirea în albastrul infinit acel lucru care putea să le aducă sfârşitul!

— De ce nu spuneţi dacă îl vedeţi? strigă Ahab când, după ce trecură câteva minute de când fusese zărită balena, nimeni nu mai spuse nimic. Urcaţi-mă în vârf, băieţi. V-aţi înşelat. Moby Dick nu aruncă un jet şi dispare după aceea de tot.

Aşa era. În nerăbdarea lor, oamenii luaseră altceva drept jetul balenei, după cum se dovedi în cele din urmă. De-abia ce ajunsese Ahab la locul lui, de-abia ce fusese legat capătul parâmei de şurubul de pe punte, când căpitanul dădu tonul orchestrei care făcu aerul să vibreze de parcă ar fi fost descărcate mai multe puşti deodată. Strigătul triumfător al celor treizeci de perechi de plămâni se auzi atunci când, mai aproape de corabie decât

jetul imaginar, la mai puţin de o milă, trupul lui Moby Dick se ivi din apă. Balena nu-şi deconspiră apropierea prin jeturi calme şi nepăsătoare, nici prin ţâşnitoarea arteziană din creştet, ci printr-un nemaipomenit salt. Ridicându-se cu viteza sa cea mai mare din adâncuri, Caşalotul îşi aruncă tot trupul în aer şi ridică un munte de spumă în jurul lui, care se vede de la şapte mile sau chiar mai mult. În astfel de momente, valurile sălbatice pe care le face par a fi o coamă. În unele cazuri, o astfel de ieşire este un act de sfidare.

— Uite-o cum sare! se auzi ţipătul când cu o cutezanţă nemaipomenită Balena Albă sări ca un somon spre cer.

Văzută deodată pe câmpia albastră a mării, spuma pe care o învolburase sclipea insuportabil ca un gheţar şi se topi încet, pierzându-şi intensitatea pană deveni un pârâu într-o vâlcea.

— Da, ai sărit pentru ultima dată către soare, Moby Dick!, zise Ahab. Ţi se apropie ceasul şi harponul! Coborâţi! Coborâţi toţi în afară de un singur om de pe trinchet. Bărcile! Pregătiţi-le!

Nepăsându-le de scările de pânză încurcate printre vele, marinarii, ca nişte stele căzătoare, alunecară pe punte ţinându-se de parâme şi funii. Ahab fu şi el coborât, mai puţin spectaculos, însă la fel de repede.

— Coborâţi, strigă el când se văzu în barcă – una de rezervă suspendată cu o zi în urmă. Domnule Starbuck, corabia este a dumitale. Fereşte-te de bărci, dar ţine aproape de ele. Toată lumea să coboare!

De parcă ar fi dorit să-i înspăimânte, fiind el primul care atacă, Moby Dick se întorsese şi venea în viteză către cele trei echipaje. Barca lui Ahab era la mijloc şi îmbărbătându-şi marinarii, el le zicea că se pune cap în cap cu balena, adică le cerea să tragă drept spre fruntea ei – un lucru obişnuit, căci atunci când există o anumită limită, un asemenea curs îi fereşte de a se aşeza în

privirea laterală a balenei. Însă înainte să se ajungă la acea limită şi pe când cele trei bărci se vedeau la fel de clar ca şi cele trei catarge de pe corabie, Balena Albă se năpusti cu o viteză plină de furie, aproape într-o secundă, trecând printre bărci cu fălcile căscate şi cu coada biciuind, ducând o bătălie crâncenă cu fiecare în parte; nebăgând în seamă harpoanele aruncate spre ea din fiecare barcă, părea ocupată doar să sfărâme toate şipcile din care erau făcute ambarcaţiunile. Însă manevrate cu iscusinţă, ferindu-se fără încetare ca armăsarii dresaţi de pe câmpul de luptă, bărcile reuşiră să scape, deşi poate doar ca prin urechile acului. În tot acest timp, strigătele lui Ahab făceau ţăndări orice alt ţipăt decât al său.

În cele din urmă, fiindcă în atacurile sale balena se sucise şi se răsucise de atâtea ori că se încurcase într-un fel de neînchipuit în funiile celor trei harpoane înfipte în ea, acestea se scurtaseră şi bărcile ajunseră chiar lângă săgeţile înfipte în carne; balena se trase într-o parte, părând că se reculege pentru un atac şi mai puternic. Prinzând ocazia, Ahab slăbi mai multă funie şi se apucă să o scuture şi să o tragă pentru a o descurca din noduri, când ce să vezi?! O privelişte mai înfricoşătoare decât chiar colţii rechinilor.

Prinse şi încurcate, înnodate toate în labirintul de funii, harpoanele şi lăncile, cu toate vârfurile şi ascuţişurile lor strălucitoare, veneau sclipind către prora bărcii lui Ahab. Un singur lucru mai putea fi făcut. Luând cuţitul din barcă, se strecură cu greu în, printre şi apoi afară din încrengătura de raze de oţel; trase funia rămasă, o dădu vâslaşului-şef şi apoi, crestând în două locuri frânghia aproape de bord, lăsă să cadă în apă nodul de oţel. Totul era ca mai înainte. În acea clipă, Balena Albă se năpusti printre celelalte încrengături rămase şi trase bărcile lui Stubb şi Flask mai aproape de coada sa periculoasă. Le izbi una de alta ca două cochilii pe o plajă măturată de valuri şi apoi, scufundându-se,

dispăru într-un vârtej clocotitor în care bărcile din cedru înmiresmat se învârtiră o vreme ca nişte cozi de nucşoară amestecate într-un bol de punci.

În timp ce echipajele se mai învârteau încă prin apă întinzându-se după ciubărele răsturnate, vâsle şi alte lucruri căzute de la bord, în timp ce micul Flask plutea răsturnat în sus şi-n jos ca o sticlă goală ridicându-şi picioarele ca să scape de fălcile îngrozitoare ale rechinilor, în timp ce Stubb striga rugător să vină cineva să-l pescuiască, iar funia bătrânului, acum desfăcută, îi îngăduia acestuia să salveze pe cine putea din vâltoarea spumoasă, în timpul acestei încrengături simultane de primejdii, barca nevătămată a lui Ahab păru că e trasă spre ceruri de nişte fire nevăzute când, ca o săgeată ieşind perpendicular din apă, Balena Albă îşi propti fruntea de fundul bărcii şi o aruncă răsucind-o în aer; aceasta căzu cu copastiile în jos. Iar Ahab şi oamenii săi încercau acum să iasă de sub ea, ca nişte foci prinse într-o grotă din apă.

Avântul balenei, care-şi schimbase direcţia când lovise luciul apei, o aruncă într-o parte, aproape de centrul haosului pe care îl iscase; cu spatele la acesta mai stătu o vreme pipăind cu aripile cozii încoace şi încolo şi de fiecare dată când atingea o vâslă sau o stinghie, chiar şi cea mai mică fărâmiţă din barcă, îşi retrăgea coada şi lovea apa dintr-o parte. Curând, ca şi când ar fi fost mulţumit de treaba pe care o făcuse, îşi mână fruntea creaţă înainte şi, târând după ea funiile încurcate, îşi continuă drumul în vânt cu ritmul unui călător metodic.

Ca mai înainte, corabia văzuse toată bătălia şi veni iar în ajutor, coborând o barcă şi adunând din apă marinarii, ciubărele, vâslele şi tot ce mai putea ridica, ducându-le în siguranţă la bord. Umeri, încheieturi şi glezne scrântite, vânătăi, harpoane şi lănci îndoite, funii înnodate, vâsle şi şipci sfărâmate, toate se găseau din belşug, însă nimeni nu murise şi nici nu se rănise grav. Aşa cum se

întâmplase şi cu Fedallah cu o zi în urmă, Ahab fu găsit agăţându-se posomorât de jumătatea ruptă a bărcii sale, care îi oferea acum un suport mai uşor şi nu îl istovea ca data trecută.

Însă când fu adus la bord, toate privirile se abătură asupra lui, căci în loc să stea singur în picioare se sprijinea pe jumătate de umărul lui Starbuck, care fusese primul ce-i sărise în ajutor. Piciorul de os se rupsese, rămânând din el numai o aşchie.

— Da, Starbuck, e bine să te sprijini din când în când, nu contează pe cine. Ar vrea bătrânul Ahab să se fi sprijinit pe alţii mai mult decât a făcut-o până acum.

— Partea de metal n-a ţinut, domnule, spuse dulgherul apropiindu-se. Eu am lucrat bine piciorul.

— Sper însă că nu v-aţi rupt niciun os, domnule, zise Stubb sincer îngrijorat.

— Ba da, s-a făcut numai aşchii, Stubb. Vezi şi tu. Dar chiar şi cu un os rupt, Ahab e neatins. Niciun os nu îl consider mai mult al meu decât acesta mort care s-a rupt. Nicio balenă albă, niciun om, nicio năpastă nu pot să-l julească măcar pe Ahab în adâncul fiinţei sale de neatins. Oare plumbul care zgârie podeaua vatămă în vreun fel acoperişul? Cei de sus! În ce direcţie?

— Tot sub vânt, domnule!

— Cârma înainte, atunci. Ridicaţi iar velele. Coborâţi bărcile de rezervă şi echipaţi-le. Domnule Starbuck, du-te şi cheamă tot echipajul.

— Lăsaţi-mă mai întâi să vă trec peste parapet, domnule.

— Au! Au! Au! Cum mă mai împunge aşchia! Soartă blestemată! Cum se face că un căpitan cu un suflet atât de curajos are un secund atât de fricos?

— Domnule?

— Corpul meu. Omule, nu tu. Dă-mi ceva să folosesc drept baston. Uite. Lancea aceea fărâmată

e numai bună. Cheamă toţi oamenii. Nu l-am văzut până acum. Ceruri! Nu se poate! Să dispară? Repede! Cheamă-i pe toţi.

Gândul bătrânului se adeveri. Când fu adunat tot echipajul, Fedallah nu fu de găsit.

— Sălbaticul! strigă Stubb, trebuie să fi rămas prins în…

— Să vă ia toate bolile rele! Fugiţi toţi sus, jos, în cabină, la teugă, găsiţi-mi-l! N-a dispărut, n-a dispărut.

În curând însă se întoarseră toţi cu vestea că dispărutul nu era de găsit nicăieri.

— Da, domnul, zise Stubb, s-a prins în funia dumitale; mi s-a părut mie că l-am văzut tras la fund.

— Funia mea? Funia mea? Dusă? Dusă? Ce înseamnă cuvântul acesta mic? Ce răsunet de moarte zace în el, de-l face pe Ahab să se cutremure de parcă s-ar trage clopotele? Şi harponul! Scotociţi printre rămăşiţe. Îl vedeţi? Fierul călit, băieţi, cel al Balenei Albe… nu, nu, nu! Ce smintit! Mâna asta l-a aruncat! Se află în peşte. Cei de sus! Staţi cu ochii pe el! Repede, toată lumea la bărci, adunaţi vâslele. Harponieri! Fiarele! Ridicaţi rândunicile mai sus! Întindeţi toate pânzele! Cârma înainte! Încet, încet dacă ţineţi la viaţa voastră! 0 să înconjor de zece ori pământul, o să trec de-a curmezişul prin el şi tot o să-l ucid!

— Dumnezeule mare! arată-te doar pentru o clipă, strigă Starbuck. Nu o să-l prinzi niciodată, niciodată, bătrâne! Pentru numele lui Iisus încetează cu sminteala asta, care e mai rea decât cea a diavolului. L-ai urmărit două zile, ţi-ai văzut barca sfărâmată de două ori, piciorul ţi-a fost făcut încă o dată bucăţi şi umbra rea tot a scăpat. Toţi îngerii încearcă să te avertizeze. Ce vrei mai mult? Să urmărim peştele ucigaş până când îl îneacă pe ultimul dintre noi? Să fim traşi toţi la fundul

mării? Să ne târască până în lumea nenorocirii? 0! Este o impietate şi o blasfemie să-l mai vânăm.

— Starbuck, în ultima vreme m-ai înduioşat. Încă din ceasul în care am văzut amândoi, ştii tu ce, unul în ochii celuilalt. Dar în această privinţă a balenei, faţa ta să fie cum e palma mea, adică un gol fără buze. Ahab e de-a pururi Ahab, omule. Legea aceasta a fost decretată fără împotrivire. Am repetat-o şi tu, şi eu un miliard de ani înainte să se adune apa oceanului. Nebunule! Eu sunt locotenentul Sorţii. Acţionez după ordinele primite. Ai grijă, slugă, să asculţi şi tu de ale mele! Aşezaţi-vă în jurul meu, băieţi! Vedeţi un bătrân rămas într-un ciot, sprijinit de o lance strâmbă şi proptit într-un singur picior. Acesta este Ahab, partea lui trupească, dar sufletul lui Ahab e un miriapod care se sprijină pe o sută de picioare. Mă simt încordat şi părăsit ca parâmele ce trag fregatele rămase fără catarge în furtună; se poate ca aşa să şi arăt. Însă înainte să mă rup, o să-mi auziţi duduitura. Iar până nu o auziţi, să ştiţi că parâma lui Ahab îşi trage încă propriul scop. Credeţi voi în semne? Atunci râdeţi în gura mare şi strigaţi în cor! Înainte să se ducă la fund, toate lucrurile se ridică de două ori la suprafaţă, apoi se mai ridică o dată şi o scufundă pentru totdeauna. Aşa e şi cu Moby Dick – două zile a plutit, mâine va fi a treia. Da, băieţi, o să se mai ridice o dată, dar va fi pentru ultima oară. Vă simţiţi curajoşi, băieţi?

— Ca flacăra fără frică!

— Şi la fel de iscusit, murmură Ahab.

Apoi, când marinarii se împrăştiară, continuă:

— Lucrurile socotite semne. Şi eu ieri vorbeam cu Starbuck despre barca mea fărâmată. O! Cu câtă vitejie caut să scot din inimile celorlalţi ceea ce s-a prins cu ghearele de inima mea. Fedallah! Fedallah! S-a dus… el trebuia să se ducă primul, dar avea să mai fie văzut înainte ca eu să mor. Cum vine asta? Uite o ghicitoare care să încurce

toţi avocaţii şi toţi judecătorii. Îmi ciuguleşte creierul ca un vultur. Dar tot o să-i dau eu de cap!

Când se lăsă seara, balena încă mai putea fi văzută în depărtare. Încă o dată fură coborâte velele şi toate se întâmplară ca şi noaptea trecută, doar că de data aceasta se auziră până în zori zgomotul ciocanului şi zumzetul tocilei, căci marinarii trudiră până în zori la lumina felinarelor ca să echipeze cum trebuia bărcile de rezervă şi ca să-şi ascută armele pentru a doua zi. Între timp, din chila sfărâmată a bărcii lui Ahab, dulgherul făcu acestuia alt picior în timp ce întreaga noapte Ahab stătu ghemuit în dreptul sabordului. Privirea sa solara alunecând cu anticipare în urmă pe cadran, se aşezase spre est pentru a prinde primele raze de soare.

135. Urmărirea. A treia zi

Dimineaţa celei de-a treia zile răsări senină şi proaspătă şi încă o dată singuraticul om din vârful catargului fu înlocuit de mai multe santinele înghesuite pe catarge şi pe toate vergile.

— Îl vedeţi? strigă Ahab, dar balena nu se arătase încă. Ţineţi în siajul lui care nu greşeşte niciodată; nu trebuie decât să-l urmăriţi, atâta tot. Cei de la cârmă – constant, cum aţi mers şi până acum. Ce zi frumoasă este şi aceasta! Nici dacă era o lume nouă, menită să servească îngerilor drept casă de vacanţă, iar aceasta era dimineaţa în care i se deschideau uşile pentru prima oară, nici că se putea o zi mai frumoasă care să zâmbească lumii. Iată hrană pentru gânduri, dacă Ahab ar avea timp de gândit. Dar Ahab nu se gândeşte niciodată. El doar simte, simte, simte! E destul pentru un muritor! Să gândeşti e îndrăzneală. Numai Dumnezeu are acest drept şi privilegiu. Gânditul este, sau ar trebui să fie, o răcoare şi o linişte. Iar inimile noastre se smucesc şi creierii noştri palpită prea mult ca să fie aşa. Şi totuşi, din când în când, cred că sufletul meu e destul de calm, de un calm atât de îngheţat că simt că mi se crapă craniul ca o sticlă în care apa a îngheţat şi care explodează. Şi totuşi îmi mai creşte părul, creşte chiar şi acum, iar ceea ce îl hrăneşte este căldura. Ba nu, e ca buruiana care creşte oriunde, de la crevasele Groenlandei până la lava Vezuviului. Cum mai adie vântul prin el! Mă biciuieşte aşa cum rămăşiţele pânzelor sfârtecate lovesc nava de care sunt legate. Un vânt rău care fără îndoială că înainte de a bate aici a trecut prin coridoare şi celule ale închisorii şi prin spitale şi le-a răcorit, iar acum vine să sufle aici cu inocenţa unui mieluşel. Să piară! E murdar! Dacă eram eu vântul, n-aş mai fi bătut peste o lume atât de rea şi

de urâtă. M-aş târî într-o peşteră şi aş sta acolo. Şi totuşi vântul este un lucru nobil şi eroic. Cine l-a cucerit vreodată? În orice luptă, el dă lovitura amară de pe urmă. Dacă te năpusteşti asupra lui, nu faci decât să treci prin el. Ha! Un vânt laş care loveşte în oameni goi, dar nu suportă să primească nici măcar o lovitură. Chiar şi Ahab e mai curajos şi chiar mai nobil. Dacă ar fi avut vântul trup… dar toate lucrurile care sperie şi înnebunesc muritorii sunt lipsite de trup, dar nu şi de voinţă. Asta e o diferenţă foarte şireată, vicleană şi rea! Şi totuşi eu zic din nou, de data asta chiar jur, că vântul are în el ceva glorios şi graţios. Aceste vânturi calde, alizeele, care bat neîncetat pe cerurile albastre cu o blândeţe viguroasă şi neîntreruptă şi nu se abat din drumul lor, oricât s-ar întoarce şi s-ar răsuci curenţii marini, oricât măreţele fluvii Mississippi de pe uscat s-ar umfla şi s-ar curba, neştiind încotro să apuce. Pe Polii cei veşnici! Aceleaşi alizee care îmi mână corabia mea cea credincioasă, tot ele, sau ceva asemănător lor, la fel de neschimbat şi de puternic, îmi mână şi sufletul. Voi, cei de sus! Ce vedeţi?

— Nimic, domnule.

— Nimic! Şi e aproape prânz! Dublonul plânge după un stăpân. Uite soarele! Da, da, aşa trebuie să se fi întâmplat. L-am depăşit. Cum se poate, la ce avans avea? Da, acum mă urmăreşte el pe mine în loc să-l urmăresc eu pe el. Asta nu e bine. Ar fi trebuit să-mi dau seama. Netotul de mine! Funiile şi harpoanele pe care le trage după el. Da, da, am trecut de el azi-noapte. Volta în vânt! Coborâţi toţi din catarge. În afară de cei din gabii! Începeţi să braţaţi!

După cum navigase corabia, avusese vântul dintr-o parte, dar acum fiind îndreptată în direcţia opusă, corabia înfrunta cu greu vântul în timp ce despica propriul ei siaj înspumat.

— Acum se îndreaptă către fălcile căscate chiar şi împotriva vântului, îşi zise Starbuck în timp ce

încolăcea unul dintre braţele trase pe balustradă. Dumnezeu să ne aibă în pază dar eu îmi simt deja oasele înmuiate şi parcă îmi udă trupul pe dinăuntru. Mă tem că îmi nesocotesc Dumnezeul dacă îi dau lui ascultare.

— Pregăteşte-te să mă ridici! îi strigă Ahab îndreptându-se către coşul de cânepă. O să-l vedem în curând.

— Da, domnule, încuviinţă Starbuck, şi făcu ce i se ceruse, iar Ahab atârnă încă o dată la înălţime.

Trecu o oră întreagă. Chiar şi timpul îşi ţinea respiraţia cu suspans. Însă în cele din urmă, la trei grade în vânt, Ahab văzu iar jetul, şi în aceeaşi clipă din toate cele trei catarge se înălţară trei ţipete ca nişte limbi de foc.

— Te întâmpin frunte-n frunte de data aceasta, Moby Dick! Pe punte! Braţaţi mai sus! Băgaţi-o în ochiul vântului. E prea departe să coborâm acum, domnule Starbuck. Velele tremură!
Stai lângă timonier cu ciocanul în mână. Aşa, înaintează repede şi eu trebuie să cobor. Mai lasă-mă să mai privesc marea o clipă. E timp destul. O privelişte atât de bătrână, şi totuşi atât de tânără. Nu s-a schimbat deloc de când am văzut-o prima oară pe când eram un băietan de pe dealurile nisipoase din Nantucket. Aceeaşi! Aceeaşi pentru Noe ca şi pentru mine. E o spumă fină sub vânt. Ce se unduieşte apa sub vânt! Trebuie să ducă undeva, altundeva decât spre uscatul obişnuit. Sub vânt! Într-acolo se duce balena. Atunci o să privesc în vânt; e o direcţie mai bună, deşi muşcă mai tare. La revedere, catarg bătrân. Ce e verde aici? Da, cresc muşchi printre crăpături. Capul lui Ahab nu e pătat cu verdele timpului! Asta e diferenţa între bătrâneţea omului şi cea a lumii. Însă noi doi îmbătrânim într-adevăr împreună. Cu toate acestea, avem calele zdravene, nu-i aşa, corabia mea? Mai puţin piciorul. Zău dacă lemnul acesta mort nu e mai vajnic decât carnea trupului meu. Nu mă pot compara cu el. Cunosc corăbii făcute din copaci

morţi care trăiesc mai mult decât oamenii făcuţi din seva vie a părinţilor vii. Ce zisese? Că o să se ducă înaintea mea, ca pilot, şi totuşi o să mai apară o dată. Dar unde? O să-l văd oare pe fundul mării, dacă voi cobori acele trepte ale sfârşitului? Şi oricum, toată noaptea m-am depărtat de locul în care s-a scufundat. Da, ca mulţi alţii, ţi-ai prevestit viitorul îngrozitor, Fedallah, dar în privinţa lui Ahab, te-ai înşelat. La revedere, catarg! Stai cu ochii pe balenă cât sunt eu plecat. Mai vorbim mâine, ba nu, la noapte, când balena va sta legată de cap şi de coadă sub tine.

Dădu poruncă şi, încă privind în jurul lui, fu coborât încet prin văzduhul albastru către punte. Bărcile fură lăsate pe apă când sosi clipa. Însă pe când stătea la pupa luntrei, atârnat peste mare, Ahab făcu semn secundului – care ţinea una dintre parâme pe punte – şi îl rugă să se oprească.

— Starbuck!

— Domnule?

— Pentru a treia oară corabia sufletului meu pleacă în această călătorie, Starbuck.

— Da, domnule, aceasta îţi e voia.

— Unele corăbii pleacă din port şi dispar pentru totdeauna, Starbuck!

— E adevărat. Un adevăr foarte trist.

— Unii oameni mor când e fluxul înalt, alţii mor în ape mici, iar alţii sunt luaţi de potop. Eu mă simt acum ca un val cu coama înspumată. Sunt bătrân. Dă mâna cu mine, omule.

Mâinile se întâlniră, ochii se priviră, iar lacrimile lui Starbuck udară strânsoarea.

— O! Căpitane! Căpitanul meu! Inimă nobilă… Nu te duce!
Nu te duce! Uite un bărbat viteaz care plânge. Cât de dureros este să încerci să convingi!

— Coborâţi! strigă Ahab dând mâna secundului la o parte. Echipajul să se pregătească!

Într-o clipă, barca fu lăsată aproape de parapetul pupei.

— Rechinii! Rechinii! se auzi o voce de la fereastra joasă a cabinei. Stăpâne! Întoarce-te!

Ahab nu auzi nimic, căci îşi înălţase şi el vocea tot atunci, iar barca îşi continuă salturile. Vocea însă grăia adevărul. Nu plecase bine de lângă navă când o mulţime de rechini, ce păreau să se ivească din apele întunecate de sub cală. Începură să muşte cu răutate din vâsle de fiecare dată când acestea erau băgate în apă; însoţiră astfel barca cu muşcăturile lor. Este un lucru obişnuit ca bărcile să păţească aşa în apele acelea Rechinii le urmează la fel de prevestitor cum dau şi vulturii târcoale regimentelor ce mărşăluiesc pe uscat. Însă aceştia erau primii rechini văzuţi de „Pequod" de când fusese zărită Balena Albă. Nu se ştie dacă din cauză că echipajul lui Ahab era format din sălbaticii galbeni care aveau carnea mai parfumată şi rechinii îi miroseau mai bine – un lucru care se ştie că îi atrage; oricum ar fi fost, se părea că ai lor colţi nu urmăreau decât o singură barcă fără a le deranja pe celelalte.

— Inimă de oţel călit! murmură Starbuck privind peste parapet şi urmărind cu ochii barca ce se pierdea din vedere. Poţi să mai baţi curajoasă în faţa unei astfel de privelişti? Îşi coboară barca printre rechini şi este urmărit de gurile lor căscate la vânătoare; şi asta chiar în cea de-a treia zi. Când trei zile trec una după alta într-o continuă urmărire, cu siguranţă prima simbolizează dimineaţa, a doua prânzul, iar a treia seara şi deci sfârşitul întregii tărăşenii, oricare s-ar dovedi a fi acesta. Dumnezeul meu! Ce trece prin mine şi mă lasă atât de liniştit şi totuşi nerăbdător, de parcă aş trăi în vârful frisonului? Viitorul înoată în faţa mea sub forma unor schelete uscate. Tot trecutul parcă s-a înceţoşat. Mary a mea, şi tu păleşti în glorii vagi în spatele meu. Băiete! Nu mai văd decât că ochii ţi s-au albăstrit foarte. Cele mai stranii probleme ale vieţii par a se lămuri. Oare mi se apropie sfârşitul călătoriei? Picioarele le simt moi, ca unul care a

mers o zi întreagă. Să-mi simt inima. Oare mai bate? Potoleşte-te, Starbuck! Alungă aceste gânduri! Mişcă-te, plimbă-te, vorbeşte! Cei din catarg! Vedeţi mâna băiatului meu de pe deal? Am înnebunit! Cei de sus! Uitaţi-vă atent după bărci. Nu pierdeţi balena din ochi! Ia te iută! Iar! Alungaţi şoimul acela! Vedeţi că rupe steagul cu ciocul – arătând spre stindardul roşu ce flutura în vârful catargului mare. Ha! Fuge cu el! Unde e bătrânul acum? Vezi tu toate acestea, Ahab? Cutremură-te! Cutremură-te!

Bărcile nu se îndepărtaseră prea mult când Ahab află prin semnale din vârful catargului – un braţ îndreptat înainte – că balena se scufundase. Dorind însă să fie aproape de ea când urca iar, îşi menţinu cursul puţin pieziş faţă de corabie în timp ce echipajul vrăjit tăcea chitic, iar valurile loveau cu putere în proră.

— Bateţi, bateţi, talazuri! Bateţi cuie până nu se mai văd deloc! Nu reuşiţi deloc să îmi puneţi capacul, fiindcă nici dric, nici coşciug nu mă pot înghiţi pe mine. Numai cânepa mă poate ucide! Ha! Ha!

Deodată apele de sub ei începură să se umfle în cercuri largi şi începură să clocotească de parcă ieşeau de sub o bucată de gheaţă scufundată şi se grăbeau la suprafaţă. Se auzi un zgomot jos, un zumzet subteran şi toţi îşi ţinură răsuflarea când, împopoţonată cu funii, harpoane şi lance, o siluetă sări pieziş din apă. Înveşmântată într-o ceaţă picurătoare de spumă, aceasta zăbovi o clipă în văzduhul colorat şi căzu plescăind înapoi în adânc. Lovite de la mai bine de treizeci de picioare, apele se ridicară ca ţâşniturile unei fântâni şi căzură iar sfărâmate într-o mulţime de picături, lăsând apa înspumată ca laptele proaspăt în jurul trupului de marmură al balenei.

— După ea! strigă Ahab vâslaşilor şi bărcile se năpustiră în atac.

Însă înnebunit de fiarele care de ziua trecută începuseră să ruginească în el, Moby Dick părea posedat de toţi îngerii căzuţi din Rai. Şirurile de tendoane ce se întindeau pe fruntea albă şi lată, pe sub pielea transparentă, păreau a fi înnodate. Cu capul înainte se năpusti fluturându-şi coada printre bărci şi le lovi ca mai înainte, răsturnând harpoanele şi lăncile din bărcile celor doi secunzi, fărâmându-le partea de sus a copastiilor, însă lăsând barca lui Ahab neatinsă.

În timp ce Daggoo şi Queequeg astupau găurile din parapet şi balena se depărta de ei, ea se întoarse dintr-odată şi le arătă coada în timp ce trecea pe lângă ei. În acel moment se auzi un ţipăt scurt. Înlănţuit de spatele peştelui, pironit în răsucirile în care, în noaptea din urmă, balena îşi înnodase cercurile funiei în jurul ei, se vedea acum trupul pe jumătate sfârtecat al sălbaticului, cu veşmântul lui de doliu rupt în fâşii şi ochii scoşi din orbite întorşi către Ahab.

Acesta lăsă să îi cadă harponul din mână.

— Păcălit! Păcălit! zise Ahab oftând prelung. Da, Fedallah, te văd iar. Şi într-adevăr te duci înaintea mea, iar acesta este dricul pe care ai promis că o să-l văd. Însă trebuie să-ţi împlineşti toată profeţia.

Unde e al doilea dric? Secunzi, plecaţi pe corabie! Bărcile voastre nu mai sunt de niciun folos. Dacă puteţi, reparaţi-le şi întoarceţi-vă la mine. Dacă nu, e de-ajuns să moară Ahab. Jos.
Băieţi! Primul om care încearcă să sară din barca în care mă aflu eu va primi în spate un harpon. Nu mai sunteţi oameni, ci sunteţi picioarele şi mâinile mele şi mă veţi asculta întocmai. Unde e balena? S-a scufundat iar?

Privea însă prea aproape de barcă, fiindcă de parcă dorea să scape cu cadavrul în spinare, iar acest loc al întâlnirii nu fusese decât un popas în călătoria sa sub vânt. Moby Dick înota iar înainte şi aproape că trecuse de navă – care până acum

navigase în direcţia opusă lui, deşi momentan îşi încetase înaintarea. Părea că înoată cu cea mai mare viteză a sa, dorind nimic altceva decât să îşi continue drumul drept prin mare.

— Ahab, strigă Starbuck, nu e prea târziu să încetezi nici măcar acum, în a treia zi. Priveşte! Moby Dick nu te urmăreşte. Tu eşti cel care o cauţi ca un nebun.

Ridicând velele în vântul ce se înteţea, barca singuratică era acum împinsă înainte şi de pânze, şi de vâsle. Iar când Ahab trecu pe lângă vas într-atât de aproape că îi văzu chipul lui Starbuck aplecat peste parapet, îi spuse să întoarcă nava şi să-l urmeze, dar la o mică distanţă. Privind în sus, îi văzu pe Tashtego, pe Queequeg şi pe Daggoo urcând în vârfurile catargelor în timp ce marinarii ciocăneau în cele două bărci sfărâmate care fuseseră ridicate în lateral şi lucrau de zor pentru a le repara. Unul după celălalt, după cum gonea, văzu prin hublouri pe Stubb şi pe Flask, agitându-se pe punte printre noi harpoane şi lănci. Văzând acestea şi auzind ciocanele ce băteau în bărcile sparte, simţea că şi lui îi bate cineva un cui în inimă. Însă se adună. Observând că stindardul lipsea din vârful arborelui mare, îi strigă lui Tashtego, care tocmai ajunsese în vârf, să coboare şi să ia alt steag, un ciocan şi un cui şi să-l prindă la loc pe catarg.

Fie că era obosită din cauza urmăririi care ţinea de trei zile şi puterea de a înota îi scăzuse din cauza nodului de aţe pe care îl căra după ea, fie că ascundea în ea o răutate şi o viclenie nemaivăzute, oricum ar fi fost, Balena Alba începu să încetinească în faţa bărcii care se apropia iarăşi cu viteză, deşi ultimul avans al balenei nu fusese la fel de mare ca acela de mai înainte.

Rechinii fără milă îl urmăreau încă pe Ahab când acesta trecea peste valuri şi se ţineau cu îndrăzneală aproape de barcă muşcând încontinuu din penele vâslelor, până când acestea începură să

se sfărâme, lăsând mici aşchii în apă la fiecare scufundare.

— Nu-i băgaţi în seamă! Dinţii aceştia nu sunt decât nişte furcheţi noi pentru vâsle. E un sfârşit mai bun în fălcile rechinilor decât în adâncurile apei.

— Dar la fiecare muşcătură penele se subţiază din ce în ce mai mult!

— O să ţină atât cât trebuie! Trageţi! Cine ştie, murmură el, dacă aceşti rechini se vor înfrupta în cele din urmă din balenă sau din Ahab? Trageţi! Mai cu viaţă! Ne apropiem. Cârma! Ia cârma şi lasă-mă să trec, spuse, şi doi vâslaşi îl ajutară să ajungă la prora bărcii.

În cele din urmă, barca se dădu într-o parte şi ajunse în dreptul balenei, aceasta neluând seama cât de mult se apropiase – cum fac balenele deseori iar Ahab se găsi sub ceaţa fumegândă care, scuipată din nara din creştetul capului, cădea pe cocoaşa cea mare ca un munte. Atât era de aproape de peşte când, arcuindu-şi trupul pe spate şi ridicând amândouă braţele, bătrânul săgetă primul harpon şi astfel blestemul său se înfipse cu sălbăticie în balena blestemată. Cum şi harponul, şi blestemul îşi croiau drum prin gaură de parcă se scufundau într-o mlaştină, Moby Dick se chirci de durere într-o parte, rostogolindu-se spre barcă şi, fără a o sfărâma, o împinse atât de brusc că dacă Ahab nu s-ar fi ţinut de prora înaltă ar fi căzut cu siguranţă încă o dată în apă. Trei dintre vâslaşi, care nu se aşteptaseră să fie aruncat harponul şi deci nu se pregătiseră pentru eventualele urmări, fură aruncaţi. Căzură însă într-un anume fel, că doi dintre ei se prinseră imediat de copastii şi ridicându-se pe un val se traseră iar înăuntru. Al treilea rămase în urmă, dar încă înota şi se ţinea la suprafaţă.

Aproape în acelaşi timp, cu o voinţă nemăsurată şi o grabă instantanee, Balena Albă săgetă prin apa învolburată. Însă când Ahab îi strigă cârmaciului

să înfăşoare funia şi sa o ţină bine şi porunci apoi echipajului să se întoarcă pe scaune şi să tragă barca spre ţintă, chiar atunci funia trădătoare simţi încordarea la ambele capete şi se rupse în aer.

— Ce s-a rupt în mine? Mi-a crăpat un muşchi! Ba e din nou întreg! Vâslele! Vâslele! Năpustiţi-va asupra lui.

Auzind plescăitul pe care îl făcea barca atunci când se lovea de apă, balena se întoarse să o înfrunte cu fruntea cea albă. Însă în răsucire îi căzură ochii pe cala neagră ce se apropia şi părând să vadă în ea sursa tuturor chinurilor sale o considera – se poate – un adversar mai mare şi mai nobil. Dintr-odată se repezi spre provă, clănţănind din fălci printre jeturile fierbinţi de spumă.

Ahab se clătină. Îşi lovi fruntea cu palma.

— Orbesc! Întindeţi mâinile ca să îmi găsesc drumul. E noapte?

— Balena! Corabia! începură vâslaşii să strige.

— La vâsle! Apleacă-te spre adâncimi, mare, ca, înainte de a fi prea târziu, Ahab să poată ajunge pentru ultima oară la ţinta sa. Văd! Corabia! Corabia! Mai repede, băieţi! Nu vreţi să salvaţi corabia?

Însă când vâslaşii împinseră cu putere barca printre ciocanele valurilor, prora lovită mai devreme de balenă se crăpă şi luntrea se umplu rapid cu apă, ajungând la acelaşi nivel cu valurile, echipajul zbătându-se să astupe gaura şi să scoată apa.

Între timp, pentru o clipă nesfârşită, Tashtego rămase cu ciocanul suspendat în aer, iar steagul cel roşu, învelindu-l pe jumătate ca un pled, zbură imediat în vânt ca şi inima sa cea uşoară. Starbuck şi Stubb, cocoţaţi pe bompresul de dedesubt, văzură monstrul venind în acelaşi timp.

— Balena! Balena! Timona! Timona! O! puteri cereşti, strângeţi-mă la pieptul vostru. Nu-l lăsaţi pe Starbuck să moară, dacă aşa trebuie să se întâmple, ca o femeie leşinată. Timona în vânt!

Fălcile, nebunilor! Acesta este oare sfârşitul rugăciunilor mele fierbinţi? Credinţei mele de-o viaţă? Uite, Ahab, ce-ai făcut. Uşor, uşor. Nu! Iar în vânt! Se întoarce către noi! Fruntea neliniştită se năpusteşte asupra unui om pe care datoria îl împiedică să fugă. Dumnezeul meu, ajută-mă acum!

— Pe mine să nu mă ajuţi, oricare ai fi tu cel ce vrei să-l sprijini pe Stubb. Căci şi Stubb rămâne tot aici. Râd în faţa ta, balenă rânjită! Cine l-a ajutat pe Stubb, cine l-a ţinut treaz, dacă nu ochii lui mereu deschişi? Iar acum bietul Stubb se duce să se culce pe o saltea prea moale. Măcar de-ar fi umplută cu hăţiş! Rânjesc în faţa ta, balenă rânjită. Priviţi voi, soare, lună şi stele! Vă numesc asasini ai celui mai de ispravă flăcău ce se pregăteşte să-şi dea duhul. Cu toate acestea, tot aş mai ciocni un pahar cu voi, dacă aţi binevoi să-mi daţi unul. Oh, oh, oh! Balenă rânjită! O să am curând destul de băut! De ce nu fugi, Ahab? Eu unul îmi dau jos pantofii şi haina. Stubb o sa moară doar în pantaloni! Dar ce moarte mucegăită şi sărată! Cireşe! Cireşe! Cireşe! Vai, Flask, ce n-aş da pentru o cireaşă înainte să mor!

— Cireşe? Tare mi-aş dori să ne aflăm acum în locul în care cresc ele. O, Stubb, sper ca biata mea mamă să fi primit simbria înainte să se întâmple asta. Dacă nu, acum nu va mai primi decât câţiva bănuţi, căci călătoria s-a încheiat.

La prora corăbiei, mai toţi marinarii înlemniseră. Ciocanele, şipcile, lăncile şi harpoanele rămaseră nemişcate în mâinile lor, aşa cum se opriseră din feluritele lor treburi. Toţi ochii uimiţi erau aţintiţi asupra balenei care îşi scutura capul şi trimitea unde semicirculare de spumă înaintea sa. În înfăţişare i se citeau dorinţa de răzbunare şi răutatea. Contrafortul mare şi alb izbi prora la tribord până când oamenii şi lemnul începură să tremure. Unii căzură cu faţa în jos. Ca nişte fleacuri deşţepenite, capetele harponierilor de

sus se scuturară pe gâturile groase. Auziră apa intrând prin spărtură cu vuietul unui râu de munte.

— Corabia! Dricul! Cel de-al doilea dric! strigă Ahab din barcă. Lemnul nu putea fi decât crescut în America!

Scufundându-se pe sub corabie, balena fugi de-a lungul chilei, însă, răsucindu-se în apă, se ivi iar la suprafaţă, departe de cealaltă proră, însă aproape de barca lui Ahab unde, pentru o vreme, rămase liniştită.

— Îmi întorc corpul de la soare. De ce te-ai oprit, Tashtego?

Să-ţi aud iar ciocanul! Voi, cei trei stâlpi de nedărâmat ai mei.

Tu, chilă necrăpată, cală lovită numai de zei, punte solidă şi timonă înaltă; proră ascuţită, corabie glorioasă, trebuie să pieri şi tu, şi încă fără mine?

Sunt lăsat fără ultima mândrie a căpitanilor naufragiaţi? Oh, moarte singuratică a unei vieţi singuratice! Simt că măreţia mea cea mai mare se cuibăreşte în suferinţa cea mai mare. Ho! Ho! Din marginile cele mai depărtate, veniţi acum talazuri ale vieţii mele trecute, şi umflaţi brizantul morţii mele! Vin către tine, balenă distrugătoare, dar necuceritoare, mă voi lupta cu tine până la sfârşit; chiar şi din inima iadului tot mă voi ridica să te înjunghii. Te urăsc atât de mult că şi vreau să te scuip chiar şi cu ultima suflare. N-ai decât să scufunzi toate dricurile şi toate sicriele! Fiindcă niciunul nu va fi al meu, atunci mă leg de tine ca să mă târăşti în bucăţi, balenă blestemată! Iată suliţa noastră!

Harponul fu aruncat; balena lovită fugi; cu viteză arzândă, funia începu să treacă prin caneluri, dar se înţepeni. Ahab se aplecă să o elibereze; reuşi, dar bucla se smulse şi îl prinse de gât, iar el, la fel de tăcut ca turcii muţi ce îşi sugrumă victimele, fu tras din barcă înainte măcar ca echipajul să îşi dea seama ce se întâmplă. Imediat, capătul greu al funiei sări din ciubărul

gol, dărâmă un marinar şi plescăind pe apă dispăru în adânc.

Pentru o clipă, echipajul uimit rămase împietrit. Apoi se întoarse.

— Unde e corabia? Dumnezeule mare, unde e corabia?

Prin aerul întunecos şi năucitor îi văzură stafia dispărând asemenea fumuriei Fata Morgana. Nu mai avea decât partea de sus a catargelor afară din apă unde, rămaşi din infatuare, loialitate sau destin în gabiile lor înalte, harponierii păgâni stăteau încă santinele pe mare. Acum, cercurile concentrice prinseră şi barca cea singuratică, şi tot echipajul, toate vâslele şi toate lăncile începură să se învârtă toate, vii sau fără suflare, într-un mare vârtej care trase în adâncuri tot ce mai rămăsese din „Pequod”.

Însă când valurile începură să se înghesuie peste capul scufundat al indianului din catargul mare, lăsând să se mai vadă câţiva inci din vârful prăjinii şi fremătările steagului care se ondula, ironic, peste valurile care îl atingeau, atunci, un braţ roşu care ţinea un ciocan se ivi în aer încercând să se ţină drept cât bătu în cuie din ce în ce mai repede steagul de catargul scufundat…

Un şoim care urmărise mişcarea şi coborâse din căminul lui înstelat se cocoţă acolo, deranjându-l pe Tashtego şi ciugulind din steag. Însă îşi prinse aripa fâlfâitoare între ciocan şi lemn, iar sălbaticul scufundat sub luciul apei, simţind fiorul etern şi dându-şi ultima suflare, nu îşi mai mişcă ciocanul, iar pasărea, cu ţipete angelice, cu ciocul imperial îndreptat în sus şi cu trupul acoperit de steagul lui Ahab se scufundă odată cu nava care, ca Satana, nu voia să se ducă în iad fără a trage cu ea o părticică vie de rai.

Păsări mici zburau acum ţipând peste gaura căscată, mărginită de valuri posomorâte şi spumoase. Apoi totul se prăbuşi şi linţoliul mării

acoperi totul cum o făcuse şi acum cinci mii de ani.

Epilog

Şi am scăpat numai eu singur
şi am venit să-ţi dau de veste.
IOV

Drama s-a terminat. Şi atunci de ce mai iese cineva pe scenă? Pentru că un om a supravieţuit naufragiului.

Se întâmplă ca după dispariţia lui Fedallah, Soarta să decidă ca eu să îi iau locul vâslaşului-şef de pe barca lui Ahab atunci când acesta ocupă locul lăsat liber. Tot eu am fost acela dintre cei trei vâslaşi azvârliţi din barcă în ultima zi, când am fost lăsat în urmă. Astfel, plutind la marginea scenei ce urma să se desfăşoare şi văzând-o pe toată, atunci când sorbitura istovită a corăbiei scufundate ajunse la mine, am fost tras încet către centrul vârtejului.

Când ajunsei la el, se domolise într-o fierbere spumoasă. Mă învârteam în cercuri şi eram tras tot mai aproape de gaura neagră din centrul roţii încete. Ajungând la tensiunea maximă, aceasta se sparse. Eliberat prin săritura lui uşoară şi datorită lemnului plutitor, izbucnind dintr-odată din apă, sicriul-colac de salvare se răsturnă şi pluti în apropierea mea. Ridicat pe acel sicriu plutii aproape o zi şi o noapte pe marea blândă şi îndoliată.

Rechinii înotară în jurul meu fără a mă vătăma, de parcă aveau zăvoare la gură, şi chiar şi vulturii zburau cu pliscurile închise. În cele din urmă, în cea de-a doua zi se apropie o corabie care mă pescui. Era „Rachel" cea abătută care, căutându-şi copiii pierduţi, dăduse peste alt orfan.

Sfârşit

[1] Un mic amănunt ar putea fi relatat aici. Atunci când balena este legată de corabie, cea mai puternică şi mai trainică legătură se face la coadă. Deoarece din cauza densităţii această parte este mai grea decât oricare alta, cu excepţia înotătoarelor laterale, şi fiindcă este flexibilă şi după moarte, ea se scufundă astfel că nu se mai poate ajunge la ea din barcă pentru a o înlănţui. Această piedică are însă şi o soluţie ingenioasă: de o funie mică şi solidă se leagă o plută de lemn la un capăt şi o greutate la mijloc, în timp ce capătul celălalt se leagă bine de corabie. Prin mişcări iscusite, pluta de lemn se înalţă pe partea cealaltă a cozii astfel că, după ce balena este înconjurată, lanţul urmează şi el funia şi, fiind tras pe după trup, propteşte cea mai îngustă parte a cozii acolo unde se împreunează cu aripioarele (n.a.).

[2] Zogranda este un nume comic dat de autor lui Scoresby (n.t.)

[3][3] Cazmaua folosită la tăiat este făcută din cel mai bun oţel, la fel de mare cât palma unui om ţi ca formă se aseamănă cu o cazma. Arma este ţinută mereu cât se poate de ascuţită şi atunci când este folosită se dă pe tocilă. (n.a.)

[4] Louis Agassiy .(1807-1873) - zoolog şi geolog elveţian (n.t.).

[5] Judita - frumoasa evreică care îşi salvează oraşul, Betulia, de atacatorul Holofernes, momindu-l şi tăindu-i capul (n.t.).

[6] Ieroboam – rege al triburilor israelite, pedepsit, pentru idolatrie cu moartea fiului său (n.t.).

[7] Numele comun al unei secte numite „Societatea unită a credincioşilor în a doua venire a lui Hristos”, înfiinţată de Ann Lee, în Anglia, în 1747, care derivă din secta Quakerilor, stabiliţi în apropierea oraşului Neskayuna (n.t.).

[8] Frânghia de maimuţă se găseşte pe toate balenierele, dar numai pe „Pequod” maimuţa şi stăpânul său erau legaţi unul de celălalt. Această îmbunătăţire a sistemului original fusese adusă de nimeni altul decât Stubb, pentru a-i oferi harponierului ce se afla în primejdie cea mai sigură garanţie a loialităţii şi agilităţii trăgătorului său (n.a.).

[9] Acest lucru ne aminteşte că Balena Dreaptă are într-adevăr un soi de mustaţă, formată din câteva fire albe de păr pe partea de sus a părţii exterioare a fălcii de jos. Câteodată, aceste tuleie dau un aer tâlhăresc înfăţişării sale solemne (n.a.)

[10] Referire la zeiţa Neith care era venerată în oraşul Sais, din Egiptul antic. Ea era considerată zeiţă războinică, fiind reprezentată prin două săgeţi încrucişate (n.t.)

[11] Marele poloboc din Heidelberg - un butoi în care încap mai bine de 200.000 de litri de vin şi care se află în pivniţele castelului Heidelberg (n.t.).

[12] Ic este un termen ce aparţine matematicii navale - obiect solid care se diferenţiază de pană, căci are capătul ascuţit, format prin înclinarea abruptă a doar uneia dintre părţi, şi nu a amândurora (n.a.).

[13] Johann Kaspar Lavater (1741-l801) – renumit fizionomist elveţian (n.t.).

[14] Franz Joseph Gali (1758-l832) – frenolog german (n.t.).

[15] Denumire a unei cărţi religioase hinduse (n.t.).

[16] Caşalotul, la fel ca alte specii de Leviatane, dar spre deosebire de majoritatea peştilor, naşte în orice anotimp, după o gestaţie care durează probabil nouă luni, născând doar câte un pui. Rareori naşte un Esau şi un Iacob, o întâmplare neaşteptată pentru care există două mameloane în plus situate, destul de curios, câte unul de o parte şi de cealaltă a anusului; sfârcurile obişnuite sunt aşezate mai sus. Când aceste părţi importante pentru o balenă ce alăptează sunt tăiate din greşeală de suliţa vânătorului, laptele mamei şi sângele ei se întrec în a colora marea cât mai mult în depărtare. Laptele este foarte dulce şi gras, şi a fost gustat de om. Pare a fi bun cu căpşune (n.a.).

[17] Eugéne François Vidocq (1775-l857), hoţ şi escroc francez, povesteşte în „Memoriile” sale despre perioada în care a predat, deghizat în călugăr, la o şcoală de fete (n.t.).

[18] Daniel Boone - primul om care a explorat statul Kentucky, renunţând la compania altor oameni (n.t.).

[19] John Bull - personaj care reprezintă Anglia, desenat ca fiind un domn provincial preocupat de binele tarii (n.t.).

[20] În engleză ambra se numeşte „ambergris” (n.t.).

[21] „Pagini de Biblie! Pagini de Biblie!” - acesta este strigatul nelipsit ce vine de la secunzi către tocător. Îl îndeamnă să fie atent, şi să taie untura în fâşii cât se poate de subţiri, căci făcând aşa procesul de topire a seului este grăbit, iar cantitatea uleiului obţinut creşte considerabil; probabil că şi calitatea este mai bună (n.a.).

[22] Vezi Daniel, 3:19-28 (n.t.).

[23] Pactolus este râul în care regele Midas s-a scăldat ca să scape de blestemul care făcea ca tot ce atingea să se transforme în aur (n.t.).

[24] Înscrisul lui Belşaţar: vezi Daniel, 5: 24-29 (n.t.).

[25] Băutură fierbinte făcută din bere îndulcită şi amestecată cu alcool (n.t.).

[26] Această presupunere a autorului se bazează pe asemănarea cuvântului „Coopman” din titlu cu „cooper”, care în engleză înseamnă dulgher (n t.).

[27] Pe balenierele cu o cantitate considerabilă de ulei la bord este o sarcină obişnuită, care se face de două ori pe săptămână, să se vâre un furtun în cală şi să se ude butoaiele cu apă de mare, care după aceea, în perioade diferite, se scoate cu pompa. Astfel butoaiele sunt umezite ca să se strângă şi prin verificarea apei scoase marinarii pot depista cu uşurinţă dacă e vreo scurgere în încărcătura preţioasă (n.a.).

[28] Te botez nu în numele Tatălui, ci în numele diavolului.

[29] În original, „corpusants” provine din expresia portugheză „corpo santo”, care descria un fenomen electric, considerat divin de către marinari, prin care vârfurile ascuţite ale diverselor obiecte înconjurate de câmpuri electrice sunt ionizate şi produc o strălucire vizibilă în întuneric (n.t.).

[30] „Dumnezeu a numărat zilele regatului tău şi ia pus capăt; l-a cântărit şi l-a găsit uşor; a împărţit regatul tău şi l-a dat mezilor şi perşilor”. Este tălmăcirea lui Daniel a cuvintelor scrise de Dumnezeu ca ameninţare a lui Belşaţar (n.t.).

[31] În engleză „man" înseamnă om (n. t.).

[32] Această mişcare este tipică pentru Caşalot şi se numeşte pitchpohag de la asemănarea cu mişcarea de sus în jos a lăncii în manevra denumită pitchpohng. Tot aşa, în furtună, valurile din Canalul Mânecii se retrag de la baza stâncilor Eddystone doar pentru a sări pe crestele lor cu spuma cea albă (n.a.)

Table of Contents